

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босна и Херцеговина

Predmet br: S1 1 K 019571 16 Kri
Datum izricanja: 08.06.2023. godine
pismenog otpravka: 04.08.2023. godine

Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Željka Marenić, predsjednik vijeća
sudija Minka Kreho, član vijeća
sudija Tatjana Kosović, član vijeća

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Protiv optuženih:

Milan Đokić
Branislav Trišić
Zoran Tanasić
Žarko Milanović
Mladen Krajišnik
Savo Mršić
Milivoje Čobić
Milan Marković

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Edin Muratbegović

Branioци optuženih: Milana Đokića, **advokat Miodrag Stojanović**, Branislava Trišića, **advokat Veselin Londrović**, Zorana Tanasića, **advokat Slobodan Cvijetić**, Žarka Milanovića, **advokat Radivoje Lazarević**, Mladena Krajišnika, **advokat Nina Kisić**, Save Mršića, **advokat Đorđe Vasić**, Milivoja Čobića, **advokat Milenko Zelenović** i Milana Markovića, **advokat Savo Marković**

Zapisničar: Danijel Gučić - pravni savjetnik asistent

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću sastavljenom od sudije Željke Marenčić, kao predsjednika vijeća, te sudija Minke Kreho i Tatjane Kosović kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika asistenta Danijela Gučića u svojstvu zapisničara u krivičnom predmetu protiv optuženih Milana Đokića i dr. zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) i f) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 31. i 180. stav 1. istog Zakona, povodom precizirane optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTRZ 000 8694 14 od 27.10.2022. godine nakon javno održanog glavnog pretresa, sa kojeg je jednim dijelom bila isključena javnost, u prisustvu optuženih Milana Đokića, Zorana Tanasića, Žarke Milanovića, Mladena Krajišnika, Save Mršića, Milivoja Čobića i Milana Markovića, i njihovih branilaca, tužioca Tužilaštva BiH, Edina Muratbegovića, nakon Vijećanja i glasanja, Sud je donio, a predsjednik vijeća javno objavio, dana 08.06.2023. godine

P R E S U D U

OPTUŽENI

1. **MILAN ĐOKIĆ zv. MIĆO**, sin Milovana i majke Joke rođ. Lujčić, rođen 14.11.1950. godine u Čelić, Lopari, nastanjen u ... penzioner, oženjen, državljanin BiH, po nacionalnosti ..., JMBG ..., po izjavi lošeg imovnog stanja, služio JNA 1970. godine u Nišu, neosuđivan,
2. **BRANISLAV TRIŠIĆ**, sin Proke i majke Milke, rođ. Novaković, rođen 25.12.1961. godine u Bijeljini, nastanjen u ..., po zanimanju službenik, zaposlen u Obavještajno sigurnosnoj agenciji BiH (OSA) - Brčko, oženjen, državljanin BiH, po nacionalnosti ..., JMBG ..., po izjavi srednjeg imovnog stanja, služio JNA u Sarajevu 1980.godine, neosuđivan,
3. **ZORAN TANASIĆ zv. "Lujka"**, sin Milorada i majke Dikane rođ. Obradović, rođen 22.11.1971. godine u Bijeljini, nastanjen u ..., po zanimanju policajac, zaposlen u MUP-u RS, CJB Bijeljina, PS Janja, oženjen, državljanin BiH – RS, po nacionalnosti ..., JMBG ..., po izjavi lošeg imovnog stanja, služio JNA 1990./91. u Strumici i Gnjilanu, neosuđivan,
4. **ŽARKO MILANOVIĆ zv. "Čajin"**, sin Stevana i majke Bosiljke rođ. Sojić, rođen 18.06.1963.godine u Gornji Kojčinovac, opština Bijeljina, nastanjen u ..., po zanimanju policijski službenik, zaposlen u MUP-u RS, CJB Bijeljina, PS Janja, oženjen, državljanin BiH – RS, po nacionalnosti ..., JMBG ..., po izjavi lošeg imovnog stanja, služio JNA 1983.godine u Nišu, neosuđivan,
5. **MLADEN KRAJIŠNIK zv. "Vupa"**, sin Aleksandra i majke Mare rođ. Martinović, rođen 24.02.1970. godine u Hadžićima, nastanjen u ..., po zanimanju ugostitelj, nezaposlen, oženjen, državljanin BiH – RS, po nacionalnosti ..., JMBG ..., po izjavi lošeg imovnog stanja, služio JNA 1988./89. u Bihacu i Varaždinu, ...

I.

Na osnovu odredbe člana 285. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH)

K R I V I S U

Što su:

Za vrijeme oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, u vremenskom periodu od druge polovine mjeseca septembra 1992. godine do prve polovine 1994. godine, i to: Milan Đokić, u svojstvu komandira Staničnog odjeljenja milicije (SOM Janja), koja je organizaciono pripadala CSB Bijeljina, Branislav Trišić, kao operativni radnik službe nacionalne bezbjednosti CSB Bijeljina, te Zoran Tanasić, Žarko Milanović i Mladen Krajišnik, kao pripoadnici – policajci (milicioneri) SOM Janja/SM Janja postupali protivno pravilima međunarodnog humanitarnog prava i to odredbi zajedničkog člana 3. stav 1. tačka a) Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, te protivno odredbi člana 4. stav 1. i 2. tačka a) i člana 13. Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12.08.1949. godine o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol II), i to na način da je Milan Đokić pomagao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti, a Branislav Trišić, Zoran Tanasić, Žarko Milanović i Mladen Krajišnik mučili civile bošnjačke nacionalnosti,

tako što su:

I Optuženi Zoran Tanasić – tačka A2 precizirane optužnice

U vremenskom periodu od mjeseca septembra do mjeseca oktobra 1992. godine, kao policajac – milicioner SOM Janja mučio mještane bošnjačke nacionalnosti s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane Bošnjaka, pa nakon što bi se, na njegov upit, civili izjasnili da im nije ništa poznato u vezi toga, iste premlatio na koji način je tim civilima namjerno nanio snažnu fizičku i duševnu bol i patnju, pa je tako,

- a) u mjesecu septembru 1992. godine napao Amira Bačevca, udarajući ga nogom obuvenom u čizmu u predjelu usta i nosa, usljed čega je Bačevcu potekla krv, te u više navrata i otvorenim pesnicama u predjelu lica,
- b) u mjesecu septembru ili oktobru 1992. godine, nakon što je, u dvorištu kuće Mustafe Hadžića istog ispitao, a zatim ga i napao, udarajući ga u više navrata pesnicama u predjelu lica, istovremeno mu psujući balijsku majku, usljed kojih udaraca je Hadžiću izbijeno više zuba iz vilice, da bi na kraju Tanasić repetirao pištolj i prislonio mu na čelo, o čemu su upoznata ovlaštena službena lica SOM Janja, nakon što je Mustafa Hadžić pristupio u istu

II Optuženi Milan Đokić – tačka A3 optužnice

U prvoj polovini 1993. godine a najkasnije do 20.06.1993. godine, Đokić Milan, u svojstvu komandira SOM Janja, pomogao u mučenju odnosno premlaćivanju civila Hukić Salke, Durgutović Mehmeda i Trebinčević Muharema, mještana bošnjačke nacionalnosti s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, a koja mučenja su počinili nepoznati pripadnici MUP-a RS na koji način su tim civilima namjerno nanijeli snažne fizičke i duševne boli i patnje, i to tako što je Đokić, nepoznatim pripadnicima MUP-a RS stavio na raspolaganje prostorije odjeljenja za ispitivanje, gdje je potom

izvršeno i premlaćivanje istih, nakon što bi se na njihov upit civili izjasnili da im nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, kao komandir nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi ta mučenja, iako je bio svjestan i znao za njih, na koji način je podržao i odobrio takva mučenja, i to:

- a) u prvoj polovini 1993. godine a najkasnije do dvadesetog juna 1993. godine, nakon što su nepoznati pripadnici MUP-a RS ispitali Hukić Salku, koji je u međuvremenu umro, ovoga su i napali, udarajući ga u više navrata po čitavom tijelu, za koje vrijeme je u stanici bio prisutan Đokić Milan,
- b) u prvoj polovini 1993. godine a najkasnije do dvadesetog juna 1993. godine, nakon što su nepoznati pripadnici MUP-a RS ispitali Durgutović Mehmeda, istog su i napali, udarajući ga u više navrata nogama i pesnicama po čitavom tijelu, da bi se potom ti isti policajci popeli na stol i skakali mu na tijelo dok se nalazio na tlu, usljed kojih udaraca je Durgutoviću polomljen mali prst na desnoj ruci, a više puta gubio je svijest, za koje vrijeme je u stanici bio prisutan Đokić Milan,
- c) prvoj polovini 1993. godine, a najkasnije do dvadesetog juna 1993. godine, nakon što su nepoznati pripadnici MUP-a RS ispitali Trebinčević Muharema, ovoga su i napali, udarajući ga u više navrata pesnicama i nogama po čitavom tijelu, za koje vrijeme je u stanici bio prisutan Đokić Milan,

III Optuženi Milan Đokić i Mladen Krajišnik – tačka A4 optužnice

U prvoj polovini 1993. godine, a najkasnije do 20.06.1993. godine, Milan Đokić, u svojstvu komandira SOM Janja, pomogao u mučenju odnosno premlaćivanju civila Nedima Trebinčević, mještana bošnjačke nacionalnosti, s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, a koje mučenje je počinio policajac Mladen Krajišnik, nakon što se na njegov upit Nedim Trebinčević izjasnio da mu nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, da bi ga zatim Krajišnik premlatio nanoseći mu tako snažnu fizičku i duševnu bol i patnju, a Milan Đokić, kao komandir nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi to mučenje iako je bio svjestan i znao za to, na koji način je podržao i odobrio takvo mučenje i to:

- a) u prvoj polovini 1993. godine, a najkasnije do dvadesetog juna 1993. godine, nakon što je Mladen Krajišnik ispitao Nedima Trebinčevića, istog je napao, udarajući ga u više navrata nogama obuvenim u čizme i zatvorenim pesnicama po čitavom tijelu, glavi, leđima i bubrezima, usljed kojih udaraca mu je polomljen i zub, za koje vrijeme je u stanici bio prisutan Milan Đokić,

IV Optuženi Žarko Milanović – tačka A7 optužnice

U mjesecu januaru ili februaru 1994. godine, Milanović Žarko, zajedno sa nepoznatim pripadnicima MUP RS-a, u vrijeme dok je komandir SM Janja bio Ljubiša Ikić, mučio odnosno premlatio civila, mještana bošnjačke nacionalnosti Fahrudina Ibrahimovića, u cilju iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, kada se je na njihov upit Fahrudin Ibrahimović izjasnio da mu nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, na koji način je Milanović navedenom civilu namjerno nanio snažnu fizičku i duševnu bol i patnju, i to:

- a) u mjesecu januaru ili februaru 1994. godine, nakon što je Fahrudin Ibrahimović doveden u stanicu od strane nepoznatog pripadnika Vojske Republike Srpske

(VRS), i nakon što ga je Milanović Žarko zajedno sa drugim nepoznatim pripadnicima MUP-a RS ispitao, ovoga je Milanović zajedno sa pomenutim nepoznatim pripadnicima i napao, udarajući ga u više navrata pesnicama i nogama u predjelu glave i leđa, usljed kojih udaraca je Ibrahimović zadobio povrede u predjelu kičme,

V Optuženi Branislav Trišić – tačka B optužnice

Tokom druge polovine 1993. godine i tokom prve polovine 1994. godine, Branislav Trišić mučio odnosno premlatio civile, mještane bošnjačke nacionalnosti, i to Idrisa Camića, Husejnu Camića i Ahmeta Gruhonjića, u vrijeme dok je komandir SOM/SM Janja bio Ljubiša Ikić, u cilju iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, pa kada su se na njegov upit izjasnili da im nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, iste je premlatio, na koji način je tim civilima namjerno nanio snažnu fizičku i duševnu bol i patnju, pa je tako:

- a) u ljeto 1993. godine, nakon što je Trišić Branislav ispitao Camić Idrisa, naredio je Camiću da se licem okrene i stavi ruke na zid, te da se podigne na nožne prste, nakon čega je Camića napao, udarajući ga u više navrata željeznom šipkom u predjelu leđa i podlaktica obje ruke i noge, da bi potom na isti način nakon ispitivanja premlatio Camić Idrisa u mjesecu avgustu i u mjesecu septembru 1993. godine,
- b) u mjesecu septembru 1993. godine, nakon što je Trišić Branislav ispitao Camić Husejnu, naredio je Camiću da se licem okrene prema zidu, nakon čega je istog napao, udarajući ga željeznom šipkom ispod koljena, govoreći mu da svakome u Janji priča kako on u stanici postupa, da bi potom Husejnu Camić još u dva navrata u stanici na isti način bio ispitan,
- c) u više navrata u mjesecu junu 1994. godine, nakon što je Trišić Branislav ispitivao Gruhonjić Ahmeta, naredio je više puta Gruhonjiću da se licem okrene prema zidu, nakon čega je istog napadao, udarajući ga u više navrata šipkom u predjelu glave, bubrega, leđa i obje potkoljenice i natkoljenice,

Čime su počinili krivična djela i to:

Optuženi Milan Đokić, radnjama pod tačkama II i III izreke, krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ, u vezi sa članom 24. istog Zakona,

Optuženi Branislav Trišić, radnjama pod tačkom V izreke, krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ,

Optuženi Zoran Tanasić, radnjama pod tačkom I izreke, krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ,

Optuženi Žarko Milanović, radnjama pod tačkom IV izreke, krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ, u vezi sa članom 22. istog Zakona,

Optuženi Mladen Krajišnik, radnjama pod tačkom III izreke, krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ,

Pa ih Sud, po istom pravnom osnovu, uz primjenu članova primjenom člana 38., 41., 42. stav 2. i 43. stav 1. tačka 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ),

OPTUŽENOG MILANA ĐOKIĆA, za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ, u vezi sa članom 24. istog Zakona,

O S U Đ U J E
NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 3 (TRI) GODINE

OPTUŽENOG BRANISLAVA TRIŠIĆA, za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ,

O S U Đ U J E
NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 3 (TRI) GODINE

OPTUŽENOG ZORANA TANASIĆA, za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ,

O S U Đ U J E
NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 2 (DVIJE) GODINE

OPTUŽENOG ŽARKA MILANOVIĆA, za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ, u vezi sa članom 22. istog Zakona,

O S U Đ U J E
NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 2 (DVIJE) GODINE

OPTUŽENOG MLADENA KRAJIŠNIKA, za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike

Jugoslavije koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ,

O S U Ā U J E **NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 2 (DVIJE) GODINE**

Na osnovu odredbe člana 188. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine optuženi Milan Đokić, Branislav Trišić, Zoran Tanasić, Žarko Milanović i Mladen Krajišnik se oslobađaju obaveze da naknade troškove krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

Na osnovu člana 198. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, oštećeni se sa eventualnim imovinsko-pravnim zahtjevom upućuju na parnicu.

II.

Na osnovu člana 284. tačka c) ZKP BiH, optuženi Milan Đokić, Zoran Tanasić, Savo Mršić, Žarko Milanović, Milivoje Čobić i Milan Marković

OSLOBOĐAJU SE OD OPTUŽBE

Da su:

U periodu od mjeseca aprila 1992. godine do kraja mjeseca septembra 1994. godine, u okviru širokog rasprostranjenog i sistematičnog napada dijelova Jugoslovenske narodne armije (JNA), vojnih, paravojnih i policijskih snaga Srpske Republike Bosne i Hercegovine (BiH), a kasnije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS), usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog i ostalog nesrpskog stanovništva opštine Bijeljina, znajući za takav napad, te da njihove radnje čine dio tog napada, kao pripadnici MUP-a RS, Centra službi bezbjednosti (CSB) Bijeljina, Stanice javne bezbjednosti (SJB) Bijeljina i to: Đokić Milan, u svojstvu zamjenika komandira i komandira SOM Janja, te kao pripadnik-policajac MUP-a RS, CSB Bijeljina, SJB Bijeljina i to u drugoj polovini 1993. godine, Trišić Branislav, kao operativni radnik sektora Službe nacionalne bezbjednosti (SNB), CSB Bijeljina, te Tanasić Zoran, Milanović Žarko, Krajišnik Mladen, Mršić Savo, Čobić Milivoje i Marković Milan, kao pripadnici-policajci (milicioneri) SOM/SM Janja, vršili progon civilnog bošnjačkog stanovništva Janje na političkoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj i vjerskoj osnovi, pa su tako, Đokić Milan pomogao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti i naredio ubistvo civila bošnjačke nacionalnosti, a Trišić Branislav, Tanasić Zoran, Milanović Žarko, Krajišnik Mladen i Mršić Savo su mučili civile bošnjačke nacionalnosti, dok je Milanović Žarko i pomogao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti, Tanasić Zoran je i pokušao ubiti civila bošnjačke nacionalnosti, a Čobić Milivoje i Marković Milan su ubili civila bošnjačke nacionalnosti, na koji način su tako, a uz svakodnevna dovođenja, zadržavanja i mučenja civila bošnjačke nacionalnosti u stanici stvarali atmosferu straha i nesigurnosti, u kakvoj je atmosferi, ali i zbog više ubistava civila bošnjačke nacionalnosti počinjenih od strane nepoznatih lica, te njihovog ograničenog kretanja, na način da im je to bilo dozvoljeno u granicama mjesta, većinsko bošnjačko stanovništvo Janje je bilo prinuđeno napuštati mjesto prebivališta, i to prelaskom preko granice u Srbiju (Savezna republika Jugoslavija) ili na teritoriju pod kontrolom Armije Republike BiH, za koje odlaske su plaćali novčane iznose, a civili koji su ostali u Janji odvođeni su na prinudni rad za

potrebe Vojske Republike Srpske (VRS) na planinu Majevisa, zatim i u logor Batković, da bi do kraja mjeseca septembra 1994. godine izvršeno protjerivanje i preostalog civilnog bošnjačkog stanovništva Janje uz pomoć pripadnika VRS-a koji su obezbjeđivali lice mjesta, pa su tako,

I Milan Đokić, za radnje opisane pod tačkom A1 optužnice:

U vremenskom periodu od mjeseca jula do mjeseca septembra 1992. godine, Đokić Milan, u svojstvu zamjenika komandira SOM Janja pomogao u mučenju odnosno premlaćivanju civila Huremović Đevdeta, Baćevac Muhameda i Herić Mehe, mještana bošnjačke nacionalnosti, s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, a koja mučenja su počinili nepoznati pripadnici MUP-a RS, na koji način su tim civilima namjerno nanijeli snažne fizičke i duševne boli i patnje, i to tako što je prethodno Bogdanović Zoran, kao komandir SOM Janja naredio podređenim pripadnicima-policajcima tog staničnog odjeljenja dovođenje tih civila u stanicu, kojom prilikom je nepoznatim pripadnicima MUP-a RS stavio na raspolaganje prostorije odjeljenja za ispitivanje, gdje je potom izvršeno i premlaćivanje istih, kada bi se na njihov upit civili izjasnili da im nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, a Đokić Milan kao zamjenik komandira stanice nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi ta mučenja, iako je bio svjestan i znao za njih, na koji način je podržao i odobrio takva mučenja, i to:

- a)U mjesecu julu 1992. godine, nakon što su nepoznati pripadnici MUP-a RS ispitali Huremović Đevdeta, koji je u međuvremenu umro, istog su i napali, udarajući ga u više navrata pendrekom po čitavom tijelu, leđima i bubrezima, za koje vrijeme u stanici je bio prisutan Đokić Milan i Bogdanović Zoran u svojstvu komandira SOM Janja,
- b)U mjesecu avgustu 1992. godine, nakon što su nepoznati pripadnici MUP-a RS ispitali Baćevac Muhameda, ovoga su i napali, udarajući ga u više desetina navrata palicama po čitavom tijelu, a najviše u predjelu glave, vrata, leđa i bubrega, dok se Baćevac nalazio u stojećem položaju sa rukama naslonjenim na zid, i to u okviru krugova koje je prethodno iscrtao Bogdanović Zoran u svojstvu komandira SOM Janja, a za koje vrijeme su u stanici bili prisutni Đokić Milan i Bogdanović Zoran,
- c)U mjesecu septembru 1992. godine, nakon što je nepoznati pripadnik MUP-a RS ispitao Herić Mehu, istog je i napao, udarajući ga u više navrata otvorenom pesnicom u predjelu glave i uha, nakon čega mu je ugurao cijev pištolja u usta, usljed kojih udaraca je Heriću povrijeđeno čulo sluha, za koje vrijeme je u stanici bio prisutan Đokić Milan,

II Milan Đokić, za radnje opisane pod tačkom A2 optužnice:

U vremenskom periodu od mjeseca septembra do mjeseca oktobra 1992. godine, Đokić Milan, u svojstvu zamjenika komandira SOM Janja pomogao u mučenju odnosno premlaćivanju civila Baćevac Amira i Hadžić Mustafe, mještana bošnjačke nacionalnosti, s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, a koja mučenja je počinio policajac Tanasić Zoran, na koji način je tim civilima namjerno nanio snažnu fizičku i duševnu bol i patnju, i to tako što je prethodno Bogdanović Zoran, kao komandir SOM Janja naredio podređenim pripadnicima - policajcima tog staničnog odjeljenja dovođenje tih civila u stanicu, kojom prilikom je nepoznatim pripadnicima MUP-a RS stavio na raspolaganje prostorije odjeljenja za ispitivanje, gdje je potom izvršeno i

premlaćivanje istih od strane Tanasić Zorana, kada bi se na njegov upit civili izjasnili da im nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, Đokić Milan kao zamjenik komandira stanice nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi ta mučenja, iako je bio svjestan i znao za njih, na koji način je podržao i odobrio takva mučenja, i to:

- a) U mjesecu septembru 1992. godine, nakon što je nepoznati pripadnik MUP-a RS ispitao Baćevac Amira, Tanasić Zoran ga je napao, udarajući ga nogom obuvenom u čizmu u predjelu usta i nosa, usljed čega je Baćevcu potekla krv, te u više navrata i otvorenim pesnicama u predjelu lica, nakon čega su Baćevac Amira u dva navrata u stanici i van nje napali više nepoznatih pripadnika MUP-a RS, udarajući ga više puta pendrekom i pesnicama po čitavom tijelu, usljed kojih udaraca je izgubio svijest, za koje vrijeme je u stanici bio prisutan Đokić Milan,
- b) U mjesecu septembru ili oktobru 1992. godine, nakon što je Tanasić Zoran u dvorištu ispred kuće prilikom dovođenja u stanicu prvo ispitao Hadžić Mustafu, a zatim ga je Tanasić i napao, udarajući ga u više navrata pesnicama u predjelu lica, istovremeno mu psujući balijsku majku, usljed kojih udaraca je Hadžiću izbijeno više zuba iz vilice, da bi na kraju Tanasić repetirao pištolj i prislonio mu na čelo, o kojem događaju je upoznat u stanici Bogdanović Zoran kao komandir SOM Janja, nakon što je Hadžić doveden u istu,

III Milan Đokić, za radnje opisane pod tačkom A5 optužnice:

U drugoj polovini 1993. godine, Đokić Milan, u svojstvu pripadnika – policajca CSB Bijeljina, SJB Bijeljina, pomogao u mučenju odnosno premlaćivanju civila bošnjačke nacionalnosti, a nakon što je prethodno Ikić Ljubiša, koji je u međuvremenu umro, kao komandir SOM Janja, naredio podređenim pripadnicima – policajcima tog staničnog odjeljenja dovođenje civila, mještana i to svjedoka pod pseudonimom „B“ i Bilalić Muhameda u stanicu, kojom prilikom je Đokić Milanu i nepoznatim pripadnicima MUP-a RS Ikić stavio na raspolaganje prostorije odjeljenja za ispitivanje, sve u cilju iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, nakon čega je od strane nepoznatih pripadnika MUP-a RS počinjeno mučenje dvojice pomenutih civila, tako što su nepoznati pripadnici izvršili njihovo premlaćivanje, na koji način su im namjerno nanijeli snažne fizičke i duševne boli i patnje, a kada bi se na upit Đokić Milana izjasnili da im nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, Đokić kao policajac nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi ta mučenja, iako je bio svjestan i znao za njih, na koji način je Đokić podržao i odobrio takva mučenja, i to:

- a) U jesen 1993. godine, nakon što je Đokić Milan, zajedno sa drugim nepoznatim pripadnicima MUP-a RS ispitao svjedoka pod pseudonimom „B“, istog su napali nepoznati pripadnici MUP-a RS, udarajući ga u više navrata pendrekom, nogama i pesnicama po leđima i drugim dijelovima tijela, što se ponovilo više desetina puta do kraja 1993. godine, kada je svjedok pod pseudonimom „B“ na isti način priveden u stanicu, te ispitan i napadnut od strane nepoznatih pripadnika MUP-a RS,
- b) U mjesecu decembru 1993. godine, nakon što je Đokić Milan, zajedno sa drugim nepoznatim pripadnicima MUP-a RS ispitao Bilalić Muhameda, ovoga su napali Zelenović Borivoje, pripadnik SOM Janja i više nepoznatih pripadnika MUP-a RS, udarajući ga u više desetina navrata pendrekom i nogama po čitavom tijelu, da bi Bilalića potom Zelenović sa više nepoznatih pripadnika MUP-a RS odvezli vozilom

do rijeke Drine, naredili mu da do
ostavili u hladnoj rijeci,

grudi zagazi i takvog pretučenog ga

IV Savo Mršić, za radnje opisane pod tačkom A6 optužnice:

Tokom mjeseca decembra 1993. godine, Mršić Savo mučio odnosno premlatio civila, mještana bošnjačke nacionalnosti Gutić Ibrahima, a nakon što je prethodno Ikić Ljubiša, u svojstvu komandira SOM Janja, naredio podređenim pripadnicima - policajcima tog staničnog odjeljenja među kojima je bio i Mršić Savo, dovođenje pomenutog civila u stanicu, s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, gdje je potom izvršeno i premlaćivanje istog civila od strane Mršić Save, kada se je na Mršićev upit Gutić Ibrahim izjasnio da mu nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, na koji način je tom civilu namjerno nanio snažnu fizičku i duševnu bol i patnju, i to:

a)U mjesecu decembru 1993.godine, nakon što je Mršić Savo ispitao Gutić Ibrahima, istog je i napao, udarajući ga u više navrata pendrekom po leđima i debelom mesu,

V Žarko Milanović, za radnje opisane pod tačkom C optužnice:

U prvoj polovini 1994. godine u Janji, pomogao u mučenju odnosno premlaćivanju civila Kremić Ramiza, mještana bošnjačke nacionalnosti s ciljem iznuđivanja informacija, a koje mučenje civila je počinio policajac SM Janja Stjepanović Vlado, koji je u međuvremenu umro, zajedno sa više nepoznatih pripadnika navedene stanice, na koji način je kod Kremića prouzrokovana snažna fizička i duševna bol i patnja i to, nakon što je prethodno Stjepanović Vlado počinio mučenje civila Mujanović Nedima zv. Omo tako što ga je u više navrata udarao po čitavom tijelu, Milanović Žarko zajedno sa Stjepanović Vladom i drugim nepoznatim pripadnicima SM Janja su iz kuće izveli Kremić Ramiza i odveli ga kod mjesnog stadiona, pa kada je Kremić na upit Milanovića odgovorio da nije ukazao medicinsku pomoć Mujanović Nedimu, Kremića su napali Stjepanović i drugi nepoznati pripadnici SM Janja, udarajući ga u više navrata u predjelu bubrega, istovremeno ga tjerajući da pjeva refren pjesme: „Ne volim te Alija zato što si balija“, a Milanović Žarko nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi to mučenje iako je bio svjestan i znao za to, na koji način je podržao i odobrio takvo mučenje.

VI Milan Đokić, za radnje opisane pod tačkom D optužnice:

Dana 28.01.1993. godine u Janji u poslijepodnevnim satima, a nakon što su prethodne noći u porodičnoj kući, u ulici Karađorđeva bb od strane nepoznatog lica sa više udaraca hladnim oružjem u predjelu vrata lišeni života bračni par, civili bošnjačke nacionalnosti Milkić Izo i Milkić Suada, i nakon što se u centru okupilo više stotina civila, mještana bošnjačke nacionalnosti Janje, kako bi zbog ovog ali i drugih prethodnih ubistava civila te svakodnevnih odvođenja i premlaćivanja civila, mještana bošnjačke nacionalnosti, na mirnom skupu zahtijevali od srpskih vojnih i civilnih vlasti da ih zaštiti, jer su se bojali za svoju sigurnost i živote, gdje su bili prisutni komandir Đokić Milan zajedno sa policajcima SOM Janje, da bi potom Đokić Milan u namjeri da spriječi dalje održavanje skupa putem radio veze zatražio i dobio pomoć interventnog voda iz CSB Bijeljina, MUP-a RS, tzv. specijalce, koji su na licu mjesta zajedno sa policajcima SOM Janje rastjerali prisutne civile na skupu, tako što su ih napali i tukli, kojom prilikom su neki od pomenutih policajaca iz oružja pucali u zrak, zbog čega su se civili iz straha razišli, bježeći sa lica mjesta u pravcu više ulica, nakon čega se za njima putničkim motornim vozilom u pravcu dijela naselja Baščelice uputio i Đokić Milan, koji se nalazio na mjestu suvozača zajedno sa vozačem i dva nepoznata naoružana policajca SOM Janja, koji su sjedili leđima okrenuti

naspram njih na zadnjem sjedištu vozila, te prolaskom kroz ulicu Salke Bajrića, znajući da u tom dijelu naselja žive samo civili bošnjačke nacionalnosti, Đokić Milan, naredio dvojici nepoznatih policajaca da iz puške ispaljuju hice kroz otvorena zadnja vrata prtljažnika vozila i to u pravcu civila ukućana koji bi se pojavili na prozoru porodičnih kuća te ulice, svjestan da bi tako mogla nastupiti njihova smrt, pa je na to pristao, što su policajci i učinili, usljed čega je ispred prozora u porodičnoj kući broj 30 iz hica, u predjelu glave pogođena i lišena života, civil bošnjačke nacionalnosti Durgutović Đulzida, rođena 1926. godine, kojom prilikom su dvojica pomenutih policajaca tokom vožnje kroz tu ulicu iz puške ispalili i više hitaca u pravcu prozora najmanje sedam porodičnih kuća u nizu, komšija Durgutović Đulzide,

VII Zoran Tanasić, za radnje opisane pod tačkom E optužnice:

U mjesecu februaru 1994. godine u Janji u noćnim satima, nakon što je Tanasić Zoran zajedno sa Stjepanović Vladom, pripadnikom-policajcem SM Janja, iznenada došao na njivu, kojom prilikom su obojica bili naoružani puškama i odjeveni u službene uniforme, i to u blizini mjesta gdje je civil bošnjačke nacionalnosti, mještaniin Mehmedović Mustafa upravljao svojim traktorom orući zemlju, pa kada ih je Mehmedović primjetio, zbog straha za svoj život pokušao je na traktoru pobjeći sa lica mjesta, a Stjepanović je prethodno i u više navrata od njega zahtijevao da mu preda traktor, da bi u tom momentu bez razloga i povoda, u namjeri da Mehmedovića liše života, u njegovom pravcu ispalili više hitaca iz oružja, usljed čega je Mehmedovića jedan hitac pogodio u lijevu stranu grudnog koša, nanijevši mu tako tešku tjelesnu povredu u vidu ustrijelne rane u predjelu lijeve lopatične kosti, sa višestrukim otvorenim prelomima lijeve ključne kosti, nakon čega se je sa tako zadobivenim povredama vozeći traktor uputio prema ambulanti, da bi zatim u gradskoj bolnici Bijeljina izvršena hitna medicinska intervencija - operacija Mehmedović Mustafe, na koji način mu je spašen život,

VIII Milivoje Čobić i Milan Marković, za radnje opisane pod tačkom F optužnice:

Krajem mjeseca novembra 1993. godine na jednom od punktova u Janji, u službenim uniformama i naoružani puškama, a nakon što je Čobić Milivoje od civila bošnjačke nacionalnosti, mještana Huremović Abdulaha zatražio na uvid ličnu kartu, iako ga je od ranije poznavao jer je u više navrata izvršio njegovo legitimisanje, kojom prilikom je jedan od njih rekao Huremoviću da više nema njegovog prijatelja iz „Novosadskog korpusa“ da ga zaštiti, da bi potom jedan od njih upitao Huremovića zašto se ne zove „Avdulah“ ili „Avdo“, nazivajući ga „turčinom“, nakon čega su Čobić Milivoje i Marković Milan bez razloga i povoda, po prethodnom dogovoru a u namjeri da Huremovića liše života, ovoga napali, udarajući ga u više navrata nogama po tijelu, što su i dalje nastavili dok je on ležao na tlu, udarajući ga po tijelu i to od predjela ramena do kukova u više navrata, sve dok nije izgubio svijest, usljed čega je narednih dana zbog takvog premlaćivanja i lošeg zdravstvenog stanja Huremovića, u gradskoj bolnici u Bijeljini izvršena operacija na ..., poslije koje je operacije doktor iz te bolnice saopštio njegovom sinu Huremović Admiru da Avdulah neće dugo živjeti, zbog čega je iz bolnice otpušten kući, gdje ga je obilazio lokalni doktor Hasifić Esad, koji je porodici potvrdio da zbog premlaćivanja i lošeg zdravstvenog stanja nije u mogućnosti više pomoći Huremović Abdulahu, pa je tako dana 21.12.1993.godine nastupila njegova smrt,

Čime bi, počinili krivično djelo i to;

Optuženi Milan Đokić, radnjama opisanim pod tačkama **A1, A2 i A5** precizirane optužnice počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom f) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 31. i članom 180. stav 1. istog Zakona, odnosno, radnjama opisanim pod tačkom D precizirane optužnice počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 180. stav 1. istog Zakona,

Optuženi Savo Mršić, radnjama opisanim pod tačkom **A6** precizirane optužnice počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom f) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 180. stav 1. istog Zakona,

Optuženi Žarko Mllanović, radnjama opisanim pod tačkom **C** precizirane optužnice počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom f) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 31. i članom 180. stav 1. istog Zakona,

Optuženi Zoran Tanasić, radnjama opisanim pod tačkom **E** precizirane optužnice počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom f) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 26. i članom 180. stav 1. istog Zakona,

Optuženi Milivoje Čobić, radnjama opisanim pod tačkom **F** precizirane optužnice počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. istog Zakona,

Optuženi Milan Marković, radnjama opisanim pod tačkom **F** precizirane optužnice počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. istog Zakona,

U odnosu na oslobađajući dio presude optuženi se, u skladu sa članom 189. stav 1. ZKP BiH, u cijelosti oslobađaju naknade troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

Na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH, oštećeni se sa eventualnim imovinskopравnim zahtjevom upućuju na parnicu.

I. OBRAZLOŽENJE

OPTUŽENJE

1. Optužnicom Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 000 8694 14, precizirana dana 27.10.2022. godine, optuženi Milan Đokić, tereti se da je počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) i f) Krivičnog zakona

Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 31. i 180. stav 1. istog Zakona, optuženi Branislav Trišić, krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom f) KZ BiH, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. istog Zakona, optuženi Zoran Tanasić, krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) i f) KZ BiH, a sve u vezi sa članom 26. i 180. stav 1. istog Zakona, optuženi Žarko Milanović, krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom f) KZ BiH, a sve u vezi sa članom 31. i 180. stav 1. istog Zakona, optuženi Mladen Krajišnik, krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom f) KZ BiH, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. istog Zakona, optuženi Savo Mršić, krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom f) KZ BiH, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. istog Zakona, te optuženi Milivoje Čobić i Milan Marković, krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) KZ BiH, a sve u vezi sa članom 29. i 180. stav 1. istog Zakona.

2. Rješenjem Suda BiH S1 1 K 019571 16 Kri od 23.03.2016 izvršeno je spajanje krivičnog postupka koji se pred ovim Sudom vodi pod brojem S1 1 K 020569 16 Kri, a po Optužnici Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 00010384 15 od 26.01.2016. godine, potvrđena dana 08.02.2016. godine protiv optuženih Vlade Stjepanovića, Zorana Tanasića, Žarke Milanovića, Mladena Krajišnika, Save Mršića, Milivoja Čobića i Milana Markovića, sa krivičnim postupkom koji se pred ovim Sudom vodi pod brojem S1 1 K 019571 16 Kri, a po Optužnici Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0008694 14 od 20.11.2015. godine, potvrđena dana 30.11.2015. godine. Imajući u vidu da je u odnosu na Vladu Stjepanovića i Ljubišu Ikića obustavljen krivični postupak usljed smrti imenovanih, odnosno razdvojen krivični postupak u odnosu na optuženog Zorana Bogdanovića usljed bolesti istog, postupajući tužilac je po nalogu predsjednika vijeća, dana 27.10.2022. godine dostavio preciziranu/objedinjenu optužnicu Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 000 8694 14 od 27.10.2022. godine.

3. Statusna konferencija u predmetu održana je dana 28.04.2016. godine, a glavni pretres je počeo 19.05.2016. godine čitanjem optužnice Tužilaštva BiH.

4. Tokom trajanja pretresa saslušan je 81 svjedok, 5 vještaka, te je uloženo 133 materijalna dokaza i 11 dokumenta, kako Tužilaštva tako i odbrana optuženih.

5. Glavni pretres je okončan 24.04.2023. godine, nakon čega je zakazan datum izricanja presude.

II. IZVEDENI DOKAZI

(I) TUŽILAŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

6. U toku dokaznog postupka, kao svjedoci optužbe saslušani su svjedoci: Jusuf Trbić, Ibrahim Huremović, Mehmed Đezić, Husein Rahmanović, Omer Durgutović, Hazim Delić, Fehima Durgutović, Admir Huremović Senahid Sofić, Nedim Trebinčević, Meho Herić,

Mehmedalija Huremović, Muharem Trebinčević, Mustafa Hadžić, Husein Camić, Muharem Trebinčević, Amir Baćevac, Fahrudin Ibrahimović, Mustafa Mehmedović, Mirsada Mehanović, Fata Bukvić, Izet Beganović, Ibrahim Gutić, Ahmet Gruhonjić, Vehid Alihodžić, Edhem Sofić, Salkan Prosičanović, Meksud Korajčević, Esad Hasifić, Mehmed Mujkanović, Vasilije Andrić, Slobodan Nikić, Dželil Durgutović, Seid Mulasalihović, Alija Jusufović, Ramiz Krečić, Mevludin Husadžinović, Hazim Čehajić, Sabit Dedić, Alija Bukvić, Borivoje Zelenović, svjedok B, Hamdija Topalović, Jasmin Mulić, Damir Jahić, Muhamed Bilalić, Muhamed Baćevac, Mirzet Hadžić, Fatima Mustafić, Pašaga Gradašević, Christian Axboe Nielsen, te vještaci Dr Hamza Žujo, Radomir Benović i Dr Petko Grubač.

7. U toku glavnog pretresa Tužilaštvo je odustalo od saslušanja određenog broja predloženih svjedoka.

8. Spisak materijalnih dokaza koje je Tužilaštvo prezentiralo i uvelo kao dokaz, navedeni su u prilogu Aneksa ove presude i čine njen sastavni dio.

(II) ODBRANA OPTUŽENOG MILANA ĐOKIĆA

9. U toku glavnog pretresa, kao svjedoci odbrane optuženog Milana Đokića saslušani su: Miodrag Joković, Milorad Tešić, Mirko Simić, Radenko Vuksić, Miladin Jović, Radoje Žugić Milenko Đokić, Dragan Mitrović, svjedok O3, Kemal Skokić, svjedok O4, Vlado Simić, Nedžad Velagić, Slavko Starčević i vještak Mile Matijević.

10. Lista materijalnih dokaza koju je odbrana optuženog Milana Đokića prezentirala i uvela kao dokaz, navedena je u prilogu Anexa presude i čini njen sastavni dio.

(III) ODBRANA OPTUŽENOG BRANISLAVA TRIŠIĆA

11. Kao svjedoci odbrane optuženog Branislava Trišića na glavnom pretresu saslušani su sljedeći svjedoci: Cvijetin Simić, Zoran Mandić, Dobrislav Planojević i Miroslav Škorić.

12. Spisak materijalnih dokaza koje je odbrana optuženog Branislava Trišića prezentirala i uvela, navedena je u prilogu Aneksa ove presude i čini sastavni dio iste.

(IV) ODBRANA OPTUŽENOG ZORANA TANASIĆA

13. Kao svjedoci odbrane optuženog Zorana Tanasića na glavnom pretresu saslušani su sljedeći svjedoci: Svjedokm O-5, Branislav Knežević i Mitar Lučić.

14. Spisak materijalnih dokaza koje je odbrana optuženog Zorana Tanasića prezentirala i uvela, navedena je u prilogu Aneksa ove presude i čini sastavni dio iste.

(V) ODBRANA OPTUŽENOG ŽARKE MILANOVIĆA

15. Kao svjedoci odbrane optuženog Žarke Milanovića na glavnom pretresu saslušani je svjedok Zvonimir Simić.

16. Spisak materijalnih dokaza koje je odbrana optuženog Žarke Milanovića prezentirala i uvela, navedena je u prilogu Aneksa ove presude i čini sastavni dio iste.

(VI) ODBRANA OPTUŽENOG MLADENA KRAJIŠNIKA

17. Kao svjedoci odbrane optuženog Mladena Krajišnika na glavnom pretresu saslušani su sljedeći svjedoci: Senad Dupovac i Armin Bećirević.

18. Spisak materijalnih dokaza koje je odbrana optuženog Mladena Krajišnika prezentirala i uvela, navedena je u prilogu Aneksa ove presude i čini sastavni dio iste.

19. Odbrane optuženog **SAVE MRŠIĆA, MILIVOJA ČOBIĆA I MILANA MARKOVIĆA** nisu prelagale saslušanje svjedoka. Spisak materijalnih dokaza koje su odbrane optuženog Save Mršića, Milivoja Čobića i Milana Markovića prezentirale i uvel, naveden je u prilogu Aneksa ove presude i čini sastavni dio iste.

20. Obzirom da su odbrane optuženih **ZORANA BOGDANOVIĆA I LJUBIŠE IKIĆA** predlagale i saslušavale svjedoke, te prezentirale i uvele u sudski spis materijalne dokaze, prije nego što je u odnosu na optuženog Zorana Bogdanovića postupak razdvojen zbog procesne nesposobnosti, a u odnosu na Ljubišu Ikića obustavljen postupak usljed smrti imenovanog, spisak materijalnih dokaza i saslušanih svjedoka ovih odbrana, naveden je u prilogu Aneksa II ove presude i čini sastavni dio iste.

III. ZAVRŠNE RIJEČI

(I) ZAVRŠNE RIJEČI TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

21. Tužilaštvo u završnoj riječi navodi da je u toku postupka van razumne sumnje dokazalo da je u periodu od mjeseca aprila 1992. godine do kraja mjeseca septembra 1994. godine na području Bijeljine, odnosno području Janje postojao širok i sistematičan napad srpskih vojnih, paravojnih i policijskih snaga na nesrpsko stanovništvo sa područja Janje, opštine Bijeljina, od samog dolaska paravojnih formacija pod imenom "Arkanovci", kao i Novosadskog korpusa JNA, te njihovog djelovanja na području Janje, a navedeno proizilazi iz uložene materijalne dokumentacije kao i izjava svjedoka koji su svjedočili na opšte okolnosti na glavnom pretresu, **te na koncu postojanje širokog i sistematičnog prema stavu optužbe potvrđeno je i prihvatanje utvrđenih činjenica rješenjem suda BiH od 13.06.2016. godine.**

22. Nadalje, optužba je detaljno analizirala materijalnu dokumentaciju kao i izjave svjedoka, te izvela zaključak da je na području Janje nad bošnjačkim civilnim stanovništvom došlo do rasprostranjenog i sistematičnog napada. U tom pravcu, optužba ističe da je u Janji prema popisu stanovništva iz 1991. godine živjelo oko 9.500 bošnjaka, a nakon kolektivnog iseljavanja od strane srpskih vlasti ostalo je da živi tek više desetina njih. Sem toga, optužba u završnim riječima ističe da je notorna činjenica da je kod optužnih postojao *mens rea*, odnosno znanje o napadau na Bošnjake nastanjene u Janji, obzirom da je prema stavu optužbe neuvjerljivo da optuženi nemaju saznanje o napadu, budući da se svakodnevno bošnjaci dovede, a potom zlostavljaju u prostorijama SOM-a.

23. Također, u svjetlu postojanja širokog i sistematičnog napad, optužba u završnim riječa navodi da su događaji koji su se odvijali prije napada značajni za utvrđivanje konteksta u kojemu se isti dešavao, kao i opštih okolnosti koje su dovele ili omogućile sulov za napad. Usljed navedenog, stvorena je atmosfera straha i nesigurnosti kod bošnjačkog

stanovništva na području BiH, pa tako i samom području Bijeljine i Janje. Dalje, optužba navodi da Bošnjaci nisu organizovali otpor i to zbog dvije činjenice, blizine Bijeljine, koja je u tom periodu bila pod kontrolom srpskih snaga i lociranost Novosadskog korpusa JNA potpomognutog paravojnim jedinicama "Arkanovci", jedinicama Ljubiše Savića Mauzera, te jedinicama "Četnici" Mrka Blagojevića.

24. Također, optužba je istakla da je nesporno utvrđen i status optuženih kao pripadnika MUP RS-a, CSB Bijeljina, SJB Bijeljina, odnosno da je Milan Đokić u kritično vrijeme obavljao poslove i dužnosti komandira SOM/SM Janja, kao i zamjenika komandira SOM Janja, te na koncu poslove pripadnika –policajca MUP RS-a, CSB, SJB Bijeljina u drugoj polovini 1993. godine. Nadalje, optuženi Branislav Trišić obavljao poslove operativnog radnika Sektora SNB CSB Bijeljina, te da su Zoran Tanasić, Žarko Milanović, Mladen Krajišnik, Savo Mršić, Mllivoje Čobić i Milan Marković obavljali poslove policajaca-milicionera SOM/SM Janja.

25. U odnosu na stanje stvari poblje navedenih u dispozitivu optužnice i to u odnosu na tačke 1, A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7 i B, optužba zasniva na iskazima oštećenih i svjedoka i to Mehmedalije Huremovića, Muhameda Bačevca, Mehe Herića, Amira Bačevca, Mustafe Hadžića, Muharema Trebinčevića, Bajre Potokovića, Nedima Trebinčevića, Mehmeda Dutgutovića, Muharema Trebinčevića, Hazim Delića, svjedoka B, Muhameda Bilalića, Ibrahima Gutića, Alije Jusufovića, Izeta Beganovića, Sabita Dedića, Seida Mulasalihovića, Fahrudina Ibrahimovića, Ramiza Kremića, Idrisa Camića, Husejna Camića i Gruhonjić Ahmeta.

26. Prema stavu optužbe, navedeni svjedoci su poblje opisali cijeli tok događaja, onako kako je to navedeno u optužnici, pri tome opisujući način na koji su privedeni u stanicu, što se dešavalo u staničnim prostorijama, način na koji su ispitivani i premlaćivani, kada i kako su napustili stanicu, pri tome opisujući fizički izgled i identitet lica koji su bili prisutni na licu mjesta, a iste su kasnije prepoznali na zapisnicima o prepoznavanju osumnjičenih.

27. Nadalje, optužba je dala detaljan osvrt na iskaze svjedoka obrane, smatrajući iste nerelevantnim i nesitinitim, te nakon usporedbe sa iskazima oštećenih i ostalih svjedoka optužbe, izvela zaključak da su oštećeni bošnjaci dovedeni iz svojih kuća u stanicu od strane pripadnika SOM/SM Janja, da su zadržani u stanici gdje su ispitivani na okolnosti ko od bošnjaka Janje posjeduje oružje, da su isti premlaćivani nakon što su rekli da im nije poznato navedeno, da su tom prilikom u stanici bili prisutni i komandiri, konkretno optuženi Đokić, koji iako je bio svjestan i znao šta se uistinu događa, propustio da spriječi počinioce u vršenju mučenja bošnjačkih civili, na koji način je pomogao, odnosno podržao i odobrio takva mučenja.

28. U vezi navedenog, Tužilaštvo je dalo detaljnu analizu ovlaštenja i obaveza optuženih, posebno akcentirajući poziciju optuženog Đokića, kao i detaljnu analizu *actus reus i mens rea* izvršenja kivičnog djela mučenjem, uz poseban osvrt na pomaganje kao načina izvršenja navedenih inkriminacija.

29. U odnosu na stanje stvari poblje navedenih u dispozitivu optužnice i to u odnosu na tačke C, D, E i F, optužba zasniva na iskazima oštećenih i svjedoka i to Ramiza Kremića, Mirsade Mehanović, Dželila Durgutovića, Huseina Rahmanovića, Mehmeda Đerzić, Bajre Potokovića, Mevludina Husadžinovića, Mustafe Mehmedovića i Admira Huremovića, a koji su poblje opisali cijeli tok događaja, onako kako je to navedeno u optužnici, pri tome

uspoređujući ih sa iskazima svjedoka odbrane, te nakon detaljne analize, istakla da je van svake razumne sumnje dokazano da su optuženi počinili inkriminisane radnje u odnosu na pomenute tačke objedinjene optužnice.

30. Na kraju završnih izlaganja, Tužilaštvo je predložilo da sud prilikom utvršivanja vrste i visine sankcije, cijeni kao otežavajuće okolnosti činjnicu da su optuženi u inkriminisanom periodu bili policijski službenici koji su vršili krivična djela nad svojim komšijama, bošnjacima Janje, pri tome akcentirajući upornost, brutalnost, odlučnost kod istih, dok je u odnosu na olakšavajuće okolnosti, optužba predložila da sud cijeni njihovu raniju neosuđivanost.

(II) ZAVRŠNE RIJEČI ODBRANE OPTUŽENOG MILANA ĐOKIĆA

31. Odbrana optuženog Milana Đokića je u uvodnom dijelu svog završnog izlaganja istakla da prihvata kao vlastitu argumentaciju, navode završnih riječi odbrana optuženih Trišića i Tanasića, a u pogledu postojanja širokog i sistematičnog napada, diskriminatorne namjere i pitanja postojanja progona kao oblika izvršenja krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, pri tome navodeći da će se detaljno baviti optužnicom u odnosu na Đokića i to za period kada se istom na teret stavlja da je počinio krivično pravne radnje iz tačke A1 i A2 u svojstvu zamjenika komandira SOM Janja, nadalje, za krivično pravne radnje iz tačke A3, A4 i D u svojstvu komandira SOM Janja, te na koncu za inkriminisane radnje iz tačke A5 za koje se tereti da je počinio u svojstvu policajca CSB Bijeljina.

32. S tim u vezi, odbrana smatra da Tužilaštvo nije van svake razumne sumnje uspjelo dokazati svojstvo optuženog Đokića u inkriminisanom periodu, budući da je prema stavu odbrane, a na temelju provedenih dokaza, ostalo nejasno da li je optuženi bio prisutan u zgradi policijske stanice kao službeno lice ili pak kao obični građanin, a shodno činjeničnom opisu objedinjene optužnice i pojedinačnih inkriminacija za koje se Đokić i tereti. U tom pravcu, odbrana je detaljno analizirala iskaze svjedoka optužbe, ali i odbrane, koji su gotovo u pravilu svi različito govorili o statusu optuženog, iz kojeg razloga se ne može pratiti tok kretanja zaduženja koje je obavljao optuženi u spornom periodu, uz napomenu da ni sadržaj iskaza pomenutih svjedoka ne odgovara činjeničnom opisu objedinjene optužnice i pojedinačnih inkriminacija za koje se tereti optuženi.

33. Nadalje, odbrana navodi da je usljed ovakvog stanja stvari, držala se pravila da je materijalni dokaz u svakom slučaju jači od sjećanja, mišljenja ili predrasude nekog od svjedoka, te ukazala na materijalne dokaze koji govore o statusu optuženog Đokića u inkriminisanom periodu. Naime, odbrana je prevashodno ukazala na nepouzdanost isplatnih rednih listi za radnike SOM Janja, pri tome navodeći nalaz i mišljenje vještaka ove odbrane profesora Mileta Matijevića, koji je u svom pisanom nalazu i mišljenju istakao da je u relevantnom periodu u Janji u organizacionom smislu postojalo Stanično odjeljenje milicije, a ne stanica milicije, a koja organizaciona jedinica, prema pravilniku i Zakonu, nije imala sistematizovano mjesto zamjenika komandira. Sem toga, odbrana je dala detaljan osvrt i na svjedoke odbrane Miodraga Jokovića, Milorada Tešića, Mirka Simića, Radenka Vuksića, Miladina Jovića, Radoja Žugića, Milenka Đokića kao i svjedoka optužbe Vasilija Andrića koji su prema stavu odbrane potvrdili zaključke vještaka odbrane.

34. Također, odbrana se u nastavku završnih izlaganja detaljno bavila pitanjem da li se u opisu radnji koje se optuženom stavljaju na teret ostvaruje standard mučenja kao oblika Zločina protiv čovječnosti, pri tome referišući se na praksu MKSJ, ESLJP, ali i relevantne

odluke Suda BiH i drugih domaćih pravosudnih instanci. S tim u vezi, odbrana na kraju sveobuhvatne analize primjenjenih standarda, dovodeći iste u vezu sa konkretnim slučajem, smatra da u odnosu na sve optužene radnje iz optužnice koje su oštećeni opisali da su proživjeli, ne mogu dostići traženi standard mučenja, iz kojeg razloga predlaže da se u ovom pravcu optužba u odnosu na sve optužene ne prihvati na način kako to navodi te na koncu traži optužba u činjeničnom opisu objedinjene optužnice.

35. Odbrana se dalje detaljno pozabavila analizom pojedinačnih tačaka optuženja u odnosu na optuženog Đokića, te kada su u pitanju tačke A1 i A2, i pored detaljne analize svjedoka koji su svjedočili na ove okolnosti, ponovila i istakla da optuženi u kritičnom periodu nije bio zamjenik komandira SOM Janja, obzirom da isto mjesto nije ni postojalo, te činjenica da je isti bio prisutan prema iskazima svjedoka u navedenom periodu u stanici policije, ne čini ga odgovornim na način kako to optužba opisuje u činjeničnom opisu za pomenute inkriminirane radnje.

36. Nadalje, kada su u pitanju tačka A3 i A4, pored detaljne analize iskaza svjedoka Muharema Trebinčevića i Mehmeda Durgutovića, fokus odbrane je bio na razlikama u iskazu svjedoka Nedima Trebinčevića iz istrage sa svjedočenjem na glavnom pretresu, uz isticanje zaključka da na osnovu iskaza svih svjedoka se ne može sa sigurnošću locirati vrijeme kada su se kritični događaji desili i u kom svojstvu je Đokić bio prisutan u stanici, ukoliko je uopšte i boravio u istoj. Stoga, odbrana je istakla da optužba nije van svake razumne sumnje dokazala da je optuženi opčinio krivično pravne radnje na način opisan u objedinjenoj optužnici u odnosu na pomenute inkriminacije.

37. U odnosu na tačku A5, odbrana prevashodno akcentira nepostojanje mogućnosti na strani optuženog da spriječi bilo kakva zlostavljanja, obzirom da se prema objedinjenoj optužnici, Đokić tereti da je krivično pravne radnje počinio u svojstvu običnog policajca, pripadnika SJB Bijeljina. Dovodeći navedeno u vezu sa iskazima svjedoka B i Bilalić Muhamedam, odbrana smatra da Tužilaštvo nije van svake razumne sumnje dokazalo, niti postojanje diskriminatorne namjere kod optuženog, niti bilo kakvo učešće istog u izvršenju bilo kakvog ratnog zločina od strane optuženog u rkritičnom periodu.

38. Kada je u pitanju tačka D optužnice, a koja je prema stavu odbrane najkompleksnija i najozbiljnija optužba za Đokića, odbrana je dala iscrpnu analizu svjedoka optužbe koji su svjedočili na navedene okolnosti i to posebno iskaze svjedoka Mirsade Mehanović, Dželila Durgutovića, Huseina Rahmanovića, Mehmeda Đezića, Bare Potokovića i Mevludina Husadžinovića, kao i drugih svjedoka Tužilaštva koji su u svojim iskazima iznijeli određena saznanja u odnosu na konkretnu tačku optuženja. S tim u vezi, a nakon detaljne analize, odbrana je ukazala da se iskazi pomenutih svjedoka razlikuju po pitanju svih odlučnih činjenica koji se prevashodno ogledaju, kako u svojstvu i ulozi optuženog, tako i u vremenu, mjestu i načinu izvršenja krivično pravne radnje ubistva oštećene Đulzide Durgutović, pri tome posebno ulazujući na sudsku praksu u sličnim ili istovjetnim predmetima koji su se vodili pred ovim sudom.

39. Na kraju završnih izlaganja, odbrana ističe da optuženi Milan Đokić, cijeneći sve izvedene dokaze pojedinačno a i skupno shodno članu 15. i 281. ZKP BiH, nije kriv za djela koja mu se optužnicom stavljaju na teret, te imajući u vidu sve navedeno, odbrana je mišljenja da je jedino moguće rješenje u odnosu na optuženog da sudeće vijeće, shodno članu 284. stav 1. ZKP BiH, donese presudu kojom se optuženi oslobađa krivične

odgovornosti, pri tome, posebno ističući da nema dokaza da je isti počinio krivična djela koja mu se optužnicom stavljaju na teret.

(III) ZAVRŠNE RIJEČI ODBRANE OPTUŽENOG BRANISLAVA TRIŠIĆA

40. Odbrana optuženog Trišića je u završnim izlaganjima ponovila da ostaje kod prigovora koje je podnosila na potvrđenu optuženicu, a isti se odnose na nerazumljivost optužnice u pogledu određivanja širokog i sistematičnog napada i postojanja diskriminatorne namjere kod optuženih. U tom pravcu, odbrana je izvršila detaljnju analizu prihvaćenih od strane Suda, utvrđenih činjenica, smatrajućo da je Sud prilikom razmatranja prijedloga optužbe o prihvatanju istih, odeređene neophodne kriterijume pogrešno primjenio, ili ih uopšte nije primjenio, dok se istovremeno nije bavio pitanjem da li je prihvatanje ovih činjenica u interesu pravde.

41. S tim u vezi, odbrana je u odnosu na svaku pojedinačno prihvaćenu utvrđenu činjenicu, navele razloge zbog kojih smatra da se nije primjenio, odnosno, da ista nije ispunjavala kriterijume potrebne da bi se prihvatila u skladu sa pozitivnim propisima. Dodala je tome odbrana i iscrpne razloge zbog kojih sud ne bi trebao prihvatiti Izvještaj Kristiana Nilsena, kao i njegovo svojstvo vještaka, posebno imajući u vidu da isti iznosi pravne zaključke, a što je na koncu nadležnost ovog Suda.

42. Nadalje, odbrana se detaljno pozabavila pitanjem postojanja opštih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, prevashodno rukovodeći se standardima koje je uspostavio MKSJ, a koji su prihvaćeni u sudskoj praksi suda BiH. Drugim riječima, odbrana je izvršila detaljnu analizu svakog pojedinačnog bitnog elementa bića krivičnog djela iz člana 172 KZ BiH u skladu sa pomenutim standardima, a potom iste uporedila, stavljajući ih u kontekst dešavanja u inkriminisanom periodu u Janji.

43. Imajući u vidu da je odbrana dala iscrpnu usporedbu svake okolnosti koje pojedinačno i u međusobnoj vezi čine temelj postojanja određenog bitnog elementa bića krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti. Primjerice, odbrana ističe da optužba u završnoj riječi u više navrata navodi i tvrdi da su : ... *u prostorije SOM/SM Janja SVAKI DAN neosnovano dovođeni bošnjaci, koji su zatim fizički i psihički maltretirani...* U odnosu na istaknut tvrdnju optužbe, odbrana optuženog Trišića smatra da ista jednostavno rečeno nije tačna niti podržana relevantnim dokazima a niti samim činjeničnim opisom odejdinjene optužnice. , obzirom da iz istog proizilazi da je u relevantnom periodu u SOM/SM Janja privedeno ukupno sedamnaest Bošnjaka, a to je 0,17% privedenog stanovništva u odnosu na nespornu činjenicu da je u istom vremenskom periodu u Janji živjelo blizu 10.000 Bošnjaka. Navedeno, prema stavu odbranu najbolje oslikava činjenicu da se u odnosu na Janju ne može raditi o širokom srazmjeru pojedinih djela i broju žrtava.

44. Dalje, se Tužilaštvo detaljno osvrnulo na postojanje diskriminatorne namjere kod optuženih, pri tome, osporavajući istu kroz ocjenu svjedoka Tužilaštva, a koji su upravo i predloženi na opšte okolnosti.. Na koncu odbrana je istakla da na osnovu svih porbrojanih razloga optužba nije van svake razumne sumnje dokazala da su optuženi počinili krivično djelo iz člana 172. KZ BiH.

45. U odnosu na pojedinačnu inkriminaciju koja se optuženom Trišiću tačkom B optužnice stavlja na terete, odrbanana je detaljno obrazložila razloge kroz vršenje analize, potom i ocjene iskaza oštećenih Idrisa Camića, Husejna Camića i Ahmeta Gruhonjića, te dovodeći

ih u međusobnu vezu, izvela zaključak da su isti u bitnim dijelovima u tolikoj mjeri oprečni, da im se ne može pokloniti vjera, te u knačnici na istim se ne može saznovati odluka o krivičnoj odgovornosti optuženo.

46. Imajući u vidu sve navedeno branilac optuženog na kraju završnih izlaganja predlaže sudećem vijeću da u odnosu na optuženog Branislava Trišića, kao i u odnosu na sve ostale optužene donese jedino moguću i zakonitu presudu kojom se isti oslobodavaju krivične odgovornosti.

(IV) ZAVRŠNE RIJEČI ODBRANE OPTUŽENOG ZORANA TANASIĆA

47. Odbrana optuženog Zorana Tanasića je na početku završnih izlaganja dala detaljan osvrt na pojedinačne inkriminacije koje se optuženom stavljaju na teret, pri tome ističući da u optužnici nije bilo nespretno i očigledno netačno navedenog činjeničnog stanja i toka događaja iz tačke E, ne bi bilo ni optužnice protiv optuženog Tanasića ni za presotali dio činjeničnog opisa za koji se tereti optuženi.

48. Također, ova odbrana se detaljno osvrnula i na bitne elementa bića krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, smatrajući da isti, a shodno primjenjivim standardima kod svih optuženih nisu dokazani van svake razumne sumnje. Tako je odbrana poseban osvrt dala na metodiku rada policije, zaključivši da ponašanje optuženih iz inkriminisanog perioda se nikako ne može okarakterisati kao diskriminatorno ponašanje. U svjetlu istaknutog, odbrana se pozvala na više dokaza koje je uložila u sudski spis i koji su preezentovani sudećem vijeću, a tiču se primjenjivanja policijskih radnji, oduzimanja predmeta, ispitivanja, izlazaka na interevencije, pri tome praveći usporedbu koliko je navedenih radnji preduzeto prema srbima, ili na teret srba, a koliko prema bošnjacima, a iz kojih dokaza, prema stavu odbranbe, apsolutno neproizilazi postojanje diskriminatorske namjere kod optuženih.

49. Nasuprot optužbama za učešće u širokom i sistematičnom napadu, odbrana je u završnim riječima posebnu pažnju poklonila svjedocima odbrane, odnosno viskim dužnosnicima sa područja Janje, koji su govorili na glavnom pretresu upravo o nastojanjima rukovodstva Janje, a samim tim i optuženih da se zaštiti bošnjačko civilno stanovništvo, pri tome smatrajući upravo da je zahvaljujući tim naporima isto i spašeno, i da se usljed toga i danas Janja smatra najuspješnijim povratničkim mjestom u cijeloj Bosni i Hercegovini.

50. Na kraju završnih, odbrana je iticala i činjenicu da se ne zaboravi da je bio rat, te je trebalo mnogo mudrosti svjedocima da donesu odluku otići ili ostati, ali da su donijeli pravilnu odluku jer su svi živi i zdravi vratili se u svoje neoštećene kuće i vrlo brzo osposobili svoja domaćinstva u ekonomskom smislu, o čemu su veoma realno na glavnom pretresu govorili Ibrahim Huremovića, Nedžad Velagić i drugi.

51. Dakle, shodno svemu navedenom, odbrana je predložila da se svi optuženi oslobode po svim tačkama, pri tome, opreza radi navodeći, da ukoliko Sud bude u dilemi, primijeni pravilo *in dubio pro reo*, jer kako to ističe branilac ... *Janja je oprostila, pa oprostite i vi.*

(V) ZAVRŠNE RIJEČI ODBRANE OPTUŽENOG ŽARKA MILANOVIĆA

52. Odbrana optuženog Žarke Milanovića u završnim riječima navodi krivično pravne opsiane u činjeničnom opisu pojedinačnih inkriminacija za koje se tereti optužni Milanović. S tim u vezi, odbrana je stava, a shodno činjeničnom opisu, da se u konkretnoj krivično pravičnoj stvari ima primjeniti KZ BiH, odnosno iz činjeničnog opisa nedvojbeno proizilazi da se optuženi terete za počinjenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH.

53. Međutim, odbrana je pozivajući se na primjenjive standarde, istakla da bi se neko mogao oglasiti krivim za ovako teške inkriminacije, potrebno je da se zadovolje standardi dokazivosti vansvake razumne sumnje i to u odnosu na svaki pojedinačni bitni element bića krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret. U svjetlu istaknutih navoda, odbrana je stava da u ovom krivičnom postupku nisu ispunjeni pomenuti standardi potrebni da bi se neko oglasio krivim za Zločine protiv čovječnosti.

54. Dalje, odbrana se detaljno osvrnula na svaku pojedinu tačku i opisane krivično pravne radnje za koje se tereti optuženi Žarko Milanović., kao i iskaze svjedoka koji su svjedočili na konkretne okolnosti, pri tome dajući poseban osvrt na završna izlaganja optužbe.

55. Na kraju, odbrana je u svojim završnim izlaganjima, uz prethodno pridruživanje navodi prethodnih odbrana posebice u pogledu postojanja opštih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, izvela zaključak da u dokaznom postupku optužbe nije dokazana krivičnopravna odgovornost optuženog Žarke Milanovića, kako za krivično djelo koje mu se stavlja na teret, tako ni za jedno drugo krivično djelo, te predlaže da sudeće vijeće oslobodi optuženog krivice za sve tačke optužnice za koje ga tereti Tužilaštvo.

(VI) ZAVRŠNE RIJEČI ODBRANE OPTUŽENOG MLADENA KRAJIŠNIKA

56. Odbrana optuženog Mladena Krajišnika u završnim riječima predlaže sudećem vijeću, da nakon okončanog dokaznog postupka, temeljem člana 284. stav c) ZKP BiH donese oslobađajuću presudu u odnosu na optuženog Krajišnika, i to shodno načelu *in dubio proreo*.

57. Dalje, odbrana pozivajući se na standarde ocjene dokaza, pri tome dajući iscrpnu analizu i ocjenu iskaza svjedoka i drugih dokaza koji provedenih u odnosu na optuženog, smatrajući da vijeće temeljem istih može u odnosu na optuženog Krajišnika, donijeti isključivo oslobađajuću presudu.

58. Sem toga, odbrana se detaljno bavila pitanjem optužnica u ovom predmetu, obzirom da smatra da je objedinjenom preciziranom optužnicom došlo do prekoračenja iste, iz kojih razloga smatra da sud treba istu da odbije, a da u dijelu činjeničnog opisa u kojem nije došlo do prekoračenja oslobodi krivične odgovornosti optuženog Krajišnika, ovo sve iz razloga jer usljed nastale procesno pravne situacije, odbrana smatra da su na snazi dvije optužnice protiv optuženih.

59. Nadalje, odbrana je kroz analizu, a potom i ocjenu saslušanih svjedoka na glavnom pretresu pobijala tvrdnju optužbe o postojanju bitnih elemenata bića krivičnog djela iz člana 172. KZ BiH, te na kraju istakla da Tužilaštvo nije van svake razumne sumnje dokazalo da je optuženi Krajišnik počinio krivično djelo za koje se i tereti.

60. Također, odbrana je istakla da optužba nije dokazala van svake razumne sumnje da je optuženi Mladen Krajišnik osoba koja je fizički zlostavljala Nedima Trbinčevića, a koji je ujedno i jedini svjedok koji je svjedočio na okolnosti premlaćivanja oštećenog, te koji je na glavnom pretresu opisao dešavanja i fizičko zlostavljanje, pri tome ističući da lice koje ga je tuklo nije od ranije poznao, te da je u inkriminisanom periodu bio iste starosne dobi kao i oštećeni ... koju godinu stariji.

61. Međutim, odbrana upravo na posljednjoj konstataciji svjedoka temelji neosnovanost tvrdnje optužbe da je kritične prilike oštećenog mučio optuženi Krajišnik, i to prevashodno iz razloga što je isti na u odnosu na navedeno na Zapisnik o saslušanju svjedoka od 09.12.2013. godine izjavio ovlaštenim službenim licima da je osoba za koju je on kasnije saznao da se zove Krajišnik u inkriminisanom periodu imalo oko 40-tak godina.

62. U vezi sa navedenim, odbrana je nakon detaljnog osvrta na nepodudarnosti iskaza svjedoka u pogledu bitnih činjenica koje je navodio na glavnom pretresu sa izjavom iz istrage iz 2013. godine, iste cijenila u odnosu na iskaz Muharema Trebičnčevića, kojem odbrana poklanja vjeru. Na kraju zvršnih izlaganja braniteljica je navodila razloge u vezi primjene materijalnog prava, smatrajući da, a ukoliko bi vijeće našlo optuženog odgovornim, onda se u tom slučaju ima primjeniti KZ SFRJ kao zakon koji je važio u inkriminisano vrijeme, a koji je pri tome i blaži po učinioca.

63. U konačnici, a obzirom na izvedene dokaze, odbrana je istakla stav da u pogledu predmetnih inkriminacija, izvedeni dokazi od strane optužbe po svom kvalitetu nemaju potrebnu snagu uvjerljivosti da pokažu osnovanost navoda činjeničnog opisa optužnice, koje se odnose na tvrdnje da je optuženi počinio radnje koje mu stavljaju na teret, te predložila da Sud BiH, temeljem člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH donese oslobađajuću presudu prema optuženom Mladenu Krajišniku.

(VII) ZAVRŠNE RIJEČI ODBRANE OPTUŽENOG SAVE MRŠIĆA

64. Odbrana optuženog Mršića je na početku završnih izlaganja istakla da u vezi sa objedinjenom optužnicom ostaje kod prigovora nedozvoljenosti izmjene optužnice detaljno obrazloženog u izjašnjenju na istu od 02.11.2022. godine, i to posebno kod prigovora da se objedinjenom optužnicom dodaje subjektivni element bića krivičnog djela i optuženom Mršiću se stavlja na teret teži vid optuženja u odnosu na prvobitnu optužnicu, a što na koncu predstavlja nedozvoljeno proširenje optužbi.

65. Nadalje, odbrana je istakla da se u cjelosti pridružuje navodima iz završnih izlaganja prethodnih branilaca u vezi sa nepostojanjem opštih elemenata u pojmu predmetnog krivičnog djela, kao i konstitutivnih elemenata bića tog djela, prvenstveno nepostojanje širokog i sistematičnog napada, nepostojanja znanja optuženih za bilo kakav širok i sistematičan napad na Bošnjake u Janji i svjesnog učešća u istom, nepostojanju sistematske diskriminacije, nepostojanja progona, nepostojanju diskriminatorne namjere optuženih, niti radnji mučenja preduzetih od strane optuženih, te dodao da se pridružuje u cjelosti i prigovorima branilaca koji se odnose na presuđene činjenice, kao i prigovorima zakonitosti dokaza izvedenog saslušanjem Kristijana Nilsena i čitanjem njegovog izvještaja.

66. Imajući u vidu da optužba krivičnu odgovornost optuženog zasniva isključivo na iskazu svjedoka Ibrahima Gutića, odbrana je dala icrpan osvrt na isti, te ukazala na

kontradiktornosti, odnosno da je isti u bitnim djelovima protivrečan sam sebi, a posebice sa iskazima svjedoka Mustafe Hadžića, Mitra Lučića, Borivoja Zečenovića, Zvonimira Simića, kao i dokazu Dnevnik događaja SOM Janja, te na koncu i dokazu odbrane O8-1, Fotoalbumu, na kojem je svjedok oštećeni pokazao na pogrešnog čovjeka govoreći da liči na optuženog Savu Mršića.

67. Drugim riječima, odbrana smatra da iskaz Gutića nije potkrijepljen nijednim drugim dokazom, budući da o načinu, mjestu i vremenu njegovog navodnog privođenja, kao ni o vrsti, lokaciji, stepenu povreda, vremenu i mehanizmu njihovog nastanka nema nijednog dokaza. Dakle, na osnovu svega iznesenog, odbrana predlaže da Sud utvrdi da nije dokazano da je optuženi Savo Mršić preduzeo radnje u kojima se stiču konstitutivni elementi bića krivičnog djela koje mu je optužnicom stavljeno na teret i donese presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe.

(VIII) ZAVRŠNE RIJEČI ODBRANA OPTUŽENIH MILIVOJA ČOBIĆA I MILANA MARKOVIĆA

68. Vijeće je radi lakšeg razumijevanja izvršilo grupisanje završnih izlaganja odbrane optuženog Čobića sa završnim izlaganjem odbrane optuženog Markovića, imajući u vidu istovjetnost radnji izvršenja za koje se optuženi terete, odnosno da su zajedno počinili krivično pravne radnje opisane u činjeničnom opisu tačke F precizirane optuženice. Sem toga, Vijeće primjećuje da su završna izlaganja oba branioca sadržajno istovjetna, osim u dijelu koji se tiče direktno njihovih branjenika u vrijeme nastalih inkriminacija.

69. S tim u vezi, branioci se u uvodnim izlaganjima, u cjelosti pridružuju navodima kolefa koji su dali detaljan osvrt na opšte okolnosti i pravne kvalifikacije za koje se optuženi terete, pri tome se pozivajući na standard ocjene dokaza koji se ima primjeniti prilikom odlučivanja o krivičnoj odgovornosti optuženih.

70. U odnosu na pojedinačnu inkriminaciju koja se stavlja nateret optuženim, obje odbrane su ukazale na činjenicu da se ista temelji isključivo na iskaz svjedoka Admira Huremovića, sina oštećenog, koji je na glavnom pretresu naveo da va njegova saznanja u vezi kritičnog događaja potiču od priča drugih ljudi, kako njegovog oca, tako i komšija iz Janje. Tako su odbrane ukazivale da svjedok Huremović prema saznanjima koje je dobio od svog oca, kritični događaj vezuje za događaj kada je bačena bomba na prodavnicu Horić Ramize, a koji događaj se desio 22/23.7.1993. godine, a u činjeničnom opisu se kritični događaj navodi u drugoj polovini mjeseca novembra.

71. Na kraju obje odbrane su saglasno istakle da uporedbom zvaničnih evidencija o kretanju optuženih Čobića i Markovića, nedvojbeno proizilazi da isti nikada nisu zajedno radili u SOM Janja, odnosno da je Marković u kritično vrijeme radio poslove obezbjeđenja u PS Bijeljina, dok je Čobić bio na bolovanju, iz kojeg razloga odbrane smatraju da proizilazi da optuženi nisu ni pojedinačno, niti zajedno počinili krivično djelo za koje se terete.

72. Shodno svemu navedenom, odbrane su predložile da Sud, primjenom načela *in dubio pro reo*, a temeljem odredbe člana 284. tačka c) ZKP BiH, donese presudu kojom se optuženi Čobić i Marković oslobađaju od optužbe.

IV. PROCESNE ODLUKE

73. Tužilaštvo BiH je predložilo da se na glavnom pretresu u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH, dana 11.08.2018. godine pročita iskaz svjedoka Osmana Bačevca, Mehmeda Hrustanbegovića, Mehmeda Durgutović i Mehmeda Bilalića koji su u međuvremenu preminuli, zatim da Vijeće izvrši uvidu u medicinsku dokumentaciju za svjedok Idrisa Camić, te da, u skladu sa naprijed navedenom odredbom ZKP BiH, donese odluku da se njegov iskaz također pročita na glavnom pretresu, s obzirom da je dolazak Camića pred Sud znatno otežan iz razloga lošeg zdravstvenog stanja istih.

74. Odbrane optuženih su se protivili prijedlogu za čitanje iskaza svjedoka Osmana Bačevca, Mehmeda Hrustanbegovića, Mehmeda Durgutović i Mehmeda Bilalića, navodeći da se radi o nezakonitom pribavljenom iskazu, sastavljenom suprotno ZKP BiH.

75. Također, odbrane optuženih su se protivile i čitanju iskaza zaštićenog Idrisa Camića, obzirom da je vještak Grubeč zaključio u Nalazu i mišljenju¹ da isit nije sposoban svjedočiti, istovremeno nalazeći da je prilikom davanja iskaza u istrazi dana 08.10.2013. godine bio sposoban, a pored navedenog, odbrana optuženog Trišića je isticala prigovor zakonitosti, obzir da u istom nema unešenih pitanja ni odgovora, kao i prigovor relevantnosti shodno Nalazu i mišljenju vještaka o sposobnosti Camića da svjedoči.

76. Član 273. ZKP BiH, a koji se odnosi na izuzetke od neposrednog izvođenja dokaza, u stavu 2. predviđa da: *“zapisnici o iskazima datim u istrazi mogu se po odluci sudije odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele, ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć, ili je znatno otežan iz važnih razloga“.*

77. Kako su u sudski spis uloženi Izvod iz matične knjige umrlog Mehmeda Durgutovića², zatim Izvod iz matične knjige umrlog Osmana Bačevca³, te izvodi iz matične knjige umrlih Mehmeda Hrustanbegovića⁴ i Mehmeda Bilalića⁵, iz kojih nesumnjivo proizilazi da su navedena lica preminula, zbog čega njihovo ispitivanje nije bilo moguće na glavnom pretresu, to je Vijeće prihvatilo prijedlog Tužilaštva da se na nastavku glavnog pretresa održanog dana 18.01.2018. godine pročita iskaz umrlog svjedoka, i to: **(T-5A)** Zapisnik o saslušanju svjedoka, Državna agencija za istrage i zaštitu broj P-16-14/3-1-04-2-124/13 od 12.12.2013. godine, dana 11.10.2018. godine **(T-8)** Zapisnik o saslušanju svjedoka Bačevac Osmana, broj I-16-17-04-2-640/13, Državna agencija za istrage i zaštitu, Regionalni ured Tuzla od 19.03.2015. godine i **(T-9)** Zapisnik o saslušanju svjedoka Hrustanbegović Mehmed, Tužilaštvo BiH ,broj T20 0 KTRZ 0008694 14 od 23.03.2015. godine, te dana 17.09.2019. godine **(T-71)** Zapisnik o saslušanju svjedoka Bilalić Mehmeda, broj: P-16-14-04-2-640/13 sačinjen od strane Državne agencije za istragu i zaštitu, Regionalni ured Tuzla, dana 24.06.2014. godine.

¹ **S-1** Nalaz i mišljenje vještaka prim.dr. Petka Grubača o zdravstvenom stanju Camić Idrisa, sačinjen dana 18.01.2019. godine u Bijeljini

² **T-5-** Izvod iz MKU za lice Durgutović Mehmed, Općina Bijeljina broj: 05/2-202-1-88/17 od 06.03.2017. godine

³ **T-8A-** Izvod iz Matične knjige umrlih za lice Bačevac Osman, broj 02/8-202-9-154/18, Odjeljenje za opštu upravu, Janja, Bijeljina od 17.05.2018. godine.

⁴ **T-9A-** Izvod iz Matične knjige umrlih za lice Hrustanbegović Mehmed, broj 08/2-13-41049/18, Centralni matični registar Sarajevo, općina Centar.

⁵ **T-71A-** Izvod iz matične knjige umrlih Bilalić Mehmeda od dana 21.12.2018. godine

78. Kada je u pitanju svjedok Idris Camić, Vijeće je dana 09.01.2019. godine izdalo naredbu za medicinsko vještačenje svjedoka, te isto povjerilo stalnom sudskom vještaku specijalisti neropsihijatrije Prim. dr. Petku Grubaču. U tom pravcu, zadatak vještaka je sačiniti nalaz i mišljenje na okolnost da li je ovaj svjedok, obzirom na njegovo zdravstveno stanje, sposoban doći u Sud BiH, s sjedištem u Sarajevu, radi svjedočenja u ovom predmetu, te navesti stanje duševnog zdravlja svjedoka, te ukoliko utvrdi da postoji eventualno duševno oboljenje, izjasniti se na okolnost koliko isto utiče na mogućnost – kvalitet svjedočenja, te na okolnost da li je lice Camić Idris, cijeneći njegovo zdravstveno stanje, mogao biti saslušan u svojstvu svjedoka 08.10.2013. godine, i to u smislu da li je isti tada bio sposoban za rasuđivanje, odnosno da li je njegovo opšte stanje i na koji način moglo tada uticati na njegovo sjećanje i pamćenje.

79. Dana 21.02.2019. godine vještak je pred Vijećem usmeno izlagao Nalaz i mišljenje od 18.01.2019. godine, kojom prilikom je na upit optužbe rekao da je njegovov stanje moglo primijediti i nestručno lice, odnosno policajci koji su uzimali izjavu te 2013. godine, na što je vještak rekao da se ne može decidno izjasniti, već da je Camić, vjerovatno bio sposoban, a prilikom procjenjivanja takve mogućnosti, vještak je naveo da je koristio skalu od 4 stepena gdje je na drugom mjestu *gradacija vjerovatno*. Sem toga, na upit branioca da li je shodno pomenutoj gradaciji vjerovatno, Camić mogao vršiti prepoznavanje 2014. godine, na koji upit je vještak odgovorio da se vremenom zaborave neke karakteristike, ali kako vještak reče, *... ostaje u pamćenju visina, tjelesna konstitucija, da li ima kosu ...*, dodavši da bi takvo prepoznavanje bilo validno, potrebno je da lica koja se pokazuju prilikom prepoznavanja trebaju biti slična osobi koju treba prepoznati.

80. S tim u vezi, a u cilju razrješenja, potom i odlučivanja o prijedlogu optužbe da se pročita iskaz Idrisa Camić, na poseban upit, člana vijeća, da pobliže opiše faze demencije, a obzirom da je supruga istakla da su se prvi znaci pojavili prije desetak godina, vještak je istakao da postoji *laka, umjerena i teška*, dodajući da se svjedok trenutno nalazi u umjernoj fazi demencije. S tim u vezi, vještak navodi da ukoliko je demencija krenula prije 10 godina, ista je u početku bila laka, da bi u jednom momentu postala umjerena, odnosno onakva kakva je kod Idrisa danas, uz konstataciju da uz nečiju pomoć osoba može normalno da funkcioniše.

81. Imajući u vidu navedeno, dostavljeni nalaz i mišljenje vještaka Prim dr Petka Grubača, te usmeno izlaganje istog, Vijeće je, u skladu sa članom 273. stav. 2. ZKP BiH, donijelo odluku da se na glavnom pretresu pročita **(T-72)** Zapisnik o saslušanju svjedoka Camić Idrisa, broj: P-16-14/3-1-04-2-124/13 sačinjen od strane Državne agencije za istragu i zaštitu, regionalni ured Tuzla, dana 08.10.2013. godine

(II) IZUZETAK OD NEPOSREDNOG IZVOĐENJA DOKAZA – PRIHVATANJE ISKAZA SVJEDOKA U SKLADU SA ČLANOM 273. STAV 2. ZKP BIH I ČLANA 5. ZAKONA O USTUPANJU PREDMETA

82. Tužilaštvo je, također predložilo da se u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH i članovima 3., 5., 6. i 7. Zakona o ustupanju predmeta⁶, uvrste i dokazi koji su korišteni pred Međunarodnim sudom za bivšu Jugoslaviju (u daljem tekstu MKSJ), odnosno, u sudski spis uvrsti Istraživački izvještaj pripremljen za predmet KRAJIŠNIK (IT-00-39) 13. august 2004. godine - Ministarstvo unutrašnjih poslova bosanskih Srba: začeci, djelovanje i zapovijedanje i rukovođenje, 1990-1992. godina, Christian A. Nielsen TIR **(T-70)**.

83. Odbrana optuženih su se saglasno usprotivili prihvatanju ovog dokaza, posebice iz razloga, što je i sam Nielsen, prilikom unakrsnog ispitivanja na glavnom pretresu dana 14.02.2019. godine, istakao da je on historičar, dakle, da se ne radi o stručnom licu, vještaku. U tom pravcu, odbrane su isticale da njegov zadatak, kao historičara, nije sačinjvanje nalaza, niti zaključaka i mišljenja, nego da uradi analizu, što je na koncu, prema stavu odbrane i učinio što je na koncu i bilo predmet unakrsnog ispitivanje. S tim u vezi odbrana predlaže, da se ne predaje važnost istom, jer nema nikakvo iskustvo u policiji, a osim toga, radi se o nekompletiranom izvještaju.

84. Prilikom donošenja odluke Vijeće je imalo u vidu član 273. stav 2. ZKP BiH koji propisuje situacije kada je moguće neposredno izvođenje dokaza na glavnom pretresu⁷, kao i član 5. stav 1. Zakona o ustupanju predmeta, koji dozvoljava mogućnost da se „zapisnici o iskazu svjedoka dati pred MKSJ-om, kao i zapisnik o vanpretresnom iskazu svjedoka, sačinjeni pred MKSJ, mogu koristiti pred sudovima u BiH, ukoliko su od značaja za pitanje o kojem se raspravlja.”

85. Imajući u vidu da je Nielsen pristupio na Sud BiH, kada je bio podložan, a i konkretno ispitivan u unakrsnom ispitivanju od strane odbrane optuženih, ne ulazeći u dokaznu snagu svjedokovog Izvještaja, niti metoda rada, Vijeće je dana 14.02.2019. godine, donijelo odluku da se, u skladu sa članom 273. stav 2. prihvati prijedlog Tužilaštva i da se u sudski spis uvrsti Istraživački izvještaj Nielsena, obzirom da je isti ispitivan od strane odbrane unakrsno dana 14.02.2019. godine, a sem toga, predmetni Izvještaj, Nielsen je sačinio u postupku pred MKSJ.

(III) ODLUKA O UTVRĐENIM ČINJENICAMA

86. Vijeće je dana 13.06.2016. godine, donijeo odluku kojom se, u skladu sa članom 4. Zakona o ustupanju predmeta, djelimično prihvata prijedlog Tužilaštva broj T20 0 KTRZ 0008694 14 od 25.04.2016. godine, te se činjenice, utvrđene od strane pretresnog vijeća u predmetu MKSJ-a, *Tužilac protiv Momčila Krajišnika broj IT-00-39-T od 27.09.2006. godine*, prihvataju kao utvrđene u opsegu kako je navedeno u daljem tekstu:

1. *„Zakon iz 1992. predvidio je pet centara službi bezbjednosti (CSB) u republici bosanskih Srba: i Bijeljina za SAO Semberiju. Svaki od tih pet centara službi bezbjednosti bio je nadležan za određeni broj stanica javne bezbjednosti (SJB) po opštinama u nadležnosti tog lokalnog centra službe bezbjednosti. Prema toj*

⁶ Zakon o ustupanju predmeta od strane Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju Tužilaštvu Bosne i Hercegovine i korištenju dokaza pribavljenih od Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u postupcima pred sudovima u Bosni i Hercegovini („Službeni Glasnik BiH“ broj 61/04, 46/06, 53/06 i 76/06)

⁷ Član 273. stav 2. ZKP BiH “Zapisnici o iskazima datim u istrazi mogu se po odluci sudije odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele, ili se ne mogu pronaći, ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć, ili je znatno otežan iz važnih razloga”.

strukturi, stanice javne bezbjednosti i dalje su bile glavni organ Ministarstva unutrašnjih poslova na opštinskom nivou.“ (paragraf 228).

2. „Bijeljina je bila prva opština u Bosni i Hercegovini koju su 1992. godine zauzeli bosanski Srbi...“ (paragraf 298).
3. „U samom gradu Bijeljini prave borbe počele su 31. marta 1992. U Bijeljini su došli pripadnici paravojne jedinice Željka (Arkana) Ražnatovića i, u saradnji s lokalnom paravojnom grupom pod komandom Mirka Blagojevića, preuzeli kontrolu nad važnim gradskim strukturama...“ (paragraf 299).
4. „...Dana 1. ili 2. aprila 1992. naoružani rezervisti JNA opkolili su grad, a na tom području viđene su kolone tenkova JNA i drugih vozila. Usprkos određenom otporu, srpske snage su brzo preuzele kontrolu nad Bijeljinom...“ (paragraf 299).
5. „Arkanovci su se smjestili u zgradi lokalnog SDS-a i nekoliko dana, zajedno s redovnim policijskim patrolama, učestvovali su u hapšenju pripadnika Predsjedništva SDA u Bijeljini...“ (paragraf 299).
6. „...Na večeri s predstavnikom UNPROFOR-a Cedricom Thornberryjem 20. aprila 1992. Plavšićeva je za Bijeljini upotrijebila izraz “oslobođeni” grad. Arkanovci su ostali u Bijeljini najmanje do maja 1992.“ (paragraf 303).
7. „Najkasnije od juna 1992. pa do kraja perioda na koji se odnosi Optužnica, Srbi su držali zatočene Muslimane i Hrvate u logoru Batković u opštini Bijeljina.... Higijenski uslovi u Batkoviću bili su loši, a zatočenci su dobijali malo hrane i vode...“ (paragraf 304).
8. „Najkasnije od jula 1992. Muslimani u Bijeljini bili su predmet organizovane kampanje pljačke i protjerivanja...“ (paragraf 307.)
9. „SDS Bijeljina je riješio da opštinu očisti od Muslimana koji su ostali...“ (paragraf 308)
10. „...Srpska Skupština opštine donijela je odluku da će se sa posla otpustiti Muslimani koji se nisu odazvali na mobilizaciju, da će im se isključiti struja, voda i telefon, te da se moraju prijaviti za prisilni rad...“ (paragraf 308)
11. „...Poslije preuzimanja vlasti u Bijeljini početkom aprila, paravojne grupe, a naročito arkanovci, sijali su teror uglavnom među Muslimanima...“ (paragraf 309)
12. „...Mnogi Muslimani premješteni su van opštine i odatle su pobjegli na teritoriju pod muslimanskom kontrolom....velik broj Muslimana otišao iz te opštine iz straha.“ (paragraf 309).

87. Tužilaštvo BiH je dana 25.04.2016. godine Sudu dostavilo Prijedlog broj T20 0 KTRZ 0008694 14 kojim se traži da Sud u skladu sa odredbom iz člana 4. Zakona o ustupanju predmeta, prihvati činjenice utvrđene pravosnažnim presudama MKSJ u predmetu *Tužilac protiv protiv Krajišnika predmet broj: IT-00-39-T od 27.09.2006. godine presuda Pretresnog vijeća i IT-00-39-A od 17.03.2009. godine presuda Žalbenog vijeća u istom predmetu.*

88. Predloženo je usvajanje ukupno dvadeset (23) činjenice, koje se, između ostalog, odnose na hronologiju dešavanja neposredno pred izbijanje rata, rad autonomnih regija, kao i donošenje Strateškog plana od strane rukovodstva bosanskih Srba. Kadaje riječ o okolnostima zbog kojih se predlaže prihvatanje utvrđenih činjenica, Tužilaštvo ističe da sve predložene činjenice ispunjavaju kriterije koji su regulisani Pravilom 94. Pravilnika o postupku i dokazima, a koji su takođe prihvaćeni i u praksi Suda, te da iste treba u cjelosti prihvatiti. Također u Prijedlogu se navodi da su sve predložene činjenice relevantne za krivični postupak u predmetu protiv Zorana Bogdanovića i dr., a iste ni na koji način direktno ne inkriminiraju niti jednog od optuženih u ovom predmetu.

89. Također, Tužilaštvo je na zahtjev Suda, dana 09.06.2016. godine, dostavilo izjašnjenje da su predložene činjenice pravosnažno utvrđenje drugostepenom presudom, odnosno da nisu osporavane u žalbi.

90. Odbrana optuženog Zorana Bogdanovića, se u svom izjašnjenju protivi prihvaćanju predloženih činjenica, prvenstveno jer bi njihovo prihvaćanje predstavljalo prevelik teret dokazivanja za optuženog i bilo bi protivno interesima pravičnosti. Dalje, se navodi da je snovna svrha pravila Zakona o ustupanju da se u predmetima komandne odgovornosti u kojima je nesporno da optuženi nisu direktni izvršitelji krivičnog djela, dođe do uštede vremena prilikom dokazivanja baze zločina, te sudeće vijeće treba postići balans između efikasnosti suđenja, harmonizacije sudskih odluka i zaštite prava na fer suđenje, što predstavlja problem jer se predloženim činjenicama praktično traži prihvaćanje elemenata bića krivičnog djela, a to nije moguće učiniti putem utvrđenih činjenica. Također, odbrana ističe da sudeće vijeće prihvaćanjem činjenica stvara oborivu pretpostavku, te će iznošenje dokaza odbrane zahtijevati isto ili više vremena nego vrijeme dokazivanja same činjenice. Na kraju, odbrana navodi da su činjenice u predmetu Krajišnik, zasnovane prvenstveno na iskazu svjedoka Milorada Davidovića, pa sama činjenica da se Tužilaštvo predlaže da se i iskazi ovog svjedoka uvrste kao dokazi, sudeće vijeće u svakom slučaju mora cijeliti iskaze ovog svjedoka.

91. Odbrane optuženih Đokić Milana, Ljubiše Ikića i Branislava Trišića se protive prihvaćanju utvrđenih činjenica, s obzirom da ne zadovoljavaju kriterije koje je odredio MKSJ, a koji kriterije prema dosljednoj praksi primjenjuje Sud BiH. Odbrana kao prvi razlog za neprihvaćanje navodi da predložene činjenice predstavljaju pravne zaključke, a ne činjenice, te kao primjer ističu predložene činjenice pod brojevima 1., 14., 15., 17. i 19. iz Prijedloga Tužilaštva. Prema navodu odbrane činjenica pod brojem 8. Ne zadovoljava kriterij, s obzirom da je ista irelevantna, dok činjenica pod brojem 5. zbog nedovoljne određenosti ne zadovoljava potrebne kriterije. Imajući u vidu navedeno, a zbog poštovanja pretpostavke nevinosti predviđene članom 6. Europske konvencije o ljudskim pravima (dalje EKLJP), Sud treba odbiti Prijedlog Tužilaštva.

92. Odbrana optuženog Vlade Stjepanovića, protivi se prihvaćanju utvrđenih činjenica, te iznosi činjenice iz iste presude, a koje su u suprotnosti sa predloženim činjenicama Tužilaštva. Dalje navodi da Sud u pogledu točke 1. mora imati u vidu paragraf 35 presude koji je u suprotnosti sa predloženim paragrafom 36, pa samim time nije zadovoljen standard propisan za prihvaćanje utvrđenih činjenica. U pogledu točke 5. Odbrana ističe da postoje primjeri kad su općinske vlasti pokušale zabraniti paravojnim formacijama djelovanje na svom području te čemu u prilog navode paragraf 286. Dalje se navodai da Sud u pogledu točke 10 mora imati u vidu paragraf 303. Iz presude. Također odbrana ističe i točke 14, 20 i 21 koje međusobno izazivaju konflikt, a neke od predloženih činjenica su u suprotnosti sa presudom Mićo Stanišić, koja još nije postala pravosnažna.

93. Odbrana optuženog Tanasić Zorana, ističe da predložene činjenice ne ispunjavaju kriterije na koje se poziva Tužilaštvo, odnosno da članom 4. Zakona o ustupanju nisu utvrđeni kriteriji prihvatljivosti činjenica koje se mogu koristiti pred Sudom BiH. Predložene činjenice se ne mogu koristiti u ovom postupku jer su izvađene iz šireg konteksta, dok neke predstavljaju pravne zaključke kao činjenica pod rednim brojem 3. U Prijedlogu. Osim pravnih zaključaka prema mišljenju odbrane neke činjenice predstavljaju jednostrane zaključke o karakteru i posljedicama događaja u Bijeljini, te moraju biti predmet preispitivanja u ovom predmetu. Dalje, odbrana dovodi u pitanje relevantnost predloženih

činjenica imajući u vidu da se odnose na Bijeljinu a opći kontekst događaja u Bijeljini nije primjenjiv i za Janju. Zbog svega navedenog a zbog poštovanja pretpostavke nevinosti predviđene članom 6. EKLJP i principa neposrednosti kao i fer i pravičnog suđenja, Sud treba odbiti Prijedlog Tužilaštva.

94. Odbrana optuženog Milanović Žarka, predlaže da se Prijedlog Tužilaštva odbije u jednom dijelu, te predlaže da se prihvati kao presuđena, činjenica pod rednim brojem 3. Međutim, odbrana smatra kako je Tužilaštvo trebalo navesti dokeze iz Optužnice koje neće izvoditi na glavnom pretresu, ukoliko Sud prihvati neke ili sve predložene činjenice. U nastavku odbrana ističe da činjenice ne mogu biti prihvaćene ukoliko uključuju pravne kvalifikacije, a imajući u vidu predložene činjenice ovaj kriterij nije zadovoljen kod većine njih. Pored navedenog odbrana primjećuje da veliki broj činjenica nije citiran na način na koji su one navedene u presudi MKSJ. Dalje se navodi da se prihvaćanjem činjenica krši član 6. EKLJP, na način da se presude donose na osnovu činjenica, a iste predstavljaju samo stav određenih sudskih vijeća MKSJ, bez prava na žalbu na istu odluku. Prihvaćanjem će se teret dokazivanja prebaciti na optuženog, iako odbrana nije dužna bilo što dokazivati, te će uz navedeno biti onemogućeno unakrsno ispitivanje činjenica utvrđenih pred drugim sudom, a samim time ni presuda neće biti pravična. Kao sljedeći razlog za neprihvaćanje utvrđenih činjenica odbrana navodi da nije u mogućnosti u tijeku postupka uložiti obrazloženu žalbu na odluku u skladu sa odredbom člana 318.stav 1. ZKP BiH, na što bi morala imati pravo. Zakon o ustupanju ne regulira pitanje prava žalbe, kao što i ne propisuje kriterije za prihvaćanje činjenica te bi zbog toga Sud trebao postupiti u skladu sa odredbom člana 1. Stav 2. Zakona o ustupanju „*Ako odredbama ovog zakona nisu posebno uređena pitanja iz stava (1) ovog člana, primjenjuju se ostale odredbe ZKP BiH.*“ i dopustiti pravo na žalbu iz člana 318. stav 1. ZKP BiH. Na kraju odbrana navodi da Sud u pogledu rješenja kojim prihvaća utvrđene činjenice ne može primijeniti odredbu člana 318. stav 2. ZKP BiH, s obzirom da navedeno rješenje ne spada u rješenja koja se donose radi pripremanja glavnog pretresa ili presude.

95. Odbrana optuženog Mladena Krajišnika predlaže da se Prijedlog Tužilaštva djelomično odbije, odbrana predlaže da se prihvati činjenica pod brojem 3. Međutim odbrana smatra kako je Tužilaštvo trebalo navesti dokeze iz Optužnice koji neće izvoditi na glavnom pretresu, ukoliko Sud prihvati neke ili sve predložene činjenice. U nastavku odbrana ističe da činjenice ne mogu biti prihvaćene ukoliko uključuju pravne kvalifikacije, a imajući u vidu većina činjenica ne ispunjava navedeni kriterij, te pojedine idu direktno u srce krivnje optuženog. Pored navedenog odbrana primjećuje da veliki broj činjenica nije citiran na način na koji su one navedene u presudi MKSJ. Prihvaćanjem činjenica koje se tiču elemenata krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret, a koje je Tužilaštvo dužno dokazati na glavnom pretresu, dokazima, van razumne sumnje, krši se član 6. stav 2. EKLJP, te se ne ostavlja pravo na žalbu na istu odluku. Činjenice utvrđene u presudama MKSJ predstavljaju samo stav određenih sudskih vijeća o dokazima koji su izneseni u određenim predmetima, i njihovim prihvaćanjem bi odbrana dovedena u neravnopravan položaj sa Tužilaštvom. Prihvaćanjem će se teret dokazivanja prebaciti na optuženog, te odbrana napominje da optuženi nije dužan bilo šta dokazivati, te imajući u vidu da odbrani nije omogućeno unakrsno ispitivanje činjenica utvrđenih pred drugim sudom, presuda će biti nepravična ukoliko se zasniva u cijelosti ili uglavnom na takvim dokazima. Moguće je da su svjedoci u predmetima pred drugim sudom unakrsno ispitani na način koji se razlikuje od načina na koji ih je ispitala odbrana u ovom predmetu, jer se radi o različitim okolnostima koje se moraju utvrđivati za svaki predmet pojedinačno. Zbog postojeće sudske prakse odbrana nije u mogućnosti tijekom postupka uložiti obrazloženu žalbu na

odluku u skladu sa odredbom člana 318.stav 1. ZKP BiH, a s obzirom da Zakon o ustupanju ne regulira pitanje prava žalbe, kao što i ne propisuje kriterije za prihvaćanje činjenica, potrebno se pridržavati odredbe člana 1. Stav 2. Zakona o ustupanju „*Ako odredbama ovog zakona nisu posebno uređena pitanja iz stava (1) ovog člana, primjenjuju se ostale odredbe ZKP BiH.*“, te na predmetno rješenje omogućiti žalbu Vijeću apelacijskog odjelenja Suda. U prilog navedenom odbrana ističe da pred MKSJ postoji pravilo 73(B) Pravilnika, koje predviđa da vijeće može dati potvrdu prava na žalbu ako se odluka „*tiče pitanja koje bi u značajnoj mjeri utjecalo na pravično i ekspeditivno vođenje postupka i ishod suđenja, te ako bi po mišljenju pretresnog vijeća, promptno rješenje žalbenog vijeća suštinski pospješilo postupak*“. Odbrana je istakla i da Sud u pogledu rješenja kojim prihvaća utvrđene činjenice ne može primjeniti odredbu člana 318. stav 2. ZKP BiH, s obzirom danavedeno rješenje ne spada u rješenja koja se donose radi pripremanja glavnog pretresa ili presude.

96. Odbrana optuženog Mršić Save, predlaže da Sud u cjelosti odbije Prijedlog Tužilaštva BiH za prihvaćanje utvrđenih činjenica, te ističe da je odbani onemogućeno utvrditi osnovanost zaključaka MKSJ s obzirom da uz Prijedlog Tužilaštva nisu priloženi dokazi na kojim je presuda zasnovana. Optuženom nije dostavljena drugostupanjska presuda u predmetu MKSJ broj IT-00-39-A, pa odbrana nije u mogućnosti usporediti citirane djelove presude sa navodima iz Prijedloga, kao ni usporediti koje su činjenice iz prvostupanjske presude potvrđene u žalbenom postupku. Odbrana se u nastavku osvrnula na sve činjenice i istaklo prigovore da su nejasne, da su iste zaključci pravne prirode a ne zaključci o činjenicama, te da se moraju dokazati neposrednim izvođenjem dokaza.

97. Odbrane optuženih Milivoja Čobića i Marković Milana, predlažu da se Prijedlog odbije kao neosnovan, jer bi se narušila pretpostavka nevinosti, pravo na pravično suđenje i neposredno izvođenje dokaza. Odbrana ističe da se u presudama MKSJ iz kojih su predložene činjenice nigdje ne navode događaji navedeni i opisani u činjeničnom supstratu predmetne optužnice, a koje se optuženom Čobiću stavljaju na teret. Uz navedeno odbrana smatra i da činjenice ne ispunjavaju kriterije da bi se smatrale utvrđenim.

98. Nakon što je razmotrio podneseni Prijedlog Tužilaštva, te navode odbrana optuženih, Vijeće je donijelo odluku kao u dispozitivu Rješenja suda

99. Član 4. Zakona o ustupanju predmeta je propisano je da: *„Nakon saslušanja stranaka, Sud može, na vlastitu inicijativu ili na Prijedlog jedne od stranaka, odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ-om, ili da prihvati pismeni dokazni materijal iz postupaka pred MKSJ-om ako se odnosi na pitanja od značaja u tekućem postupku.“*

100. Nadalje, Pravilo 94. (B) Pravilnika o postupku i dokazima navodi da: *“Na zahtjev jedne od strana ili proprio motu pretresno vijeće može, nakon što je saslušalo strane, odlučiti da formalno primi na znanje činjenice o kojima je presuđeno ili pismeni dokazni materijal iz drugih postupaka pred Međunarodnim sudom koji se odnose na pitanja od važnosti za tekuće suđenje.”*

101. Dakle, saslušanjem stranaka u postupku, ispunjena je i prva formalna pretpostavka citiranog propisa za odlučivanje o pitanju prihvatanja utvrđenih činjenica dokazanim.

102. Važno je napomenuti da je Zakon o ustupanju predmeta *lex specialis* i da je kao takav primjenjiv u postupcima pred sudovima u Bosni i Hercegovini.

103. Osnovna svrha člana 4. Zakona o ustupanju predmeta jeste efikasnost i ekonomičnost sudskog postupka, promovisanje prava optuženih na suđenje u razumnom roku, te uvažavanje svjedoka na način da se smanji broj sudova na kojima bi morali da se pojave zbog ponovnog svjedočenja i izbjegne njihova dodatna traumatizacija. Međutim, prilikom odlučivanja Sud je imao na umu da svrha ekonomičnosti postupka i uvažavanje svjedoka mogu ugroziti prava optuženih na pravično suđenje i pretpostavku nevinosti i da se navedeni ciljevi mogu promovisati samo na način koji garantuje poštivanje tih prava, a da su navedeni kriteriji osmišljeni upravo za tu svrhu, jer u suprotnom, to bi *de facto* značilo da je dokazni postupak okončan na štetu optuženih i prije nego se u predmetu neposredno izvedu svi dokazi. Stoga je, u korištenju svoga diskrecionog prava iz člana 4. Zakona o ustupanju i donošenju odluke o konkretnom pitanju, Vijeće imalo u vidu i sa posebnom pažnjom cijeno prava optuženih u svijetlu člana 6. Evropske Konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, te i odredbe članova 3., 13., i člana 15. ZKP.

104. Imajući u vidu i ostala prava zagwarantovana EKLJP, a naročito pravo na pravično suđenje, Sud smatra da je davanjem mogućnosti optuženom da ospori bilo koju od utvrđenih činjenica koje je prihvatio Sud, ispunjen princip prezumpcije nevinosti i jednakosti u postupku, te da praksa Evropskog suda za ljudska prava, upravo potvrđuje prihvatljivost korištenja ovog instituta⁸, pod uslovom da optuženi može osporiti prihvaćene činjenice. Vijeće posebno naglašava da utvrđena činjenica koja je prihvaćena kao dokazana ima karakter *presumption iuris et de iure* i da može biti predmet pobijanja u toku krivičnog postupka, i to tako što će Sudu prezentirati dokaze kojima dovode u pitanje istinitost činjenica koje su već presuđene. Utvrđene činjenice se prihvaćaju kao mogućnost i iz njih ne proizilazi krivična odgovornost optuženih. One u postupku predstavljaju zasebnu radnju dokazivanja i Vijeće će ih tretirati kao jedan do dokaza u postupku. Osim toga, u smislu odredbe člana 15. ZKP Sud nije u obavezi da svoju presudu zasnuje na bilo kojoj činjenici koja je prihvaćena kao dokazana budući da će sve one nakon okončanja krivičnog postupka biti predmetom pojedinačne ocjene i ocjene u kontekstu svih provedenih dokaza na glavnom pretresu koja će imati za rezultat odgovarajuću presudu i ocjenu svih provedenih dokaza.

105. Međutim, kako Zakon o ustupanju predmeta ne propisuje kriterije temeljem kojih bi se određena činjenica smatrala "presuđenom", Vijeće je ispitujući te činjenice, uzelo u obzir kriterije koje je MKSJ utvrdilo rješenjem od 28.02.2003. godine u predmetu *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, a koji kriteriji uzimaju u obzir prava optuženog zagwarantovana Evropskom Konvencijom o ljudskim pravima i slobodama (EKLJP) kao i ZKP-om BiH.

106. Prema odluci donesenoj u predmetu protiv Momčila Krajišnika, pretresno vijeće na Prijedlog jedne od stranaka ili na vlastitu inicijativu, nakon saslušanja stranaka, može odlučiti da formalno primi na znanje presuđene činjenice, ako je činjenica: jasna, konkretna i može se identifikovati, ograničena na zaključke o činjenicama i ne uključuje pravne kategorizacije, pobijana je na suđenju i spada u dio presude koji nije bio predmet žalbe ili je o njemu konačno presuđeno u žalbenom postupku ili je pobijana na suđenju, a

⁸ Presuda Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Salabiaku protiv Francuske*, donesena 7. oktobra 1988. godine, 13 EHRR 379, stav 28-29.

sada spada u dio presude koji je predmet žalbe, ali spada u pitanja koja u žalbenom postupku nisu sporna. Nadalje, iste ne smiju potvrđivati krivičnu odgovornost optuženog, te se ne može zasnivati na sporazumu o priznanju krivnje u ranijim predmetima i uticati na pravo optuženog na pravično suđenje. No, najvažniji kriterij je da je predložena činjenica relevantna za neko pitanje u tekućem postupku. Ovi kriteriji nadopunjuju pravilo 94. stav b (formalno primanje na znanje) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ. Pored navedenog, isti kriteriji su već prihvaćeni i od strane Apelacionog vijeća Suda (uvid u presudu u predmetu *Samardžić Neđo* broj X-KRŽ-05/49 od 13.12.2006 godine).

107. Nakon razmatranja navedenih kriterija, u kontekstu argumenata koje su iznijeli branioci, Vijeće nalazi da činjenice nabrojane u dispozitivu rješenja u potpunosti ispunjavaju uslove iz navedenih kriterija, te ih u navedenom obimu prihvata kao dokazane.

108. Vijeće je prije svega razmatralo kriterij relevantnosti. Naime, navedeni kriterij može se posmatrati i u vezi sa odredbom iz člana 239. stav 2. i odredbom 263. stav 2. ZKP BiH. Dužnost je sudije, odnosno predsjednika Vijeća, između ostalog, da se stara za svestrano pretresanje predmeta, ali i otklanjanje svega što odugovlači postupak, a ne doprinosi razjašnjenju stvari, jer iz zakona ne slijedi obaveza Suda da mora izvesti svaki predloženi dokaz. Također, u dokaznom postupku Sud može zabraniti izvođenje određenog dokaza ako zaključi da on nije relevantan za konkretni predmet.

109. U svjetlu kriterija relevantnosti treba poći od optužbi koje se stavljaju na teret optuženima u ovom predmetu, te prirode predmeta koji su vođeni pred MKSJ. Kada je riječ o činjenicama čije se prihvatanje predlaže, a koje su utvrđene u predmetu protiv Momčila Krajišnika, treba imati u vidu visoku dužnost koju je Momčilo Krajišnik obnašao u relevantnom periodu, te da je za ovog optuženog bilo relevantno utvrditi politička događanja koja su prethodila osnivanju autonomnih oblasti. Međutim, kada je riječ o optuženim u ovom predmetu, Sud je imao u vidu da se njihovo djelovanje u kapacitetu Bogdanović Zorana, Đokić Milana i Ikić Ljubiše u svojstvu komandira i zamjenika komandira Staničnog odjeljenja milicije (SOM) Janja, te Trišić Slobodana u svojstvu operativnog radnika radnika sektora Službe nacionalne bezbjednosti, odnosno pripadnika MUP-a RS, CJB Bijeljina SOM, odnosno Stanice milicije (SM) Janja, i to Tanasić Zoran i Krajišnik Mladen, kao pripadnici aktivnog sastava, a Čobić Milivoje, Marković Milan, Stjepanović Vlado, Mršić Savo i Milanović Žarko, kao pripadnici rezervnog sastava SOM/SM Janja, vezivalo prije svega za njihovo djelovanje na općinskom (lokalnom) nivou, koji je bio u nadležnosti SOM/SM Janja, te da samim tim opšta politička i društvena kretanja koja su prethodila izbijanju rata nisu od značaja za ovaj predmet. S tim u vezi, kada su u pitanju predložene činjenice iz prvostepene presude Krajišnik od 27.09.2006. godine, pod rednim brojevima: **1., 2., 5., 6., djelimično 10., 12., 13., 15. i 16.**, iste su ocijenjene kao irelevantne za konkretan krivični predmet i iste ne doprinose razrješenju stvari.

110. Nadalje Sud je našao da je predložena činjenice iz predmeta Krajišnik pod rednim brojem **20.**, identična činjenici pod brojem **14.**, stoga nije prihvaćena. Kada su u pitanju predložene činjenice iz drugostepene presude Momčilo Krajišnik od 17.03.2009. godine, Sud je našao da su činjenice pod rednim brojevima **1. i 2.** Iz Prijedloga Tužilaštva, irelevantne za ovaj predmet.

(IV) ODLUKA O MJERAMA ZAŠTITE SVJEDOKA

111. Sud je rješenjem, broj S1 1 K 019571 15 Krn 4 od 28.09.2015. godine, odredio zaštitne mjere svjedoku za kojeg su, u skladu sa prijedlogom Tužilaštva BiH⁹, zatražene mjere zaštite. Pomenutim rješenjem mjere zaštite su određene svjedoku pod pseudonimom „B“ iz razloga što se radi o svjedoku pod prijetnjom, obzirom da zbog specifičnih okolnosti slučaja vjeruje da postoji razumna osnova za bojazan da bi otkrivanjem njegovog identiteta ozbiljno bila ugrožena njegova sigurnost, kao i sigurnost njegove porodice. Slijedom navedenog, Sud je našao da su ispunjeni uslovi propisani članom 3. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka¹⁰ (ZoZSPUS) koji propisuju ko može biti svjedok pod prijetnjom i ugroženi svjedok. Rješenjem Suda je istovremeno određeno da će ime i prezime kao i ostali lični podaci svjedoka pod pseudonimom „B“ ostati povjerljivi, u toku istrage i nakon podizanja optužnice, kako je predviđeno članom 13. stav 1. pomenutog zakona.

112. Također, odbrana optuženog Milana Đokića je predložila određivanje mjera zaštite i to za dva svjedoka. Na glavnom pretresu održanom dana 20.06.2019. godine, branilac je predložio Vijeću određivanje mjera zaštite za svjedoka O-3, koji osjeća bojazan da bi zbog sadržaja svjedočenja mogao imati sigurnosne probleme i da bi ta opasnost bila izraženija nakon svjedočenja, a sve iz razloga jer svjedoka živi i radi na relaciji Živinice – Janja. Tužilaštvo i odbrane se nisu protivile dodjeljivanju mjera zaštite, te je Vijeće svjedoku dodijelilo pseudonim O-3.

113. Nadalje, na ročištu održanom za glavni pretres održanom dana 04.07.2019. godine, branilac optuženog Đokića je predložio Vijeću određivanje mjera zaštite za svjedoka O-4, koji osjeća bojazan da bi zbog sadržaja svjedočenja mogao imati sigurnosne probleme i da bi ta opasnost bila izraženija nakon svjedočenja, s obzirom da svjedoči o događajima navedenim u optužnici. Tužilaštvo i odbrane se nisu protivile dodjeljivanju mjera zaštite, te je Vijeće svjedoku dodijelilo pseudonim O-4

114. Sem toga, i odbrana optuženog Zorana Tanasića je na glavnom pretresu održanom dana 12.12.2019. godine je predložila Vijeću određivanje mjera zaštite za svjedoka O-5, koji osjeća bojazan da bi zbog sadržaja svjedočenja mogao imati sigurnosne probleme i da bi ta opasnost bila izraženija nakon svjedočenja, s obzirom da svjedoči o događajima navedenim u optužnici. Tužilaštvo i odbrane se nisu protivile dodjeljivanju mjera zaštite, te je Vijeće svjedoku dodijelilo pseudonim O-5

115. Na koncu, advokat Tatjana Savić, braniteljica optuženog Zorana Bogdanovića je dana 31.01.2020. godine Vijeću predložila određivanje mjera zaštite za svjedoka O-6, koji osjeća bojazan da bi zbog sadržaja svjedočenja mogao imati sigurnosne probleme i da bi ta opasnost bila izraženija nakon svjedočenja, s obzirom da svjedoči o događajima navedenim u optužnici. Optuženi sa svojim braniocima se nisu protivili određivanju navedene mjere zaštite, dok se Tužilaštvo BiH protivilo tome da iskaz ovog svjedoča ne ide u javnost. Obzirom na informacije kojima svjedok raspolaže, opravdano je očekivati, da bi

⁹ Prijedlog Tužilaštva BiH, broj broj T20 0 KT RZ 0008694 14 od 23.09.2015.godine,

¹⁰ Član 3. stav 1. i 2. ZoZSPUS: *“Svjedok pod prijetnjom je onaj svjedok čija je lična sigurnost ili sigurnost njegove porodice dovedena u opasnost zbog njegovog učešća u postupku, kao rezultat prijetnji, zastrašivanja ili sličnih radnji koje su vezane za njegovo svjedočenje, ili svjedok koji smatra da postoji razumna osnova za bojazan da bi takva opasnost vjerovatno proistekla kao posljedica njegovog svjedočenja. Ugroženi svjedok je onaj svjedok koji je ozbiljno fizički ili psihički traumatizovan okolnostima pod kojima je izvršeno krivično djelo ili koji pati od ozbiljnih psihičkih poremećaja koji ga čine izuzetno osjetljivim, odnosno dijete ili maloljetnik.“*

u slučaju objelodanjivanja njegovog identiteta, svjedok bio izložen dodatnom strahu imajući u vidu da svjedoči o događajima navedenim u optužnici, iz kojeg razloga je Vijeće ocijenio prijedlog odbrane osnovanim, te svjedoku dodijelilo pseudonim O-6.

116. Ove odluke su donesene iz razloga što je Vijeće zaključilo da svjedoci O-3, O-4, O-5 i O-6 spadaju u kategoriju svjedoka pod prijetnjom. Također, Vijeće je zaključilo da nepobitno proizilazi postojanje razumnog osnova za bojazan da bi lična sigurnost svjedoka ili sigurnost njihovih porodica bila dovedena u opasnost, a koja opasnost bi vjerovatno proistekla kao posljedica njihovih svjedočenja, zbog čega je u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, ovim svjedocima Vijeće i odredilo mjere zaštite.

117. Sem toga, na nastavcima glavnog pretresa održanih dana 08.11.2018. godine (*svjedok B*), dana 20.06.2018. godine (*svjedok O-3*), dana 04.07.2018. godine (*svjedok O-4*), dana 12.12.2019. godine (*svjedok O-5*) i dana 30.01.2020. godine (*svjedok O-6*), Vijeće je dodatno, iz razloga lične sigurnosti i sigurnosti njihovih porodica, kao i uznemirenosti usljed suočavanja sa optuženim u sudnici, zabranilo izdavanje video snimka svjedočenja navedenih svjedoka, kao i objavljivanje fotografije istih u svim elektronskim i printanim odnosno štampanim medijima. Također, Vijeće je na glavnom pretresu održanom dana 13.12.2018. godine (*inspektori SIPA-e*), Vijeće je, u svrhu zaštite identiteta i lika pripadnika SIPA-e, a dodatno iz razloga lične sigurnosti i sigurnosti njihovih porodica, zabranilo objelodanivanje u javnosti ličnih podataka, kao i objavljivanje fotografije istih u svim elektronskim i printanim medijima.

(V) ODLUKA O ISKLJUČENJU JAVNOSTI

118. Vijeće je odluku o isključenju javnosti sa dijela nastavaka glavnih pretresa održanih, 12.12.2019., 30.01.2020., i 06.02.2020.. godine, kada se raspravljalo o mjerama zaštite svjedocima pod pseudonimima O-5 i O-6, odnosno kada su pominjana imena ovih zaštićenih svjedoka, donijelo u skladu sa članom 235. ZKP BiH.

119. Stranke i branioci optuženih se nisu protivili isključenju javnosti sa (dijela) glavnih pretresa.

120. U svim navedenim slučajevima isključenja javnosti, Vijeće je, nakon razmatranja sudske prakse, koja ukazuje da nije uvijek moguće predvidjeti i potpuno kontrolisati dinamiku izjašnjenja o pravnim i činjeničnim pitanjima, odlučilo da isključi javnost sa dijela glavnih pretresa prilikom rasprave o određivanju zaštitnih mjera svjedocima u skladu sa datim okolnostima.

121. Prije nego je sa dijela glavnog pretresa isključena javnost Vijeće je, u javnom zasjedanju, upoznao sve prisutne o razlozima za isključenje javnosti, te je, isto tako, javno objavilo odluku koja je donesena na dijelu pretresa sa kojeg je javnost bila isključena.

(VI) IZMJENA REDOSLJEDA IZVOĐENJA DOKAZA

122. Članom 261. ZKP-a BiH propisan je redosljed kojim se izvode dokazi na glavnom pretresu, međutim, kada je to u interesu pravde, sudija odnosno vijeće može odlučiti da izmjeni zakonom propisani redosljed, odnosno sudija/predsjednik vijeća može odrediti da

se zbog posebnih okolnosti odstupi od redovnog tok raspravljanja, a naročito zbog broja optuženih, broja krivičnih djela i obima dokaznog materijala.

123. Upravo, rukovodeći se interesima pravde, vijeće je na nastavku glavnog pretresa na dan 14.03.2019. donijelo rješenje kojim se mijenja redosljed izvođenja dokaza, odnosno rješenje temeljem koga se, zbog postojanja posebnih okolnosti, odstupa od zakonom propisanog toka glavnog pretresa. Naime, vodeći računa o odredbi iz člana 13. istog Zakona kojom se propisuje obaveza Suda da postupak provede bez odugovlačenja, vijeće je odlučilo da na pomenutom nastavku glavnog pretresa od 14.03.2019. godine sasluša svjedoka odbrane tada drugooptuženog Milana Đokića, uprkos činjenici da tada još uvijek nije bio okončan postupak izvođenja dokaza od strane Tužilaštva. *Posebne okolnosti* koje su navele vijeće da donese takvu odluku sastoje se u činjenici da Tužilaštvo nije moglo saslušati svjedoka Muhameda Bačevca neposredno pred ovim Sudom usljed njegovog lošeg zdravstvenog stanja, koje je prijetilo da se umnogo pogorša usljed dolaska i odlaska sa Suda BiH. S tim u vezi, Vijeće odlučilo izmjeniti redosljed izvođenja dokaza, sve dok se ne steknu uslovi da se pomenuti svjedok sasluša putem video linka, zbog čega nije bilo moguće blagovremeno organizovati nastavak glavnog pretresa na kome bi se isti saslušao, a da se time ne probije zakonski rok od 30 dana. Upravo kako ne bi došlo do probijanja navedenog roka, vodeći se načelom ekonomičnosti postupka, vijeće je donijelo odluku da iskoristi legitimnu zakonsku mogućnost i izmjeni redosljed izvođenja dokaza na način kako je to prethodno opisano.

124. Također, do izmjene redosljeda u izvođenju dokaza došlo je i na nastavku glavnog pretresa održanog dana 11.07.2019. godine, kada su se u toku izvođenja dokaza odbrane drugooptuženog stekli uslovi da se svjedok Tužilaštva, Muhamed Bačevac sasluša putem video linka. Do navedene odluke, Vijeće je došlo s obzirom da bi za svjedoka bio prevelik napor da dođe u Sud BiH, a pri tome su se i stekli tahnički uslovi da se isti sasluša putem video konekcije. Sem toga, Vijeće je donijelo odluku da se na sljedećem nastavku glavnog pretresa održanog dana 18.07.2019. godine izmjeni redosljed izvođenja dokaza, odnosno da odbrana drugooptuženog nastavi sa izvođenjem svojih dokaznim prijedloga, iz razloga jer je optužba sasluša cvjedoka putem video linka, čime se je i okončao dokazni postupak Tužilaštva BiH.

125. Nadalje, Vijeće je unatoč činjenici da je svjedok odbrane četvrtooptuženog pozvan da svjedoči dana 26.09.2019. godine, donijelo odluku o izmjeni redosljeda izvođenja dokaza, obzirom na posebne okolnosti, a koje su se sastojale u činjenici da Mile Matijević, vještak odbrane optuženog Milana Đokića, iz objektivnih razloga nije bio u mogućnosti da pristupi na Sud u toku izvođenja dokaza odbrane optuženog Đokića. Nakon što je vještak usmeno obrazložio svoj Nalaz i mišljenje na prethodno navedenom ročištu za nastavak glavnog pretresa, Vijeće je pozvalo svjedoka odbrane četvrtooptuženog, Cvijetina Simića da pristupi na glavni pretres planiran za dan 31.10.2019. godine, na koji je svjedok i pristupio.

126. U konačnici, Vijeće je tokom ovog postupka, još jednom izmjenilo redosljed izvođenja dokaza, konkretno dana 06.02.2020. godine, kada je saslušan svjedok odbrane prvooptuženog Zorana Bogdanovića, svjedok O-6. Naime, posebne okolnosti koje su navele vijeće da donese takvu odluku sastoje se u činjenici da je pozivanje ovog svjedoka posljedica svjedočenja svjedoka optužbe, Muhameda Bačevca dana 11.07.2019. godine, obzirom da je istog dovodio u vezu sa pretrpljenim maltretiranjem, iz kojeg razloga je Vijeće prihvatilo dokazni prijedlog odbrane optuženog Bogdanovića da se sasluša svjedok

O-6, te je slijedom toga, Vijeće i donijelo odluku o izmjeni redosljeda izvođenja dokaza. izmjenila redosljed Tužilaštvo nije moglo saslušati svjedoka Muhameda Bačevca neposredno pred ovim Sudom usljed njegovog lošeg zdravstvenog stanja, koje je prijetilo da se umnogu pogorša usljed dolaska i odlaska sa Suda BiH

127. Imajući u vidu obavezu Suda da izbjegava odugovlačenje postupka i sa ciljem izbjegavanja probijanja zakonskog roka od 30 dana između dva nastavka glavnog pretresa, vijeće je svim navedenih, jednako kao u prvom slučaju, donijelo odluku da iskoristi legitimnu zakonsku mogućnost i time izmjeni redosljed izvođenja dokaza.

(VII) ODLUKA O RAZDVAJANJU POSTUPKA U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 26. ZKP BIH

128. Dana 13.12.2016. godine, Sud je rješenjem razdvojio krivični postupak u predmetu protiv optuženih Zoran Bogdanović i drugi, koji se vodi po potvrđenim optužnicama Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0008694 14 i T20 0 KTRZ 00010384 15, te će se postupak u odnosu na optuženog Vladu Stjepanović posebno voditi i dovršiti pod brojem S1 1 K 023970 16 Kri

129. Imajući u vidu nespornu činjenicu da je optuženi Stjepanović Vlado preminuo dana 01.12.2016. godine, a što proizilazi iz Izvoda iz matične knjige umrlih izdat od strane Opštine Bijeljina, Matično područje Janja, gdje je umrli Stjepanović Vlado upisan pod rednim brojem 98 za tekuću godinu, Vijeće je, po službenoj dužnosti, razdvojilo postupak u odnosu na ovog optuženog.

130. Naime, iako je odredbom člana 26. ZKP BiH propisano da, po saslušanju stranaka i branitelja, *“Sud može iz važnih razloga ili iz razloga cjelishodnosti do završetka glavnog pretresa odlučiti da se postupak za pojedina krivična djela ili protiv pojedinih optuženih razdvoji i posebno dovrši ”*, Vijeće je *prevashodno* imajući u vidu prava optuženih na pravično suđenje koje je propisano članom 6. EKLJP, a koje, između ostalog, konzumira i pravo na suđenje u razumnom roku, kako je to propisano i odredbom člana 13. ZKP BiH, te cijeneći da u konkretnom postoje važni razlozi za razdvajanje postupka, Vijeće je temeljem člana 26. ZKP BiH, odlučilo da razdvoji krivični postupak u odnosu na Vladu Stjepanovića.

131. Nadalje, u skladu s odredbom člana 205. ZKP BiH kojom je propisano da kad se u toku krivičnog postupka ustanovi da je osumnjičeni, odnosno optuženi preminuo, da će se postupak obustaviti, to je Vijeće i obustavilo krivični postupak protiv optuženog Vlade Stjepanovića koji se vodi pod brojem S1 1 K 023970 16 Kri.

132. Također, Vijeće je i u odnosu na Ljubišu Ikića, rješenjem dana 28.09.2021. godine, donijelo odluku kojom se razdvaja krivični postupak u predmetu koji se vodi po Optužnici Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 000 8694 14 od dana 04.04.2016. godine, u odnosu na optuženog Ljubišu Ikića, te će se postupak u odnosu na optuženog Ljubišu Ikića, dovršiti pod brojem: S1 1 K 041283 21 Kri.

133. Naime, u toku postupka, Vijeće je primilo informaciju o smrti optuženog Ljubiše Ikića, nakon čega je branilac optuženog dostavio Vijeću dana 24.03.2021. godine Izvod iz matične knjige umrlih, broj: 02/8-202-5-48/21, Bijeljina od 16.03.2021. godine u kojem je konstatovano da je lice Ljubiša Ikić, rođen 22.10.1952. godine, preminuo dana 15.03.2021. godine.

134. Odredbom člana 26. stav 1. ZKP BiH je propisano: „Sud može iz važnih razloga ili iz razloga cjelishodnosti do završetka glavnog pretresa odlučiti da se postupak za pojedina krivična djela ili protiv pojedinih optuženih razdvoji i posebno dovrši”. Navedena zakonska odredba ne precizira jasno koji su to razlozi koji mogu dovesti do razdvajanja postupka u odnosu na optuženog, što znači da su isti ostavljeni na diskrecionu ocjenu Sudu.

135. U konkretnom slučaju, a imajući u vidu Izvod iz matične knjige umrlih za lice Ljubiša Ikić, broj: 02/8-202-5-48/21 od dana 16.03.2021, odnosno činjenicu da je optuženi Ljubiša Ikić preminuo, Vijeće je našlo da navedena okolnost nesumnjivo ukazuje na opravdanost razdvajanja postupka u odnosu na optuženog Ljubišu Ikića od krivičnog postupka koji se vodi protiv ostalih optuženih, zbog čega je, u skladu sa članom 26. ZKP BiH, odlučilo razdvojiti postupak u odnosu na Ikića.

136. Slijedom navedenog, Vijeće je donijelo odluku kojom se obustavlja krivični postupak protiv optuženog Ljubiše Ikića, a koji se vodi pod brojem S1 1 K 041283 21 Kri.

137. Nadalje, Vijeće je dana 19.09.2022. godine, odlučilo da se razdvoji krivični postupak u predmetu koji se vodi po Optužnici Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 000 8694 14 od dana 04.04.2016. godine, u odnosu na optuženog Zorana Bogdanovića, te će se postupak u odnosu na optuženog Zorana Bogdanovića, posebno voditi i dovršiti pod novim brojem.

138. Prije donošenja ovakve odluke, Vijeće je dana 16.05.2022. godine održalo statusnu konferencija radi razmatranja procesnih pitanja i planiranja daljeg toka glavnog pretresa, na koju nije pristupio optuženi Zoran Bogdanović. S tim u vezi, branilac optuženog Bogdanovića, advokat Tatjana Savić tom prilikom je istakla da je njen branjenik narušenog zdravstvenog stanja o čemu je kontinuirano dostavljala i medicinsku dokumentaciju¹¹, te je predložila razdvajanje postupka u odnosu na optuženog Bogdanovića. U prilog, prijedloga za razdvajanje postupka, odbrana je navela kako su vještaci specijalista neurohirurgije dr. Mersad Baručija i specijalista interne medicine dr. Mladen Ajdar, nakon pregleda medicinske dokumentacije i samog optuženog iznijeli zaključak da je optuženi Bogdanović u nemogućnosti da učestvuje u krivičnom postupku.

139. Tako je vještak dr. Baručija u svom nalazu i mišljenju naveo kako je optuženi privremeno nesposoban (do tri mjeseca) da prisustvuje nastavku suđenja i redovno dolazi na glavni pretres, te da je potrebno nakon obavljenog fizikalnog tretmana, kontrolnih pregleda neurologa, neurohirurga, urologa i onkologa, načiniti reevaluaciju i donijeti konačan zaključak o sposobnosti optuženog da aktivno učestvuje u sudskom procesu.

140. U tom pravcu je i vještak Mladen dr. Ajdar je u svom nalazu i mišljenju, saglasno sa zaključkom dr. Baručije, naveo da je optuženom Bogdanoviću potreban ..., nakon čega bi se mogao donijeti konačan zaključak o sposobnosti prisustva sudskom procesu.

141. Imajući u vidu da su vještaci u svom nalazu i mišljenju naveli kako je optuženi Bogdanović u naredna tri mjeseca nesposoban da prati tok krivičnog postupka, Vijeće je naložio odbrani da u narednom periodu dostavi dodatnu medicinsku dokumentaciju, kako bi vještaci mogli da nakon proteka perioda od tri mjeseca upotpune nalaz i mišljenje.

¹¹ dopisi sa prilogom medicinske dokumentacije od 07.12.2021., 09.12.2021, 28.01.2022. i 31.01.2022. godine

142. Nakon dostavljanja dodatne medicinske dokumentacije od strane branioca optuženog Bogdanovića, vještaci dr. Mersad Baručija i dr. Mladen Ajdar su dostavili Vijeću dopune nalaza i mišljenja u kojem je dr. Baručija naveo da je optuženi sa neurološkog aspekta sposoban da prisustvuje nastavku suđenja s tim da je potrebno obezbijediti optuženom smještaj u blizini suda u danima suđenja, da mu se obezbijede vozilo i vozač na relaciji Bijeljina – Sarajevo – Bijeljina, te smještaj – Sud BiH, da mu se obezbijede ortopedska kolica radi olakšane mobilnosti, te da sudska sesija ne traje duže od dva sata u kontinuitetu a dnevno trajanje suđenja 4-5 sati.

143. U dopuni svog nalaza i mišljenja dr. Ajdar je naveo kako je optuženi Bogdanović nesposoban da aktivno učestvuje u suđenju i za prevoz bilo kojim transportnim sredstvom, s obzirom da ima ...

144. Shodno mišljenjima i zaključcima u dopuni Nalaza i mišljenja, Vijeće je dana 01.09.2022. godine održalo statusnu konferenciju, na kojoj su saslušani vještaci dr. Mersad Baručija i dr. Mladen Ajdar povodom sačinjenih nalaza i mišljenja koje su sačinili vezano za zdravstveno stanje optuženog Bogdanovića. Prilikom saslušanja na statusnoj konferenciji vještaci su potvrdili zaključke iz nalaza i mišljenja, a istovremeno, odbrana optuženog je ponovila prijedlog za razdvajanje postupka, dok je Tužilaštvo predložilo timsko vještačenje optuženog, imajući u vidu određene razlike u nalazu i mišljenju vještaka, a koje se tiču sposobnosti optuženog Bogdanovića da učestvuje u ovom krivičnom postupku.

145. Nakon što je razmotrilo prijedlog odbrane optuženog Bogdanovića, izjašnjenja Tužilaštva BiH i ostalih branilaca, te nalaz i mišljenje vještaka, Vijeće je donijelo odluku o osnovanosti prijedloga za razdvajanje postupka u odnosu na optuženog Zorana Bogdanovića.

146. Odredbom člana 26. stav 1. ZKP BiH propisano je da *“Sud može iz važnih razloga ili iz razloga cjelishodnosti do završetka glavnog pretresa odlučiti da se postupak za pojedina krivična djela ili protiv pojedinih optuženih razdvoji i posebno dovrši”*.

147. Prije svega, Vijeće je prilikom donošenja predmetne odluke cijeno važne razloge odnosno razloge cjelishodnosti i efikasnosti vođenja krivičnog postupka, prvenstveno pravo na pravično suđenje i suđenje u razumnom roku ostalih optuženih u ovom krivičnom predmetu. Stoga, Vijeće i polazi od činjenice da se krivični postupak vodi protiv velikog broja optuženih (9 lica), odnosno da se postupak nalazi u završnoj fazi, te da je došlo do izvođenja dokaza replike tužilaštva, nakon čega će biti zakazane završne riječi i izricanje prvostepene presude.

148. U tom pravcu, Vijeće je cijeno nalaz i mišljenje vještaka Mersada Baručije u kontekstu eventualne sposobnosti optuženog Bogdanovića da učestvuje u daljem toku krivičnog postupka, s obzirom da je vještak Baručija mišljenja kako bi optuženi Bogdanović mogao učestvovati u suđenjima ukoliko bi bili ispunjeni određeni uslovi. Međutim, Vijeće smatra kako, kada bi optuženom bilo omogućeno posebno vozilo do suda, poseban smještaj, kolica i ograničena dužina trajanja suđenja, ispunjenje navedenih uslova ne predstavlja garanciju da bi optuženi, uslijed svog zdravstvenog stanja mogao prisustvovati svim zakazanim nastancima glavnog pretresa, obzirom na dijagnoze koje su utvrđene od strane oba vještaka.

149. S obzirom na mišljenja oba vještaka iznesena u nalazima u pogledu dijagnoza i uopšte zdravstvenog stanaja optuženog, a koja su u biti, saglasna, Vijeće nalazi da je ponovno timsko vještačenje optuženog, a kako to predlaže Tužilaštvo nepotrebno i da bi vodilo daljem odugovlačenju postupka.

150. Prilikom donošenja odluke o razdvajanju, Vijeće, nije moglo zanemariti i dužu pauzu u održavanju suđenja koja je bila za vrijeme pandemije korona virusa, a usljed čega, Vijeće nalazi da nije u interesu optuženih i u interesu pravde da se i dalje odugovlači krivični postupak. Vodeći se interesom optuženih, Vijeće je, u cilju zaštite ostalih optuženih koji su u procesnoj zajednici sa optuženim Bogdanovićem, kao i u skladu sa principom ekonomičnosti vođenje krivičnog postupka, odlučilo da se u odnosu na optuženog Zorana Bogdanovića krivični postupak razdvoji.

151. Konačno, Vijeće je cijeno i odredbu člana 6. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, koja propisuje da svako optuženo lice ima pravo da mu se omogući efikasno suđenje bez odlaganja. Obzirom da se optuženi nalaze *de facto* u procesnoj zajednici, odugovlačenje postupka zbog bolesti jednog od saoptuženih ujedno ima i posljedice na ostale optužene, odnosno istima se na taj način uskraćuje pravo na suđenje u pravičnom roku, a koje je pravo zagarantovano članom 6. EKLJP.

152. Dakle, ČJeneći sve navedeno, kako pojedinačno, tako i u međusobnoj vezi, Vijeće je temeljem odredbe člana 26. stav 1. u vezi sa stavom 2. ZKP BiH, donijelo odluku da se ima razdvojiti krivični postupak u odnosu na optuženog Zorana Bogdanovića.

(VIII) NASTAVLJANJE ODGOĐENOG GLAVNOG PRETRESA (ČLAN 251. STAV 2. ZKP BIH)

153. Tokom dokaznog postupka, između nastavaka glavnog pretresa od 14.07.2016. godine i 25.08.2016. godine, zatim od 25.08.2016. godine do 27.10.2016. godine, te 27.10.2016. godine i 22.12.2016. godine, 30.03.2017. godine do 13.07.2017. godine, te 13.07.2017. godine do 05.10.2017. godine, te 02.11.2017. godine i 07.12.2017. godine, te 31.05.2018. godine i 05.07.2018. godine, te 12.07.2018. godine i 30.08.2018. godine, te 08.11.2018. godine i 13.12.2018. godine, te 18.04.2019. godine i 23.05.2019. godine, te 18.07.2019. godine i 29.08.2019. godine, te 26.09.2019. godine i 31.10.2019. godine, te 12.12.2019. godine i 30.01.2020. godine, te 06.02.2020. godine i 05.03.2020. godine i 10.10.2022. godine, te 28.11.2022. godine i 30.01.2023. godine, kao i od 06.03.2023. godine do 24.04.2023. godine protekao je rok od 30 dana. S tim u vezi, stranke i odbrane su se izjasnile da se ne protive probijanju roka od 30 dana između dva nastavka glavnog pretresa.

154. Na nastavcima glavnih pretresa 25.08.2016. godine, 27.10.2016. godine, 22.12.2016. godine, 13.07.2017. godine, 05.10.2017. godine, 07.12.2017. godine, 05.07.2018. godine, 30.08.2018. godine, 13.12.2018. godine, 23.05.2019. godine, 29.08.2019. godine, 31.10.2019. godine, 30.01.2020. godine, 05.03.2020. godine, 10.10.2022. godine, 30.01.2023. godine i 24.04.2023. godine ponovo je otvoren glavni pretres, dok u smislu odredbe člana 251. stav 2. ZKP BiH, a uz saglasnog stranaka i odbrane u tom pravcu, Vijeće nije ponovo izvodilo provedene dokaze, već su svi ranije izvedeni dokazi prihvaćeni u ovom postupku.

155. Također, u toku glavnog pretresa je došlo i do izmjene u sastavu sudećeg vijeća zbog imenovanja sudije Halila Lagumdžije na funkciju predsjednika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH dana 10.02.2021. godine. Naime, kao predsjedavajući sudećeg vijeća u ovom predmetu prvobitno je postupao sudija Halil Lagumdžija, međutim zbog izbora na novu dužnost, sudija Željka Marenić je određena za predsjedavajuću Vijeća, a sudije Minka Kreho i Tatjana Kosović kao članovi sudećeg vijeća.

156. O ovoj izmjeni u sastavu vijeća, stranke i branioци su obavješteni na statusnoj konferenciji koja je održana 16.05.2022. godine.

157. S tim u vezi, Tužilaštvo, kao i odbrane optuženi Milana Đokića, Zorana Tanasića, Žarke Milanovića su dali saglasnost da glavni pretres ne počinje iznova, odnosno da se ne provode već izvedeni dokazi, međutim, odbrane optuženih Zorana Bogdanovića, Save Mršića, Milivoja Čobića i Milana Markovića, nisu dali saglasnost da usljed izmjene sastava sudećeg vijeća, postupak ne počne ispočetka, odnosno da se ponovo ne saslušaju svi svjedoci i ne izvode svi ostali dokazi, a sve zbog velike distance u proteku vremena od posljednjeg ročišta za nastavak glavnog pretresa, uz prijedlog, da se na glavnom pretresu puste audio i video zapisi do sad izvedenih dokaza. Na koncu, odbrana optuženog Branislava Trišića je odbila dati saglasnost, iz razloga dužeg vremenskog perioda od posljednjeg održanog ročišta i povrede principa neposrednosti u skladu sa odredbom člana 251. stav 3. ZKP BiH.

158. Na glavnom pretresu održanom dana 10.10.2022. godine, Vijeće je, vodeći se pravom optuženih na suđenje u razumnom roku, kao i načelima efikasnosti, ekonomičnosti neposrednosti postupka, te cijeneći da pravo optuženih na pravično suđenje nije povrijeđeno, odlučilo da se glavni pretres ponovo otvara, ali da se ranije izvedeni dokazi, saslušani svjedoci i vještaci neće ponovo izvoditi i pozivati, odnosno da će se isti koristiti kao dokazi u daljem toku postupka. Sem toga, Vijeće je navedenu odluku, između ostalog, donijelo obzirom na izjašnjenje sudija Marenić i Kreho da su prisustvovalе svim do sada održanim nastavcima glavnog pretresa, dodajući pri tome, da je sudija Tatjana Kosović već duži vremenski period upoznata da će biti određena za člana vijeća, od kada se i počela pripremati i upoznavati sa stanjem spisa u ovom krivičnom postupku. S tim u vezi, sudija Kosović je potvrdila da je duži vremenski period upoznata da će biti član u ovom vijeću kao zamjena za sudiju Lagumdžiju. Shodno navedenom, sudija Kosović je istakla da se u dovoljnoj mjeri upoznala sa stanjem spisa, da je pregledala video i preslušala audio zapise sa ročišta za glavni pretres, te da u situaciji da se ponovo pozivaju svjedoci, za iste ne bi imala pitanja.

159. Međutim, imajući u vidu da odbrane optuženih Bogdanovića, Mršića, Čobića i Markovića nisu dale saglasnost da se ponovo ne saslušaju svi svjedoci i ne izvode svi ostali dokazi, te cijeneći da odbrana optuženog Branislava Trišića u smislu odredbe člana 251. stav 3. ZKP BiH i s tim u vezi povrede principa neposrednosti, izričito odbija dati saglasnost, Vijeće je u narednim paragrafima dalo detaljno obrazloženje o opravdanosti i zakonitosti odluke da se usljed izmjene predsjedavajućeg vijeća, a potom i određivanjem novog člana sudećeg vijeća, ranije izvedeni dokazi, saslušani svjedoci i vještaci neće ponovo izvoditi i pozivati, odnosno da će se isti koristiti kao dokazi u daljem toku postupka.

160. U svjetlu istaknutih stavova odbrane kojim se odbija dati saglasnost, te cjeneći okolnosti konkretnog slučaja, vijeće će se prvobitno osvrnuti na opšte stavove ESLJP u odnosu na načelo neposrednosti. Naime, princip neposrednosti u izvođenju dokaza je

važna procesna garancija u krivičnom postupku u smislu da zapažanja suda u pogledu držanja i ponašanja svjedoka mogu imati značajne posljedice po optuženog (*Beraru protiv Rumunije*, br. 40107/04, par 64, 18.03.2014. godine i *Cutean protiv Rumunije*, br. 53150/12, par 60, 02.12.2014. godine). Nadalje, u skladu sa načelom neposrednosti, odluka u krivičnom postupku bi trebala biti donesena od strane sudija koji su prisustvovali suđenju i cjelokupnom postupku izvođenja dokaza (*Cutean*, par 61). Međutim, ne može se smatrati da se ovim propisuje zabrana bilo kakve promjene u sastavu suda tokom trajanja postupka (*Svanidze protiv Gruzije*, br. 37809/08, par 33, 25.07.2019. godine).

161. Analizirajući prethodno navedene stavove, može se zaključiti da ESLJP nije isključiv u stavu da izuzeci od načela neposrednosti po automatizmu dovode do nepravilnosti postupka i time do povrede prava iz člana 6. Konvencije, odnosno Sud ostavlja mogućnost za dokazivanje da odstupanje od načela neposrednosti ne ugrožava nužno procesnopravni položaj optuženih, odnosno da zamjena predsjedavajućeg vijeća neće nužno negativno uticati na zakonitost i pravilnost donesene odluke.

162. Nadalje, postoje vrlo jasni administrativni i proceduralni razlozi koji učešće jednog od sudija u postupku mogu učiniti nemogućim. U skladu sa tim, Vijeće ukazuje da postoje mjere koje se mogu preduzeti da bi sudija koji nastavlja suđenje mogao ispravno razumjeti izvedene dokaze, kao što su npr. dostupnost transkripata sa suđenja ili omogućavanje ponovnog izvođenja relevantnih dokaza pred novoformiranim vijećem (*Cutean*, par 61).

163. Dakle, načelan stav Evropskog suda je da načelo neposrednosti predstavlja pravilo od kojeg ne bi trebalo odstupati, ali ipak pravilo koje trpi određene izuzetke koji mogu nastati usljed nepredviđenih okolnosti, a koji ne moraju nužno dovesti do povrede prava na pravično suđenje. Pored toga, upravo je u konkretnom predmetu izuzetak od načela neposrednosti kompenzovan time što su dva člana vijeća, od kojih je sudija Marenić novoimenovana predsjedavajuća ovog vijeća, odnosno, oba člana, od početka glavnog pretresa, pa do pred kraj istog, bile prisutne. Sem toga, izuzetak od načela neposrednosti u konkretnom predmetu dodatno kompenzuje činjenica da je novoimenovanom članu vijeća, sudiji Tatjani Kosović omogućen uvid, ne samo u pisane transkripte sa suđenja, već i audio-video materijele, na osnovu kojih je novoimenovana sudija svoje sudijsko uvjerenje mogla formirati i na osnovu držanja i ponašanja svjedoka prilikom davanja iskaza na glavnom pretresu. Pored toga, ESLJP navodi i da se izuzetak od načela neposrednosti može kompenzovati i ponovnim izvođenjem relevantnih dokaza ili saslušanjem samo relevantnih svjedoka. Nasuprot tome, odbrana je u konkretnom slučaju podnijela zahtjev, ne da se izvedu samo relevantni ili odlučujući dokazi, već svi dokazi koji su izvedeni od početka do okončanja dokaznog postupka, što bi, prema ocjeni ovog vijeća bilo u direktnoj koliziji sa načelom efikasnosti i ekonomičnosti vođenja postupka i pravom na suđenje u razumnom roku o kojima ovo vijeće itekako mora voditi računa. Ovdje je posebno važno napomenuti da su svjedoci u predmetima ratnih zločina naročito osjetljivi i da svjedočenje za njih predstavlja traumatično iskustvo, zbog čega ovo vijeće smatra da ponovno izlaganje svjedoka sličnim neprijatnostima ne bi bilo srazmjerno ciljevima koji se njihovim saslušanjem žele postići.

164. Nadalje, u predmetu *F.K. protiv Finske* (br. 37442/97, 09.07.2021. godine), ESLJP nije našao povredu prava na pravično suđenje uprkos činjenici što je u toku postupka došlo do promjene predsjednika sudećeg vijeća. Naime, Sud je ocijenio da, iako je došlo do promjene predsjednika vijeća, nije došlo do promjene drugih sudija u toku postupka, a

osim toga, kredibilitet svjedoka niti u jednom trenutku nije bio doveden u pitanje, niti je bilo ijedne indikacije koja opravdava sumnju u njihovu pouzdanost.¹² Pod ovakvim okolnostima, činjenica da je predsjedavajući sudija na raspolaganju imao zapisnik sa pretresa na kojima su saslušavani svjedoci je u velikoj mjeri kompenzovala nedostatak neposrednosti u toku krivičnog postupka. Sud je nadalje zaključio da se osuda aplikanta nije zasnivala samo na iskazima određenog svjedoka i da nije bilo ničega što sugerije da je predsjednik vijeća promijenjen u cilju uticaja na ishod postupka ili iz bilo kojeg drugog nedozvoljenog razloga. Slične stavove je ESLJP zauzeo u predmetu *Škaro protiv Hrvatske* (br. 6962/13, par 39-40, 06.03.2017. godine) i *Graviano protiv Italije* (br. 10075/02, par 39-40, 10.05.2005. godine).

165. Upravo kako proizilazi iz citiranog predmeta, izuzetak od načela neposrednosti, a do kojeg je došlo i u predmetnom slučaju, ne dovodi *ex lege* do povrede prava na pravično suđenje iz člana 6. Konvencije, već se u svakom konkretnom slučaju mora cijeliti da li je i na koji način takav izuzetak uticao na zakonitost i pravilnost odluke, kao i na procesnopravni položaj optuženog i prava odbrane u cjelini. Razlozi kojima se ESLJP vodio u predmetu *F.K. v. Finland* su vrlo slični razlozima kojima se rukovodilo vijeće Suda BiH kada je odbilo zahtjev odbrane da glavni pretres počne ispočetka, odnosno da se svi dokazi iznova izvedu pred novoimenovanom sudijom. Naime, važno je napomenuti da je u predmetnom slučaju došlo do izmjene samo jednog člana vijeća, dok su ostala dva člana vijeća bili neposredno prisutni od početka do kraja suđenja, prilikom saslušanja svjedoka i izvođenja drugih dokaza. Pored toga, sudija Tatjana Kosović je izjavila na zapisnik da je na osnovu audio-video zapisa sa ročišta upoznata sa svim iskazima svjedoka, gdje je na osnovu neposrednog uvida u zapise mogla formirati svoje nezavisno sudijsko uvjerenje, cijeneći i držanje i ponašanje svjedoka prilikom davanja iskaza. Kumulativno cijeneći navedene okolnosti, budući da tročlano vijeće odluku donosi zajedno, pri čemu je dvoje sudija članova vijeća neposredno prisustvovalo izvođenju svih dokaza, a sudija Tatjana Kosović je upravo uvidom u audio-video zapise mogla kompenzovati svoje neprisustvo na suđenjima, vijeće ostaje pri stavu da imenovanje novog sudije nije uticalo na zakonitost i pravilnost konačne odluke u ovom predmetu, odnosno da navedeni izuzetak od načela neposrednosti na bilo koji način nije ugrozilo pravičnost postupka u cjelini, a da su prava odbrane optuženih zaštićena u skladu sa važećim procesnopravnim garancijama. Drugim riječima, vijeće stoji na stanovištu da su direktno učešće dvoje sudija u postupku i neposredno upoznavanje trećeg člana sa dokazima, u svom totalitetu, rezultirali ispravnim sudijskim uvjerenjem na temelju koga je donesena ispravna i zakonita odluka.

166. Nadalje, i pred Sudom Bosne i Hercegovine, u predmetu protiv Mineta Akeljića i drugih br. S1 1 K 017182 16 Kri od dana 29.11.2018. godine, takođe je vijećano da li i na koji način izmjena člana vijeća pred sam kraj dokaznog postupka utiče na pravičnost postupka, odnosno zakonitost i pravilnost donesene odluke. Naime, nakon što je došlo do izmjene člana vijeća, sudije Seada Đikića, odbrana je podnijela zahtjev za ponovnim saslušanjem tačno određenih svjedoka, a kojem prvostepeno vijeće nije udovoljilo, pravdajući takvu odluku razlozima ekonomičnosti postupka, potrebom da se zaštiti pravo na suđenje u razumnom roku, kao i činjenicom da se novoimenovana sudija Kosović upoznala sa sadržinom dokaza putem pisanih transkripata i audio – video zapisa. Da je ovakva odluka prvostepenog vijeća bila osnovana potvrdilo je u vijeće Apelacionog

¹² Vodič za član 6. EKLJP – pravo na pravično suđenje (criminal limb, ESLJP 51/124, posledni put ažurirano 30.04.2021. godine

odjeljenja Suda Bosne i Hercegovine odlukom br. S1 1 K 017182 19 Krž od dana 06.06.2019. godine, posebno cijenivši odredbu člana 253. ZKP BiH u vezi sa odredbom člana 155. ZKP BiH, shodno kojima se sva ročišta pred Sudom BiH snimaju audio-video tehnikom, na osnovu čega se sačinjavaju zvanični i pisani audio-video zapisnici sa glavnog pretresa čije je osnovna svrha da se upravo njima kompenzuju eventualni nedostaci u pogledu načela neposrednosti.

167. Slijedom svega prethodno navedenog, u skladu sa uporedivim predmetima iz prakse Evropskog suda za ljudska prava i u skladu sa citiranim stavovima Suda BiH, ovo vijeće dosljedno ostaje pri stavu da imenovanje sudije Tatjana Kosović kao trećeg člana vijeće nije na bilo koji način uticalo pravilno formiranje sudijskog uvjerenja o krivičnoj odgovornosti optuženih na temelju koga je donesena konačna odluka u ovom predmetu.

168. S obzirom na sve gore navedeno, vijeće je zaključilo da bi ponovno pozivanje svjedoka pred Sud i njihovo neposredno saslušanje na glavnom pretresu samo odugovlačilo predmetni krivični postupak i prouzrokovalo dodatne troškove, a svjedoke izložilo dodatnom traumatiziranju i neprijatnostima, zbog čega je takav prijedlog odbrane odbilo kao neosnovan.

(IX) INTERVENCIJA VIJEĆA U POGLEDU IZMJENA U ČINJENIČNOM OPISU OPTUŽNICE

169. Obaveza Suda da riješi predmet optužbe proizilazi iz člana 280. ZKP-a BiH kojim je uređen princip vezanosti presude za optužbu, a koji glasi: „*Presuda se može odnositi samo na lice koje je optuženo i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj, odnosno na glavnom pretresu izmjenjenoj optužnici*”. Osim toga, članom 297. stav 1, kao bitna povreda odredaba krivičnog postupka i osnov za izjavljivanje žalbe, propisan je i razlog kada *Sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe*. Primjenom logičkog pravila *argumentum a contrario*, može se zaključiti da je obaveza Suda da presudom u cjelosti riješi predmet optužbe, jer bi postupanje suprotno navedenoj obavezi rezultiralo gubljenjem identiteta između presude i optužbe što bi u konačnici predstavljalo bitnu povredu odredaba krivičnog postupka. Konačno, pomenuta obaveza Suda proizilazi i iz principa akuzatornosti kao fundamentalnog principa temeljem kojeg su ustrojena sva pravila krivičnopravne procedure.

170. Međutim, navedene odredbe ZKP-a BiH ne podrazumijevaju postojanje apsolutnog identiteta između presude i optužnice, budući da bi insistiranje na apsolutnom identitetu onemogućilo Sud da potpuno i pravilno utvrdi činjenično stanje. Naime, prema stavu ovog Vijeća koje svoje uporište ima u stavovima Apelacionog odjeljenja Suda Bosne i Hercegovine koji su ustanovljeni drugostepenim presudom u predmetu br: S1 1 K 013165 13 Krž, str. 11 i 12 od 01.07.2013. godine, u ovakvim slučajevima, Sud nije u obavezi donositi oslobađajuću presudu, već je dovoljno u obrazloženju dati razloge zašto su pojedine radnje i posljedice izostavljene iz osuđujućeg dijela izreke presude. Drugim riječima, potpuno je zakonito izvršiti određene korekcije u činjeničnom opisu izreke u cilju što preciznijeg utvrđivanja okolnosti pod kojima je djelo izvršeno, bez da se narušava integritet bića predmetnog krivičnog djela, vodeći računa da se i nakon određenih intervencija radi o istom djelu koje je obuhvaćeno kvalitativno i suštinski istim činjeničnim supstratom.

171. Shodno navedenom, Vijeće je iz izreke presude izostavilo dio iz uvodnog dijela optužnog akta slijedom kojeg su optuženi navodno “*u okviru širokog rasprostranjenog i*

sistematičnog napada dijelova Jugoslovenske narodne armije (JNA), vojnih, paravojnih i policijskih snaga Srpske Republike Bosne i Hercegovine (BiH), a kasnije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS), usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog i ostalog nesrpskog stanovništva opštine Bijeljina, znajući za takav napad, te da njihove radnje čine dio tog napad,“ a zatim i dio “na koji način su tako, a uz svakodnevna dovođenja, zadržavanja i mučenja civila bošnjačke nacionalnosti u stanici stvarali atmosferu straha i nesigurnosti, u kakvoj je atmosferi, ali i zbog više ubistava civila bošnjačke nacionalnosti počinjenih od strane nepoznatih lica, te njihovog ograničenog kretanja, na način da im je to bilo dozvoljeno u granicama mjesta, većinsko bošnjačko stanovništvo Janje je bilo prinuđeno napuštati mjesto prebivališta, i to prelaskom preko granice u Srbiju (Savezna republika Jugoslavija) ili na teritoriju pod kontrolom Armije Republike BiH, za koje odlaske su plaćali novčane iznose, a civili koji su ostali u Janji odvođeni su na prinudni rad za potrebe Vojske Republike Srpske (VRS) na planinu Majeвица, zatim i u logor Batković, da bi do kraja mjeseca septembra 1994. godine izvršeno protjerivanje i preostalog civilnog bošnjačkog stanovništva Janje uz pomoć pripadnika VRS-a koji su obezbjeđivali lice mjesta”. Naime, u osuđujućem dijelu izreke presude je navedeno da su optuženi kao policijski službenici postupali protivno pravilima međunarodnog humanitarnog prava i to odredbi zajedničkog člana 3. stav 1. tačka a) Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, te protivno odredbi člana 4. stav 1. i 2. tačka a) i člana 13. Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12.08.1949. godine o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol II), i to na način da je Milan Đokić pomagao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti, a Branislav Trišić, Zoran Tanasić, Žarko Milanović i Mladen Krajišnik mučili civile bošnjačke nacionalnosti

172. Naime, obzirom da Vijeće nije našlo dokazanim opšte elemente bića krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, pri tome utvrdivši van svake razumne sumnje bitne elemente koje konstituišu biće krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, Vijeće je, kako iz uvodnog dijela, tako i iz pojedinačnih tački precizirane optužnice izostavilo činjenične navode kojim se ostvaruju sva bitna obilježja krivičnog djela iz člana 172. KZ BiH.

173. Nadalje, kada je riječ o tački A2 precizirane optužnice, a za koje radnje mučenja je ovo Vijeće našlo odgovornim optuženog Tanasića, te slijedom toga i izostavilo dio u činjeničnom opisu koji se odnosi na radnje optuženog Đokića, njegov status i doprinos u mučenju Amira i Mustafe, obzirom da Vijeće nije van svake razumne sumnje moglo utvrditi da je u inkriminisanom periodu Đokić bio zamjenik komandira stanice, o čemu se Vijeće, u više navrata, u ovoj presudi detaljno očitovalo. Naime, Vijeće je izostavilo navedene oblike ili načine izvršenja djela budući da iste može preduzeti samo neko ko vrši efektivnu kontrolu nad zatočeničkim objektima, a Vijeće je već dalo ocjenu da optuženi nije imao bilo kakva naredbodavna ovlaštenja. S tim u vezi, izostavljajući navedene dijelove iz činjeničnog opisa tačke I osuđujućeg dijela izreke presude, Vijeće je iste zamijenilo navodima *da je optuženi Tanasić kao policajac – milicioner SOM Janja mučio mještane bošnjačke nacionalnosti s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane Bošnjaka, pa nakon što bi se, na njegov upit, civili izjasnili da im nije ništa poznato u vezi toga, iste premlatio na koji način je tim civilima namjerno nanio snažnu fizičku i duševnu bol i patnju*

174. Konačno, Vijeće je izostavilo i dio iz tačke A7. slijedom koje je optuženi Žarko Milanović opisane radnje mučenja prema oštećenom Fahrudinu Ibrahimoviću počinio,

nakon što je prethodno Ikić Ljubiša, u svojstvu komandira SM Janja, nepoznatim pripadnicima MUP-a RS stavio na raspolaganje prostorije stanice. Vijeće je navedene korekcije izvršilo budući da je Ljubiša Ikić tokom postupka preminuo i u odnosu na istog je obustavljen krivični postupak. Kako je Vijeće našlo odgovornim optuženog Žarka Milanovića za opisne radnje mučenja Fahrudina Ibrahimovića, u cilju pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja, posebice kada je u pitanju vrijeme izvršenja krivičnog djela, Vijeće je izostavilo radnje koje se odnose na Ikića, te u tom smislu, izvršilo intervenciju na način da optuženi Žarko Milanović počinio pojedinačne inkriminacije u vrijeme dok je komandir SM Janja bio Ljubiša Ikić.

175. Sem toga, Vijeće je na isti način postupilo i u odnosu na radnje opisane pod tačkom B precizirane optužnice, izostavljajući radnje Ikića kojim naređuje dovođenje oštećenih, a obzirom da je Vijeće oglasilo krivim optuženog Branislava Trišića, korekcije su išle u istom pravcu kao i u slučaju sa Žarkom Milanovićem, odnosno, Vijeće je oglasilo krivim Trišića za pojedinačne inkriminacije usmjerene prema privedenim civilima u vrijeme dok je komandir SM Janja bio Ljubiša Ikić. Također, kada su u pitanju pojedinačne radnje mučenja navedene u činjeničnom opisu tačke B, podtačke b), izostavilo dio koji se odnosi na učešće optuženog Trišića u ponovnom pozivanju oštećenog u stanicu, kao i posljedicu nastalu kod oštećenog usljed premlaćivanja od strane nepoznatog počinioca, odnosno vrstu povrede koja se ogleda u slomljenoj ključnoj kosti. Nadalje, Vijeće je u činjeničnom opisu tačke B, podtačke c) izostavilo pridjev željeznu, obzirom da tokom postupka niko nije pominjao takvu vrstu šipke, oruđa, a koju je optuženi Trišić koristio prilikom mučenja civila Gruhonjića, utvrdivši, da je kritične prilike koristio šipku kada je vršio mučenja, ali je Vijeću ostala nepoznanica o kakvoj se šipci radi, željezna zasigurno nije

176. Konačno, da je namjera Vijeća da što preciznije utvrdi činjenično stanje kako bi u konačnici materijalno pravo bilo ispravno i potpuno primjenjeno, a konačna odluka pravilna i zakonita, govori i činjenica da navedenim zahvatom u činjenični supstrat optužnice nije došlo do prekoračenja optužbe, što bi bilo suprotno odredbama ZKP-a BiH, odnosno da izvršenom korekcijom činjeničnog supstrata nije došlo do bilo kakve promjene, a još manje pogršanja procesnopravnog položaja optuženih lica..

(X) ODLUKA O PRIGOVORU PREKORAČENJA PRECIZIRANE OPTUŽNICE

177. Tužilaštvo BiH je dana 27.10.2022. godine, dostavilo Sudu preciziranu optužnicu broj T20 0 KTRZ 000 8694 14 od 27.10.2022. godine, koja se odnosi isključivo na optužene Milana Đokića, Branislava Trišića, Zorana Tanasića, Žarka Milanovića, Mladena Krajišnika, Savu Mršića, Milivoja Čobića i Milana Markovića, obzirom da je u odnosu na preminule Ljubišu Ikića i Vlado Stjepanovića, postupak obustavljen, a u odnosu na optuženog Zorana Bogdanovića, a kako je to Vijeće ranije i obrazložilo, postupak razdvojen.

178. U vezi precizirane optužnice od 27.10.2022. godine, prevashodno, odbrane optuženog Mladena Krajišnika i Save Mršića su u završnim izlaganjima isticale prigovor prekoračanja optužnice, odnosno proširenja optužnice jer se, prema navodima odbrana, preciziranom optužnicom terete za teži vid optuženja, posebice je se prema odbranama dodaju činjenični, pravni i subjektivni elementi bića krivičnog djela, pri tome napominjući da odbrana nije imala priliku ispitivati svjedoke optužbe na nove okolnosti, a slijedom toga, niti dovesti u pitanje iste.

179. U vezi navoda odbrane Tužilaštvo je istaklo da je preciziralo optužnicu po nalogu Vijeća, a usljed obustave i razdvajanja krivičnog postupka, te da istom nije otežan procesni položaj optuženih, nalazeći da je precizirana optužnica u granicama objektivnog i subjektivnog identiteta.

180. S tim u vezi, razmatrajući istaknute prigovore, Vijeće je prvenstveno, uporedilo činjenične navode iz tačke I-3) sa navodima iz tačke A4 u odnosu na optuženog Krajišnika, odnosno činjenične navode iz tačke I-4) sa navodima iz tačke A6 u odnosu na optuženog Mršića, potvrđene i precizirane optužnice, odnosno dijelove koji se odnose na radnje optuženih, a koje je odbrana osporavala.

181. Odbrana optuženog Krajišnika je ukazivala da se preciziranom optužnicom dodaje subjektivni element, obzirom da se u istoj navodi da optuženi djeluje *s ciljem iznuđivanja informacija ...*, te da se u preciziranoj optužnici, dodaje i posljedica koja je nastala djelovanjem Krajišnika *... od kojih udaraca mu je polomljen zub*, a što nije bilo obuhvaćenom potvrđenom optužnicom;

182. Vijeće je upoređivanjem činjeničnih navoda iz potvrđene optužnice i izmijenjene optužnice utvrdilo da nije došlo do prekoračenja optužbe, jer je izmijenjenom optužnicom izvršeno samo preciziranje radnje izvršenja optuženog Krajišnika. Pa se tako u vezi radnje optuženog Krajišnika u odnosu na Nedima Trebinčevića, u potvrđenoj optužnici navodi:

U vremenskom periodu od mjeseca septembra 1992. godine do prve polovine 1994. godine u Janji, po naredbama komandira i zamjenika SOM Janje u prostorijama SOM/SM Janje ili van stanice počinili mučenja – premlaćivanja u namjeri iznuđivanja informacija i priznanja nezakonito dovedenih i zadržanih civila – mještana muškog pola bošnjačke nacionalnosti po naredbi Đokić Milana, kao de jure i de facto komandira i Ikić Ljubiše, kao de jure i de facto zamjenika komandira SOM Janje, u proljeće 1993.godine napao civila i mještana Trebinčević Nedima, udarajući ga u više navrata nogama obuvenim u čizme, pesnicama i koljenima u predjelu glave, leđa, stomaka, grudi, bubrega i ramena, usljed kojih udaraca je ovaj pao na tlo, gdje ga je zatim nastavio udarati, na koji način je kod Trebinčevića prouzrokovao snažne fizičke i duševne povrede, boli i patnje

183. U preciziranoj optužnici navedeno:

... s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, a koje mučenje je počinio policajac Krajišnik Mladen, na koji način je tom civilu namjerno nanio snažnu fizičku i duševnu bol i patnju, i to tako što je Đokić, kao komandir naredio podređenim pripadnicima- policajcima tog staničnog odjeljenja, među kojima je bio i Krajišnik Mladen dovođenje tog civila u stanicu, a gdje je potom izvršeno i premlaćivanje tog civila od strane ovog policajca, kada se je na njegov upit Trebinčević Nedim izjasnio da mu nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje ... nakon što je Krajišnik Mladen ispitao Trebinčević Nedima, istog je napao, udarajući ga u više navrata nogama obuvenim u čizme i zatvorenim pesnicama po čitavom tijelu, glavi, leđima i bubrezima, usljed kojih udaraca mu je polomljen i zub ...

184. U vezi navoda odbrane optuženog Krajišnika da se potvrđenom optužnicom nije stavljalo na teret maltretiranje s ciljem iznuđivanja informacije od Nedima Trebinčevića, Vijeće podsjeća da se potvrđenom optužnicom pod tačkom I dispozitiva uvodnog dijela optužnice, Krajišniku stavljalo na *teret mučenje civilna bošnjačke nacionalnosti*, a preciziranom optužnicom samo je pod tačkom A4 preciziran način radnje izvršenja mučenja posljedica nastala djelovanjem optuženog. Stav Vijeća, u odnosu na navode da je dodana posljedica, koja nije bila obuhvaćena potvrđenom optužnicom, jeste da je u obje tačke navedena i opisana posljedica nastala usljed premlaćivanja oštećenog od strane optuženog, s tim, što je u potvrđenoj optužnici posljedica sadržana u činjičnom navodu ... *kod Trebinčevića prouzrokovao snažne fizičke i duševne povrede, boli i patnje, dok je ista pod tačkom A4, a shodno činjenicama o kojima je na glavnom pretresu govorio oštećeni, precizno opisana.*

185. Vijeće je, kao i u slučaju optuženog Krajišnika, upoređivanjem činjeničnih navoda iz potvrđene optužnice i izmijenjene optužnice utvrdilo da nije došlo do prekoračenja optužbe, jer je izmjenjenom optužnicom izvršeno samo preciziranje radnje izvršenja optuženog Mršića. Pa se tako u vezi radnje optuženog u odnosu na Ibrahima Gutića, u potvrđenoj optužnici navodi:

U vremenskom periodu od mjeseca septembra 1992. godine do prve polovine 1994. godine u Janji, po naredbama komandira i zamjenika SOM Janje u prostorijama SOM/SM Janje ili van stanice počinili mučenja – premlaćivanja u namjeri iznuđivanja informacija i priznanja nezakonito dovedenih i zadržanih civila – mještana muškog pola bošnjačke nacionalnosti po naredbi Ikić Ljubiše, kao de jure i de facto komandira i Đokić Milana, kao de jure i de facto zamjenika komandira SOM Janje, krajem 1993. godine napao civila i mještana Gutić Ibrahima, udarajući ga u više navrata pendrekom u predjelu butina obje noge i leđa na koji način je kod Gutića prouzrokovao snažne fizičke i duševne povrede, boli i patnje

186. Nadalje, slično je prigovarala i odbrana optuženog Mršića, navodeći da je u preciziranoj optužnici dodan subjektivni elemenat bića krivičnog djela, čime se optuženom stavlja na teret teži vid optuženja u odnosu na potvrđenu optužnicu

187. Vijeće, kao i u slučaju optuženog Krajišnik, i odbranu optuženog Mršića, podsjeća da se potvrđenom optužnicom pod tačkom I dispozitiva uvodnog dijela optužnice, kao i Krajišniku, tako i optuženom Mršiću stavljalo na *teret mučenje civilna bošnjačke nacionalnosti*, a preciziranom optužnicom samo je pod tačkom A6 preciziran način radnje izvršenja mučenja. Drugim riječima, činjenični navodi opisani u uvodu dispozitiva potvrđene optužnici, su kao takvi, konzumirani u činjičnom opisu tačke A6 precizirane optužnice.

188. Naime, posmatranje i upoređivanjem činjeničnih navoda, jasno je da se razlikuju u stilu tehnici i opisima činjeničnih navoda i radnji za koje se treće optuženi. Sem toga, Vijeće primjećuje da je Uvodni dio dispozitiva potvrđene optužnice, u kojoj je i naveden subjektivni element bića krivičnog djela, izdvojen u samostalnu cjelinu, a da su pojedinačne inkriminacije, posebno opisane za svakog pojedinačnog optuženog. Nasuprot ovakvom načinu navođenja radnji u činjičnom opisu, u preciziranoj optužnici činjenični opis svake pojedinačne tačke optužnice, konzumira istovjetne činjenične navode i sublimira ih kroz krivično pravni događaja i jedinstvenu cjelinu.

189. Imajući u vidu sve navedeno, posebno ako se ima u vidu da u ovom krivičnom postupku paralelno stoje dvije potvrđene optužnice, te kada se tome doda i činjenica da je krivični postupak razdvojen u odnosu na tri lica, rukovodnog kadra, onda se preciziranje, shodno okolnostima konkretnog slučaja, i ne čini baš kao jednostavan tehnički zadatak, a koji je u konkretnom slučaju, Tužilaštvo, veoma dobro odradilo. S tim u vezi, Vijeće nalazi da tačke I-3) i I-4) potvrđene optužnice Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 000 10384 15 od 26.01.2016. godine, odgovaraju tačkama A4 i A6 precizirane optužnice Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 000 8694 14 od 27.10.2022. godine.

190. Dakle, Vijeće je prigovore odbrane u vezi prekoračenja optužnice, cijenilo, a potom i odbilo kao neosnovane, pri tome, prihvatajući preciziranu optužnicu, posebice što istom nije otežan procesni položaj optuženih, nalazeći da je precizirana optužnica u granicama objektivnog i subjektivnog identiteta.

(XI) ODLUKA O DOKAZNIM PRIJEDLOZIMA ODBRANE, REPLICI I DUPLICI

a) odluka o dokazima replike i duplike

191. Dana 10.02.2020. godine Tužilaštvo BiH je dostavilo prijedlog dokaza kojim se pobijaju navodi odbrane optuženog Zorana Tanasića, i to predloženim saslušanjem svjedoka Mirzeta Hadžića, sina Mustafe za kojeg je svjedok O-5 rekao da je bio prisutan tokom maltretiranja oštećenog od strane optuženog Zorana. Također, optužba predlaže i saslušanje svjedoka, koji su pred ratna dešavanja radili u prosvjeti i zdravstvu, a na glavnom pretresu bi svjedočili o postojanju diskriminatorne namjere prema civilima bošnjačke nacionalnosti nakon uspostave nove vlasti u Janji.

192. S tim u vezi, Vijeće je prihvatilo navedeni prijedlog, te su svjedoci Mirzet Hadžić, Fatima Mustafić i Pašaga Gradašević kao dokazi replike saslušani na glavnom pretresu dana 05.03.2020. godine, a potom i dana 10.10.2022. godine kada je svjedok replike Fatima Mustafić bila unakrsno ispitivana

193. Odbrana optuženog Mllana Đokića je dana 13.10.2022 dostavila prijedlog svjedoka duplike Velagić Nedžada i Slavke Starčevića kojim bi pobijali navode svjedoka replike o diskriminatornom odnosu prema civilima bošnjačke nacionalnosti tokom ratnog period na području Janje, a Bijeljine.

194. Na glavnom pretresu dana 24.10.2022. godine nakon što je Vijeće prihvatilo navedeni prijedlog, svjedoci duplike Velagić i Starčević su dali iskaz u vezi pomenutih okolnosti i osporavanja istih.

V. OCJENA DOKAZA

195. Iako je vijeće presudu donijelo u cjelosti poštujući principe Krivičnog postupka sadržane prije svega u članu 3. ZKP-a (pretpostavka nevinosti), članu 14. ZKP BiH (jednakost u postupanju), kao i članu 15. ZKP BiH (princip slobodne ocjene dokaza), te cjeneći sve izvedene dokaze kako subjektivne tako i materijalne, vijeće u obrazloženju presude, imajući u vidu obimnost dokazne građe u predmetu, nije moglo dati osvrt na svaki izvedeni dokaz, već samo na one dokaze koji su bili od značaja za činjenično stanje

kako je i utvrđeno, i to kako za postojanje krivičnog djela i krivice optuženih, tako i za odluku kojom su optuženi za pojedine inkriminacije koje su im optužnicom stavljene na teret, oslobođeni optužbi.

196. Kada su u pitanju iskazi svjedoka, koji u velikom djelu i čine dokaznu građu u konkretnom predmetu, iste je vijeće i cijnilo uz posebnu pažnju, vodeći računa kako o sadržaju svjedočenja, tako i opštem utisku koji svjedok ostavlja i njegovim reakcijama na pitanje, držanje svjedoka u odnosu na stranke i branioce, a što je posebno od značaja kada je riječ o iskazima svjedoka - oštećenih koji su preživjeli traumu i kada su obavezni ponovo se, prilikom svjedočenja, prisjetiti onoga što su preživjeli i izložiti se dodatnoj traumatizaciji u kojim okolnostima je potrebno biti dodatno obazriv kod procjene pouzdanosti njihovih iskaza. Polazeći od pretpostavke da je namjera svjedoka, posebno nakon polaganja zakletve, iskreno svjedočiti o činjenicama i okolnostima o kojima ima saznanje, ono što je bitno jeste da takav iskaz bude i pouzdan. Pouzdanost iskaza ne zavisi o namjeri da se svjedoči iskreno ili ne, već od niza drugih faktora, kao što su sposobnost zapažanja, protek vremena, traumatizovanosti svjedoka samim događajem o kojem svjedoči, interesa da utiču na ishod postupka, pristrasnost, a što sve može biti od uticaja da svjedoci koji svjedoče o istom događaju daju iskaze koji se razlikuju, a što je moglo rezultirati određenim zaključcima, pa i ubjeđenju svjedoka o tome što su zaista vidjeli i čuli.

197. Imajući navedeno u vidu, vijeće je iskaze svjedoka cijnilo na način da je procjenjena pouzdanost, vjerodostojnost i istinitost sadržaja svjedočenja o svakoj činjenici ili okolnosti o kojoj je svjedok govorio, te je također upoređivalo i iskaze svjedoka koji su dati u različitim fazama postupka, analizirao iste u slučaju kada su sadržavali određene razlike u pogledu bitnih činjenica, na osnovu čega je i donosilo odluku kojim dokazima će ukazati vjeru. Osim iskaza svjedoka, obimna materijalna dokumentacija je uložena u spis i predstavlja bitan segment dokaza od značaja za pitanje postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti optuženih, i koju je vijeće cijnilo u sklopu svih ostalih provedenih dokaza.

198. Dakle, polazeći od principa propisanih domaćim zakonom, te odredbe čl. 6. stav 1 EKLJP koji obavezuje sudove da „*dovoljno jasno ukažu na osnove na kojima zasnivaju svoju odluku*“, vijeće je pažljivo cjenilo provedene dokaze, čija je ocjena data u daljem obrazloženju presude.

VI. RELEVANTNO PRAVO

199. Tužilaštvo BiH preciziranom optužnicom tereti optužene Milana Đokića i druge da su radnjama opisanim u činjeničnom opisu optužnice počinili krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) i f) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 26., 31. i 180. stav 1. istog Zakona.

200. Da bi radnje optuženih bile kvalifikovane kao zločini protiv čovječnosti, pored uslova da su, sa aspekta međunarodnog običajnog prava i opštih principa međunarodnog krivičnog prava, te radnje predstavljale krivično djelo u inkriminisano vrijeme, neophodno

je ispunjenje i svih elemenata samog krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. Krivičnog zakona BiH.

201. U tom smislu Vijeće je analiziralo elemente bića ovog krivičnog djela u odnosu na činjenični opis optužnice i radnje koje se stavljaju na teret optuženim te je, imajući u vidu izvedene dokaze, zaključilo da nisu ispunjeni uslovi neophodni za postojanje predmetnog krivičnog djela.

202. Polazeći od tvrdnje Tužilaštva da je na području opštine Bijeljina, odnosno područja Janje postojao širok i sistematičan napad srpskih vojnih, paravojnih i policijskih snaga na nesrpsko stanovništvo sa navedenog područja, Vijeće je cijenio provedene dokaze Tužilaštva, počev od materijalnih dokaza, kao i iskaze svjedoka, kako same za sebe, tako i u međusobnoj vezi.

203. Kada su u pitanju materijalni dokazi radi se, uglavnom, o dokazima koji se odnose na strateške ciljeve srpskog naroda u BiH, pa se, tvrdnja je Tužilaštva, samim tim odnose i na Bijeljini i „prelijevaju“ na Janju, kao sastavne dijelove SAO Semberije i Majevice.

204. Tužilaštvo je, naime, stava da se napad u Janji, s namjerom, prenio iz Bijeljine i predstavlja produžetak djelovanja koje je utvrđeno od strane rukovodstva Srpske autonomne oblasti Semberija. Kao potvrdu navedenog, Tužilaštvo se, prije svega, poziva na Uputstvo SDS-a za organizovanje aktivnosti srpskog naroda u BiH, u vanrednim okolnostima (varijanta A i B) – dokaz T-17, koje je podijeljeno opštinskim rukovodstvima, koji su ga, zatim, prenijeli na svoje opštinske odbore. Pri tome nije proveden niti jedan dokaz da je tako učinjeno i u Bijeljini, a pogotovo ne u Janji. Koja od varijanti je primjenjena u Bijeljini, a koja u Janji, tužilac izvodi zaključak na osnovu nacionalne strukture stanovništva, ne dovodeći ovo u vezu sa utvrđenim ciljevima.

205. Nadalje, Tužilaštvo se poziva i na Odluku o strateškim ciljevima srpskog naroda u BiH od 12.05.1992. godine – dokaz T-16, Odluku o proglašenju neposredne ratne opasnosti, Proglas srpskom narodu od 16.10.1991 – dokaz T-18, Stenografske zabilješke druge sjednice Skupštine srpskog naroda u BiH od 21.11.1991. – dokaz T-19, Stenografske zabilješke pete sjednice Skupštine srpskog naroda u BiH od 09.01.1992. – dokaz T-20, Stenografske zabilješke sa četrnaeste Skupštine srpskog naroda u BiH od 27.03.1992. – dokaz T-21, te Odluka o osnivanju Skupštine srpskog naroda u BiH, koju su donijeli poslanici SDS-a dana 24.10.1991. čime je i započeto protivustavno i nezakonito djelovanje, samovolja i nastojanje da se stvori etnički čista država srpskog naroda. Navedeni dokumenti su, prema stavu Tužilaštva, stvarajući obrazac međusobno povezanih kriminalnih radnji, omogućile uslove za napad na Janju, a prije toga na Bijeljini, sa kojima su radnje optuženih povezane. Međutim, nema potvrde u sprovedenim dokazima da su optuženi bili upoznati sa navedenim dokumentima i da su postupali u skladu sa istim. Jedini svjedok koji je pitan na ove okolnosti jeste svjedok Tužilaštva Vasilije Andrić koji je u periodu navedenom u optužnici, između ostalog, obavljao i dužnost komandira..... Stanice milicije Bijeljina, koji je naveo da nikada nije čuo za navedene dokumente i da nikada nije dobio nikakvu naredbu ili instrukciju koja bi se odnosila na sprovođenje strateških ciljeva srpskog naroda u BiH. Drugi saslušani svjedoci nisu ni pitani na ove okolnosti, a nije proveden niti jedan materijalni dokaz u tom pravcu.

206. Navedeni dokumenti, sami po sebi, ne mogu, van razumne sumnje, potvrditi koje su to aktivnosti, predviđene ovim dokumentima, zacrtane na nivou opštine Bijeljina, odnosno

mjesta Janja, odnosno koje su aktivnosti planirane za ova područja, naročito kada je u pitanju Janja, jer dokazi na ove okolnosti nisu provedeni. Pozivanje na akte visokopozicioniranih zvaničnika, Odluke političkih stranaka, Zapisnike sa skupštinskih zasjedanja, a pogotovo sastanke sa vrhom bezbjednosti SFRJ, bez postojanja naredbi i instrukcija za sprovođenje dokumenata, ne mogu se, ni na koji način, dovesti u vezu sa optuženima, odnosno, tužilac ne dovodi u vezu ove akte ni znanje optuženih o njima. Samim tim, Tužilaštvo nije dokazalo ni da su aktivnosti optuženih imale planirani i pripremani karakter za sprovođenje napada na širokoj i sistemskoj osnovi, niti da su radnje koje su preduzeli imale za cilj implementaciju zacrtanih odluka.

207. Tužilaštvo, u završnoj riječi, navodi da su u napadu na Bijeljину, pa posljedično tome i na nesrpsko stanovništvo Janje učestvovalе srpske vojne, paravojne i policijske snage, tačnije dijelovi Novosadskog korpusa JNA, Arkanova jedinica i policija odnosno, Tužilaštvo tvrdi da je dokazalo da je postojao kolektivni element koji dešavanja u Janji odvaja od krivičnih djela predviđenih, isključivo, domaćim zakonom. Naime, tužilac, u završnoj riječi, iznosi tezu da su pripadnici policije pratili politiku koju je određivao vrh MUP-a RS zajedno sa SDS-om BiH, o čemu svjedoči činjenica da su saradivali sa pripadnicima JNA i paravojnim formacijama koji su, iz Bijeljine, došli „da pomognu“ u formiranju etnički čistog područja Janje. Svoju tvrdnju potkrepljuje i navodima da je lično Arkan dolazio u Stanično odjeljenje Milicije u Janji (SOM), te da su pripadnici korpusa bili na punktovima.

208. Kada je u pitanju sam grad Bijeljina, Tužilaštvo, nije dokazalo, a nije ni dokazivalo, da je u navedenom periodu postojao kolektivni i usaglašeni napad ovih jedinica. Naime, kada je u pitanju Novosadski korpus nerazjašnjena je, pa tako i nedokazana tvrdnja da je ova jedinica, na bilo koji način, učestvovala u dešavanjima u gradu Bijeljina i koja je bila njihova uloga u prvim danima aprila 1992. godine. Svjedok Jusuf Trbić, koji je u prvim danima aprila bio u Bijeljini, navodi da je Arkan sa svojom jedinicom došao u Bijeljину 01.04.1992., da su ga odveli u štab i da su ga tukli, te da je bio odveden da, putem Radio Bijeljina, poziva stanovništvo Bijeljine da preda oružje. Potvrdio je da se to odnosilo na svo stanovništvo, a ne samo na Bošnjake. Prema izjavi svjedoka, od 05.04.1992. moglo se slobodno kretati, a do tada niko nije smio izaći iz svojih kuća. Policiju i vojsku svjedok nije pomenuo.

209. Svjedok Ibrahim Huremović navodi da je živio u Janji, da mu je 31.03.1992. rečeno da se u Bijeljini puca, da je haotično stanje trajalo 2-3 dana i onda se to prevazišlo, da u tom periodu radnici nisu mogli ići na posao zbog barikada u selu do Janje. On lično je išao na razgovor sa komandantom JNA, a bio je i na razgovoru sa Arkanom, ali će o tome biti riječi u nastavku obrazloženja. Nadalje, svjedok Mehmed Đerzić, u svom iskazu navodi da je Arkan sa svojom jedinicom, došao u Bijeljину početkom aprila 1992., da su ubijani Bošnjaci, ali i Srbi, da se nije moglo kretati jer su bile postavljene barikade, ne može se izjasniti ko je bio na barikadama, a zatim zaključuje da su bili vojnici, te da su radnici počeli pristizati za 7 dana.

210. Svjedok Husein Rahmanović, koji je bio policajac u SOM Janja do maja 1992. godine, navodi da je u aprilu mjesecu došlo do sukoba u Bijeljini, da se nije moglo kretati i da je to ličilo na obračun bandi. Očigledno je da tužilac, i ovaj put, svoju tvrdnju zasniva na odlukama novoformiranih organa vlasti Srpske Republike BiH i saradnji sa JNA od koje su čelnici SDS-a tražili oružje, bez konkretnih dokaza u kakvoj je to vezi sa Bijeljinom, a još manje sa Janjom. Što se tiče policije i njihove uloge u napadu na grad Bijeljina, njihovo

učešće, u prvim danima aprila 1992. godine, takođe nije razjašnjeno, osim što je, prema izjavi svjedoka Milorada Tešića i Stanica milicije u Bijeljini bila napadnuta. Naime, ovaj svjedok je izjavio da je početkom 1992., bio pomoćnik komandira Hasana Osmanovića u Stanici policije Bijeljina. Dana 31.03.1992., negdje oko 12,00 sati, patrola je javila da je gužva ispred kafića Istanbul, gdje su se okupljali građani muslimanske nacionalnosti i u kafiću gdje su se okupljali građani srpske nacionalnosti i da bi moglo doći do sukoba. Otišli su na lice mjesta i upozorili i jedne i druge. Međutim, negdje oko 19,00 sati, istog dana, patrole javljaju da je došlo do sukoba ispred kafića, pa je i on otišao na lice mjesta i vidio je okupljene ljude, bilo je dosta naroda. Kada su krenuli nazad počela je pucnjava i s jedne i druge strane, polupani su kiosci. Policija se povukla, a on je rekao patroli da i oni krenu s njima. Istu večer u Stanicu je došla grupa od 50 do 70 ljudi, dvojica su imala automatske puške. Tražili su da se preda oružje. Pokušao je da zove pomoć, ali su mu neki od radnika Stanice rekli da ne mogu doći jer su postavljene barikade prema Batkoviću. U zgradi je nestalo struje, a prestale su da rade i telefonske veze. U zgradi policije ostaje do 02. aprila 1992., kada im je u pomoć došlo nekih 25-30 milicionera. Nakon toga došao je i komandir Osmanović, a počeli su da dolaze i građani da pitaju šta se dešava. Naveo je i da su početkom aprila u Bijeljini došle i paravojne formacije iz Srbije, treći dan je u Stanicu došao Arkan, pogledao sa stepenica dvorište i hol, izašao i otišao.

211. I svjedok Mirko Simić, koji je u radio kao milicioner u SUP Bijeljina, svjedočio je o tome da se nalazio kod kuće u selu Gradac i da je čuo od mještana da je, u noći sa 31.03. na 01.04.1992., u Bijeljini počeo rat. Bio je dužan da se javi u Stanicu milicije, ali veze nisu radile. Navodi da su tada barikade postavili i Srbi i Muslimani, nije mogao prići zgradi milicije u Bijeljini. Kada je, ipak, došao, u Stanici je zatekao oko 30 milicionera, Milorad Tešić je bio sa njima, nije bilo sredstava veze, sve je bilo blokirano, a o miliciji koja je bila zatečena u gradu nisu imali informacije. Svjedok je naveo i da milicija, tih dana, nije učestvovala u borbenim dejstvima.

212. Svjedok Radenko Vuksić, koji je u inkriminisanom preiodu radio kao milicioner u Stanici u Bijeljini, takođe je svjedočio o događajima prvih dana aprila 1992. Naveo je da je 31.03.1992. radio kao vođa patrolnog sektora – zapadni dio opštine Bijeljina, prema Brčkom. Tog dana se zatekao u stanici kada je počelo, kako kaže, puškanje po gradu. Nakon što je završio sa pisanjem izvještaja počelo je značajnije pucanje. Kada je krenuo kući nije mogao da prođe jer je na raskrsnici, na semaforu, bila postavljena barikada od strane bošnjačkog stanovništva, zbog čega se vratio u Stanicu. Tu je, sa joj 10-15 policajaca ostao do 04.04.1992., nisu mogli da odu, a sa jedne stambene zgrade pucano je na SUP.

213. I svjedok Cvijetin Simić je svjedočio o postavljenim barikadama..... Navodi da vojska i policija nije učestvovala u sukobima u Bijeljini, a misli da se Arkan zadržao u Bijeljini oko 4-5 dana.

214. Što se tiče paravojnih formacija – Arkanove jedinice, nesumnjivo je njihovo učešće u dešavanjima u Bijeljini, svodi se, bar prema izvedenim dokazima, na nekoliko dana aprila 1992. godine. Međutim, Tužilaštvo, kada je Bijeljina u pitanju, nije ni izvodilo dokaze koji bi rasvijetlili prirodu sukoba u Bijeljini. Tužilac se, najvećim dijelom oslanja na utvrđene činjenice, koje je Vijeće prihvatilo, ali iste, same za sebe, ne mogu predstavljati osnov za zaključak o postojanju bilo kojeg bitnog elementa krivičnog djela. Sem toga, jedna od utvrđenih činjenica jeste i da su u samom gradu Bijeljina prave borbe počele 31.marta

1992. godine, što, imajući u vidu i iskaze saslušanih svjedoka, i ne ukazuje na širok i sistematičan napad.

215. U svakom slučaju, događaji u Bijeljini nisu ni obuhvaćeni optužnicom, a u obrazloženju postojanja širokog i sistematičnog napada, Tužilaštvo se, najvećim dijelom, baziralo na dešavanjima u samoj Janji, iznoseći tezu da se radilo o napadu velikih razmjera i broja žrtava, gdje se radilo o organizovanoj prirodi zločina koji se „prelio“ iz Bijeljine, po istom obrascu ponašanja, a po obimu, metodi i resursima koji su korišteni da se radilo o napadu na odabrane stanovnike Janje, po nacionalnom principu.

216. Navedeno Vijeće može cijeniti samo u odnosu na činjenični opis optužnice, odnosno radnje izvršenja za koje se terete optuženi i dokaza koji su, u odnosu na to, izvedeni na glavnom pretresu.

217. Nadalje, tvrdnja je Tužilaštva da, pošto je cilj SDS-a BiH bilo odvajanje srpskog teritorija od ostatka BiH i čišćenje formiranih srpskih opština od nesrpskog stanovništva, slijedom čega je policija bila organ koji treba da provede stvaranje „srpske Janje“, u kojoj bi raseljavanjem i ubistvima Bošnjaka došlo do promjene etničke strukture, gdje bi bilo omogućeno da samo srpsko stanovništvo čini većinu u Janji.

218. Koliko su pripadnici SOM /SM Janja bili svjesni i znali za ciljeve SDS-a BiH i šta su, imajući u vidu dokaze, provodili na teritoriji Janje biće riječi u nastavku .

219. Tužilaštvo tvrdi i da su radnje optuženih poduzete u okviru širokog i sistematičnog napada, koji se, s namjerom, prenio iz Bijeljine u Janju i predstavljaju produžetak dešavanja koja su utvrđena od strane rukovodstva Srpske autonomne oblasti i obuhvataju postavljanje barikada, uvođenje policijskog sata koji se odnosio samo na Bošnjake, dolazak vojnih i paravojnih grupa, odvođenje i protuzakonito zatvaranje, ispitivanje, mučenje, ubistva, pljačke, protjerivanja i druge nečovječne radnje. Stav je Tužilaštva da je policija Bijeljine, pa posljedično tome, i Janje, u provođenju politike vrha MUP-a i SDS-a u stvaranju „srpske Janje“, saradivala sa pripadnicima JNA, vojske i paravojnih formacija, pa je tako zgrada SOM/SP Janja, prema tvrdnji Tužilaštva, postala objekt svakodnevnog isljeđivanja, premlaćivanja i mučenja nesrpskog stanovništva, koje je trajalo mjesecima, godinama.

220. Kada su u pitanju barikade, o tome je već bilo riječi u paragrafu, a što se tiče Janje barikade su, takođe postavljene, ali ne samo od strane Srba, nego i od strane Bošnjaka. Svjedok Mehmed Đerzić navodi da je postojala barikada - punkt iznad pogona Zenit, koji su napravila lica bošnjačke nacionalnosti, svjedok Husein Rahmanović je izjavio da mu je poznato da je na potezu od Janje prema Zvorniku bila barikada – punkt, koju su držali Bošnjaci, svjedok Meho Herić nije vidio nikakve barikade, iako je radio sa svojim kamionom, a čuo je da narod priča o barikadama, svjedok Mehmedalija Huremović je naveo da su se Muslimani sami organizovali i postavili barikade, a neki su imali i oružje, te da su te barikade trajale 2-3 noći. Svjedok Amir Baćevac je izjavio da su u Janji postavljene barikade.

221. Nakon što su uklonjene barikade postavljeni su punktovi, o čemu su svjedočili svjedoci Bajro Potoković, Edhem Softić, Admir Huremović, Miodrag Joković, ... svjedok Bajro Potoković je izjavio da je bio policajac i da je radio u SOM Janja do januara 1993., te da je najviše radio na kontrolnom punktu, na izlasku iz Janje, dok je svjedok Edhem Softić,

aktivni policajac u SOM Janja do 04.10.1992., izjavio da je radio na kontrolnom punktu u Kojčinovcu i to je imalo za svrhu da vrate svakoga ko bi krenuo izaći za vrijeme policijskog sata, te da zaustave svakoga ko prolazi kontrolnim punktom. Svjedok Admir Huremović je izjavio da je bio punkt u blizini njegove kuće u Janji, te da je samo uzimana lična karta, a svjedok Joković da su se na punktovima kontrolisala vozila. I svjedok Dragan Krstić je, kao pripadnik rezervnog sastava, u to vrijeme, bio raspoređen u selu Glavičice, a to je, kako kaže bilo istureno odjeljenje rezervnog sastava Stanice Janja, izjavio je da je obezbjeđivao punkt, što je podrazumijevalo kontrolu saobraćaja, ljudi i robe. Niko od svjedoka nije izjavio da su imali naredbu da se različito ponašaju prema licima srpske i bošnjačke nacionalnosti, iako Tužilaštvo tvrdi, u završnoj riječi, da Srbi nisu imali problema na punktovima, niti su imali problema da izađu iz Janje.

222. Vijeće je cijenilo i dokaz odbrane O4-10 – Odluka o vršenju poslova i zadatka neposrednog održavanja reda i mira i kontrole saobraćaja na području opštine Bijeljina broj 01-012-4/77 od 28.04.1992., kojom je zabranjeno formiranje lokalnih punktova u mjesnim zajednicama i vršenje poslova održavanja reda i mira i kontrole saobraćaja od strane civilnih i drugih neovlaštenih lica, te da su ti poslovi u isključivoj nadležnosti pripadnika aktivnog i rezervnog sastava milicije.

223. Policijski sat je, na području opštine Bijeljina, uveden 01.04.1992. odlukom Savjeta za narodnu odbranu, te je njegovo trajanje produženo odlukom broj 01-012-4/4 od 08.04.1992., - dokaz odbrane O4-6, kojom se uvodi opšta zabrana kretanja od 22.00 do 05.00 sati. Policijski sat, sam po sebi, nije vrsta kriminalne radnje, kako se to navodi i u završnoj riječi Tužilaštva, ali je, po stavu tužioca, imao diskriminatorni karakter, obzirom da je važio samo za bošnjačko stanovništvo. Na ovu okolnost izašnjavali su se gotovo svi saslušani svjedoci, kako Tužilaštva, tako i odbrana optuženih.

224. Svjedok Mehmed Đerzić navodi da je na snazi bio policijski sat u Janji, dok je svjedok Husein Rahmanović izjavio da je policijski sat važio za sve stanovnike Janje, te da u toku dana nije bilo nikakve zabrane kretanja. Svjedok Fahrudin Ibrahimović je izjavio da je Janji bio na snazi policijski sat koji je važio za sve stanovnike, ne samo za Muslimane, što je potvrdio i svjedok Mustafa Mehmedović. Svjedok Vehid Alihodžić, koji je živio u Janji, s porodicom i radio kao policajac u SO Janja do kraja avgusta 1992., na funkciji vođe sektora, u svojoj izjavi je naveo da je bio na snazi policijski sat uz obavezu privođenja svakoga ko to prekrši, te da je bila naredba da se obavezno privede bilo ko, ako puca po naselju. I svjedok Borivoje Zelenović, koji je bio u rezervnom sastavu milicije u SOM Janja, je izjavio da je na snazi bio policijski sat koje je važio za sve, morali su da privedu svakoga ko je to prekršio. Svjedok Vasilije Andrić je izjavio da je policijski sat uveden na čitavoj teritoriji Bijeljine i da je važio za sve građane.

225. Da je policijski sat važio za sve, bez obzira na nacionalnost, potvrdio je i svjedok Radivoje Ilić, koji je naveo da je za vrijeme policijskog sata naišao policajac koji nije htio da se zaustavi, došlo do razmjene vatre i tada je ranjen policajac Zoran Tanasić. Navedeno prizilazi i iz Dnevnika događaja za 1993./1994., gdje je na dan 06.05.1993., pod rednim brojem 206 konstatovano da je došlo do ranjavanja radnika policije Tanasić Zorana, koje je izvršio pripadnik specijalne policije Mijatović Danko, koji je odbio da postupi po naređenju Tanasića u 0:30 časova (policijski sat).

226. Dakle, navedeni svjedoci, svojim izjavama, nisu potvrdili navode Tužilaštva da je policijski sat u Janji važio samo za Bošnjake, a Vijeće, obzirom da se radi o saglasnim,

vjerodostojnim iskazima ljudi koji su, u kritično vrijeme, živjeli u Janji, nije imalo razloga da im ne pokloni vjeru.

227. Osim toga i dokaz odbrane O5-2 – Dnevnik događaja PS Janja za 1993., potvrđuje da su privođeni i Srbi i to njih 173 za vrijeme policijskog sata, te 102 zbog kršenja javnog reda i mira (punkt), a u 1994., zbog policijskog sata privedeno je 64, a zbog kršenja javnog reda i mira njih 52.

228. Iskaze svjedoka koji su tvrdili suprotno, odnosno da je policijski sat važio samo za Bošnjake, Vijeće nije cijenilo kao namjeru da govore neistinu, već da su, u tadašnjim uslovima, zaista i bili uvjereni da je, upravo, tako kako svjedoče. Vijeće ne može a da se ne zapita kako su ovi svjedoci mogli znati da policijski sat ne važi i za Srbe, obzirom da se oni sami nisu mogli i smjeli kretati pa da bi se mogli lično uvjeriti u istinitost svoje tvrdnje. Imajući, dakle, navedeno u vidu Vijeće nije našlo dokazanim da je policijski sat u Janji bio opredjeljen vjerskom i nacionalnom pripadnošću, odnosno da je važio samo za Bošnjake.

229. Kada su u pitanju pripadnici Novosadskog korpusa, Vijeće, na osnovu provedenih dokaza nije moglo utvrditi da su učestvovali u bilo čemu što bi ukazivalo na počinjenje krivičnog djela.

230. Naime, o Novosadskom korpusu svjedočio je Ibrahim Huremović, u tom periodu, ugledni mještani Janje i direktor preduzeća Drina u Janji, koji je izjavio da je došla tenkovska jedinica iz Rume, sa komandantom Nikolom Reljićem. Otišao je kod komandanta i ovaj mu je rekao da je jedinica došla jer imaju informaciju da je u Janju dovezeno 5000 zolja i da su smještene u Semberki, na izlazu iz Janje, ali je rekao da neće ništa poduzimati dok ne provjeri stanje. Komandant je bio i inicijator da organizuju sastanak i na kraju je predložio da svjedok i Halid Rifatbegović naprave zaključke da ne bude određenih stvari koje bi vodile sukobima. Treći dan je odigrana utakmica između vojske i mještana Janje, zajedno su i ručali, a poslije mu je komandant rekao da idu dalje. Tenkovska jedinica je iz Janje ispraćena sa aplauzom. Svjedok je potvrdio da je ta jedinica JNA imala pozitivnu ulogu u tom periodu i sačuvala je red i mir.

231. Svjedok Huremović, po vlastitom kazivanju, išao je i na pregovore sa Arkanom, komandantom paravojske jedinice koja je došla u Bijeljino, odnosno bio je na razgovoru sa Arkanom u vezi sa predajom oružja u Stanicu milicije. Svjedok navodi da je sve predato, oko 150 automata, lovačke puške i pištolji. Njemu, lično, pištolj, nisu oduzeli, iako je otišao da ga preda. Sve se ovo dešavalo oko 02.-03. aprila 1992. godine.

232. Svjedok Mehmed Đerzić je, u odnosu na ovu okolnost, izjavio da je oko 05.04.1992., sazvan skup u centru Janje, da ga je sazvaio Arkan, a pozvani su oni koji imaju oružje da ga predaju i da im se neće ništa dogoditi. Poziv je bio upućen Muslimanima iz Janje. Svjedok je naveo da je Ibrec (Ibrahim Huremović) pregovarao sa vojnim i civilnim vlastima (iako svjedok Huremović, osim Arkana, ne spominje vojne vlasti u tim pregovorima), da se preda oružje koje se nalazi u Janji i da s ništa neće desiti onima koji predaju, a da će se, nakon toga, ići u pretres i kod koga se oružje pronađe snosit će sankcije. Arkan je, tom prilikom, rekao „*znam koliko pušaka ima u Janji i koji su im serijski brojevi*“. Ljudi su, kaže svjedok, tada predali nekoliko desetina kalašnjikova i nekoliko desetina lovačkog naoružanja.

233. Svjedok Husein Rahmanović je izjavio da je Arkan počeo dolaziti u Janju nakon 2-3 dana po dolasku u Bijeljino – kraj marta – početak aprila 1992. Vidio ga je u Stanici, kod komandira Zorana Bogdanovića, a jedan od njih dvojice, ne zna koji, mu je rekao da zadrži svoju lovačku pušku. I svjedok Admir Huremović je vidio Arkana u Janji, navodi da su Bošnjaci predali oružje, i on je predao. Svjedok Nedim Trebinčević je, takođe, vidio Arkana u Janji, tražio je da predaju oružje. Nakon toga više ga nije vidio. Svjedok Mustafa Hadžić je vidio Arkana kada je ovaj skočio na haubu i tražio naoružanje, a svjedok Amir Baćevac je naveo da su arkanovci donijeli 150 pušaka i prodvali ih ljudima.

234. Iz navedenih dokaza Vijeće nije moglo, van razumne sumnje, zaključiti da je bilo zajedničkog djelovanja paravojne jedinice i policije, a pogotovo ne pripadnika Novosadskog korpusa i policije. Istina, svjedok Rahmanović svjedoči da je Arkan dolazio u Stanicu, ali ovaj iskaz nije potvrđen od strane drugih svjedoka koji su, u isto vrijeme, kada i svjedok Rahmanović, radili u Stanici milicije u Janji, a pogotovo je upitan dio iskaza gdje ovaj svjedok tvrdi da je Arkan dolazio do juna-jula 1992., jer to, ne samo da nisu potvrdili svjedoci – tadašnji milicioneri u Stanici, nego nije potvrdio niko od saslušanih svjedoka. U stvari, nakon Arkanovog poziva da se preda oružje niko drugi nije izjavio da ga je vidio u Janji.

235. Na kraju, Vijeće smatra da sami pregovori vođeni sa komandantom Novosadskog korpusa, pa čak ni sa Arkanom, nisu bili usmjereni ka izvršenju bilo kojeg zločina, obzirom da su pregovori, sudeći prema izjavama svjedoka, prvenstveno svjedoka Ibrahima Huremovića, bili inicirani, upravo, kako bi se očuvao mir na području Janje i izbjegli sukobi. U svakom slučaju, policija nije prisustvovala tim pregovorima, ili bar niko o tome nije svjedočio.

236. Prema činjeničnom opisu optužnice, civili, Bošnjaci su privođeni u Stanicu radi ispitivanja o oružju, istom onom, kako navodi tužilac, koje su ranije predali. Tužilac, u završnoj riječi, tvrdi da su Krizni štabovi opština zaduživali Stanice bezbjednosti da provodi odluke o razoružavanju nesrpskog stanovništva, obzirom da je sama hijerarhija i struktura Kriznih štabova jasno ukazivala da su isti mogli da izdaju naređenja lokalnoj policiji. Pri tome, niti jedan dokaz, u tom pravcu, nije proveden, a koji bi ukazivao na postojanje predmetne odluke na teritoriji opštine Bijeljina. Jedini Krizni štab koji se pominje jeste krizni štab formiran u Janji, čiji su članovi bili Bošnjaci.

237. Tačno je da su Bošnjaci dovođeni u SOM/SM i da su ispitivani o tome ko u Janji posjeduje oružje. Potvrdio je to svjedok Senahid Softić, koji je izjavio da su ga ispitivali ima li on i ko u Janji posjeduje oružje, svjedok Meho Herić navodi da ga je, u Stanici, neki inspektor pitao čije je oružje koje je vidio u Stanici, pa mu je taj inspektor i rekao da je od nekog Jahije Gazdića. Svjedoku nije bilo poznato da je kod Gazdićeve kuće iskopano oružje i da je on bio organizator naoružanja. Svjedok Nedim Trebinčević je, takođe, pitan o oružju, kao i svjedoci Sabit Dedić, kome su, zbog oružja pretresali kuću, Muharem Trebinčević, Mustafa Hadžić, Husein Camić, Fahrudin Ibrahimović, zaštićeni svjedok B, te Muhamed Bilalić.

238. Svjedok Ahmed Gruhonjić navodi da je bio član SDA i da je privođen i pitan da li su bili angažovani oko naoružanja, s tim da je ovaj svjedok izjavio i da je bio na jednom sastanku kada je Faruk Adanalić govorio o potrebi nabavke naoružanja, dok je svjedok Mehmedalija Huremović izjavio da je Faruk prodavao puške u svojoj avliji. Zaštićeni svjedok O6 je naveo da je bio policajac u Janji, i da mu je poznato da je Faruk Adanalić,

koji je s njim išao u školu, prodavao oružje mještanima Janje – kalašnjikove. Potvrdio je da je dio tog oružja predat na Arkanov zahtjev, u aprilu 1992., a dio je ostao kod mješšana Bošnjaka. Sjeća se i pretresa u kući Mustafe Hadžića i po priči kolege Hajrudina Salkanovića, tom prilikom, pronađeno je nelegalno oružje. I svjedok Borivoje Zelenović je naveo da je bilo privođenja, između ostalog, i zbog naoružanja, zbog čega su privedeni i Ibrahim Gutić, koji je bio njegov veliki prijatelj i za kojeg zna da je predao veliku količinu oružja i Mustafa Hadžić. Svjedok tvrdi da su privođeni i Srbi i Muslimani i da se znalo da ima dosta naoružanja.

239. Vijeće je izvršilo uvid i u dokaz odbrane O5-2 – Registar privremeno oduzetih predmeta iz kojeg proizilazi da oružje nije oduzimano samo od Bošnjaka, pa je tako u 1993., od Srba oduzeto oružje (AP, PAP, pištolji) – 154 komada, 41 bomba, 1 kg eksploziva, 1 ručni bacač, 1 BST i 6 granata, dok je u 1994., oduzeto 107 AP, PAP i pištolja, 11 bombi i 14 granata, 1 ručni bacač, 1 osa i 6 zolja.

240. Svjedok Vasilije Andrić navodi da su Srbi pravili najviše problema, da je policija imala velikih problema sa tzv dobrovoljcima da ih razoruža, u tim okršajima ranjeno je 11 pripadnika policije.

241. Vijeće nalazi za shodno da navede i samo dva primjera iz Dnevnika događaja za 1993./1994., (**T – 56**) i to od 01.04.1993., gdje je navedeno da je privremeno oduzeta puška i 11 metaka od Kovačević Nikole, koji je pušku nosio u civilnom odijelu, te 05.04.1993., od Momira Tadića i Đorđa Petrovića, koji su pokušali da se bespravno usele u kuću Zuhdije Alimanovića, oduzete 2 puške i tri bombe.

242. Iz navedenih dokaza proizilazi da, niti su svi stanovnici Janje - Bošnjaci vratili oružje, niti je policija oduzimala oružje samo od Bošnjaka, nego je oružje oduzimano od svih koji nisu imali pravo da ga nose ili koji su ga koristili u svrhu činjenja krivičnih djela.

243. Tužilaštvo, u završnoj riječi, navodi da je uvođenje policijskog sata koji je važio samo za Bošnjake, te razoružavanje Bošnjaka Janje bio posljednji korak koji ih je učinio nemoćnim za bilo kakvu vrstu borbe za svoj život. Bez namjere da polemíše sa Tužilaštvom, Vijeće, ipak smatra da su, na ovaj način, mnogi životi i spašeni.

244. Kada je u pitanju privođenje u Stanično odjeljenje, ni u samom činjeničnom opisu optužnice nije navedeno da su ista bila svakodnevna. Naprotiv, u naznačenom periodu, cijeneći činjenični opis optužnice, dešavala su se u julu, avgustu i septembru 1992. kada su u SOM Janja privedeni Huremović Dževdet, Baćevac Muhamed, Herić Meho, Baćevac Amir i Hodžić Mustafa, u prvoj polovini 1993. godine privedeni su Hukić Salko, Durgutović Mehmed, Trebinčević Muharem i Trebinčević Nedim, u drugoj polovini 1993. godine privedeni su zaštićeni svjedok „B“ i Bilalić Muhamed, te u decembru iste godine Gutić Ibrahim. U mjesecu januaru ili februaru 1994. godine priveden je Ibrahimović Fahrudin, te u ljeto 1993. godine Camić Idriz, u septembru iste godine Camić Husejin i u mjesecu junu 1994. godine Gruhonjić Ahmet. Preostale tačke izmijenjene optužnice ne odnose se na privođenje u SOM Janja (tačke C, D, E i F).

245. O tome šta je, od navedenog, Vijeće našlo utvrđenim, a šta ne, biće riječi u nastavku obrazloženja.

246. U svakom slučaju kada se sagleda period naveden u optužnici i period kada su vršena privođenja, više je nego očigledno da se nije radilo o svakodnevnom privođenju, niti o velikom broju lica koja su privedena, prema tvrdnji tužioca, samo zbog toga što su bili Bošnjaci, iako to nije navedeno u pojedinačnim tačkama činjeničnog opisa optužnice.

247. Sem toga, svjedok Edhem Softić, koji je, u to vrijeme, bio aktivni policajac do 04.10.1992., navodi da, u tom periodu, niko iz Janje nije privođen iz vjerskih razloga, a svjedok Salkan Prosičnović je izjavio da nije privođen iz tog razloga. I svjedok Vasilije Andrić tvrdi da privođenja i dovođenja nikada nisu bila selektivna, a svjedok Borivoje Zelenović navodi da nikada nisu privođeni samo iz nacionalnih razloga.

248. Tužilac se, u završnoj riječi, valjda u namjeri da potvrdi svakodnevna privođenja u SOM/SM Janja, poziva na iskaze svjedoka G.I. koji je izjavio da je privođen najmanje 18 puta, te zaštićenog svjedoka „B“ koji je izjavio da je „bijen“ 42 puta. Vijeće je ove iskaze svjedoka cijenilo kao namjeru da otežaju položaj optuženih, nisu potvrđeni od strane drugih svjedoka i njihova vjerodostojnost je, u najmanju ruku, upitna.

249. Zaista treba imati u vidu broj stanovnika Janje bošnjačke nacionalnosti, kojih je bilo oko 10.000, pa Vijeće na može da se ne zapita šta se dešavalo ostalim stanovnicima Janje, koji nisu saslušani kao svjedoci u ovom predmetu, odnosno da li su i oni imali i kakve problema sa vlastima Bijeljine ili Janje. Pri tome treba imati u vidu da ni svi svjedoci koji su saslušani nemaju ista iskustva i ne potvrđuju navode činjeničnog opisa.

250. Tačno je da su se, navedenom periodu dešavala ubistva u Janji, ubijen je bračni par Milikić, Đulzida Durgutović te, kako navodi tužilac i drugi civili, a ta ubistva su bila dio cjelokupnog napada na Bošnjake Janje.

251. O ubistvima na području Janje svjedočili su svjedoci Mehmed Đerzić, koji je naveo da je u Janji ubijeno 20 ljudi, Omer Durgutović, kome su nestali brat i majka, Admir Huremović, koji je svjedočio o ubistvu svog oca, Dželil Durgutović, o ubistvu svoje majke, te Hamdija Topalović, o ubistvu oca.

252. Isto tako, u Izvodu iz dnevnika događaja 1993/1994., proizilazi da je dana 25.04.1993., prijavljeno ubistvo Edina Huremović, rođen 19.04.1972., te je konstatovano da je uviđaj izvršen, počinitelj pronađen i procesuiran, radi se o Filipović Miki iz Ljeskovca. Sem toga, u dnevniku je zabilježeno i da je dana 20.08.1993., putem telefona, nepoznato lice prijavilo da je Asim Topalović ubijen iz vatrenog oružja, izvršen je uviđaj i upoznat CJB Bijeljina. Da je vršen uviđaj potvrdio je i sin ubijenog Hamdija Topalović. Dana 16.10.1993. Šojić Dragan prijavio je smrt Krenić Nedžada koji je radio kod njega na njivi, izvršen je uviđaj i konstatovana zadesna smrt. Nadalje, u dnevniku je za dan 13.06.1993., navedeno da je ranjeno lice bošnjačke nacionalnosti od strane Tihomira Mićanovića i Joce Živanovića, lice prevezeno u bolnicu, izvršen uviđaj, obezbjeđeno lice mjesta i počinioци privedeni. Dana 29./30.08.1994., dežurna služba je, putem telefona, obavještena da su dva n.n. lica, u uniformama, nasilno ušli u kuću Hane Musemić, te pucali iz vatrenog oružja i istoj nanijeli vidne povrede u predjelu ruke, pa je ista pebačena u bolnicu u Bijeljini. Ishod ovog događaja jeste da je upoznat dežurni inspektor Lazić, vršen je uviđaj i privedeni su Stojan Stevanović i Savo Žepina i protiv istih podnijeta krivična prijava.

253. I svjedok Omer Durgutović je izjavio da ima informaciju da je dolazila policija na uviđaj, kada su mu nestali brat i majka, a svjedok Dželil Durgutović je naveo da je, nakon

ubistva njegove majke izvršen uviđaj. U vezi ubistva bračnog par Milikić svjedočio je Borivoje Zelenović koji je izjavio da je locirao lice koje je to uradilo, da je iz njihovog komšiluka, lice je pobjeglo i poslije 15 dana poginulo na liniji.

254. Istraga je provedena i nakon ranjavanja Mustafe Mehmedovića, a ovaj događaj je i opisan u jednoj od tačaka izmijenjene optužnice, svjedok Vasilije Andrić kaže da je on naredio provođenje istrage, a i sam Mehmedović je potvrdio da je, u bolnicu, dolazila policija i da su ga ispitivali o tome kako je došlo do njegovog ranjavanja.

255. Imajući u vidu navedeno Vijeće nije moglo, van razumne sumnje, zaključiti da su navedena ubistva bila dio zacrtanog plana stvaranja „srpske Janje“, koji su provodili pripadnici SOM/SM Janja, potpomognuti Novosadskim korpusom, te jedinicom Željka Ražnjatovoća Arkana, obzirom da su, kako navodi tužilac, u zločinima nad Bošnjacima Janje učestvovala uvijek iste vojne i policijske strukture – Novosadski korpus, srpski pripadnici SOM/SM i Arkanova jedinica.

256. Svjedoci koji su privođeni u SOM/SM mahom tvrde da se nisu smjeli obratiti doktoru i da su se, nakon što su pretučeni, liječili kod kuće. Samo je svjedok Ahmed Gruhonjić izjavio da je mogao otići kod doktora Hasifića, ali, eto, nije.

257. Međutim, navedeno nije u saglasnosti sa izjavom dr. Esada Hasifića, koji je, kao ljekar, radio u Domu zdravlja Janja, čitavo vrijeme rata i koji, u svom iskazu navodi, da su se svi stanovnici Janje mogli obratiti njemu, da je pomoć pružao svim pacijentima kojima je pomoć bila potrebna. Izjavio je, takođe, da je, po telefonskom pozivu, išao u posjete pacijentima, i u noćnim satima. Sjeća se Muhameda Baćevca koji je imao povrede po grudnom košu, otišao je kod njega biciklom, kada je pozvan, kod Baćevca nije bilo težih posljedica. Isto tako, sjeća se kada je jedne noći došao Mustafa Mehmedović, doveo ga je neki policajac i nešto mu je psovao i pitao ga zašto nije stao kada ga je zvao. Inače, svjedok je naveo da prema njemu nije bilo nikakvih prijetnji, nasilja, niti uvreda. Svjedok Fatima Mustafić, koja je, u periodu navedenom u optužnici, bila medicinska sestra u ambulanti u Janji, navodi da je bio mješovit sastav pacijenata koji je dolazio, da Bošnjacima nije bilo zabranjeno da dolaze u ambulantu, da su pacijenti u periodu od 31.03 do 05.04.1992., išli u Loznicu, a ne u Bijeljину, a da su, nakon toga, teži bolesnici voženi u Bijeljину.

258. Iz provedenih dokaza, prvenstveno iskaza svjedoka, proizilazi da struja i telefon nisu bili isključivani samo Bošnjacima, kada nije bilo struje nije je imao niko, a isto je i sa telefonima. Sem toga, oni koji su radili dobijali su platu i bila je ista za sve, o čemu je svjedočio Esad Hasifić i svjedok Mevludin Husadžinović, koji je u preduzeću Drina radio do 05.05.1994., „...što se tiče posla bili smo zadovoljni....dobijali smo nešto u parama, nešto u bonovima...“. U firmi u kojoj je radio bili su zaposleni većinom muslimani iz Janje.

259. Činjenica je da je u Janji, imajući u vidu iskaze saslušanih svjedoka, iako nije bilo vojnih sukoba, vladala opšta nesigurnost i strah, da su mještani Bošnjaci dobijali pozive za mobilizaciju ili radnu obavezu i da su se krili, ne želeći da se odazovu tim pozivima, da su dobijali otkaz na poslu, da je kretanje bilo ograničeno jer je bio uveden policijski sat, da su privođeni u SOM/SM, da su neki odvođeni da kopaju rovove i raznose hranu, na Majevicu.

260. Tako svjedok Ibrahim Huremović navodi da je situacija u Janji bila loša, pričalo se da su neki ljudi privođeni i tučeni, da su vođeni na Majevicu, dok svjedok Mehmed Đerzić,

stanje u Janji naziva getom, nije se odazvao na mobilizaciju pa su ga otpustili s posla, kasnije je bio na radnoj obavezi u GIK Rad, bilo je privođenja u stanicu, on sam nikada nije privođen, ljudi su masovno odvođeni na radove, neki su i ubijani. Poziv za mobilizaciju mu je poslao vojni odsjek iz Bijeljine. Inače, ovaj svjedok je angažovan u Udruženju logoraša i potvrdio je da su neke informacije koje je iznio dobijene posredno.

261. Nadalje, svjedok Fehima Durgutović navodi da je bila vjerska službenica – mulaima, da je bila zadužena za dženaze, tehvide, da nije imala neugodnosti, u prvim danima, ali da se poslije osjećala neprijatno u svojoj vjerskoj uniformi. Svjedok Senahid Softić je izjavio da se krio jer su kupili ljude na radnu obavezu, a svjedok Nedim Trebinčević da je 1993., išao na radnu obavezu – kopao je rovove, a to isto kaže i svjedok Muharem Trebinčević. Mehmedalij Huremović je imao radnu obavezu u preduzeću, a Mustafa Hadžić u SOM Janja. Svjedok Husein Camić je bio viši medicinski tehničar, bio je zaposlen u Domu zdravlja Janja i nije dobio otkaz, kaže da je Janja bila pošteđena vojnih sukoba ali da se osjećao strah. Svjedok Amir Baćevac navodi da je bio mobilisan u 3. sembersku brigadu, a i svjedok Fahrudin Ibrahimović je, kako kaže, bio u vojnoj obavezi.

262. Svjedok Mustafa Mehmedović je bio angažovan na radovima s traktorom, navodi da niko petardu nije bacio u Janji. Svjedok Izet Beganović je imao kratku radnu obavezu, koju je, kako kaže, napustio, dok je svjedok Ibrahim Gutić, po vlastitom kazivanju odbio poziv za mobilizaciju, zbog čega je dobio otkaz na poslu. Nakon toga dobio je poziv za radnu obavezu, na koji se, opet, nije odazvao, ali je, na kraju morao otići u građevinsku firmu, od novembra 1993., do marta 1994. I ovaj svjedok je naveo da je vođen u Lopare da kopa rovove. Potvrdio je da su svi pozivi koje je dobijao bili od Ministarstva odbrane.

263. Svjedok Dževdet Mulasalihović je čuo da je bilo privođenja, udaranja i nekih ubistava. Svjedok Mevludin Husadžinović je radio do 05.05.1994., kada je dobio otkaz jer nije htio „*potpisati za rat*“. Inače, ovaj svjedok je izjavio da je policijski sat važio samo za Muslimane. Svjedok Seid Mulasalihović je bio mobilisan na čišćenju Janje, a zaštićeni svjedok „B“ je bio mobilisan na radnu obavezu, u 2. sembersku brigadu, sjekli su drva i kopali tranšeje.

264. Međutim, neki od saslušanih svjedoka nisu imali problema dok su boravili u Janji, pa je tako svjedok Omer Durgutović izjavio da ga niko nije maltetirao do odlaska u Njemačku 24.12.1992., dobio je poziv da se javi u garnizon, pa je zato pobjegao, slao je novac i pakete iz Njemačke porodici, putem autobusa koji je vozio na relaciji Njemačka – Bijeljina, i oni su to dobijali, svjedok Hazim Delić je živio u Sremskoj Mitrovici, ali su mu u Janji bili otac, majka i brat, zbog čega je svakih 15 dana dolazio i donosio lijekove. Boravio bi u Janji dan – dva, i on lično nije imao nikakvih problema, dok je svjedok Ahmed Gruhonjić, koji je imao prodavnicu, kako kaže, „*izganjao*“ preko 3. semberske brigade da od njih nabavlja cigare, koje je, kasnije, prodvao Srbima. Svjedok Dželil Durgutović je izjavio da njega nisu mobilisali jer mu je majka poginula, vojska je došla da mobiliše nakon 7 dana od njene pogibije, a poslije ga nisu ni tražili, nije imao nikakvih neprijatnosti, radio je poljoprivredu kao i prije. Svjedok Hazim Čehajić je izjavio da je iz Srbije došao pred kraj 1992., dobio je radnu obavezu kao vulkanizer i nije imao nikakvih problema, dok se zaštićeni svjedok O3 bavio poljoprivredom i imao trgovinu u Živinicama, vojska mu je otkupila krompir. I svjedok Kemal Skokić navodi da nije imao problema u firmi zbog toga što je Musliman, niti je imao ikakvih problema sa policijom, tokom rata. Prelazio je i u Srbiju radi obavljanja svoje djelatnosti.

265. Nadalje, otkaze su dobijali i milicioneri – Bošnjaci, koji su bili u aktivnom sastavu milicije, ali i oni koji su bili u rezervnom sastavu. Tako svjedok Husein Rahmanović navodi da je bio milicioner u Stanici milicije Janja do kraja juna ili početka jula 1992., kada je upućen na godišnji odmor. U maju 1992., napustio je Janju, obzirom da se nije htio odazvati pozivu da ide na ratište. U međuvremenu nije radio nigdje, a jedno vrijeme je dobijao lični dohodak. Svjedok Bajro Potoković je, takođe, bio milicioner u SOM Janja i radio je do početka januara 1993., kada mu je Đokić dao rješenje o otkazu, ne zna ko je to potpisao. Navodi da su otpušteni Muslimani i da su na njihovo mjesto dolazili Srbi. Svjedok Dževdet Mulasalihović je obavljao poslove milicionera u SOM Janja do kraja decembra 1992., ili do početka januara 1993., kada mu je Đokić usmeno saopštio da ide na godišnji odmor. Ne zna od koga je to došlo, vjerovatno, kaže, iz Centra. I svjedok Vehid Alihodžić je bio policajac u SOM Janja do kraja avgusta 1992., kada mu je Bogdanović rekao da ide na godišnji odmor. Potvrdio je da je rješenja o prestanku radnog odnosa potpisivao ministar MUP-a. Iz Janje odlazi za par mjeseci zbog toga što je dobio poziv da ide na ratište. Svjedok Edhem Softić je bio aktivni policajac do 04.10.1992., kada mu je, nakon problema koji je imao na punktu, Đokić rekao da razduži oružje, a svjedok Amir Bačevac je bio mobilisan u rezervni sastav milicije od aprila do 01.07.1992., kada mu je, tadašnji komandir Hadžan Bardak rekao da više nije poželjan. Iz Janje je otišao u septembru 1994.

266. U toku 1994., mještani počinju napuštati Janju, a o ovoj činjenici izjašnjavali su se gotovo svi saslušani svjedoci. Tako je svjedok Ibrahim Huremović izjavio da najveće iseljavanje iz Janje bilo u septembru 1994., na kamionima su ljudi odlazili, misli da je otišlo 1500 – 2000 ljudi. Ne zna da li su otišli dobrovoljno. Svjedok Mehmed Đerzić je iz Janje, s porodicom otišao u septembru 1994., Vojkan Đurković je oformio kancelariju i tražio je 200 maraka po osobi da se prebace u Tuzlu. Navodi da su, tokom masovnog iseljavanja pripadnici policije bili „tu negdje“, oni se nisu ništa pitali, ali nisu ni pokušavali spriječiti. Svjedok Husein Rahmanović je Janju napustio krajem marta 1993., prvo odlazi u Beograd, pa zatim u Njemačku, nakon što je dobio poziv za mobilizaciju.

267. Svjedok Omer Durgutović je iz Janje otišao 24.12.1992., nakon što je dobio poziv da se javi u garnizon Bijeljina, a njegova supruga Fehima Durgutović, Janju napušta u ljeto 1993. Objašnjava da su ljudi odlazili zato što se nisu osjećali sigurno. I svjedok Admir Huremović je napustio Janju u septembru 1994., navodi da je došla neka vojska, natovarila ih u Ladu i odvela, bilo je oko 100 Muslimana, nije im pružena mogućnost da se izjasne žele li ostati ili otići. I svjedok Senahid Softić je otišao u septembru 1994., kao i svjedok Nedim Trebinčević koji, takođe, pominje Vojkana i kaže da je ovaj naplaćivao po 200 maraka za odlazak. Svjedok Meho Herić je otišao u Njemačku 05.10.1992., dok je svjedok Mehmedalija Huremović Janju napustio 1994., dao je novac nekom Vojkanu, koji nije bio iz policije.

268. Svjedok Mustafa Hadžić ostaje u Janji do 19.09.1994., imao je radnu obavezu u Stanici milicije, kada je u kuću Mevludina Velagića došao jedan oficir koji je garantovao kolektivni izlazak iz Janje. Svjedok Husin Camić, a svjedok Amir Bačevac napušta Janju u septembru 1994., izašao je „*crnim putem*“, platio je da se čamcem preveze u Srbiju. Bošnjaci su morali napustiti Janju i ostalo je oko 200 ljudi. U istom periodu Janju je, zbog straha, napustio i Fahrudin Ibrahimović, i to preko nekog Vojkana, koji je organizovao konvoje. Uz pomoć Vojkana Janju je napustio i Mustafa Mehmedović, u avgustu 1994. Dok su bili u konvoju vidio je samo vojnu policiju. U svojoj izjavi svjedok Izet Beganović je naveo da je narod iz Janje išao jer je bilo nesigurno, pa je tako, sa porodicom, otišao i on, vojska ih je, autobusima, poslala za Tuzlu.

269. Svjedok Ibrahim Gutić je u Janji ostao, takođe, do septembra 1994., i već se konvojima uveliko vršilo preseljenje stanovništva u Tuzlu, niko im, konkretno nije rekao da idu, išli su u organizaciji nekog Vojkana. Nije imao mogućnost, a ni želju da ostane u Janji. Svjedok Bajro Potoković Janju napušta u avgustu 1993., a roditelji su ostali sve do 1995., kada su protjerani u Tuzlu.

270. Janju je, s porodicom, napustio i svjedok Dževdet Mulasalihović, 31.01.1993., a svjedok Ahmed Gruhonjić 22.07.1994., bojao se da ne dođe u ruke opet nekom Trišiću. Svjedok Edhem Softić je otišao krajem 1992., i to prvo za Novi Sad, pa onda za Njemačku. Svjedok Salko Prosičanović Janju napušta u septembru 1994., u organizaciji korpusa, a u Janji je, tada, ostalo samo oko 180 Muslimana. Svjedok Dželil Durgutović u svom svjedočenju navodi da je narod iz Janje, da se seli, „*digao*“ jedan Vojkan iz Bijeljine, „*Ubacivalo se po 200 tadašnjih maraka, za jednu osobu, da te upišu, da ideš*“, pa je tako otišao i on 17.septembra 1994.

271. Dana 17.04.1994., Janju je, sa porodicom napustio i Seid Mulasalihović, kaže da je morao da ide „*...upali smo u manjinu, bilo je ratno stanje...*“, a iste godine Janju je napustio i Ramiz Krenić „*...svi su se selili, uplatiš 400 DM kod jedne osobe...*“ I svjedok Mevludin Husadžinović navodi da su bili primorani da odu iz Janje, odlučili su da plate 200 maraka, po članu, da ih Vojkan Đurković prebaci prema Tuzli. U organizaciji Vojkana Đurkovića otišao je i svjedok Hazim Čehajić, u septembru 1994., bila su tri kamiona, niko od pripadnika policije nije bio prisutan. Na isti način otišli su i Sabit Dedić i Alija Bukvić.

272. Prema stavu Tužilaštva svi događaji na području opštine Bijeljina, pa samim tim i na poručju Janje, bili su dio detaljnog planiranja, organizacije i koordinacije sa ciljem izvršenja onoga, što se, prema stavu Tužilaštva, i dogodilo, a to je progon nesrpskog stanovništva s tog područja. Vijeće primjećuje da se, u svom završnom izlaganju, a o tome je već bilo riječi, Tužilaštvo, u velikoj mjeri bavi politikom SDS-a i aktivnostima Skupštine srpskog naroda, ali ne daje odgovor u kakvoj je to vezi sa policijom Janje, odnosno ne postoje dokazi koji bi povezali djelovanje optuženih sa politikom rukovodstva SDS-a i odlukama Skupštine srpskog naroda.

273. U optužnici se navodi da su optuženi, znajući za širok i sistematičan napad JNA, vojnih, paravojnih i policijskih snaga Srpske Republike BiH, usmjerenog protiv civilnog, bošnjačkog stanovništva, kao milicioneri SOM/SM Janja vršili progon civilnog bošnjačkog stanovništva Janje, na političkoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj i vjeskoj osnovi. Ovakvi navodi predstavljaju samo pretpostavku Tužilaštva, koja ne nalazi uporište u provedenim dokazima. Nema dokaza koji bi potvrdili zajedničko djelovanje navedenih formacija u ostvarenju zacrtanog plana – progona nesrpskog stanovništva, odnosno da je policija SOM Janja bila dio snaga koje su teškim i sistematičnim kršenjem odredbi međunarodnog humanitarnog prava, progonom bošnjačkog stanovništva doprinijeli njegovom uspješnom provođenju, niti je Tužilaštvo dokazalo postojanje diskriminatorne namjere kod optuženih da svojim radnjama ostvare navedeni cilj, odnosno takvo što, ne proizilazi iz navedenih dokaza. Tužilaštvo nije provelo dokaze koji bi ukazivali na znanje o planu progona, niti o zajedničkom učešću u realizaciji istog, odnosno Tužilaštvo koristi samo segmente provedenih dokaza, koji idu u prilog tezi optužbe, pri tome zanemarujući cjelokupan kontekst, odnosno suštinu tih dokaza.

274. Imajući u vidu navedeno, Vijeće konstatuje da su polazne osnove tužilačke tvrdnje o postojanju širokog i sistematičnog napada suviše uopštene, nisu potvrđene dokazima i u petežnom dijelu zasnovane na pretpostavkama, iz kojih razloga Vijeće nije moglo prihvatiti da su optuženi svojim radnjama počinili krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH.

275. Međutim, na osnovu svih izvedenih dokaza Vijeće je našlo da su se radnjama optuženih Milana Đokića, Branislava Trišića, Zorana Tanasića, Žarke Milanovića i Mladena Krajišnika ostvarila bitna obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, kao zakona koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, za koje ih je Vijeće našlo odgovornim i oglasio krivim u osuđujućem dijelu presude, a iz razloga koji su navedeni u dijelu obrazloženja presude koji se odnosi na primjenu materijalnog zakona.

276. Odredba člana 142. KZ SFRJ propisuje da:

“Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se izvrši napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedina civilna lica, ili lica onesposobljena za borbu, koji je imao za posljedicu smrt, tešku tjelesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja ljudi, napad bez izbora cilja kojim se pogađa civilno stanovništvo, da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki, medicinski ili drugi naučni eksperimenti, uzimanje tkiva ili organa radi transplatacije, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja; raseljavanje ili preseljavanje ili prisilno odnarnodnjavanje ili prevođenje na drugu vjeru; prisiljavanje na prostituciju ili silovanje; primjenjivanje mjera zastrašivanja i terora, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, protivzakonito odvođenje u koncentracione logore i druga protivzakonita zatvaranja, lišavanje prava na pravilno i nepristrasno suđenje; prisiljavanje na službu u oružanim snagama neprijateljske sile ili u njenoj obavještajnoj službi ili administraciji; prisiljavanje na prinudni rad, izgladnjavanje stanovništva, konfiskovanje imovine, pljačkanje imovine stanovništva, protivzakonito i samovoljno uništavanje ili prisvajanje u velikim razmjerama imovine koje nije opravdano vojnim potrebama, uzimanje nezakonite i nesrazmjerno velike kontribucije i rekvizicije, smanjenje vrijednosti domaćeg novca ili protivzakonito izdavanje novca, ili ko izvrši neko od navedenih djela,

kaznit će se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom.“

277. Dakle, iz citirane zakonske odredbe proizilaze sljedeći opšti elementi krivičnog djela Ratnog zločina protiv civilnog stanovništva:

- Djelo počinioaca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava,
- Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije;
- Djelo počinioaca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom;
- Počinilac mora narediti ili počiniti djelo.

278. Za postojanje citiranog krivičnog djela neophodno je da radnje izvršenja djela predstavljaju kršenje pravila međunarodnog prava, što ukazuje na blanketni karakter krivičnog djela. Ove povrede zabranjene su Ženevskim konvencijama i dodatnim protokolima, te osnov za krivična djela koja se odnose na ratne zločine proizilazi upravo iz konvencija.

279. Slijedom navedenih odredbi nije neophodno (nije uslov za postojanje samo djela) da počinitelj zna ili ima namjeru da krši međunarodnu normu (nije nužno da kršenje blanketnih propisa bude obuhvaćeno sviješću učinioca), već je dovoljno da njegovo ponašanje objektivno predstavlja kršenje pravila međunarodnog prava, dok se, kod preduzimanja konkretnih, pojedinačnih radnji izvršenja, svakako mora cijeliti subjektivni odnos počinioca prema djelu, što će Vijeće u osvrtu na posebne radnje izvršenja, u okviru pojedinačnih tačaka optužnice, i učiniti.

280. Dakle, da bi se inkriminisanim radnjama optuženih ostvarila obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva neophodno je utvrditi odnosno, na osnovu provedenih dokaza zaključiti postojanje naprijed navedenih opštih elemenata, tačnije uslova za ispunjenost elemenata bića predmetnog krivičnog djela.

281. Kada se sagleda zakonski opisi predmetnog krivičnog djela jasno je da se za egzistentnost istog kao uslov ne postavlja određivanje prirode odnosno karaktera oružanog sukoba, jer pitanje određivanja međunarodnog odnosno nemeđunarodnog karaktera sukoba ne predstavlja materijalni element svakog od krivičnih djela iz člana 142. stav KZ SFRJ, s tim što se karakter sukoba mora utvrditi u smislu primjenjivosti, odnosno zaštite koja se pruža ženevskim konvencijama odnosno protokolima uz konvencije, osim ukoliko optuženom na teret nije stavljeno kršenje zajedničkog člana 3. Konvencija, koji je primjenjiv i u međunarodnom i nemeđunarodnom oružanom sukobu, odnosno ukoliko na teret nije stavljeno kršenje neke odredbe konvencija koja je stekla status međunarodnog običajnog prava u svakom slučaju, odnosno bez obzira na karakter konkretnog sukoba.

282. Imajući u vidu navedeno, u konkretnom slučaju, ne postavlja se kao uslov znanje optuženih za postojanje činjeničnih okolnosti koje određuju karakter sukoba¹³, već je u ovom slučaju dovoljno da se na strani istih utvrdi svijest o postojanju oružanog sukoba, što će biti u nastavku ove presude na detaljniji način obrazloženo.

283. S tim u vezi, Vijeće nalazi da su optuženi, za vrijeme oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, u vremenskom periodu od druge polovine mjeseca septembra 1992. godine do prve polovine 1994. godine, i to: Milan Đokić, u svojstvu komandira Staničnog odjeljenja milicije (SOM Janja), koja je organizaciono pripadala CSB Bijeljina, Branislav Trišić, kao operativni radnik službe nacionalne bezbjednosti CSB Bijeljina, te Zoran Tanasić, Žarko Milovanović i Mladen Krajišnik, kao pripadnici – policajci (milicioneri) SOM Janja/SM Janja postupali protivno pravilima međunarodnog humanitarnog prava i to odredbi zajedničkog člana 3. stav 1. tačka a) Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, te protivno odredbi člana 4. stav 1. i 2. tačka a) i člana 13. Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12.08.1949. godine o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol II), i to na način da je Milan Đokić

¹³ Presuda Pretresnog Vijeća MKSJ u predmetu Strugar, januar 2005, para. 216;

pomagao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti, a Branislav Trišić, Zoran Tanasić, Žarko Milanović i Mladen Krajišnik mučili civile bošnjačke nacionalnosti, čime su počinili, optuženi Milan Đokić, pod tačkom II i III, osuđujućeg dijela izreke presude, krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva (*mučenje*) iz člana 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), u vezi sa članom 24. istog Zakona, optuženi Branislav Trišić, pod tačkom V, osuđujućeg dijela izreke presude, krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva (*mučenje*) iz člana 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), optuženi Zoran Tanasić, pod tačkom I, krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva (*mučenje*) iz člana 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), optuženi Žarko Milanović, pod tačkom IV, krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva (*mučenje*) iz člana 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), u vezi sa članom 22. istog Zakona i optuženi Mladen Krajišnik, pod tačkom III, krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva (*mučenje*) iz člana 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ).

284. Cijeneći elemente bića krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, odnosno da djelo počinio mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava, da kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, da djelo počinio mora biti povezano sa ratom, te da počinilac mora narediti ili počiniti djelo, Vijeće je utvrdilo ispunjenost svih elemenata na strani optuženih Milana Đokića, Branislava Trišića, Zorana Tanasića, Žarka Milanovića i Mladena Krajišnika.

285. Također, a imajući u vidu da nakon izvršene analize i ocjene prezentiranog dokaznog materijala, nije utvrđeno van razumne sumnje da su optuženi Savo Mršić, Milivoje Čobić i Milan Marković počinili krivično djelo, koje im je optužnicom stavljeno na teret, Vijeće se neće detaljnije upuštati u obrazlaganje postojanja opštih elemenata predmetnog krivičnog djela, dok će se u nastavku osvrnuti na pojedinačne inkriminacije i iznijeti svoje nalaze i ocjene u pogledu istih.

(I) DJELO POČINIOCA MORA BITI POČINJENO SUPROTNO PRAVILIMA MEĐUNARODNOG PRAVA

286. Dakle, neophodno je utvrditi primjenu međunarodnih pravila u inkriminisanom periodu. U presudi Žalbenog vijeća MKSJ u predmetu Tadić navodi se „*Međunarodno humanitarno pravo primjenjuje se od početka oružanih sukoba sve do poslije prestanka neprijateljstava*”

287. Član 3. stav 1. tačka a) Ženevske konvencije (I-IV), u relevantnom dijelu glasi: „*U slučaju oružanih sukoba koji nemaju međunarodni karakter, a koji izbiju na području jedne od visokih strana ugovornica, svaka zaraćena strana dužna je primjenjivati barem sljedeće odredbe:*

Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i osobe izbačene iz stroja zbog bolesti, rana, lišenja slobode ili bilo kojeg drugog razloga, u svakoj će se prilici postupati čovječno, bez ikakvog nepovoljnog razlikovanja utemeljenog na rasi, boji kože, vjeroispovijesti ili uvjerenju, spolu, rođenju ili imovinskom stanju ili bilo kojem drugom sličnom mjerilu.

U tom cilju, zabranjeni su i ubuduće se zabranjuju, u svako doba i na svakom mjestu, prema gore navedenim licima, između ostalih i sljedeći postupci:

a) povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu, naročito sve vrste ubistava, osakaćenja, svireposti i mučenja,

288. Navedeni član 3. Konvencije se smatra odredbom običajnog prava i obavezujući je za sve strane u sukobu, bilo nemeđunarodnom ili međunarodnom, te je stoga ova odredba bila važeća u vrijeme i na mjestu događaja za koje se optuženi terete.

289. Dakle, navedeni član je zajednički za sve Ženevske konvencije, odnosno isti je inkorporiran u sve četiri Ženevske konvencije od 12.08.1949. godine, a njegova suština jeste, osim što se primjenjuje u svim vrstama sukoba (međunarodni i nemeđunarodni), da svim osobama koje ne učestvuju direktno u neprijateljstvima garantuju određena prava, odnosno garantuje se humano postupanje i zabranjuju se određeni postupci taksativno nabrojani u tačkama člana 3. Konvencije.

290. Da bi se utvrdilo kršenje pravila međunarodnog prava, neophodno je da se utvrdi protiv koga je počinjenje bilo usmjereno, odnosno da li je djelo bilo usmjereno protiv posebne kategorije osoba koje su zaštićene članom 3. stav 1. Konvencije.

Status civilnih osoba

291. Vezano za status koji su oštećene osobe imale u inkriminisano vrijeme, Sud je nesumnjivo zaključio da su krivičnopravne radnje, za koje su optuženi oglašeni krivim, poduzete prema civilima.

292. Kako je već rečeno, da bi se utvrdilo kršenje pravila međunarodnog prava, neophodno je utvrditi u odnosu na koga je počinjenje blo usmjereno, tačnije da li je djelo bilo usmjereno protiv posebne kategorije osoba koje su zaštićene članom 3. stav 1. Konvencije, a to su *“lica koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumjevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usljed bolesti, rana, lišenja slobode ili iz bilo kojeg drugog razloga”*. Dakle, smisao odredbe zajedničkog člana 3. Konvencije je da se civilom smatra lice koje *“ne učestvuje neposredno u neprijateljstvima”* i koje nije pripadnik oružanih snaga, odnosno nije borac.

293. Za bolje razumijevanje definicije *“civila”* date u zajedničkom članu 3. Konvencije i razumijevanje termina *“neposredno u neprijateljstvima”*, Sud se poziva na praksu MKSJ gdje se navedena sintagma definiše. Osoba aktivno sudjeluje u neprijateljstvima kada učestvuje u ratnim dejstvima koji će *“po svom karakteru ili svrsi, vjerovatno nanijeti stvarnu štetu ljudstvu ili materijalno - tehničkim sredstvima oružanih snaga neprijatelja”*.¹⁴

294. Na osnovu izvedenih dokaza, odnosno iskaza saslušanih svjedoka - Senahida Sofića, Nedima Trebinčevića, Mehe Herića, Mehmedalije Huremovića, Muharema

¹⁴ MKSJ, presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Dragomir Milošević*, paragraf 947.

Trebinčevića, Mustafe Hadžića, Huseina Camića, Amira Baćevca, Fahrudina Ibrahimovića, Izeta Beganovića, Ibrahima Gutića, Ahmeta Gruhonjića, Seida Mulasalihovića, Ramiza Kremića, Sabita Dedića, svjedoka B, Muhameda Bilalića, Muhameda Baćevca, Fatime Mustafić, Pašage Gradašćevića, Borivoja Zelenovića, Mustafe Mehmedovića, Save Kojića, Slavke Starčevića, svjedoka O-3 i drugih, a čiji iskazi će svakako biti detaljnije analizirani u obrazloženju presude, Vijeće je, nesumnjivo utvrdilo da su navedene osobe bili civili, dakle da se radilo o kategoriji koja uživa zaštitu shodno odredbama zajedničkog člana 3. Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine, dok je isti status za oštećene Dževdeta Huremovića, Salku Hukića, Mehmeda Durgutovića, Idrisa Camića, Đulzidu Durgutović i Abdulaha Huremovića, a koji nisu saslušani na glavnom pretresu, utvrđen također na temelju iskaza pomenutih svjedoka i drugih koji su svjedočili na navedene okolnosti.

295. S tim u vezi, svjedok Senahid Softić navodi da je živio u Janji do sredine 1994. godine sa ocem, majkom, bratom i dvije sestre u porodičnoj kući, gdje ostaje sve do njihovog odlaska iz Janje. Svjedok je dodao da nije previše izlazio i hodao, te da se često krio jer su kupili ljude i odvodili na radnu obavezu.

296. Saglasni sa iskazom Softića su i iskazi svjedoka Izeta Beganovića, Fahrudina Ibrahimovića i Sabita Dedića koji su na glavnom pretresu potvrdili da su odvedeni u policijsku stanicu kada i svjedok Softić. Svjedok Beganović je dodao i to da za vrijeme boravka u Janji nije ništa radio, odnosno, kako to navodi svjedok, obavljao je kratku radnu obavezu čišćenja ulica koju je napustio, dok svjedok Ibrahimović je u inkriminisanom periodu angažovan bio u opštini Lopare na kopanju tranšea, rovova, te nošenju hrane i drugih stvari potrebnih vojsci.

297. Nadalje, svjedok Nedim Trebinčević je naveo da je od aprila 1992. godine živio sa ocem i majkom u Janji, obzirom da je u tom periodu bio maloljetan, a samim tim i nezaposlen.

298. Takođe, na okolnosti lišavanja slobode, svoj iskaz na glavnom pretresu dao je i svjedok Meho Herić koji je izjavio da je u aprilu 1992. godine živio u Janji sa porodicom i da se bavio zemljoradnjom. Dalje, svjedok je naveo da nije imao nikakvih kontaktata sa policijom sve do odvođenja u policijsku stanicu

299. Slično je svjedočio i svjedok Mehmedalija Huremović koji je na glavnom pretresu izjavio da je 1992. godine živio u Janji sa porodicom, da je bio zaposlen u preduzeću 8. August, te da je prestao raditi. Dodao je svjedok da je jedne prilike odveden, odnosno kako to reče svjedok *došli su po mene, bio sam na njivi, došla su dva kiliconera i odverli me u stanicu milicije, dali mi olovku i papir i rekli da pišem ko ima oružje.* Obzirom da svjedok nije ništa napisao niti rekao policajcima u vezi naoružavanja Bošnjaka Janje, njega su pustili, a doveli sina Dževdeta, koji u inkriminisanom periodu nije bio pripadnik niti vojnih niti policijskih struktura u Bijeljini i Janji.

300. Svjedok Muharem Trebinčević je na glavnom pretresu izjavio da je sa porodicom živio u Janji, a da su odvođenja u policijsku stanicu krenula već u proljeće 1992. godine, kada je i svjedok odveden.

301. Nadalje, svjedok Mustafa Hadžić je također svjedočio na pomenute okolnosti, te je na glavnom pretresu istakao da je rokom 1992. godine živio u Janji sa porodicom i da je posjedovao građevinsku firmu.

302. Nadalje, u vezi lišavanja slobode i odvođenja u prostorije policijske stanice Janja, svoj iskaz na glavnom pretresu dao je i svjedok Husejn Camić, koji je naveo da je u aprilu 1992. godine živio u Janji sa porodicom u kući i jednim malodobnim djetetom, da je bio viši medicinski tehničar zaposlen u Domu zdravlja Janja, te dodao da je u tom periodu bio na čelu Islamske zajednice u Janji i predsjednik odbora islamske zajednice u Janji.

303. Svjedok Amir Bačevac je na glavnom pretresu izjavio da je živio u Janji sa ocem majkom i sestrom. Svjedok je radio u Semberci do izbijanja sukoba, odnosno do aprila 92 godine, kada je mobilisan u rezervni sastav milicije u kojem ostaje do 01.0.1992. godine.

304. Također, u odnosu na odvođenje u prostorije policijske stanice, svoj iskaz na glavnom pretresu dao je i svjedok Ibrahim Gutić koji je naveo da je tokom 1992. godine živio u Janji sa suprugom i djecom, te da je radio u trgovačkom preduzeću Drina do novembra 1992. godine, kada je dobio poziv za mobilizaciju, a kako je isti odbio, tako je i prestao njegov radni odnos u pomenutom preduzeću. Nakon toga je dobio poziv za radnu obavezu na koji se također nije odazvao, ali je na koncu ipak morao da se uključi u građevinsku firmu u Bijeljini, kako reče Gutić ... *to je bio kraj 93, mislim, nisam siguran, negdje od novembra do marta 94 godine.*

305. Nadalje, svjedok Ahmet Gruhonjić je na glavnom pretresu izjavio da je tokom 1992. godine živio u kući u Janji sa suprugom i troje djece, te da je imao privatnu prodavnicu. Svjedok je također naveo da je bio član SDA i delegat u skupštini odbornika, iz kojeg razloga, a kako to svjedok smatra, često je pozivan pošto je bio član SDA, te ističe da su mu tim prilikama govorili da je izdajnik srpskog naroda. Nije se smio kretati nigdje van Janje, ali je svjedok preko poznanika iz Treće semberske brigade dobio propusnicu, te je od vojske nabavljao cigare koje je dalje prodavao srbima.

306. Svjedok Seid Mulasalihović je izjavio na glavnom pretresu da je tokom 1992. godine, ali i narednih godina živio u Janji sa suprugom i djecom gdje se bavio poljoprivredom.

307. Na glavnom pretresu svjedočio je i svjedok B, koji je izjavio da živio u Janji gdje se bavio zemljoradnjom. Dalje je svjedok naveo da se jedne prilike tokom jeseni 1993. godine vratio sa radne obaveze iz Brčkog, kada je policija došla po njega pred njegovu kuću. Odveli su ga u stanicu policije i počeli ispitivati u vezi naroužavanja Bošnjaka Janje.

308. U vezi odvođenja u prostorije policijske stanice, svoj iskaz na glavnom pretresu dao je i svjedok Muhamed Bilalić koji je izjavio da je živio u Janji sa porodicom, te istakao da je jedne prilike rokom 1993. godine pored njega proazilo policijsko vozilo, kada mu je policajac Borenović rekao ... *hajde Muhamede ulazi unutra...*, nako čega ga vode u stanicu policije u Janji, gdje je ispitivan u vezi oružja i maltretiran od strane policajaca koji su ga i doveli vozilom u stanicu.

309. Na koncu, u vezi navedenog odvođenja u policijsku stanicu Janja, na glavnom pretresu je svoj iskaz dao i svjedok Muhamed Bačevac koji je izjavio da je u aprilu 1992. godine živio u Janji sa suprugom i dvoje djece, te da je u pomenutom periodu bio zaposlen

kao monter namještaja u fabrici Šipad, gdje je radio do 01.08.1992. godine kad je izbačen iz firme obzirom da se nije odazvao pozivu za mobilizaciju.

310. U odnosu na status oštećenih Dževdeta Huremovića, Salku Hukića, Mehmeda Durgutovića, Idrisa Camića, Đulzidu Durgutović i Abdulaha Huremovića su dali brojni svjedoci. Tako je u odnosu na status oštećenih Salku Hukića i Mehmeda Durgutovića, svoj iskaz su dali svjedoci Muharem i Nedim Trebinčević koji su zajedno sa imenovanim dovedeni i zlostavljani u prostorijama policijske stanice u Janji, dok je u vezi statusa oštećenog Dževdeta svoj iskaz dao otac preminulog Mehmedalija Huremović, koji je pušten iz stanice nakon što je doveden Dževdet.

311. Nadalje, u odnosu na status oštećenog Idrisa Camića, svjedok odbrane Savo Kojić je na glavnom pretresu naveo da je isti bio direktor preduzeća u Janji, a pored toga, dana 21.02.2019. godine na glavnom pretresu je pročitana njegova izjava u kojoj je izjavio da je u ljeto 1993. godine na zahtjev Trišića doveden u policijsku stanicu gdje je ispitivan u vezi naoružavanja Bošnjaka Janje. Kada je u pitanju status civila oštećenog Abdulaha Huremovića, isti je na glavnom pretresu potvrdio njegov sin Admir Huremović, iz čije izjave proizilazi da je otac nije bio nigdje angažovan.

312. Na koncu, u odnosu na status oštećene Đulzide Durgutović svoj iskaz na glavnom pretresu su dali mnogobrojni svjedoci, radilo se o starijoj osobi koja je bila 1926. godište, što je potvrdio i njen sin, Dželil Durgutović. Sem toga, da lica koja su odvođena, a zatim i zlostavljana u prostorijama policijske stanice Janja, nisu bili vojno angažovani, a niti pripadnici policijskih struktura Janje i Bijeljine proizilazi i iz iskaza svjedoka optužbe, Fatime Mustafić, Pašage Gradaševića, Mustafe Mehmedovića i drugih, ali i iskaza svjedoka odbrane O-3, koji su saglasnim izjavama potvrdili da Bošnjaci Janje koji se nisu odazvali na poziv za mobilizaciju, bili su raspoređeni u radnu obavezu.

313. Nadalje, i svjedok Mustafa Mehmedović, koji se također nije odazvao na poziv za mobilizaciju je na glavnom pretresu izjavio da je bio u radnoj obavezi u SOM Janja, na koju se sam prijavio, a neke od poslova koje je obavljao tada za potrebe SOM Janje su kako to kaže Mehmedović ... *obaveza mi je bila da ponekad dovezem prikolicu šljunka kako bi se dvorište raskaljalo.* I svjedok O3, koji se bavio poljoprivredom slično je govorio na glavnom pretresu, ističući da je poljoprivredne proizvode uzgajao, a potom i prodavao vojsci VRS, koja je, prema njegovim riječima ... *vojska je bila najpouzdaniji kupac.*

314. Dakle, iz svih navedenih iskaza svjedoka nesporno proizilazi da su osobe, u trenutku lišenja slobode i odvođenja na ispitivanja, koja su se obavljala u prostorijama SOM Janja i drugim lokacijama (*dvorište kuće svjedoka Mustafe Hadžića*), imali status civila, odnosno radilo se o licima koja nisu aktivno i neposredno učestvovala u neprijateljstvima i ratnim dejstvima, te da su bili bošnjačke nacionalnosti.

315. Iako su, a kako to proizilazi iz iskaza svjedoka, mnogi oštećeni posjedovali oružje koje su ili dobrovoljno predali, ili im je oduzeto, međutim, navedena lica u trenutku lišenja slobode nisu ni na koji način poduzimala aktivnosti u svrhu učestvovanja u neprijateljstvima među stranama u sukobu (*isti su bili obučeni u civilnu odjeću, radna obaveza, poljoprivreda*) zbog čega im se, prema mišljenju ovog Vijeća, ne može dodjeliti neki drugi status, osim statusa civila.

316. Dakle, sve navedene činjenice, upućuju na jedini mogući zaključak da se u konkretnom slučaju radilo o osobama koje su, u inkriminisanom periodu, uživale zaštitu („civilni“) koju im pruža član 3. Ženevske konvencije.

MUČENJE

317. Imajući u vidu da je u postupku van razumne sumnje utvrđena ispunjenost opštih elemenata krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, Vijeće će prije obrazlaganja prirode krivičnopравниh radnji, odnosno prije nego se Vijeće upusti u ocjenu dokaza u odnosu na tačke osuđujućeg dijela presude u nastavku obrazložiti ispunjenost elemenata radnji izvršenja djela, odnosno mučenja.

318. Zakonodavac u članu 142. preuzetog KZ SFRJ ne daje definiciju pojma mučenja. Međutim, zakonski propisi o mučenju su dobro uređeni običajnim međunarodnim pravom, a isto je definisano i u praksi MKSJ i MKSR.

319. Da bi se krivično djelo mučenje kvalifikovalo ratnim zločinom moraju se zadovoljiti sljedeći elementi:

- *Nanošenje, djelom ili propustom, teške tjelesne ili duševne boli ili patnje;*
- *Djelo ili propust moraju biti namjerni;*
- *Motiv djela ili propusta mora biti iznuđivanje informacija ili priznanja, kažnjavanje, zastrašivanje ili vršenje pritiska na žrtvu ili treću osobu, ili diskriminacija, iz bilo kog razloga, žrtve ili treće osobe.¹⁵*

320. Definicija mučenja koje prouzrokuje „snažnu“ bol ili patnju mora se uporediti sa lakšim krivičnim djelima nečovječno postupanje, okrutno postupanje i drugim nečovječnim djelima koja zahtjevaju „ozbiljnu“ boli ili patnje. Iako precizan prag između „ozbiljne“ i „snažne“ boli nije definisan, jasno je ipak da je mučenje rezervisano za jedan ograničeniji, zvjerskiji skup ponašanja. Na primjer, Evropski sud za ljudska prava je zaključio da raznovrsni oblici namjernog zlostavljanja dosežu nivo mučenja, uključujući: „palestinsko vješanje“, tj. vješanje za ruke;¹⁶ primjenu „falake“ („udaranje štapom po tabanima“) i lomljenje prsne kosti,¹⁷ premlaćivanje puškama koje ima za posljedicu oštećenje mozga i trajni gubitak tjelesnih funkcija.¹⁸

321. Nema sumnje da postoji gotovo sveopšta osuda djela mučenja i drugih oblika nečovječnog postupanja koji dosežu nivo mučenja. Član 142. KZ SFRJ i Ženevske konvencije, i instrumenti Ujedinjenih naroda zabranjuju nečovječno postupanje.¹⁹ Međutim, nijedan od gore navedenih instrumenata nije pokušao dati definiciju nečovječnog

¹⁵ *Kunarac*, Presuda žalbenog vijeća, paragraf 142.

¹⁶ *Aksoy protiv Turske*, 23 E.H.R.R. 553 (1996)

¹⁷ *Salman protiv Turske*, presuda od 27.06.2000. godine

¹⁸ *Ilhan protiv Turske*, presuda od 27.06.2000. godine

¹⁹ Član 5. Opšte deklaracije o pravima čovjeka; član 7. MPGPP; član 3. Evropske konvencije; član 5. Afričke povelje o ljudskim pravima i pravima naroda; član 5. stav 2. Američke konvencije o ljudskim pravima; član 6. Interameričke konvencije; član 16. Konvencije protiv mučenja; i član 3. Deklaracije o mučenju.

postupanja. Dužnost ovog pretresnog vijeća je da utvrdi osnovno značenje djela u odnosu na činjenične nalaze.

322. Član 3. Evropske konvencije o ljudskim pravima ("EKLJP") utvrđuje da „Niko ne smije biti podvrgnut mučenju, ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju“. U predmetu *Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva* da bi zlostavljanje potpadalo pod ovaj član "ono mora dosegnuti minimalan nivo težine. Ocjena ovog minimuma je po prirodi stvari relativna i zavisi od svih okolnosti predmeta, kao što su trajanje takvog postupanja, njegove fizičke i duševne posljedice i u nekim slučajevima, pol, godine starosti i zdravstveno stanje žrtve".²⁰

323. Evropski sud i Evropska komisija za ljudska prava razvili su opsežnu sudsku praksu koja se tiče raznih oblika zlostavljanja, kao što su mučenje, nečovječno i ponižavajuće postupanje, zabranjenih članom 3. EKLJP.²¹ Na primjer, u predmetu *Tomasi protiv Francuske*, Evropski sud je utvrdio da se radi o očigledno nečovječnom postupanju kojim se krši član 3. u slučaju kada je podnosilac žalbe bio podvrgnut šamaranju, udaran nogama i rukama, udaran po podlaktici, prisiljavan da stoji duži vremenski period bez potpore, sa rukama vezanim liscama na leđima, kada su pljuvali na njega i prisiljavali ga da gol stoji ispred otvorenog prozora, kada je lišen hrane i kada mu je priječeno vatrenim oružjem. Evropski sud je smatrao da veliki broj udaraca koje je zadobio g. Tomasi i njihov intenzitet predstavljaju dva elementa koja su dovoljno ozbiljna da se takvo postupanje smatra nečovječnim i ponižavajućim.²² Sud je također smatrao da je postupanje „nečovječno“ ako je unaprijed planirano, ako se primjenjuje satima bez prekida i ako prouzrokuje stvarne tjelesne povrede ili intenzivnu fizičku i duševnu patnju.²³

324. Pored toga, Komisija za ljudska prava („Komisija“) je utvrdila da prisiljavanje da stoji zavezanih očiju i vezan 35 sati dok je slušao jauke drugih pritvorenika koji su mučeni, prijetnje da će biti kažnjen, i prisiljavanje da sjedi zavezanih očiju i nepokretan na madracu tokom više dana predstavljaju nečovječno postupanje.²⁴ Takođe, kada je osoba tokom zatočenja podvrgnuta zlostavljanju kao što su udarci pendrekom u koljena, prijetnje noževima, udaranje nogama dok leži na zemlji, uzastopno udaranje palicama, željeznim cijevima i pendrecima, a zatim ostavljena bez ikakve ljekarske pomoći bez obzira na povrede glave i tijela, to predstavlja okrutno i nečovječno postupanje.²⁵

325. Jasno je da su razna međunarodna sudska tijela koja su razmatrala primjenu krivičnog djela nečovječnog postupanja isto definisala na relativan način uzimajući u obzir sve činjenične okolnosti, uključujući prirodu radnje ili propust, kontekst u kojem je djelo počinjeno, njegovo trajanje odnosno ponavljanje, fizičke, duševne i moralne posljedice djela na žrtvu i lične okolnosti žrtve, uključujući godine, pol i zdravlje. U skladu s ovim, ovo vijeće razmatra sve okolnosti navodnih situacija, uključujući lične okolnosti žrtve.

²⁰ *Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, Presuda, Žalba br. 5310/71, 18.01.1978. godine, paragraf 162.

²¹ *A protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, Presuda 23.09.1998. godine, ESLJP, paragraf 20 (citira se *Costello-Roberts protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, Presuda od 25.03.1993. godine, 247-C ESLJP (Ser.A) 1993).

²² *Tomasi protiv Francuske*, 13 EHRR 1, 1993, paragraf 115.

²³ *Lorse i drugi protiv Holandije*, Presuda, Žalba br. 52750/99, 04.05.2003. godine, paragraf 60.

²⁴ *Soriano de Bouton protiv Urugvaja*, br. 37/1978. Pomenut ranije u fusnoti 12, str. 163.

²⁵ *Leslie protiv Jamajke*, br. 564/1993, paragraf 9.2.; *Bailey protiv Jamajke*, br. 759/1997, paragraf 9.3.

326. Razmotrivši značenje nečovječnog postupanja u kontekstu međunarodne prakse, kao i prakse Suda BiH²⁶ Vijeće nalazi da je nečovječno postupanje namjerna radnja ili propust, to jest, radnja koja je, objektivno sudeći, namjerna a ne slučajna, koja uzrokuje tešku duševnu ili fizičku patnju ili predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo ili povrede tjelesnog integriteta.

327. Imajući u vidu sve činjenice koje su utvrđene u vezi sa događajima iz osuđujućeg dijela izreke presude, Vijeće je našlo da su postupanjem optuženih, odnosno njihovim ličnim preduzetim radnjama, kao i radnjama koje su poduzimali drugi prisutni pripadnici MUP RS-a nakon pomaganja optuženog Đokića u vidu stavljanja prostorija SOM Janja na raspolaganje istim, ostvarene posljedice koje po intenzitetu i dužini trajanja istih, kao i kombinovanju više različitih radnji izvršenja (*oštećeni su trpili tjelesne bolove i to **Amir Bačevac** usljed udaraca nogom obuvenom u čizmu i rukama, odnosno otvorenim pesnicama u predjelu lica, **Mustafa Hadžić** usljed udaraca rukama u predjelu lica, **Salko Hukić** usljed udaraca po cijelom tijelu, **Mehmed Durgutović** usljed udaraca nogama i rukama po cijelom tijelu, kao i skakanja sa stola na oštećenog dok je bio u ležećem položaju, **Muharem Trebinčević** usljed udaraca rukama i nogama po cijelom tijelu, **Nedim Trebinčević** usljed udaraca nogama obuvenim u čizme i otvorenim pesnicama po cijelom tijelu, **Fahrudin Ibrahimović** usljed udaraca rukama i nogama u predjelu glave i leđa, **Idris Camić** usljed udaraca željeznom šipkom u predjelu leđa i podlaktica obje ruke i noge nakon što mu je naređeno da se licem okrene i stavi ruke na zid, te da se podigne na nožne prste, **Husejna Camića** usljed udaraca željeznom šipkom ispod koljena nakon što mu je naređeno da se licem okrene prema zidu i **Ahmet Gruhonjić** usljed udaraca šipkom u predjelu glave, bubrega, leđa i obje potkoljenice i natkoljenice nakon što mu je naređeno da se licem okrene prema zidu zbog kojih navedena oštećena lica i danas osjećaju bolove i trpe posljedice u naruženim dijelovima tijela, na koji način je optuženi Milan Đokić radanjama pomaganja, a optuženi Branislav Trišić, Zoran Tanasić, Žarko Milanović i Mladen Krajišnik direktnim učešćem namjerno nanosili tešku fizičku i psihičku bol i patnje oštećenim Salki Hukiću, Muharemu Trebinčeviću, Mehmedu Durgutoviću, Nedimu Trebinčeviću, Husejnu Camiću, Idrisu Camiću, Amiru Bačevcu, Mustafi Hadžiću i Fahrudinu Ibrahimoviću) dosežu intenzitet odnosno jačinu povrede zbog kojih se mogu kvalifikovati djelom mučenja.*

328. Vijeće je u cjelosti poklonilo vjeru iskazima svjedoka Muharema Trebinčevića, Mehmeda Durgutovića, Nedima Trebinčevića, Husejna Camića, Idrisa Camića, Amira Bačevca, Mustafe Hadžića i Fahrudina Ibrahimovića, iz razloga koji će biti naknadno obrazloženi.

329. Nadalje, radnje fizičkog zlostavljanja oštećenih, po ocjeni Vijeća su dosegle prag snažnog tjelesnog bola i patnje, obzirom da se radilo o snažnom udaranju palicama, rukama, nogama po svim dijelovima tijela, pri čemu su oštećeni tokom udaranja ispitivani, a koje udaranje se nastavilo istim intenzitetom nakon što su oštećeni i dalje ostajali pri stajalištu da im nije poznato ništa o načinu i vršenju naoružavanju Bošnjaka Janje, odnosno, zlostavljanje je nastavljano i trajalo je duže vrijeme, uslijed čega su oštećeni zadobili brojne povrede u predjelu cijelog tijela, posebice, glave, abdomena, grudnog koša, ekstremiteta i leđa. Navedeno ispunjava elemente inkriminacije mučenja.

²⁶ Lazarević Sreten i dr. -presuda Suda BiH Broj: X-KR-06/243 od 29.09.2008. godine

330. Analizom iskaza navedenih svjedoka, Vijeće je našlo dokazanim, van razumne sumnje, da je optuženi Milan Đokić pomagao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti Salke Hukića, Mehmeda Durgutovića, Muharema i Nedima Trebinčevića, odnosno da je optuženi Branislav Trišić direktno učestvovao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti Idrisa i Husejna Camića i Ahmeta Gruhonjića, optuženi Zoran Tanasić direktno učestvovao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti Amira Bačevca i Mustafu Hadžića, optuženi Žarko Milanović zajedno sa NN pripadnikom MUP RS-a direktno učestvovao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti Fahrudina Ibrahimovića, te na koncu, optuženi Mladen Krajišnik direktno učestvovao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti Nedima Trebinčevića.

331. Nadalje, *Mens rea* za *mučenje* iz osuđujućeg djela presude proizilazi iz provedenih dokaza, jer su optuženi sami i sa drugim izvršiocima, oštećenim, odnosno, žrtvama namjerno nanosili tešku tjelesnu bol i duševne patnje, sa ciljem zastrašivanja ili radi dobivanja određenih informacija, a nesporno je da su te radnje preduzimali kao službena lica i to optuženi Milan Đokić, u svojstvu komandira Staničnog odjeljenja milicije (SOM Janja), koja je organizaciono pripadala CSB Bijeljina, optuženi Branislav Trišić, kao operativni radnik službe nacionalne bezbjednosti CSB Bijeljina, te optuženi Zoran Tanasić, Žarko Milovanović i Mladen Krajišnik, kao pripadnici – policajci (milicioneri) SOM Janja/SM Janja, kojim radnjama su postupali protivno pravilima međunarodnog humanitarnog prava i to odredbi zajedničkog člana 3. stav 1. tačka a) Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, te protivno odredbi člana 4. stav 1. i 2. tačka a) i člana 13. Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12.08.1949. godine o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol II), i to na način da je Milan Đokić pomagao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti, a Branislav Trišić, Zoran Tanasić, Žarko Milanović i Mladen Krajišnik mučili civile bošnjačke nacionalnosti.

332. Mučenje se ogledalo u tome da su optuženi svjesno i voljno zatočenicima nanosili tjelesne povrede, čime im je prouzrokovana jaka fizička i psihička bol i patnja. O težini bola i patnje, Vijeće je došlo do zaključka, na osnovu prirode premlaćivanja, odnosno, nanesenih udaraca, kao i na osnovu trajanja premlaćivanja i korištenih sredstava. Takođe je jasno da su bili svjesni svog činjenja i htjeli su učinjenje tog djela. Bili su svjesni činjeničnih okolnosti koje su utvrdile postojanje oružanog sukoba ili status žrtve kao osobe onesposobljene za borbu. U ovim okolnostima, optuženi su htjeli da se uključe u nezakonito postupanje i da prouzrokuju posljedice svojih radnji, te su bili svjesni da bi se ona desila u uobičajenom toku događaja.

333. Vijeće se pri tome rukovalo i kriterijima MKSJ u predmetu *Kunarac i dr.*²⁷ gdje se navodi “*Za krivično djelo povrede ličnog dostojanstva nužno da je optuženi znao da njegovo djelo ili propust može imati za posljedicu teško poniženje, degradaciju ili na drugi način povrijediti ljudsko dostojanstvo. Za krivično djelo povrede ličnog dostojanstva nužna [je] sam[o] svijest o ‘mogućim’ posljedicama terećenog djela ili propusta*”.

334. Zatim, u predmetu, *Aleksovski*²⁸: “*Što se tiče potrebnog stepena mens rea, . . . optuženi je morao počinuti djelo za koje se tereti sa namjerom da ponizi žrtvu ili je izvrgne ruglu. Iako nije nepходно da je počinilac postupio s izričitom namjerom da ponizi žrtvu ili*

²⁷MKSJ, presuda Žalbenog vijeća, paragraf 164-166.

²⁸ MKSJ, presuda Pretresnog vijeće, paragraf 56.

da je podvrgne ponižavajućem postupku, on je morao biti svjestan predvidljivih i logičkih posljedica svojih postupaka”.

335. Vijeće je na osnovu izvedenih dokaza, koji su analizirani i detaljno opisani u nastavku obrazloženja, utvrdilo činjenično stanje navedeno u osuđujućem dijelu izreke presude, te tako utvrđeno činjenično stanje posmatralo u svjetlu navedenih elemenata radnji izvršenja **mučenja** osuđujućeg dijela presude, te zaključilo *van razumne sumnje* da su se radnjama optuženih stekli svi elementi bića krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ.

336. Svi navedeni elementi su u konkretnom slučaju utvrđeni od strane vjeća, te će isti biti analizirani kroz obrazloženje svake tačke obrazloženja presude.

(II) KRŠENJE MORA BITI POČINJENO U VRIJEME RATA, ORUŽANOG SUKOBA ILI OKUPACIJE

337. Drugi opšti element krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva kojeg je neophodno utvrditi jeste da je kršenje pravila međunarodnog prava učinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije.

338. Oružani sukob *„postoji svuda gdje se pribjeglo oružanoj sili između država ili produženom oružanom nasilju između vlasti i organizovanih naoružanih grupa, ili pak između takvih grupa unutar jedne države. Međunarodno humanitarno pravo važi od početka takvih oružanih sukoba i proteže se i na vrijeme poslije prestanka neprijateljstava, dok se ne postigne opšte zaključenje mira, ili u slučaju unutrašnjih sukoba, dok se ne postigne mirno rješenje, do tog časa međunarodno humanitarno pravo primjenjuje se na cijeloj teritoriji zaraćenih država, ili u slučaju unutrašnjih sukoba, na cijeloj teritoriji pod kontrolom neke od strana, bez obzira da li se tu odvijaju stvarne borbe“*²⁹

339. Prilikom razmatranja i donošenja odluke da je u kritično vrijeme postojao oružani sukob Vijeće je imalo u vidu, prije svega utvrđenu činjenicu („ ... U samom gradu Bijeljina prave borbe su počele 31. marta 1992. godine“ – *paragraf 299. presuda Tužilac protiv Momčila Krajišnika broj IT-00-39-T od 27.09.2006. godine*; Odluku kojom se proglašava neposredna ratna opasnost, ERN 0057-4584 **(T-25)**, Izvještaj Kriznog štaba Bijeljina sa stanjem u 20,00 sati od 01.04.1992. godine ERN 00750001 do 00750004 **(T-29)**, te iskaze brojnih svjedoka koji su, pored toga što su u svojim iskazima govorili o ispitivanju i zlostavljanju u prostorijama SOM/SM Janja, detaljno svjedočili i o opštem kontekstu dešavanja na širem području grada Bijeljine, a konkretno i MZ Janje, kao i o činjenici mobilizacije (svjedoci Jusuf Trbić³⁰, Ibrahim Huremović³¹, Mehmed Đezić³², Seid

²⁹ Tadić, Odluka o nadležnosti, tačke 70. Vidi također Tužilac protiv Kordića i Čerkeza, IT-95-14/2-A, Presuda od 17.12.2004. paragraf 341;

³⁰ Svjedok navodi da je dana 01.04.1992. godine bio u svom stanu, kada je došao svjedokov punac kod njega, jer su se noć prije čule velike eksplozije, te ih je punac odveo svojoj kući. Kako svjedok navodi pričalo se o nekom dolasku Arkanovaca. Dalje je naveo da su dana 02.04.1992. godine u njihovo dvorište ušli uniformisani ljudi, tada je prvi put vidio Arkanovce, a među njima su bili četnički vojvoda Blagojević, jedan Miljko Babović i odveo ga pješke pored bolnice kako bi otišao na radio i pozvao muslimane na predaju oružje. Svjedok je naveo da je tada vidio tri leša, da su bili civili, dvije žene i jedan čovjek, te je na koncu prepoznao Redžepa Šabanovića.

³¹ Krajem marta 1992. godine svjedok je bio direktor predzeća Drina i tada ga je nazvala jedna zaposlenica i rekla mu da je u Bijeljini kod svojih roditelja i da se tamo puca, kako svjedok reče to je bio 31.03.1992. godine. Svjedok se opremio i otišao od kuće, do voznog parka i bio je jedan pogon i otišao je da vidi šta se dešava, a kako su imali stražare imali su pušku M48 sa 4 metka i sluteći šta će se desiti rekao je da se ne protive ukoliko neko bude htio da uđe u pogone. U Janji tog jutra radnici koji su radili u Bijeljini nisu išli na posao zbog postavljenih barikada u selu do Janje, te dodao da je bilo haotično stanje.

Mulasalihović³³, Miodrag Joković³⁴, Vlado Simić³⁵ i dr.), čime Vijeće, ovaj element, nalazi dokazanim, isključujući svaku razumnu sumnju.

340. Vijeće nalazi da se postojanje oružanog sukoba ne može svesti samo na uski geografski pojam opštine Bijeljine, gdje je po iskazu svjedoka dana 31.03.1992. godine izbio prvi sukob na toj teritoriji, jer se postojanje oružanog sukoba ne može posmatrati ograničeno na područje opštine, niti na vrijeme krivičnih djela, dovoljno je da su djela bila tjesno vezana za neprijateljstva u drugim dijelovima teritorije koje su kontrolisale sukobljene strane, (presuda Tadić), ili na cijelom području pod kontrolom jedne od strana u nemeđunarodnom sukobu (presuda Kordić). Teritorijalno gledano, u Bosni i Hercegovini, oružani sukob trajao je, najkasnije od proglašenja nezavisnosti (06.03.1992. godine, pa do potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma (novembar 1995. godine).

(III) DJELO POČINIoca MORA BITI POVEZANO SA RATOM, ORUŽANIM SUKOBOM ILI OKUPACIJOM

³² Svjedok je opisujući dešavanja početkom 1992. godine, izjavio da je živio prije rata u Janji, te je u vezi barikada izjavio da se ne može se izjasniti ko je bio na barikadama, ali kako kaže, bili su vojnici. Dalje je istakao da se nije moglo prolaziti preko barikada, niti se moglo izlaziti iz Janje. Dodao je da u Janji nije pružen nikakav otpor, posebice je je bio vrlo mali broj naoružanih ljudi. Za događanja u Bijeljini svjedok je uspio saznati, na radio Bijeljini čiji je direktor bio Jusuf Trbić, te je dobio informacije da se u Bijeljini vodi rat, odnosno da Muslimanski ekstremisti zauzimaju lokacije, što opet, kako to govori svjedok, nije bilo tačno. Saznao je da su ušle jedinice Arkana, nakon čega je uslijedilo ubijanje Bošnjaka i nekoliko Srba. Nakon okupacije Bijeljine, okupirana je i Janja.

³³ Svjedok je pored opisivanja događaja s početka rata i bezbjednosne situacije govorio na glavnom pretresu i o mobilizaciji. S tim u vezi, svjedok je naveo da je u mjesecu aprilu 1992. godine te narednih godina živio sa suprugom i djecom u svojoj kući. Bavio se poljoprivredom kojom se i danas bavi. Kako dalje navodi svjedok, mobilisan je za čišćenje Janje, a na tim poslovima angažovao ih je Milenko Grunčić, koji je bio u mjesnom uredu da ne bi muslimani išli na liniju. Dodao je i da je svjedokov amidžić imao komunalnu firmu u Janji, on je bio pri Milenku, a on je angažovao njih 10-12. Pošto je to bio njegov amidžić, i svjedok je tu upao u tu grupu da bi razvozili ugalj, drva, i ostale namirnice porodicama poginulih, odnosno da ne bi išli na liniju.

³⁴ Svjedok je živio u Glogovcu, selo na putu Janja-Bijeljina, nekih 8 km udaljen od Janje, čisto srpsko stanovništvo, a u Janji većinsko muslimansko stanovništvo. Svjedok je istakao da su odnosi između ovih sela bili odlični, pa čak i u vrijeme ratnih sukoba. U vezi ratnog angažmana, svjedok je naveo da je prvi put mobilisan 18.09.1991. u RSP tada SP Bijeljina, odjeljenja Janja, a organizaciono je pripadao stanici policije Bijeljina. Kao rezervni pripadnik SO (staničnog odjeljenja) Janja, gdje su uglavnom bili u stanici kao neki pripravnici i tako je bilo do početka februara 1992. kada su raspušteni. Kako sam kaže svjedok, nakon toga je boravio u selu, da bi u aprilu 1992. ponovo mobilisan u RSM, i tada su bili na punktovima u selu koje graniči s Janjom, te su kontrolisali vozila, najčešće na punktu Markovića pumpe ispred samog ulaska u Janju iz pravca Bijeljine.

³⁵ Svjedok je na glavnom pretresu na veoma iscrpan način govorio o prilikama pred sami rat u BiH, ali i o samom procesu mobilizacije. Tako je svjedok naveo da je radio tri godine kao profesor, te je zatim radio poslove referenta odbrane zaštite na radu opštine Bijeljina do perioda rata, s obzirom da je bio rezervni oficir vojske Jugoslavije koj ga je 1991. godine mobilisala i tada je otišao u brigadu na poziciju komandira čete, da bi kasnije obavljao dužnost komandira bataljona. Mobilisan je oktobar mjesec 1991. godine, kada je bio rat u Hrvatskoj. Dužnost komandanta prvog bataljona prve semberske brigade preuzeo je u aprilu 1992. godine i na tom položaju ostaje do 1. novembra 1992. godine kada onda prelazi na funkciju načelnika odsjeka ministarstva odbrane Bijeljine sve do sedmog mjeseca 1995. godine. Obavljao je poslove načelnika, a obaveza načelnika je bila da organizuje sve aktivnosti sekretarijata i u to vrijeme je imao regrutno odjeljenje, pravno, civilne zaštite i za mobilizacijske poslove, a rukovodio sa stručnim saradnicima i oficirima iz ove oblasti. Dalje je naveo da je došao u ministarstvo odbrane gdje je dio poslova završen sa prethodnim načelnikom, a onda se desila potreba za mobilizacijom. Svjedoka je istakao da su do tada bile formirane prva i druga semberska brigada, mješoviti artiljerijski puk i sve ostale jedinice u okviru istočno bosanskog korpusa, a on je nastavio mobilizaciju i u tom momentu pozivanje vojnih obveznika koji su bili angažovani pri brigadama, jer su bili kompjuterski obezbjeđeni. Sve jedinice su iskazivale potrebe prema ministarstvu odbrane, te su imali organizovanu službu na zahtjev jedinica. Bilo je vojnih obveznika koji nisu bili iz reda srpskog naroda, odnosno pozivi za mobilizaciju su upućivani svima. Svjedok je rekao i to da ukoliko bi odbio po prijemu poziva podizala bi se krivična prijava protiv vojnog obveznika ukoliko je raspoređen u jedinicu, a neće da se odazove, te bi se u tom slučaju privodio. Ukoliko dobije poziv, a ne odazove se, svjedok je objasnio da se prvo izdaje nalog za privođenje, pa zatim slijedi prekršajni postupak. Kako ističe svjedok, bilo je ljudi da su odbijali, da su izbjegavali posebno poziv za odlazak u ratne jedinice, te napomenuo da nije bilo različitog pristupa, s tim što nisu primjenivali metode sile jer je bio formiran vojni sud i oni su imali pravnu službu. U momentu dok se nalazio u jedinici bilo je izbjegavanja od srba hrvata muslimana ali i odziva ali najviše odbijanja od strane muslimana, ali bilo je i onih koji su obavljali svoje dužnosti. Vojni obveznici iz reda muslimanskog naroda, prilikom formiranja treće semberske brigade, u cjelosti formiran od građana muslimanske nacionalnosti, ali da ne bi konflikata odlučeno je tako, čak je dio komande bio mješovit, manj broj muslimanske nacionalnosti, imali svoju zonu odgovornosti u sklopu brigade.

341. Treći uvijet člana 142. KZ SFRJ je da mora postojati veza između djela optuženog i oružanog sukoba, s tim da se ne traži *”uzročno-posljednična veza između oružanog sukoba i počinjenja zločina, ali se u najmanju ruku traži da je postojanje oružanog sukoba u znatnoj mjeri uticalo na sposobnost počinioca da počini zločin, njegovu odluku da ga počini, način počinjenja zločina ili cilj sa kojim je počinjen.”*³⁶

342. Sudeće vijeće MKSJ u predmetu *Dragoljub Kunarac i dr.* navodi da: *„Humanitarno pravo primjenjuje se i dalje na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se konkretne borbe vode na mjestu na kojem su se odigrali dotični događaji. Stoga je dovoljno to što su zločini bili u tijesnoj vezi s neprijateljstvima koja su trajala na drugim dijelovima teritorije pod kontrolom strana u sukobu. Uslov da dato djelo bude u tijesnoj vezi sa oružanim sukobom zadovoljen je ukoliko su, kao u ovom slučaju, zločini počinjeni kao posljedica borbi, a prije prekida oružanih aktivnosti na određenom području, te ako su počinjeni radi postizanja nekog cilja ili iskorištavanja situacije nastale uslijed borbi...”*³⁷

343. Da bi se utvrdilo da li je određeno djelo u dovoljnoj mjeri povezano sa oružanim sukobom, mogu se, između ostalog, cijeliti i sljedeći faktori: položaj optuženog, činjenica da je počinitelj zločina borac, priroda žrtve, da žrtva nije borac, da žrtva pripada suprostavljenoj strani, da se može smatrati da je to djelo u funkciji ostvarenja krajnjeg cilja vojnog pohoda, te da počinjenje zločina proizilazi iz službenih dužnosti počinitelja ili spada u njihov okvir.³⁸

344. Prema tome, odlučna je činjenica status optuženih Milana Đokića, Branilsava Trišića, Zorana Tanasića, Žarke Milanovića i Mladena Krajišnika u vrijeme izvršenja krivičnog djela, odnosno pripadnost optuženih CSB Bijeljina, te njihovo učešće, uloga i postupanje prema civilima bošnjačke nacionalnosti koji su se nalazili u prostorijama za ispitivanje SOM/SM Janja.

345. Da su optuženi Milan Đokić, Branislav Trišić, Zoran Tanasić, Žarko Milanović i Mladen Krajišnik bili pripadnici navedene formacije, tačnije da su bili pripadnici MUP RS-a, konkretnije policijski službenici CSB Bijeljina raspoređeni na poslovima u SOM/SM Janja, Vijeće je nesporno utvrdilo, kako iz iskaza saslušanih svjedoka, tako i iz materijalne dokumentacije koja je tokom postupka uložena u sudski spis, a što će biti detaljno obrazloženo u narednim paragrafima, iz kojih upravo proizilazi da su optuženi Milan Đokić, Branislav Trišić, Zoran Tanasić, Žatko Milanović i Mladen Krajišnik krivičnopravne radnje počinili kao pripadnici pomenutih policijskih formacija u prostorijama SOM/SM Janja, te i u samom mjestu Janja, koje pozicije su im upravo i omogućile da u vrijeme i u mjestu kako je to navedeno u izreci presude, izvrše, navedena krivična djela (*mučenje*), koje radnje su u direktnoj vezi sa postojanjem oružanog sukoba.

346. Vijeće je nadalje, nesumnjivo utvrdilo, da su oštećeni bili civili bošnjačke nacionalnosti mahom privedeni i ispitivani na okolnost posjedovanja oružja od strane Bošnjaka, i prema kojima su se nehumano i nečovječno ponašali, u cilju prabavljanja informacija.

³⁶ *Tužilac protiv Kunarca i drugih*, predmet broj: IT-96-23 & IT-96-23/1-A presuda 12.06.2002. godine, stav 58.

³⁷ MKSJ, presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Dragoljub Kunarac i dr.*, paragraf 568;

³⁸ Presuda Kunarac i drugi, drugostepena presuda, paragraf 59.

(IV) POČINILAC MORA NAREĐITI ILI POČINITI DJELO

347. Konačno, četvrti opšti element postojanja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva jeste taj da je počinilac izvršio nezakonito djelo ili je naredio izvršenje nezakonitog djela. U tom pogledu Vijeće je, nakon ocjene relevantnih dokaza, zaključilo da je ispunjen i ovaj element predmetnog krivičnog djela, s obzirom da su optuženi i počinili djelo na način kako je to, u presudi, navedeno.

348. Postojanje navedenog elementa Vijeće je elaboriralo u nastavku, u odnosu na svaku tačku izreke, kroz identifikovanje relevantnih dokaza, navođenje njihovog sadržaja, dovođenja u pojedinačnu i međusobnu vezu, te, konačno, njihovom ocjenom.

VII. ČINJENIČNA UTVRĐENJA

(I) FORMIRANJE, FUNKCIONISANJE I STATUS SOM/PS JANJA

349. Preciziranom optužnicom, optuženi se terete da su *u periodu od mjeseca aprila 1992 godine do kraja mjeseca septembra 1994. godine, u okviru širokog rasprostranjenog i sistematičnog napada dijelova Jugoslovenske narodne armije (JNA), vojnih, paravojnih i policijskih snaga Srpske Republike Bosne i Hercegovine (BIH), a kasnije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS), usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog i ostalog nesrpskog stanovništva opštine Bijeljina, znajući za takav napad, te da njihove radnje čine dio tog napada, kao pripadnici MUP-a RS, Centra službi bezbjednosti (CSB) Bijeljina, Stanice javne bezbjednosti (SJB) Bijeljina i to: Đokić Milan, u svojstvu zamjenika komandira i komandira SOM Janja, te kao pripadnik-policajac MUP-a RS, CSB Bijeljina, SJB Bijeljina i to u drugoj polovini 1993. godine, Trišić Branislav, kao operativni radnik sektora Službe nacionalne bezbjednosti (SNB), CSB Bijeljina, te Tanasić Zoran, Milanović Žarko, Krajišnik Mladen, Mršić Savo, Čobić Milivoje i Marković Milan, kao pripadnici-policajci (milicioneri) SOM/SM Janja, vršili progon civilnog bošnjačkog stanovništva Janje na političkoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj i vjerskoj osnovi, pa su tako, Đokić Milan pomogao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti ...*

350. Ne nalazeći dokazanim da je u periodu od 1992. – 1994. godine u Staničnom odjeljenju Janja postojalo rukovodno mjesto zamjenika komandira staničnog odjeljenja milicije, te cijeneći činjenicu da optužba krivičnu odgovornost optuženog Milana Đokića za radnje navedene u činjeničnom opisu tačke A1 i A2 precizirane optužnice temelji upravo na rukovodnoj poziciji i snazi autoriteta koju ista nosi sa sobom, Vijeće je za navedene tačke optužnice, oslobodilo krivične odgovornosti optuženog Đokića usljed nepostojanja dokaza koji bi potvrdili tezu optužbe o statusu SOM Janja i djelovanju optuženog u okviru poslova i zadataka s pozicije rukovodnog kadra za relevantni vremenski period, o čemu će biti govora u narednim paragrafima presude.

351. Naime, u Nalazu i mišljenju vještaka Prof Mileta dr Matijevića (O2-9) je jasno i decidno objašnjenja struktura, uređenje kao i sistematizacija organizacionih jedinica MUP

RS, kao i SJB Bijeljina, u kojem se između ostalog, navodi da član 30. Zakona o unutrašnjim poslovima Republike Srpske³⁹ definiše da se:

*„Za vršenje poslova i zadataka iz člana 16. stav 1. Stanicama javne bezbjednosti obrazuju se Stanice milicije, unutrašnje organizacione jedinice (**stanice milicije**), i potreban broj rezervnih stanica milicije, a mogu se obarzovati i druge organizacione jedinice. Kad je to potrebno radi efikasnijeg vršenja poslova i zadataka, stanica milicije može imati svoja odjeljenja van sjedišta stanice (**stanična odjeljenja**)“*

352. Nadalje, u tom pravcu vještak Marijević u istom Nalazu navodi da se prema članu 21. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji MUP RS BiH sistematizuju sljedeće organizacione jedinice: **1. Stanica milicije. 2. Stanično odjeljenje milicije u SJB određene Pravilnikom ...“**. S tim u vezi prema navedenom Pravilniku u SJB Bijeljina – SM Bijeljina sistematizovano je **Odjeljenje milicije Janja**, sa unutrašnjom organizacijom i raspodjelom zadataka kako slijedi:

1. Komandir (VŠS)
2. Vođa patrolnog sektora (SSS)
3. Milicionar dežurni (SSS)
4. Milicionar (SSS)

353. Dakle, iz Nalaza i mišljenja, odnosno prema pregledu Sistematizacije poslova i zadataka u MUP, CSB/CJB Bijeljina, SJB Bijeljina proizilazi zaključak da je u Janji početkom rata, odnosno u periodu od 1992. godine pa do 1994. godine bilo sistematizovano i faktički postojalo i funkcionisalo Odjeljenje milicije/policije sa jasno i detaljno opisanim vrstama poslova i zadataka koji su prema navedenom Pravilniku bili u nadležnosti staničnih odjeljenja milicije. Stoga, zaključak da u navedenom periodu nije postojalo sistematizovano mjesto *zamjenika komandira SOM Janja*, a koji zaključak, bez zadržke prihvata ovo Vijeće, nedvojbeno proizilazi iz činjenice da isto nije bilo propisano a niti predviđeno pomenutim Pravilnikom, a na koncu i Zakonom.

354. Dakle, suprotno tezi optužbe prema kojoj za inkriminisane radnje nepoznatih pripadnika MUP RS u navedenom periodu ima i treba krivično odgovarati i zamjenik komandira Staničnog odjeljenja milicije, konkretno optuženi Đokić, Vijeće je u cjelosti poklonilo vjeru Nalazu vještaka Matijevića, kojeg nalazi objektivnim i stručnim, te zaključilo da je na teritoriji MZ Janja u periodu od početka rata, tačnije od 1992. godine do 1994. godine, funkcionisalo i faktički djelovalo Stanično odjeljenje milicije u kojem, prema već ranije pomenutoj sistematiziji i unutrašnjoj organizaciji SOM-ova, nije postojalo mjesto zamjenika komandira staničnog odjeljenja.

355. Navedeni zaključak vještaka, koji prihvata i ovo Vijeće, dodatno potvrđuje i činjenica da je prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji MUP RS-a iz 1994. godine u SJB Bijeljina sistematizovano, odnosno uspostavljena, a čime je i faktički funkcionisala kao organizaciona jedinica Policijska stanica Janja (četvrta kategorija) u kojoj su, prema sistematizaciji i unutrašnjoj organizaciji i raspodjeli poslova i zadataka propisane sljedeće

³⁹ Zakon o unutrašnjim poslovima Republike Srpske BiH, broj 6 Sl. Glasnik Srpskog narodu u BiH, 23. mart 1992. godine

pozicije: 1. Komandir stanice, 2. Zamjenik komandira, ... 11. Higijeničar, a koje pozicije prema Pravilniku koji je važio u periodu od 1992. – 1994. godine nisu postojale u SOM-ovima u okviru SJB-ova MUP – a Republike Srpske BiH, a kasnije Republike Srpske.

(II) ZAKLJUČCI U ODNOSU NA OPTUŽENE MILANA ĐOKIĆA, BRANISLAVA TRIŠIĆA, ZORANA TANASIĆA, ŽARKA MILANOVIĆA I MLADENA KRAJIŠNIKA

356. Vijeće će se, a prije izlaganja zaključaka u vezi statusa optuženih Đokića, Trišića, Tanasića, Milanovića i Krajišnika, osvrnuti na tezu optužbe u vezi stutusa optuženog Milana Đokića, budući da optužba temelji krivičnu odgovornost Đokića, odnosno ga tereti da je u periodu od jula do oktobra 1992. godine, inkriminisane radnje opisane u činjeničnom supstratu tačke A1 i A2 precizirane optužnice, izvršio u svojstvu zamjenika komandira Staničnog odjeljenja milicije Janja.

357. S tim u vezi, Tužilaštvo radnjama opisanim u navedenim tačkama A1 i A2 precizirane optužnice tereti optuženog Milana Đokića da je u drugoj polovini 1992. godine kao zamjenik komandira Staničnog odjeljenja milicije Janja (SOM), Centra javne bezbjednosti Bijeljina, pomagao nepoznatim pripadnicima MUP RS-a u mučenju mještana Janje, civila bošnjačke nacionalnosti, stavljajući im na raspolaganje prostorije navedenog odjeljenja, u kojim su civili ispitivani, a potom i premlaćivani jer nisu imali saznanja ko od Bošnjaka u Janji posjeduje oružje, a kojom prilikom optuženi nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi ta mučenja, iako je bio svjestan i znao da se ista dešavaju, na koji način je podržao i odobrio takva mučenja.

358. Međutim, ono što Vijeće nije moglo van svake razumne sumnje utvrditi, jeste upravo status optuženog Milana Đokića, odnosno, Vijeće ne nalazi dokazanom tezu optužbe da je optuženi, u navedenom periodu, obavljao funkciju zamjenika komandira SOM Janja, a koja pozicija ga obavezuje na djelovanje i sprečavanje zlostavljanja, konkretno mučnja civila bošnjake nacionalnosti od strane nepoznatih pripadnika MUP RS-a.

359. Tužilaštvo je u sudski spis uložilo sljedeće dokaze, koji dokazuju ulogu optuženog Milana Đokića; **(T-45)** Dio personalne dokumentacije na ime optuženog Milana Đokića (ovaj dokaz se sastoji iz više akata)⁴⁰, **(T-50, 50A i 50B)** Tri Redne liste zaposlenih u PS Janja broj: 12-01/4-230.1-431/15 od 23.06.2015. godine (ovi dokazi se sastoje od više spiskova i to za vremenske periode od 01.05. do 31.12.1992.godine; od 01.01. do 31.12.1993.godine i od 01.01. do 30.09.1994.godine), **(T-53)** Dopis MUP-a Banja Luka broj: 04/2-110.2-91/14 od 14.08.2014. godine, zajedno sa dopisima PS Janja broj: 10-01/4-860/14 od 17.07.2014. godine i CJB Bijeljina broj: 10-04-110.1-71/14 od 22.07.2014. godine.

⁴⁰ Dokaz T-45 Dio personalne dokumentacije za optuženog Milana Đokića se sastoji od više dokumenata, i to: Rješenje CSB Bijeljina broj 18-3/01 od 25.04.1992. godine; Rješenje MUP-a Bijeljina broj 09-120-752 od 21.02.1994. godine; Rješenje MUP Sarajevo broj 08/1-134-1547 od 20.10.1995. godine; Rješenje MUP Bijeljina broj 06/3-120-565 od 03.04.1998. godine; Rješenje MUP Banja Luka broj 034-2-112-1991 od 05.04.1999. godine; Rješenje MUP Banja Luka broj 03/1-2-120-1599 od 08.11.2000. godine; Rješenje MUP Banja Luka broj 05/2-120-4702/01 od 01.11.2001. godine; Rješenje MUP Banja Luka broj 05/2-134,1-419 od 13.11.2002. godine; Rješenje MUP Banja Luka broj 05/2-126-319 od 16.09.2003. godine; Personalni upitnik MUP RS, PS Bijeljina broj 11-01-1- od 26.10.1995. godine; Personalni upitnik CSB Bijeljina; Potvrde SJB Bijeljina broj 12-2/01-186 i broj 236/94 od 24.03. i 13.04.1994. godine; Vojna knjižica JNA; Osam (8) ratnih fotografija.

360. Sem toga, u odnosu na ovu činjenicu, svjedočili su mnogobrojni svjedoci optužbe, koji su, kako to Vijeće primjećuje, upravo razlikuju u dijelu koji se tiče statusa optuženog Đokića, odnosno isti ne odgovaraju navodima iz činjeničnog opisa, kao ni tvrdnji navedenoj u završnim izlaganjima Tužilaštva, iako se optužba na sadržaj istih i poziva u pogledu pomenutog statusa Đokića u relevantnom periodu.

361. Tako je svjedok Husein Rahmanović na glavnom pretresu izjavio da optuženog Đokića poznaje od 1975. godine, dodavši da je optuženi bio policajac, pa vođa sektora, a prema mišljenja svjedoka ... *jedno vrijeme je bio zamjenik Bogdanoviću*. Međutim, tokom unakrsnog ispitivanja, svjedok je govorio drugačije, pa je tako na pitanje odbrane optuženog Đokića istakao da do njegovog odlaska iz Janje u proljeće 1993. godine u SOM Janja nije postojalo radno mjesto zamjenika komandira odjeljenja.

362. Svjedok Muharem Trebinčević je također u svom iskazu datom na glavnom pretresu govorio o statusu optuženog, te je s tim u vezi naveo da u proljeće 1992. godine optuženi Đokić bio zamjenik komandira SOM Janja. na istovjetan način je o navedenom govorio i svjedok Musatafa Hadžić, izjavivši na glavnom pretresu da je u proljeće 1992. godine zamjenik komandira policije u Janji bio optuženi Đokić.

363. Također, pripadnik SOM Janja (*do 01.07.1992. godine*), svjedok Bajro Potoković na glavnom pretresu je istakao da po njegovom sjećanju zamjenik komandira SOM Janja od jula 1992. godine bio optuženi Đokić. Međutim, upitan tokom dodatnog ispitivanja od strane optužbe u vezi statusa optuženog i njegovog saznanja o navedenom rukovodnom statusu optuženog, svjedok je naveo da mu nije poznato da je u relevantnom periodu postojalo mjesto zamjenika komandira staničnog odjeljenja, ali, kako to reče svjedok ...*pretpostavljam da je Đokić bio zamjenik jer je sjedio u jednoj zasebnoj kancelariji gdje je nešto pisao*. Neodređen po pitanju statusa optuženog Đokića, bio je i svjedok Ibrahim Gutić, kada je na glavnom pretresu izjavio ... *od novembra 1993. godine do marta 1994. godine Đokić bio komandir ili zamjenik komandira SOM Janja*. I svjedok Edhem Softić, iako nekadašnji aktivni policajac, u vezi statusa optuženog Đokića je na sličan način govori, izjavivši tako na glavnom pretresu da je poslije Hadžana na mjesto komandira postavljen Bogdanović, a potom nakon nekog vremena na mjesto njegovog zamjenika dolazi optuženi. Međutim, tokom unakrsnog ispitivanja svjedok je naveo da mu je poznato da je u Janji djelovalo Stanično odjeljenje milicije koje prema sistematizaciji nema mjesto zamjenika komandira, a ne organizaciona jedinica stanica policije, uz komentar da je ... *Đokić bio glavni jer je bio i najstariji policajac*.

364. Pored navedenih svjedoka, optužba je saslušala na glavnom pretresu više svjedoka u vezi statusa optuženog, a koji su ili suprotno govorili o navedenom ili nisu, osim pretpostavki, imali bilo kakava relevantna saznanja, pa se s pravom postavlja pitanje, iako se tužilac poziva, upravo na njihove iskaze. U svjetlo istaknutog, svoj iskaz na glavnom pretresu je dao Jusuf Trbić, koji je izjavio da su mnogi svjedoci sa kojima je razgovarao, pominju otuženog Đokića kao komandira milicije, pri tome dodavši da ga lično ne poznaje i da ne može u vezi njegovog statusa ništa konkretno reći.

365. Nadalje, svjedok Ibrahim Huremović je na glavnom pretresu naveo da mu je poznato da su se na mjestu komandira stanice mijenjali, kako reče Huremović ... *tokom rata bili Bardak Hadžan, Bogdanović, Đokić, Ikić ... ukupno 5-6 komandira ...*, te dodao da mu nije poznato ko je od navedenih u kojem vremenskog periodu obavljao funkciju komandira u Janji. Slično je govorio i svjedok Mehmed Đezić, rekavši na glavnom pretresu

... mislim da je Đokić bio komandir milicije od septembra 1992. godine pa do februara 1993. godine. Osim navedenih svjedoka, i svjedok Fahrudin Ibrahimović je slično govorio, izjavivši na glavnom pretresu da mu je poznato da su komandiri bili Đokić i Ikić, ali da mu nije poznato u kom vremenskom periodu. Tako je i svjedok Husein Camić izjavio da mu nije poznato koju funkciju je obavljao optuženi Đokić u vrijeme njegovog privođenja u stanicu u jesen 1993. godine, pri tome dodavši ... *znam da je on (opt Đokić) tanije bio komandir, a potom ... na njegovo mjesto dođao Ikić.*

366. Svjedoci Meho Herić i Amir Bačevac su, na glavnom pretresu, u vezi statusa optuženog navodili da im nije poznato, u vrijeme njihovog privođenja, ko je bio komandir stanice, ali prema *mišljenju* Herića, Đokić je bio komandir tokom 1992. godine, dok Bačevac *misli* da je obavljao neku od rukovodnih funkcije, međutim, tokom unakrsnog ispitivanja, svjedok Bačevac je naveo da za vrijeme njegovog angažmana u SOM Janja, konkretno do 01.07.1992. godine, optuženi Đokić nije bio policijski službenik u SOM Janja, kako reče Amir ... *radio je na terenu izvan Janje.* Također, prema *mišljenju* svjedoka Muhameda Bilalića, za vrijeme njegovog privođenja u decembru 1993. godine, komandir SOM-a je bio optuženi Đokić. Tako *misli* i svjedok Alija Jusufović, koji je privođen u stanicu u januaru 1994. godine, kada prema vlastitom kazivanju nikoga od pretpostavljenih nije vidio, ali ipak svjedok *misli* da je tada komandir bio optuženi Đokić.

367. Na glavnom pretresu su svoj iskaz dali i svjedoci, mahom prijeratni policajci i kolege optuženog Đokića, i to Dževdet Mulasalihović, Ahmet Gruhonjić, Vehid Alihodžić, svjedok B, kao i nadređeni optuženog, svjedok Vasilije Andrić koji su saglasnim izjavama u vezi statusa optuženog govorili isključivo da je isti obavljao funkciju komandira, kao i da mjesto zamjenika komandira u staničnim odjeljenjima milicije pri SJB-ovim nije postojalo. Posebno detaljan i jasan u svom iskazu na glavnom pretresu je bio svjedok Vasilije Andrić, komandir SM Bijeljina tokom 1993. godine, kada je istakao da je optuženi Đokić obavljao dužnost komandira SOM Janja u martu 1993. godine, ali da ga je on (*svjedok!!!*) smijenio sa te dužnosti 3-4 mjeseca kasnije ... *u junu 1993 ...*, rasporedivši ga na mjesto šefa smjene u SJB Bijeljina. Sem toga, obzirom na rukovodni položaj koji je u prelevantnom periodu svjedok obavljao u policijskim strukturama MUP RS-a, na poseban upit odbrane po pitanju postojanja funkcije zamjenika u SOM-ovim, bio veom isključiv, istakavši pri tome da prema sistematizaciji propisanoj Pravilnikom, nije postojalo mjesto zamjenika komandira, konkretno, Stanično odjeljenje milicije Janja, pri SM Bijeljina nije imalo u organizacionom smislu, radno mjesto zamjenika komandira.

368. Odbrana je na glavnom pretresu istakla, a potom i ponovila u završnim izlaganjima prigovor relevantnosti materijalnog dokaza T-50, T-50A i T-50B Redne liste, budući da je optuženi Đokić za mjesec septembar 92. evidentiran kao zamjenik komandira, u novembru kao milicioner, te, između ostalog i kao komandir PS Janja u novembru 1993. godine, a koji podaci iz ovih dokumentima su u suprotnosti i sa objektivnim i sa subjektivnim dokazima provedenim na glavnom pretresu.

369. Vezano za status optuženog Milana Đokića, iskaze su dali i svjedoci odbrane.

370. Svjedok Miodrag Joković, policijski službenik SOM Janja u inkriminisanim periodu izjavio je na glavnom pretresu da je do kraja 1992. godine komandir staničnog odjeljenja bio Zoran Bogdanović, da bi ga potom na toj dužnosti zamjenio optuženi Đokić kojeg je Andrić polovinom 1993. godine smijenio i uputio na rad u PS Bijeljina, a na to mjesto postavio Ikića, pri tome naglašivši ... *Đokić nikad nije bio zamjenik Bogdanoviću.*

371. Svjedok Milorad Tešić, svjedočio je glavnom pretresu dana 28.03.2019. godine kada je izjavio da je u inkriminisanom periodu obavljao dužnost komandira SM Bijeljina, pri tome ističući da u Staničnom odjeljenju Janja nikada nije postojalo mjesto zamjenika komandira, te dodao da mu je lično poznato kao komandiru stanice milicije da je optuženi Đokić od polovine 1993. godine vršio dužnost vođe sektora u Bijeljini.

372. Nadalje, svjedoci Mirko Simić i Radenko Vuksić, policijski službenici i dugogodišnje kolege optuženog Đokića, saglasnim izjava su naveli da im je poznato da je tokom 1992. godine optuženi bio vođa patrolnog sektora, a da ga je od jula 1993. godine, Andrić rasporedio na dužnost vođe smjene u SM Bijeljina. Dodali su svjedoci i to da je Đokić svakodnevno boravio u Janji, konkretno nakon završenog radnog vremena u Bijeljini, obzirom da mu se tu nalazi porodična kuća u kojoj živi sa porodicom.

373. Saglasni sa prethodno navedenim iskazima svjedoka su i iskazi svjedoka Miladina Jovića i Radoje Žugića, policijskih službenika i dugogodišnjih kolega optuženog, koji su na glavnom pretresu istakli da je komandir SOM Janja tokom 1992. godine bio Zoran Bogdanovića, a da ... *mjesto zamjenika komandira nije postojalo*. Sem toga, svjedocima je poznato da je krajem 1992. godine optuženi Đokić raspoređen na mjesto komandira SOM Janja, koju dužnost obavlja do ljeta 1993. godine kada se raspoređuje u SJB Bijeljina i kako to navode svjedoci, ... *ostaje do kraja rata*.

374. Također, svoj iskaz na glavnom pretresu je dao i brat optuženog, Milenko Đokić, ističući da mu je veoma dobro poznato Milanovo kretanje, te navodeći da je Milan bio raspoređen na dužnosti vođe patrolnog sektora u SM Bijeljina sve do kraja 1992. godine, kada odlazi na dužnost komandira SOM Janja, koju obavlja do kraja prve polovine 1993. godine, kada se raspoređuje na dužnost vođe sektora, a potom i vođe smjene u SM Bijeljina. Odgovarajući na pitanja odbrane u vezi stalnog prisustva optuženog u Janji, svjedok je naveo da je tokom cijelog ratnog perioda optuženi svakodnevno poslije posla išao u Janju gdje posjeduje i živi u kući sa svojom porodicom.

375. Na koncu, vještak odbrane prof Matijević dr Mile u svom pisanom nalazu i mišljenju **O2-9**, a potom i na glavom pretresu dana 26.09.2019. godine, ističe da je u inkriminisanom periodu u organizacionom smislu u Janji postojalo Stanično odjeljenje milicije, a ne Stanica milicije. U tom pravcu, vještak navodi da u Staničnim odjeljenjima nije postojalo sistematizovano mjesto zamjenika komandira, pa shodno tome, niko nije ni mogao vršiti pomenutu dužnost, budući da bilo kakve rukovodne ili izvršne odluke može donositi samo policijski rukovodilac, a što je prema Zakonu i Pravilniku u isključivoj nadležnosti komandira Staničnog odjeljenja.

376. U kontekstu analiziranja uloge optuženog Milana Đokića, Vijeće je, a imajući u vidu sve navedeno, nesporno, utvrdilo da je optuženi Đokić, od 02.07.1992. godine do 01.12.1992. godine bio pripadnik SJB Bijeljina – vođa patrolnog sektora SM Bijeljina (**T-45**), od 01.12.1992. godine do 21.06.1993. godine komandir Staničnog odjeljenja milicije Janja (**T-53**), te od 01.07.1993. godine pripadnik CSB Bijeljina - vođa smjene SJB Bijeljina (**T-45**).

377. U pogledu materijalnih dokaza optužbe broj T-50, T-50 i T50 (Redne liste), Vijeće prihvata prigovor odbrane relevantnosti ovih dokumenata, tačnije podataka u vezi statusa optuženog Đokića, posebice jer je u istim, a kako to odbrana ispravno navodi, optuženi za

mjesec septembar 1992. godine evidentiran kao zamjenik komandira SOM Janja, u novembru iste godine kao milicioner, dok je za novembar 1993. godine evidentiran kao komandir PS Janja, a što je na koncu, između ostalih navedenih i subjektivnih i objektivnih dokaza, u suprotnosti sa dokazom T-45, odnosno Rješenjem MUP-a RS, CJB Bijeljina od 21.02.1994. godine kojim je optuženi Đokić raspoređen na radne zadatke vođe patrolnog sektora SJB Bijeljina i to počev od 01.10.1993. godine. Drugim riječima, stav ovog Vijeća o nepouzdanosti podataka iz Rednih listi, se temelji na činjenici jer je nemoguće da jedno lice u istom periodu bude komandir policijske stanice (*prema Pravilniku, tada SOM Janja???*) i vođa patrolne sektora u SJB Bijeljina, ili pak istovremeno i vođa patrolnog sektora SJB Bijeljina i zamjenik komandira (*nepostojeća funkcija!!!*)

378. Sem toga, Vijeće ne nalazi da se iz činjenice, što se ime i prezime optuženog Đokića sa svojstvom zamjenika komandira nalazi u pomenutim Rednim listama Spiska, može izvesti nesporan zaključak da je optuženi Đokić bio zamjenik komandira SOM Janja, kako to tvrdi optužba, pri tome se pozivajući na Pravinik, pri čemu, najblaže rečeno, pogršeno navodi odredbe članova Pravilnika kao odredbe koje uređuju nadležnosti komandira SOM-a, a koji se nedovjbeno odnose na dužnosti komandira i njegovog zamjenika u organizacionim jedinicama Stanicama milicije. Na osnovu kojeg Pravilnika i kojih odredbi i kojih članova Tužilaštvo temelji Đokićev status zamjenika komandira, za ovo Vijeće i dalje je nepoznanica jer Tužilaštvo u tom smislu ništa ne navodi, niti ulaže bilo kakav dokaz, a činjenica je da se Sud ne može kretati u domenu pretpostavki i nagađanja, posebno iz razloga što to ne proizilazi iz materijalne dokumentacije koja se odnosi na optuženog Đokića, prije svega dokaza T-45 i T-53. Također, isto ne potvrđuju ni prethodno navedeni svjedoci i optužbe i odbrane, osim pojedinih oštećenih koji u direktnom ispitivanju malo *pretpostavlj*u, a malo i *misle* da je Đokić bio zamjenik komandira, a zatim prilikom unakrsnog ispitivanja nisu sigurni da je u SOM Janja postojao zamjenik komandira niti znaju koju funkciju i kada je Đokić obavljao. Međutim, Vijeće nije moglo prihvatiti postavljenu tezu optužbe na osnovu iskaza pojedinih oštećenih, posebice jer se radi isključivo o subjektivnom utisku, posebno iz razloga što je optuženi Đokić bio svima poznat u Janji, kao „*stari*“ policajac.

379. Na koncu, sve i da zanemari pomenute nelogičnosti u dokazima koji prema stavu optužbe van svake razumne sumnje dokazuju status optuženog kao zamjenika komandira SOM Janja, Vijeće ni tada ne bi moglo podržati tezu optužbe, obzirom da prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji MUP RS-a, Stanična odjeljenja milicije nisu imali sistematizovano mjesto zamjenika komandira staničnog odjeljenja, a što je na koncu potvrdio i vještak dr Mile Matijević, u Nalazu i mišljenju (dokaz O2-9), iznesenom na glavnom pretresu održanom dana 26.09.2019. godine kada je vještak i saslušan upravo na okolnosti statusa optuženog Đokića, o čemu je Vijeće već dalo iscrpno obrazloženje.

380. Osim statusa optuženog Đokića, Vijeće je utvrdilo i status optuženih Trišića, Tanasića, Milanovića i Krajišnika obzirom da su isti pored Đokića oglašeni krivim za pojedinačne inkriminacije iz precizirane optuženice.

381. S tim u vezi, u odnosu na optuženog Branislava Trišića, Vijeće je, na osnovu provedenih dokaza, utvrdilo da je optuženi Trišić bio od 01.04.1992. godine raspoređen na poslove i zadatke Operativni radnik SJB Bijeljina–Sektor SNB, što proizilazi iz materijalnih

dokaza (T-47)⁴¹ Rješenje MUP-a Sarajevo broj: 10-2108 od 08.07.1992.godine i Rješenje MUP-a Sarajevo broj: 10-2200 od 21.07.1992. godine, dalje, od 01.11.1993. godine raspoređen na poslove i zadate operativnog radnika u organizacionoj jedinici Odjeljenja O1 u Sektoru SNB Bijeljina, te od 01.06.1994. godine raspoređuje se na radno mjesto Načelnika prvog Odjeljenja u Centru RDB Bijeljina.

382. U odnosu na optuženog Zorana Tanasića, Vijeće je, na osnovu provedenih dokaza, utvrdio da je optuženi Tanasić u vrijeme od 27.07.1992. godine do 23.09.1994. godine bio milicioner SJB Bijeljina sa radnim zadacima u SOM Janja, a što proizilazi iz materijalnih dokaza: (T-64)⁴² Personalni upitnik CSB Bijeljina, Rješenje MUP-a Sarajevo broj: 09-2958 od 23.11.1992.godine, u periodu od 23.09.1994. godine do 01.01.1995. godine raspoređen na poslove i zadatke policajac u PS Janja, što proizilazi iz materijalnih dokaza: T-64 Rješenje MUP-a Sarajevo broj: 08/1-120-2785 od 26.11.1994.godine, te se Rješenjem MUP-a Sarajevo broj: 08/1-120-2783 od 28.04.1995.godine raspoređuje na radnu obavezu policajac PS Janja.

383. U odnosu na optuženog Žarka Milanovića, Vijeće je, na osnovu provedenih dokaza, utvrdio da je optuženi Milanović od 04.04.1992. godine zaposlen u svojstvu policajca SJB Bijeljina sa radnim zadacima u SOM Janja, s što proizilazi iz materijalnih dokaza (T-65)⁴³ Personalni upitnik CJB Bijeljina; Personalni upitnik CJB Bijeljina – Policijska stanica Bijeljina; Lični /evidencioni karton radnika PS Janja – PS Janja; Matični i jedinični karton – obrazac VOB 2 i VOB 3; Radna knjižica

384. U odnosu na optuženog Mladena Krajišnika, Vijeće je, na osnovu provedenih dokaza, utvrdio da je optuženi Krajišnik u vrijeme od 07.07.1992. godine do 23.09.1994. godine bio milicioner SJB Bijeljina sa radnim zadacima u SOM Janja, a što proizilazi iz materijalnih dokaza: (T-66)⁴⁴ Rješenje MUP-a Sarajevo broj: 09-2982 od 23.11.1992.godine, u periodu od 23.09.1994. godine do 03.03.1955. godine raspoređen na poslove i zadatke policajac u PS Janja, SJB Bijeljina, što proizilazi iz materijalnih dokaza Rješenje MUP-a Sarajevo broj: 08/1-120-2593 od 09.05.1995.godine, Personalni upitnik PS Janja (OSL od 01.04.1992. godine do 20.04.1995. godine).

⁴¹ T-47 – Dio personalne dokumentacije optuženog Branislava Trišić

⁴² T-64 – Dio personalne dokumentacije optuženog Zoraa Tanasića

⁴³ T-65 – Dio personalne dokumentacije optuženog Žarku Milanovića

⁴⁴ T-64 – Dio personalne dokumentacije optuženog Mladena Krajišnika

VIII. OSUĐUJUĆI DIO

TAČKA I IZREKE PRESUDE U ODNOSU NA OPTUŽENOG ZORANA TANASIĆA

385. Tačkom I izreke presude optuženi Zoran Tanasić oglašen je krivim da je u periodu od mjeseca septembra do mjeseca oktobra 1992. godine, kao policajac – milicioner SOM Janja mučio mještane bošnjačke nacionalnosti s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane Bošnjaka, pa nakon što bi se, na njegov upit, civili izjasnili da im nije ništa poznato u vezi toga, iste premlatio na koji način je tim civilima namjerno nanio snažnu fizičku i duševnu bol i patnju, i to tako što je (a) u mjesecu septembru 1992. godine napao Amira Bačevca, udarajući ga nogom obuvenom u čizmu u predjelu usta i nosa, usljed čega je Bačevcu potekla krv, te u više navrata i otvorenim pesnicama u predjelu lica, kao i zbog toga što je (b) u mjesecu septembru ili oktobru 1992. godine, nakon što je, u dvorištu kuće Mustafe Hadžića istog ispitao, a zatim ga i napao, udarajući ga u više navrata pesnicama u predjelu lica, istovremeno mu psujući balijsku majku, usljed kojih udaraca je Hadžiću izbijeno više zuba iz vilice, da bi na kraju Tanasić repetirao pištolj i prislonio mu na čelo, o čemu su upoznata ovlaštena službena lica SOM Janja, nakon što je Mustafa Hadžić pristupio u istu

386. Vijeće je, na temelju izvedenih dokaza, na nesumnjiv način našlo utvrđenim da je postupanjem optuženog prema oštećenim, konkretno, njegovim ličnim preduzetim radnjama izvršenja mučenja, na način opisan u izreci presude, pri tome, smatrajući iskaze Bačevca i Hadžića istinitim, vjerodostojnim, u saglasnosti sa drugim provedenim dokazima, te na koncu, ničim dovedenim u sumnju.

387. Svjedoci – oštećeni Amir Bačevac i Mustafa Hadžić su na jasan, decidan i uvjerljiv način opisali postupanje optuženog prema njima i Vijeće nije imalo razloga da ovakvim iskazima oštećenih u potpunosti ne pokloni vjeru.

388. Tako u odnosu na inkriminacije opisane pod tačkom I, a) izreke presude, na glavnom pretresu je saslušan oštećeni Amir Bačevac, koji u svom iskazu, navodi da je jedne prilike, u jesen 1992. godine, u centru Janje zaustavljen njegov rođak Nedžad zbog toga što nije imao ličnu kartu kod sebe, a kontolu je vršio Mile Čobić, policajac kojeg je dobro poznao. Svjedok im prilazi i moli Čobića da kao garanciju uzme njegovu ličnu kartu, međutim, kako navodi Bačevac, ... *otjerao me na drugi kraj mosta...*. Navodi da se nije mogao pomiriti s tim, te nastavlja da nudi svoju ličnu kartu, kao garanciju za Nedžada, da bi Čobić, nakon toga repetirao pušku i otjerao. Svjedok se unervozio, nije očekivo takvu reakciju.

389. Nedugo nakon toga došla su dvojica policajaca, Mitar i Zoran Tanasić, stavili u policijsko vozilo i odveli u Stanicu, tačnije u sobu stare milicije, ... *druga prostorija sa desne strane*. Svjedok dalje navodi da u prostoriju ulazi optuženi Tanasić, koji se penje na krevet od letvica, pokušavajući da nogom udari svjedoka, ali ne uspijeva jer se svjedok povukao zbog čega mu je opsovao majku.

390. Opisujući dalja dešavanja, svjedok je naveo da je u prostoriji sa Tanasićem bio još jedan policajac, koji ga je gurnuo, a optuženi Tanasić, dok je svjedok bio u padu udario nogom u lice, ... *osjetio sam krvi iz nosa i usta...*, nakon čega ga udara, još dva puta,

nogom u glavu, imao je čizme na nogama. Zatim ga počinje šamarati, istovremeno mu govoreći „sjećaš li se ti mene, mamicu ti j***m“.

391. Nakon toga je izveden do prve prostorije kad se ulazi u Stanicu, gdje se umio na staroj česmi, da bi ga, na tom mjestu, počela udarati trojica policajaca, po cijelom tijelu, ne može se izjasniti o kome se radilo, obzirom da se skupio, kako ga ne bi udarali po vitalnim organima. Vraćen je u pritvorsku sobu, a potom ga uvode u dežuranu koja je bila puna ljudi, u kojoj je s lijeve strane sjedio optuženi Đokić, koji mu se obratio govoreći „... šta je Bačevac, šta je bilo, jesi to pio ... naspavaj se ... dežurni će te pustiti u jutro.“

392. Nakon razgovora sa Đokićem u prostoriju su došla 4 mlađa policajca, koji su ga *izvukli* i tukli, a jedan od njih ga je udario policijskom palicom dva puta u glavu, usljed kojih udaraca je izgubio svijest. Poslije jedno dva sata, doveden je u veliku salu u Stanici, *...soba za sastanke.*, te mu je rečeno da će biti pušten ako kaže imena ljudi koji imaju oružje, na što je svjedok odgovorio da samo policija ima oružje, nakon čega je odmah dobio šamar, ali Boro Zelenović nije više dao da ga tuku.

393. Sem toga, svjedok je na glavnom pretresu, u vezi optuženog Tanasića, izjavio da su školska generacija, išli su u istu školu u Bijeljini i putovali istim autobusom do Bijeljine. Svjedok je, opisujući izgled optuženog iz inkriminisanog perioda, naveo da je u ljeto 1992. godine Tanasić bio visok 170 cm, okruglog lica, plavo-smeđe kose, oblijev nosa ... *malo bucmastiji...*, da bi potom istog prepoznao na glavnom pretresu, *... sjedi u sudnici ... u bijeloj bež majci.* Na kraju, svjedok je na Zapisniku o prepoznavanju od 18.11.2015. godine, prepoznao optuženog i to na fotografiji pod brojem 2, što je dodatno potvrdio kada mu je na glavnom pretresu prezentovan isti, ali nepotpisan Zapisnik o prepoznavanju od 18.11.2015. godine, te je i tom prilikom prepoznao optuženog Tanasića na fotografiji pod brojem 2, ispod koje se potpisao.

394. Dakle, ovakav iskaz svjedoka, Vijeće nalazi iskrenim, svjedok je, bez bilo kakvih namjernih konstrukcija, jednostavno i upečatljivo opisao šta mu se zaista dešavalo u prostorijama SOM Janja, ne samo u odnosu na postupanje optuženog Tanasić, već i u odnosu na sva događanja, od trenutka kada je doveden, pa do njegovog puštanja.

395. Nadalje, u donosu na radnje opisane pod tačkom I, b) za koje je Vijeće osudilo optuženog Tanasića, svoj iskaz na glavnom pretresu dao je i oštećeni, svjedok Mustafa Hadžić, navodeći da je krajem septembra ili oktobra 1992. godine, u jutarnjim satima, u dvorištu njegove porodične kuće, dok je sjedio na terasi, pojavilo policijsko vozilo iz kojeg su izašli Dušan Pantić, Milan Marković i Zoran Tanasić, koji mu je tada opsovao majku, a istovremeno Pantić uperio pušku u svjedokovu suprugu, naredivši da se otvore sve prostorije u kući. Sva trojica su, kritične prilike, imali policijske uniforme i bili su naoružani.

396. Opisujući daljnja dešavanja u dvorištu svoje kuće, svjedok je naveo da ga je Tanasić počeo udarati pesnicom, istovremeno ga ispitujući, kako kaže ... *gdje ti je ovo, gdje ti je ono...* Nastavio je sa udarcima u predjelu glave, istovremeno mu psujući balijsku majku, dok insistira da mu svjedok kaže gdje mu je naoružanje, ... *čak me pita gdje mi je top ...*

397. Kada je u pitanju težina povreda koje je, tom prilikom, zadobio, svjedok je izjavio da je ostao bez zuba, usljed polomljene vilice, posebno ističući da mu je od zadobijenih povreda, mnogo teže palo, kako kaže ... *što me tuče balavac, a ne zreo čovjek ...*, pri tome

govoreći mu i ... *seljače, uzmi A4 fomrat i piši šta znaš o naoružanju ... čuvaj taj spisak ... doći ću naveče.*

398. U popodnevnim satima, tačnije oko 6 sati je sam došao u Stanicu milicije, prijavio se dežurnom, kojimu je rekao da uđe u salu, u koju su nakon izvjesnog vremena ušla tri policajca, optužujući ga, a potom i tražeći od svjedoka da prizna da je član SDA, na koje optužbe im odgovara ... *nemate dokaza ... ako ih imate ... sam ću priznati da je to istina...* Potom, u salu, dolazi Marković i govori da je komandir rekao da niko ne smije tući Mustafu i ako bude da će on predati predmet DB. Bez obzira na Markovićevo upozorenje, svjedok je ipak otišao do komandira i požalio mu se da su mu izbili zube, a isti mu se kleo da ne zna ništa o tome i da mu o glavi radi Đokić.

399. Osim o navedenom, svjedok Hadžić je, na glavnom pretresu, naveo da optuženog nije znao prije kritičnog događaja, ali da je nakon rata od rođaka saznao da je to Tanasić. Odbrana je, prilikom unakrsnog ispitivanja, tvrdila da svjedok uopšte ne zna ko je Tanasić, da u vezi identiteta ima posredna i netačna saznanja o licu koje ga je udaralo u dvorištu kuće. Međutim, vidno uznemiren zbog tvrdnje odbrane, svjedok naglašava da je 1994. godine znao da je u pitanju optuženi Tanasić jer je i sam do tada živio u Janji. Sem toga, upitan od strane odbrane četvrtooptuženog da li je istina da je prevezao Tanasića do njegovog sela, svjedok je potvrdio istinitost tih navoda, ističući da je Zorana primio u auto kada ga je vidio da stopira na putu, uz napomenu da mu je iste prilike rekao i da nije zaslužio da mu stane i odveze ga u selo.

400. Takođe, oštećeni Hadžić je na glavnom pretresu pored opisanih radnji osuđujućeg dijela izreke presude, opisao i druga događanja, od toga gdje ga zatiče rat, odvođenja, pa sve do puštanja. Tako je svjedok na glavnom pretresu izjavio da su mu poznati i drugi slučajevi privođenja u stanicu, ističući da zna za Nedima Mujanovića i Huseina Spahića koji je, kako reče Mustafa, ... *umro na radnoj obavezi ...*, dok je za Nedima, koji je preminuo u Mariboru 1999. godine, rekao da je sa istim bio u Mađarskoj i tada mu je Nedim pričao da je pretučen u stanici milicije, koje povrede je svjedok lično vidio i to ... *u predjelu stomaka, modrice i oteklo....*

401. Dakle, shodno svemu navedenom, a kada je u pitanju iskaz svjedoka oštećenog, Vijeće mu, bez dvojbe, poklanja vjeru smatrajući da je istinit i pouzdan, bez namjere da neosnovano tereti optuženog.

402. Iako je oštećeni Bačevac, jedini svjedok koji je na glavnom pretresu opisivao krivično pravne radnje optuženog Tanasića navedene pod tačkom / a) osuđujućeg dijela izreke presude, odnosno oštećeni Hadžić jedini svjedok kada su u pitanju radnje optuženog navedene pod tačkom / b) izrele, Vijeće je cijenilo i iskaz Borivoja Zelenovića, policijskog službenika u SOM Janja, koji je na glavnom pretresu svjedočio u odnosu na činjenicu privođenja lica u SOM Janja, kao i razloga zbog kojih se pomenuta privođenja dešavaju, obzirom da posredno potvrđuje iskaze oštećenih Bačevca i Hadžića i to u odnosu na inkriminacije za koje je Tanasić oglašen krivim.

403. U tom pravcu, svjedok je potvrdio da mu je poznato da su lica privođena u stanicu, između ostalog, zbog toga što nisu imali kod sebe ličnu kartu, kao i lica koja su kršila javni red i mir, te lica za koja su imali informacije da posjeduju oružje, kako to opisuje svjedok, ... *da je neko rafal sasua, a Janja je malo mjesto.*

404. Svjedok je potvrdio da poznaje oštećene, pa je tako, Amira Baćevca opisao kao bahatog čovjeka, koji je, kako reče svjedok ... *i danas neugodan prema policiji*. Istine radi, svjedok Zelenović ne pominje događaj iz velike sobe, kada je spriječio dalje maltretiranje Baćevca, obzirom da nije ni pitan na pomenute okolnosti, ali je naveo da mu je Amir ispričao kako je policija bila nekorektna prema njemu, samo iz razloga jer dvojici policajaca nije htio pokazati ličnu kartu, ... *žalio se da nije dao ličnu policajcima Deliću i Tanasiću i još jednom, ne sjećam ... dobio par šamara..*

405. Također, svjedok je potvrdio da poznaje i oštećenog Hadžića, te naveo da se sjeća da su Ibrahim Gutić i Mustafa Hadžić privođeni, u Stanicu, zbog naoružanja. S tim u vezi, svjedok Zelenović je izjavio da je sreo Hadžića u dvorištu Stanice, kojom prilikom mu je ovaj, između ostalog, rekao da je priveden pod izgovorom da je njegov brat pravio nered na fudbalskoj utakmici, kada ga je Dušan Pantić zvani Kvrguša napao.

406. Pored iskaza Zelenovića i oštećenih, svjedok Husein Rahmanović je, na glavnom pretresu, naveo da poznaje Mustafu Hadžića i da zna da je ovaj pretučen, kako reče svjedok ... *navodno ga je istukao Zoran Tanasić, zašto i zbog čega ne znam.*

407. Odbrana optuženog Tanasića je osporavala kredibilitet i istinitost navoda oštećenog Baćevca, navodeći da je svjedok, u izjavi od 30.06.2014. godine, sam početak kritičnog događaja kontradiktorno objašnjavao, navodeći: „... *Neposredno pored Čobića nalazili su se i policajci Tanasić Zoran, koji je sa mnom išao u školu, i Mitar ...*“, dok je na glavnom pretresu tvrdio da su Tanasić i Mitar došli naknadno na poziv Čobića. Sem toga, a u svjetlu osporavanja kredibiliteta svjedoka, odbrana ističe da svjedok nije pružio bilo kakvo logično objašnjenje u vezi tvrdnje odbrane da je u sastavu patrole bio Amir Delić, aktivni policajac, temeljeći navedeno na tezi da je patrolni sastav *Delić-Lučić-Čobić* propisani sastav patrole, što prema stavu odbrane dodatno narušava istinitost navoda oštećenog.

408. S tim u vezi, na glavnom pretresu je svoj iskaz dao i Mitar Lučić, rezervni policajac i pozornik u patroli pri SOM Janja, u periodu 1992./1993. godine. Svjedok se sjeća privođenja Baćevca, obzirom da su tada u patroli bila dva rezervna i jedan aktivni policajac, vođa Amir Delić. Svjedok je naveo da je kolega Čobić bio te prilike u centru Janje kada ga je oštećeni napao, a kada su isti došli na poziv kolege, Baćevca su ubacili u službeno vozilo, ... *malo se opirao u autu ... Amiru rekao šta ćeš ti u četničkoj policiji*. Na kraju, svjedok Lučić navodi da su Baćevca ostavili u stanici i da ne zna šta se dalje dešavalo, a potom je dodao i to da tokom opisanih dešavanja, optuženi Tanasić nije bio tu, obzirom da je vođa Tanasićeve patrole bio Hajrudin Salkanović zvani Hajro.

409. Imajući u vidu sve navedeno, odbrana je, u završnim izlaganjima, istakla da je privođenje oštećenih, posebice Baćevca, referišući se upravo na iskaz Lučića i pomenute razlike i nelogičnosti u iskazu oštećenog, zapravo zakonita policijska interevencija s ciljem zaštite javnog reda i mira i sprečavanja oštećenog u ometanju službenog lica.

410. Nasuprot nastojanju odbrane da, ukazujući na razlike u datim iskazima, dovede u sumnju kredibilitet ovog svjedoka i njegovo svjedočenje iste, prema mišljenju Vijeća, nisu takve prirode da bi dovele u pitanje činjenično utvrđenje niti dovode u pitanje istinitost svjedočenja, zbog čega Vijeće iskaz svjedoka, dat na glavnom pretresu, nalazi jasnim, nedvosmislen, dosljednim i u bitnim dijelovima istim kao i iskaz dat u istrazi 30.06.2014. godine. U odnosu na navedene razlike na koje ukazuje odbrana, Vijeće ne nalazi da se, u konkretnom, radi o bitnim razlikama, koje bi, u konačnici, umanjile vjerodostojnost i

istinitost kompletnog iskaza ovog svjedoka, posebno ukoliko se uzme u obzir da svjedok, bez imalo dvojbe, u oba iskaza, jasno ukazuje da je optuženi Tanasić, upravo osoba koja ga u prostorijama stanice zlostavlja.

411. Dakle, uzimajući u obzir da se, prema ocjeni Vijeća, ne radi o bitnim razlikama u iskazima, kao i prihvatajući obješnjenje za navedne razlike koje je na glavnom pretresu svjedok dao, Vijeće je poklonio vjeru iskazu ovog svjedoka, nalazeći ga pouzdanim, te na osnovu istog, pri tom, dovodeći ga u vezu sa drugim dokazima, nesporno utvrdilo da je optuženi počinio krivično pravne radnje koje su mu stavljene na teret ovom tačkom precizirane optužnice.

412. Također, odbrana je, u završnim izlaganjima, osporavala i kredibilitet oštećenog Mustafe Hadžića, navodeći da je patrola u kojoj se nalazio i optuženi došla kod oštećenog zbog prijave da isti, u pomoćnom objektu, krije nelegalno pribavljeno oružje, te da ga je, te prilike, nakon što je to negirao, Dušan Pantić dva puta, šakom, udario, u kojem momentu se optuženi nalazio van dvorišta. Odbrana navedeno temelji na iskazu zaštićenog svjedoka O-5, koji je na glavnom pretresu istakao da Tanasić nije ulazio u dvorište kuće oštećenog Hadžića, te iskaza zaštićenog svjedoka O-6, koji je naveo da se sjeća pretresa kuće Hadžića te da je, tom prilikom, po priči Salkanovića, pronađeno ilegalno oružje zbog kojeg je i vršen pretres. Osim osporavanja kredibiliteta i istinitosti navoda oštećenog, odbrana, kao i u slučaju Baćevca, tvrdi da se, u konkretnom slučaju, radilo o zakonitoj policijskoj intervenciji.

413. Bez obzira na tvrdnju odbrane, cijeneći iskaz svjedoka-oštećenog Hadžića koji je, istina, unekoliko, bio konfuzan prilikom davanja odgovora, Vijeće nalazi, suprotno navodima odbrane, da je to prije posljedica sposobnosti izražavanja i reprodukcija, odnosno iznošenja sjećanja na ovaj događaj, koje je za svjedoka i sada traumatično, nego želje i namjere da optuženog tereti za nešto što ovaj nije učinio. Međutim, to nije umanjilo istinitost, uvjeljivost i pouzdanost njegovog svjedočenja da je upravo optuženi Tanasić preduzeo radnje izvršenja mučenja prema oštećenom i to na način opisan pod tačkom I b) osuđujućeg dijela izreke presude.

414. Osim toga, svjedok opisuje lik optuženog iz inkriminisanog vremena slično kao i većina drugih svjedoka (visok 170 cm, okruglog lica, plave, oblijeg nosa), pa iako, za Vijeće to nije od odlučnog značaja, ipak je malo vjerovatno da svi svjedoci griješe u pogledu identiteta optuženog. Tako, između ostalih, oštećeni Baćevac za optuženog kaže da je, u to vrijeme, bio visok oko 170 cm, plav smeđe kose, a koji opis je u bitnim djelovima u saglasnosti sa iskazima svjedoka Mehmeda Đerzića, Mustafe Mehmedovića, kao i Borivoja Zelenovića, koji je u čak tokom glavnom pretresa naglašavao da optuženog svi znaju, a u prilog tome je dodao i to da su se građani Janje, svih nacionalnosti, posebice Bošnjaci, nakon što je započeo postupak protiv istog, pred ovim Sudom, okupili i sastavili peticiju da se isti oslobodi svih optužbi.. Cijeneći navedeno, za Vijeće nije bilo sumnje, u pogledu identiteta osobe o kojoj je svjedočio oštećeni i zaključuje da se upravo radi o optuženom Zoranu Tanasiću, posebno cijeneći da se radi o osobi koju poznaje većina mještana Janje.

415. Vijeće nalazi da se ne može od svjedoka očekivati da se tačno sjeti svakog detalja, s obzirom na njegovo tadašnje psihičko opterećenje, a posebno imajući u vidu protek vremena. Međutim, svjedok je dosljedan u tvrdnji da ga je optuženi Tanasić, na opisani

način, u dvorištu porodične kuće pretukao, te istovremeno zastrašivanjem s ciljem dobijanja informacija u vezi oružja vršio psihičko zlostavljanje i ponižavanje istog.

416. Dakle, vijeće, bez dvojbe, poklanja vjeru iskazu ovog svjedoka, nalazeći da svjedok govori o doživljenom, jasno identifikujući optuženog kao vinovnika njegovog stradanja, ne želeći time da tereti optuženog više od objektivno doživljenog, niti da preuveliča patnje koje je pretrpio. S tim u vezi, cjeneći iskaz oštećenog, te dovodeći ga u vezu sa prethodno navedenim dokazima, Vijeće je nesporno utvrdilo da je optuženi počinio krivično pravne radnje koje su mu stavljene na teret tačkom I b) osuđujućeg dijela izreke presude.

417. U konačnici, Vijeće je cijenilo i tezu odbrane da privođenje, a potom i postupanje optuženog, ali i drugih policijskih službenika prema oštećenim predstavljaju zakonite intervencije policijskih službenika. Međutim, Vijeće navedeno nalazi neosnovanim, obzirom da odbrana, u odnosu na ovako postavljenu tezu, osim paušalnih navoda, ovom Vijeću nije ponudila niti jedan dokaz koji bi svojom kvalitetom i snagom argumenata doveo u pitanje iskaze svjedoka, prevashodno oštećenih, koje je Vijeće, a kako je to ranije i naedeno, našlo vjerodostojnim i istinitim, iz kojeg razloga im je i poklonila vjeru.

418. Naime, suprotno navodima branioca optuženog Tanasića, inkriminirane radnje koje se optuženom stavljaju na teret, po nalaženju vijeća, u velikoj mjeri odstupaju od principa čovječnosti i osnovnih principa humanog postupanja, obzirom na ostvarene posljedice koje dosežu takav intenzitet i jačinu zbog kojih se mogu kvalifikovati kao radnje izvršenja mučenja. Stoga, Vijeće primjećuje da odbrana zanemaruje sveukupnost okolnosti pod kojima se kritični događaji odigravaju, a koji, kao takvi, eventualno bi i mogli biti cjenjeni kao zakonito postupanje policije, ako bi kritične događaje, posmatrali kroz prizmu mirnodobskih uslova i vremena bez postojanja sukobljenih strana i njihovog aktivnog učešća u istim. Međutim, kada se sagleda kontekst vremena, mjesta i okruženja u kojem se oštećeni Baćevac i Hadžić nalaze, te, dodatno, stavljanjem u izgled i zastrašivanjem, od strane optuženog, da će se fizičko zlostavljanje nastaviti istim intenzitetom, ako i dalje ostanu pri stajalištu da im nije poznato ništa u vezi naoružavanja, zasigurno je, da je kod oštećenih, osim nanošenja fizičke boli izazvalo i ozbiljan strah, što po svom karakteru i značaju predstavlja grubi nasrtaj na dostojanstvo oštećenih, a što, kao takvo, ima obilježje radnji izvršenja mučenja, kao ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

419. Shodno navedeno, za ovo Vijeće je nesporno, da je optuženi postupao sa direktnim umišljajem, odnosno, znao je i bio je svjestan da radnje preduzima u odnosu na lica koja su zaštićena međunarodnim konvencijama, te da je zabranjen svaki vid mučenja, posebice nečovječnim postupanjem optuženog, kako u smislu zabrane povreda tjelesnog integriteta, tako i u smislu zabrane povrede ljudskog dostojanstva, a protivno kojim zabranama je, kako je to dokazano, van razumne sumnje, optuženi postupio.

420. Dakle, imajući u vidu sve navedeno, vijeće je našlo dokazanim, na nesumnjiv način, da je optuženi Zoran Tanasić preduzeo radnje za koje je oglašen krivim, a u kojim radnjama su se ostvarila obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ.

TAČKA II I III IZREKE PRESUDE U ODNOSU NA OPTUŽENOG MILANA ĐOKIĆA I MLADENA KRAJIŠNIKA

421. Imajući u vidu istovjetnost radnji izvršenja za koje su optuženi Đokić i Krajišnik osuđeni, vrijeme njihovog izvršenja, kao i oštećene koji su na glavnom pretresu saglasnim izjavama potvrdili činjenične navode u odnosu na pomenute tačke izreke presude, Vijeće je, radi lakšeg razumijevanja izvršilo grupisanje tačaka **II i III** osuđujućeg dijela izreke presude, ujedno razmatrajući i cijenivši dokaze koje se tiču navedenih tačaka kao jednu nedjeljivu cjelinu. Ovo posebno iz razloga, što je jedina razlika u navedenim tačkama izreke presude u odnosu na optuženog Đokića, u činjenici da je isti, radnjama pomaganja opisanim u tački II omogućio nepoznatim pripadnicima MUP RS, a radnjama opisanim pod tačkom III izreke omogućio identifikovanom izvršiocu, saoptuženom Krajišniku, a za koje radnje su navedenom tačkom, oba optužena, izrekom presude, i osuđena.

422. S tim u vezi, a imajući u vidu da je ovo Vijeće, dalo iscrpno obrazloženje u odnosu na status SOM/SM Janja i status optuženog Đokića za period obuhvaćen preciziranom optužnicom, Vijeće, na ovom mjestu neće davati obrazloženja u vezi navedenog, posebno ako se ima u vidu da je, van razmne sumnje, utvrđeno da je optuženi u inkriminisanoj periodu, u SOM Janja, vršio dužnost komandira stanice. Sem toga, Vijeće će radi lakšeg razumijevanja obrazložiti razloge kojim se vodilo prilikom utvrđivanja krivične odgovornosti optuženog Đokića, shodno poziciji i načinu izvršenja krivičnog djela za koje je i osuđen, a potom dati obrazloženje i razloge kojim se vodilo kod utvrđivanja krivične odgovornosti optuženog Krajišnika.

423. Vijeće je, na temelju izvedenih dokaza, cijeneći iskaze saslušanih svjedoka, pojedinačno i u njihovoj međusobnoj povezanosti, na nesumnjiv način, našlo utvrđenim da je optuženi Milan Đokić, radnjama opisanim pod tačkama **II⁴⁵ i III⁴⁶**, pomagao, podržavao i

⁴⁵ Tačkom **II** izreke presude optuženi Milan Đokić oglašen je krivim da je U prvoj polovini 1993. godine a najkasnije do 20. juna 1993. godine, Đokić Milan, u svojstvu komandira SOM Janja, pomogao u mučenju odnosno premlaćivanju civila Hukić Salke, Durgutović Mehmeda i Trebinčević Muharema, mještana bošnjačke nacionalnosti s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, a koja mučenja su počinili nepoznati pripadnici MUP-a RS na koji način su tim civilima namjerno nanijeli snažne fizičke i duševne boli i patnje, i to tako što je Đokić, nepoznatim pripadnicima MUP-a RS stavio na raspolaganje prostorije odjeljenja za ispitivanje, gdje je potom izvršeno i premlaćivanje istih, te kada bi se na njihov upit civilni izjasnili da im nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, kao komandir nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi ta mučenja, iako je bio svjestan i znao za njih, na koji način je podržao i odobrio takva mučenja, i to: a) u prvoj polovini 1993. godine a najkasnije do dvadesetog juna 1993. godine, nakon što su nepoznati pripadnici MUP-a RS ispitali Hukić Salku, koji je u međuvremenu umro, ovoga su i napali, udarajući ga u više navrata po čitavom tijelu, za koje vrijeme je u stanici bio prisutan Đokić Milan, b) u prvoj polovini 1993. godine a najkasnije do dvadesetog juna 1993. godine, nakon što su nepoznati pripadnici MUP-a RS ispitali Durgutović Mehmeda, istog su i napali, udarajući ga u više navrata nogama i pesnicama po čitavom tijelu, da bi se potom ti isti policajci popeli na stol i skakali mu na tijelo dok se nalazio na tlu, usljed kojih udaraca je Durgutoviću polomljen mali prst na desnoj ruci, a više puta gubio je svijest, za koje vrijeme je u stanici bio prisutan Đokić Milan, c) prvoj polovini 1993. godine a najkasnije do dvadesetog juna 1993. godine, nakon što su nepoznati pripadnici MUP-a RS ispitali Trebinčević Muharema, ovoga su i napali, udarajući ga u više navrata pesnicama i nogama po čitavom tijelu, za koje vrijeme je u stanici bio prisutan Đokić Milan,

⁴⁶ Tačkom **III** izreke presude optuženi Milan Đokić i Mladen Krajišnik oglašen su krivim što su U prvoj polovini 1993. godine, a najkasnije do 20. juna 1993. godine, Milan Đokić, u svojstvu komandira SOM Janja, pomogao u mučenju odnosno premlaćivanju civila Nedima Trebinčević, mještana bošnjačke nacionalnosti, s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, a koje mučenje je počinio policajac Mladen Krajišnik, nakon što se na njegov upit Nedim Trebinčević izjasnio da mu nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, da bi ga zatim Krajišnik premlatio nanoseći mu tako snažnu fizičku i duševnu bol i patnju, a Milan Đokić, kao komandir nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi to mučenje iako je bio svjestan i znao za to, na koji način je podržao i odobrio takvo mučenje i to: a) u prvoj polovini 1993. godine, a najkasnije do dvadesetog juna 1993. godine, nakon što je Mladen Krajišnik ispitao Nedima Trebinčevića, istog je napao, udarajući ga u više navrata nogama obuvenim u čizme i zatvorenim pesnicama po čitavom tijelu, glavi, leđima i bubrezima, usljed kojih udaraca mu je polomljen i zub, za koje vrijeme je u stanici bio prisutan Milan Đokić.

na drugi način učestvovao u radnjama koje su rezultirale mučenjem oštećenih Salke Hukića, Mehmeda Durgutovića, Muharema Trebinčevića i Nedima Trebinčevića, a optuženi Krajišnik radnjama opisanim pod tačkom III direktno učestvovao u mučenju oštećenog Nedima Trebinčevića, i to na način kako je to opisano u osuđujućem dijelu izreke presude, poklanjajući vjeru iskazima oštećenih svjedoka za koje je vijeće *van svake razumne sumnje* utvrdilo da su istiniti, vjerodostojni i ničim dovedenim u sumnju.

424. Svjedoci/oštećeni Muharem i Nedim Trebinčević su na jasan i uvjerljiv način opisali postupanje nepoznatih pripadnika MUP RS-a, ali i postupanje optuženog Krajišnika prema njima u prostorijama SOM Janja, a koje nezakonito postupanje im je omogućio upravo optuženi Đokić, tadašnji komandir SOM Janja, a kako u njihovim saglasnim iskazima nije identifikovalo bilo kakvu suštinsku protivrječnost, vijeće utoliko nije imalo razloga da ovakvim iskazima oštećenih u potpunosti ne pokloni vjeru.

425. Imajući u vidu da je činjenični opis obje tačke izreke presude konzumiran iskazom svjedoka Muharema Trebinčevića, vijeće je prevashodno izvršilo analizu, a potom i ocjenu njegovog iskaza, dovodeći ga u vezi sa cjelokupnim kontekstom i sa iskazima ostalih svjedoka.

426. Cijeneći iskaz oštećenog Muharema Trebinčevića koji je u svojstvu svjedoka saslušan na glavnom pretresu, Vijeće je u potpunosti poklonilo vjeru njegovom usmenom kazivanju i, *van razumne sumnje*, ustanovilo da je optuženi Milan Đokića, a cijeneći činjenicu da je isti bio na poziciji Komandira SOM-a, pomagao, podržavao i na drugi način učestvovao u radnjama koje su rezultirale radnjom izvršenja mučenja oštećenih, na način kako je to opisano u osuđujućem dijelu izreke presude.

427. Naime, svjedok navodi kako su u jutranjim satima, u mjesecu aprilu 1993. godine, u dvorište njegove porodične kuće došla trojica policajaca sa policijskim vozilom, od kojih je svjedok poznavao Boru Zelenovića, dok drugu dvojicu nije poznavao. Rečeno je tada svjedoku da treba poći sa njima u policijsku stanicu, sjeo je u vozilo, a jedan od tih nepoznatih policajaca ga je udario, rekaviši mu: *... sad ćeš vidjeti kad dođeš u stanicu...* Dovode ga u stanicu, gdje zatiče i oštećene Mehmeda Durgutovića zvanog Mačak i Salku Hukića, ali i optuženog Milana Đokića, *... bio je dežurni s lijeve strane, imao je policijsko odijelo...*, te dodao, da je ličnu kartu upravo predao optuženom Đokiću, koji mu se tada obratio riječima: *... eto vam SDA, eto vam Jahija...* Nakon toga, svjedok je odveden u drugu prostoriju.

428. Opisujući dalji tok dešavanja u Stanici, a nakon što je u prostoriji zatekao oštećene Durgutovića i Hukića, svjedok navoda da je odmah počelo i fizičko zlostavljanje i maltretiranje „... stavili su me uz neke željezne ormare ... stavili ruke iz leđa ... počeli su nas odmah udarati...“. Nakon toga im je rečeno da napišu gdje su i sa kim bili, ko sve ima oružje, a na koja pitanja je oštećeni odgovorio da je bio sa braćom u inostranstvu, a za rođaka Nedima Trebinčevića je rekao da se nalazi u Mađarskoj misleći da ga tako štiti, ne znajući u tom momentu da se isti nalazi u susjednoj prostoriji.

429. Međutim, predočili su mu fotografije, i to sa skupa SDA u Janji, na kojim su se, između ostalih, nalazila sva trojica oštećenih, ali i rođak Nedim, dodavši da je zapravo prepoznao sve osobe sa predočenih fotografija, *... osim Nedima, bio je i Hajrudin, moj brat, ovaj, bio je...* Odmah su ga nastavili udarati, obzirom da je, kasnije je to shvatio, nakon pokazane fotografije, svima u prostoriji bilo jasno da ne govori istinu. Nastavljaju da

maltretiraju i Durgutovića i Salkića, ... *lica u šarenim uniformama, zvali su ih šarenici ...*, te je dodao da mu je i rođak Nedim govorio da su, te prilike, i njega, u drugoj prostoriji, *prebili šarenci*. Opisujući način na koji su zlostavljani, svjedok je istakao da su ih udarali i nogama i rukama, najviše po leđima i nogama, te u stomak, što je trajalo oko pola sata, nakon čega su im opet tražili da napišu ko od Bošnjaka Janje ima oružje, bez obzira što im od početka govore da ne znaju takve informacije.

430. Nadalje, svjedok je izjavio da je pušten nakon izlaska *šarenaca* iz prostorije, vratili su mu ličnu kartu, a tom prilikom, obzirom da posljednji izlazi iz stanice, jedan od tih *šarenaca* udara ga nogom u stražnjicu, od kojeg udarca je pao, da bi mu šarenac rekao da se ustane ili ... *će me okrenuti kao prase...*, kako to reče svjedok.

431. Takođe, svjedok je, na glavnom pretresu, naveo da su maltretirali i oštećene Hukića i Durgutovića, obzirom da su sva trojica bili u istoj prostoriji SOM Janja, odnosno, svjedok je izjavio da su ih, tom prilikom, svu trojicu, *šarenci*, na isti način udarali. Na kraju, svjedok je naveo da je imao vidne povrede na leđima, ali da to nije prijavio, jer kako reče, ... *nisam imao kome, nisam mogao to učiniti*.

432. Dakle, ovakav iskaz svjedoka, Vijeće nalazi iskrenim, svjedok je, bez bilo kakvih namjernih konstrukcija, jednostavno i upečatljivo opisao šta mu se zaista dešavalo u prostorijama SOM Janja, ne samo u odnosu na postupanje i mučenje, već i u odnosu na sva događanja, od trenutka kada je doveden, pa do njegovog puštanja.

433. Navode oštećenog, na glavnom pretresu, je potvrdio i svjedok Nedim Trebinčević koji je i sam kritične prilike doveden, a potom i fizički maltretiran u prostorijama SOM Janja. Tako je svjedok Trebinčević, opisujući dešavanja tokom kritične prilike, istakao da je prvo doveden u prostorije SOM Janja nakon čega je sproveden u prostoriju gdje je, prema kazivanju na glavnom pretresu, zatekao optuženog Đokića, a potom i u prostoriju s desne strane, gdje su mu pokazivane fotografije, i gdje je ispitivan i zastrašivan, a potom i zlostavljan. Pored toga što je potvrdio navode oštećenog Muharema Trebičevića u vezi razloga i načina privođenja u SOM Janja, oštećeni je, u nastavku svjedočenja, potvrdio i prisustvo Muharema, Salke i Mehmeda, koje je zatekao u prostoriji u koju je odveden nakon dva sata, dodavši pri tome da je ... *Durgutović bio je crven u licu*. Naveo je da je doveden sam, ali je iz prostorije u kojoj se nalazio čuo da, ispred vrata, nekoga tuku i da taj moli da ga prestanu udarati. Kasnije je saznao da se radilo o Durgutoviću.

434. U tom pravcu, Vijeće je cijenilo i izjavu svjedoka Mehmeda Durgutovića⁴⁷, koja je pročitana na glavnom pretresu, dana 11.09.2016. godine obzirom da je isti preminuo⁴⁸. S tim u vezi, svjedok Durgutović je, skoro na istovjetan način, opisivao kritični događaj, kao i Muharem i Nedim Trebinčević. Naime, svjedok je naveo da je u mjesecu junu 1993. godine, dok je bio u samoposluzi koje je u blizini njegove kuće, primjećen od trojice policajaca SOM Janja, koji su gledali u neke fotografije, a potom i prišli svjedoku, rekavši mu da krene s njima, što je i učinio. Ušao je u policijsko vozilo, niko mu se tada nije obratio, sve do dolaska u stanicu, kada ga preuzima, kako kaže... *policajac iz Bijeljine, koji me je na samom ulazu u tu prostoriju gurnuo i jako udario nogom u stražnjicu*.

⁴⁷ Dokaz Tužilaštva T-5 Zapisnik o saslušanju svjedoka P-16-14/3-1-04-2-124/13 od 12.12.2013. godine

⁴⁸ Dokaz Tužilaštva T-5 Izvod iz MKU za lice Durgutović Mehmed, Općina Bijeljina broj: 05/2-202-1-88/17 od 06.03.2017. godine

435. Zatim je premješten u drugu prostoriju u koju dolazi optuženi Đokić sa dva policajca, u pratnji. I ovaj svjedok je izjavio da su mu predočavane fotografije sa skupa SDA Janja, kada ga je Đokić upitao zašto nosi zastavu SDA, pa mu je odgovorio da je i on glasao za SDS, nakon čega je, Đokić rekao toj dvojici policajaca „*eto vam ga*“, a potom napustio prostoriju. Odmah su ga počeli udarati nogama i rukama po cijelom tijelu, ... *slomili su mi mali prst desne ruke...*, da bi od siline udaraca i iznemoglosti legao na pod, a policajci, kako to reče svjedok... *popeli na stol ... sa kojeg su skakali na mene...*, usljed kojih udaraca je u više navrata gubio svijest. Sem toga, potvrdio je svjedok i prisustvo ostalih oštećenih kritične prilike, navodeći... *sjećam se da su to bili Trebinčević Bego (Nedim Trebinčević), njegov amidžić (Muharem Trebinčević) i sin Mehe Hukića (Salko Hukić), ali i optuženog Đokića prilikom napuštanja staničnog odjeljenja.*

436. Kada su u pitanju iskazi ovih svjedoka, odnosno iskaz koji je na glavnom pretresu dao svjedok Nedim Trebinčević i izjava Durgutovića pročitana na glavnom pretresu, Vijeće im poklanja vjeru, smatrajući iste vjerodostojnim, i kao takvim, u bitnim dijelovima, saglasnim sa iskazom svjedoka Muharema Trebinčevića. Odbrana je osporavala kredibilitet i tačnost njihovih navoda, prevashodno u vezi prisustva Đokića u vrijeme inkriminacija, pri tome posebno ističući izjavu Muharema Trebinčevića da Nedim nije bio sa ostalim u istoj prostoriji. S tim u vezi, posmatrajući iskaze kroz prizmu istaknutih prigovora, Vijeće je iste našlo neosnovanim, obzirom da su prema stavu Vijeća, navedene razlike, kao i neodređenosti prilikom davanja odgovora, prije posljedica sposobnosti reprodukcija sjećanja na događaj od prije gotovo 30 godina, nego želje i namjere da optuženog terete za nešto što nije učinio. Bez obzira na prethodno navedeno i činjenicu da su svjedoci u određenoj mjeri svjedočili na način i uz razlike opisane kroz predstavljenu tezu odbrane, ipak, Vijeće je iste cijeno neznatnim za uspješno rušenje kredibilitet svjedoka, a time i oslobađanja optuženog odgovornosti za inkriminisane radnje.

437. Sem toga, prilikom donošenja osuđujuće odluke u odnosu na inkriminisane radnje, Vijeće je posebno cijeno činjenicu da je svjedocima od ranije poznat optuženi Đokić, kao mještani Janje, prijeratni policajac, poznat pod nadimkom „*Miće*“, opisujući optuženog kao komandira/zamjenika komandira, odnosno rukovodioca staničnog odjeljenja, koji je bio prisutan, kako prilikom dovođenja (... *eto vam SDA, eto vam Jahija* ...), tako i puštanja iz stanice (... *Miće ... svima rekao da nikome ne govorimo gdje smo bili* ...). Navedeno, između ostalog, umnogome, učvršćuje uvjerenje Vijeća da je uistinu i *van razumne sumnje* upravo optuženi Milan Đokić, kao komandir staničnog odjeljenja Janja, CSB Bijeljine, učestvovao u mučenju oštećenih Salke Hukića, Muharema Trebinčevića, Mehmeda Durgutovića i Nedima Trebinčevića, tako što je pomogao optuženom Krajišniku i nepoznatim pripadnicima MUP RS-a, stavljajući im na raspolaganje prostorije za ispitivanje SOM Janje, koji su tom prilikom, oštećenima nanosili snažne fizičke i psihičke boli i patnje s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane Bošnjaka Janje, kojom prilikom je i on bio prisutan u Stanici.

438. Imajući u vidu činjenicu da su oštećeni fizički maltretirani, te cijeneći okolnost zastrašivanja, na način da im je istovremeno prijećeno daljnjim maltretiranjem, ukoliko ne saopšte informacije ko od Bošnjaka Janje posjeduje oružje, Vijeće je, nesumnjivo utvrdilo da su tom prilikom, oštećenim nanesene snažne fizičke i psihičke patnje, sa namjerom iznuđivanja informacija, zbog čega je Vijeće, našlo da je *van svake razumne sumnje*, prekoračen prag nečovječnog postupanja i zakonitog policijskog ispitivanja, što je u konačnici za posljedicu rezultiralo mučenjem oštećenih, kojim postupanjem se konstituiše biće krivičnog djela Ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

439. Nadalje, iako su svjedoci, istine radi, potvrdili kako optuženi Đokić nije neposredno učestvovao u njihovom maltretiranju, Vijeće je, krivičnu odgovornost optuženog utvrdilo na bazi njegovog pomaganja u zlostavljanju oštećenih, tako što je Krajišniku i drugim pripadnicima MUP RS-a, snagom vlastitom autoriteta i pozicije koju je obavljao, u inkriminisanom periodu, kao komandir SOM Janja, stavio na raspolaganje prostorije odjeljenja za ispitivanje, pri čemu, Vijeće nalazi za nesporno da je optuženi znao ili je morao znati da će oštećeni Salko Hukić, Muharem Trebinčević, Mehmed Durgutović i Nedim Trebinčević biti zlostavljani u prostorijama SOM Janja i upravo sa takvim znanjem i sviješću neposredno preduzeo radnje koje su, u konačnici, rezultirale mučenjem oštećenih u prostorijama staničnog odjeljenja za vrijeme dok je optuženi bio komandir istog, uz to, znajući da ne postoji osnov za njihovo **pritvaranje. Eto vam jahija**

440. Na kraju, Vijeće je cijeno i prigovor odbrane u vezi izjave Mehmeda Durgutovića, te isti nalazi neosnovanim, obzirom da se odluka o krivičnoj odgovornosti optuženog Đokića ne temelji, isključivo, na tom dokazu. Dakle, suprotno navodima odbrane, Vijeće je cijeneći iskaz Nedima Trebinčevića i izjavu Mehmeda Durgutovića, u njihovoj logičkoj cjelovitosti, utvrdilo da isti, na nesumnjiv način, potvrđuju činjenično utvrđenje, zbog čega Vijeće, prevashodno iskaz oštećenog Muharema Trebinčevića, dat na glavnom pretresu, nalazi jasnim, nedvosmislenim, dosljednim i u bitnim dijelovima saglasnim sa iskazima ostalih svjedoka – sva tri oštećena su dovedena u SOM Janja gdje su pretučeni, u vrijeme kada je komandir bio optuženi Đokić.

441. Dakle, imajući u vidu sve navedeno, Vijeće je našlo dokazanim, na nesumnjiv način, da je optuženi Milan Đokić preduzeo radnje za koje je oglašen krivim pod tačkama **II i III** osuđujućeg dijela izreke presude, a u kojim radnjama su se ostvarila obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, u vezi sa članom 24. istog Zakona.

442. Imajući u vidu da je Vijeće tačkom **III** izreke presude, pored optuženog Đokića, krivim oglasilo i optuženog Krajišnika, pri tome, temeljeći odluku o krivičnoj odgovornost imenovanog za radnje opisane u činjeničnom opisu ove tačke izreke, samo na iskazu jednog svjedoka, konkretno oštećenog Nedima Trebinčevića, čija je istinitost i pouzdanost, posredno potkrepljena cjelokupnim kontekstom događanja koji je opisan, prevashodno, u iskazima Muharema Trebinčevića i materijalnom dokazu T-5A, odnosno izjavi Mehmeda Durgutovića od 12.12.2013. godine.

443. Bez namjere da svojim iskazom proširi krivičnu odgovornost optuženog Krajišnika i na one radnje koje nije počinio, svjedok je na glavnom pretresu, ali i u toku istražnog postupka **(O2-1)**⁴⁹, na vjerodostojan način opisao slijed događanja u prostorijama SOM Janja, a koji se opis, nedvojbeno uklapa u cjelokupan kontekst dešavanja koji je opisan i od strane prethodno navedenih oštećenih, ali i ostalih svjedoka koji su opisivali vlastita iskustva prilikom dovođenja u SOM/SM Janja.

444. Shodno navedenom, opisujući slijed događaja koji su prethodili njegovom odvođenju u SOM Janja, svjedok Nedim Trebinčević je na glavnom pretresu naveo da se ne sjeća

⁴⁹ Zapisnik o saslušanju svjedoka Nedima Trebinčevića broj P-16-14/3-1-04-2-124/13 od 09.12.2013. godine, Državna agencija za istrage i zaštitu

kada je priveden, ali taj događaj u pogleda vremena, vezuje za smrt majke i oca, odnosno da se isti desio u proljeće 1993. godine, poslije januara kada je majka preminula, a prije augusta 1993. godine, kada je otac preminuo. Svjedok je tada bio zaposlen u Kočevcu i prilikom prolaska kroz čaršiju, konkretno, pred sami ulaz pristiže policijsko vozilo iz kojeg izlazi policajac, govori mu da sjedne u vozilo u kojem je sjedio Boro Zelenović, kako reče ... *Krajišnik me gurnuo u auto.*, da bi potom svjedoka odvezli u SOM Janja.

445. Dovode ga pred stanicu, izvlače iz vozila i uvode u sobu, ... *druga vrata desno ... bio je tu i krevet.* Tada mu optuženi Krajišnik pokazuje dvije fotografije na kojoj su bili svjedok i Durgutović zvan Mačaka sa dignutom zastavom SDA, te ga udara preko usta i nakratko izlazi, potom se vraća i govori mu da piše ko ima oružje. Svjedok je tada rekao Krajišniku da ne zna ništa u vezi oružja, a kako mu je bilo poznato da lovci imaju oružje, njihova imena je i napisao. Kada je optuženi vidio šta se nalazi na papiru, počeo mu je psovati majku i udarati ga nogom u prsa. Imao je vojne čizme i plavo šareno odijelo, te je nastavio sa udarcima, kako to opisuje ... *udarao me zatvorenim šakama u glavu ...*, da bi opet nastavio sa udarcima nogom, ... *6 ili 7 puta ...*, a potom ga je *nabio* u čošak i tukao po bubrezima. Svjedok je dalje istakao da mu je od prvog udarca slomio zub, a svo vrijeme psovao mu je majku, koja je preminula nekoliko mjeseci ranije.

446. U vezi sa identitetom optuženog Krajišnika, odbrana je u cilju osporavanja kredibiliteta oštećenog istakla da je optuženi otprilike iste starosne dobi kao i oštećeni, a da je u iskazu iz istrage iz 2013. godine, opisujući lice koje ga gura u automobil, a potom i fizički maltretira, izjavio: *„... iz automobila je izašao policajac u uniformi kojeg su zvali Krajišnik ... mislim da nije bio iz Janje ... mogu ga opisati kao lice visine oko 180 cm, srednje tjelesne građe ... imao je otprilike oko 40 godina.“* Izjašnjavajući se u pogledu starosti lica koje ga je privelo u Stanicu, svjedok je jednostavno rekao ... *Krajišnik mi je tada bio strašan ...*, Vijeće je, u konačnici, poklonilo vjeru iskazu ovog svjedoka, budući da je tokom davanja iskaza na glavnom pretresu na istovjetan i detaljan način opisao okolnosti privođenja, ispitivanja, a posebice maltretiranja, kao i u iskazu iz istrage. Konačno, na poziv predsjednika vijeća da prepozna Krajišnika u sudnici, svjedok je bez dvoumljenja, identifikovao optuženog, ... *tu je u sudnici, četvrti red, drugi odozdo, plava jakna.*

447. Osim toga, suprotno tezi odbrane da je lice koje zlostavlja oštećenog zapravo osoba sa nadimkom Krajišnik, porijeklom iz Banja Luke, brojni svjedoci su potvrdili da su optuženog Mladena Krajišnika, iz Hadžića, viđali u svojstvu policijskog službenika u prostorijama SOM/SM Janja, pa tako, između ostalih, i svjedok Mustafa Hadžić koji je na glavnom pretresu naveo da je u SOM Janja upoznao ... *Mladena Krajišnika iz Hadžića ...*, koji je ušao kod komandira Bogdanovića i obavijestio ga da se svjedok nalazi u stanici. I svjedok Amir Bačevac je potvrdio prisustvo optuženog u SOM Janja, kada je opisivao vlastito privođenje u stanicu, rekaviši ... *tu je bio Mladen sa kojim se Ljubiša posvađao.*

448. Dakle, cjeneći sve navedeno, u svjetlu istaknutog prigovora odbrane, za Vijeće nije bilo sumnje, u pogledu identiteta osobe o kojoj je svjedok - oštećeni Nedim Trebinčević govorio, te na kraju, van razumne sumnje i zaključuje da se upravo radi o optuženom Mladenu Krajišniku. U tom pravcu, Vijeće smatra za potrebnim na ovom mjestu napomenuti, da se ne može od svjedoka, posebno kada se radi o oštećenim licima, očekivati da se tačno sjete svakog detalja, i da tačno odrede godine lica koje ih maltretira, obzirom na njihovo doživljeno iskustvo, u atmosferi kada se ljudi privode zbog davanja informacija u vezi naoružavanja, u kojoj im nije nepoznanica da *odvođenje na razgovor,*

predstavlja sinonim za maltretiranje, ukoliko svojim odgovorom ne bi zadovoljili lica koja ih ispituju i dali im informacije o kojima svjedoci nemaju saznanja.

449. Na kraju, Vijeće je cijeno i iskaze svjedoka odbrane Senada Dupovca i Armina Bećirevića, koji su svjedočili o karakteru optuženog, te saglasnim izjavama potvrdili da istog poznaju cijeli život, da nikada nije imao problem sa drugim nacionalnostima, te da je optuženi jedan od rijetkih koji je odmah poslije rata došao u Hadžiće i da nije imao nikakvih problema, te da se i danas druže. Pored toga, odbrana je posebno insistirala u završnim izlaganjima na dijelu iskaza svjedok Bećirevića koji je istakao da je bio u logoru, te da u junu 1992. godine dok je bio napad Armije, nisu dva dana dobili hranu, a da je optuženi, tada došao, saopštio mu da je prilikom tog napada Armije poginuo njegov otac, te da je, i pored te činjenice, njemu dao hljeb, hranu, pa čak i cigare, koje mu je svaki put davo kada bi ga vidio u radnom vodu.

450. Prilikom ocjene navedenih iskaza, Vijeće nije imalo razloga da istim i ne povjeruje, smatrajući ih vjerodostojnim i istinitim, ali i nerelevantnim u odnosu na inkriminacije za koje je Vijeće našlo odgovornim optuženog Krajišnika.

451. Stoga, cijeniši iskaze svih navedenih svjedoka pojedinačno, ali i u njihovoj međusobnoj vezi, Vijeće je, na temelju iskaza oštećenog Nedima Trebinčevića, kao i na temelju kazivanja svjedoka Muharema Trebinčevića i Mehmeda Durgutovića, te dovodeći navedene iskaze u vezu sa iskazima Hadžića i Baćevca koji su potvrdili činjenicu da je optuženi u inkriminisanom periodu u svojstvu policajca bio prisutan u SOM Janja, Vijeće je *van svake razumne sumnje* utvrdilo da je upravo optuženi Mladen Krajišnik, fizički zlostavljao oštećenog Nedima Trebinčevića s cilje zastrašivanja i prikupljanja informacija u veti naoružavanja Bošnjaka Janje, nanoseći mu tako snažnu fizičku i duševnu bol i patnju, čime je počinio radnju izvršenja mučenja, a u kojim radnjama su se ostvarila obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ.

452. Dakle, imajući u vidu sve navedeno, Vijeće je, na temelju izvedenih dokaza, cijeneći iskaze saslušanih svjedoka pojedinačno i u njihovoj međusobnoj povezanosti, na nesumnjiv način našlo utvrđenim da je optuženi Milan Đokić radnjama opisanim pod tačkama II i III pomagao, podržavao i na drugi način učestvovao u radnjama koje su rezultirale mučenjem oštećenih Salke Hukića, Mehmeda Durgutovića, Muharema Trebinčevića i Nedima Trebinčevića, a optuženi Mladen Krajišnik radnjama opisanim pod tačkom III direktno učestvovao u mučenju oštećenog Nedima Trebinčevića, kojim radnjama optuženih Đokića i Krajišnika se konstituiše biće krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ.

TAČKA IV IZREKE PRESUDE U ODNOSU NA OPTUŽENOG ŽARKA MILANOVIĆA

453. Tačkom IV osuđujućeg dijela izreke presude optuženi Žarko Milanović oglašen je krivim da je u mjesecu januaru ili februaru 1994. godine, nakon što je Fahrudin Ibrahimović doveden u stanicu od strane nepoznatog pripadnika VRS-a, i nakon što ga je optužerni zajedno sa drugim nepoznatim pripadnicima MUP-a RS ispitao, oštećenog je Milanović zajedno sa pomenutim nepoznatim pripadnicima i napao, udarajući ga u više navrata pesnicama i nogama u predjelu glave i leđa, usljed kojih udaraca je oštećeni Ibrahimović

zadobio povrede u predjelu kičme, na koji način je optuženi Žarko Milanović istom namjerno nanio snažnu fizičku i duševnu bol i patnju.

454. Vijeće je, na temelju izvedenih dokaza, na nesumnjiv način našlo utvrđenim da je optuženi zajedno sa drugim nepoznatim pripadnicima MUP-a RS u prostorijama Stanice milicije Janja (SM Janja), mučio odnosno premlatio civila, mještana bošnjačke nacionalnosti Fahrudina Ibrahimovića, na način kako je to opisano u izreci presude, smatrajući, prije svega, iskaz oštećenog Ibrahimovića, istinitim, dosljednim i ničim dovedenim u sumnju, te u bitnim djelovima saglasan sa iskazima drugih svjedoka i materijalnim dokazima provedenim na glavnom pretresu.

455. Svjedok/oštećeni Fahrudin Ibrahimović je na glavnom pretresu svjedočio o tome kako je tokom 1992. godine, pa sve do 1994. godine živio u Janji s porodicom. Svjedok je dalje naveo da je u tom periodu bio vojno angažovan, odnosno prvo je bio u vojnoj obvezi, a potom je sredinom 1994. godine odveden u Lopare, ... *kopali smo rovove, kopali tranšee, nosili hranu* ... Opisujući dalje situaciju u Janji tokom ratnog perioda, svjedok je, osim već pomenutih okolnosti, posebno istakao, da je na snazi bio policijski čas, ... *važio je za sve, ne samo za muslimane*.

456. Svjedok je potom naveo da u Janji ostaje do 1994. godine, pri tome napominjuću da do tada nije imao *susrete* sa policijom. Međutim, jedne prilike, tokom te 94. godine, u večernjim satima, tačnije, oko sedam sati, sjedio sa još devet komšija, ... *svi su bili muslimani* ..., u kući Sabita Dedića koji je zajedno sa Izetom i Halidom Beganovićem izašao po piće, da bi nedugo nakon toga, ... *oko 8 sati, mislim* ..., došlo uniformisano lice koje nije poznao, došao po njih, izveo ih i odveo u prostorije SM Janja.

457. Prvo su ih uveli u jednu prostoriju, da bi potom, jedan ili dva bili odvedeni na saslušanje. Prvi je, zajedno sa Avdom, na saslušanje otišao, upravo, svjedok, bilo je 5 lica u maskirnim uniformama i jedno u policijskoj uniformi, te su ih počeli ispitivati u vezi poznanstva sa određenim licima, barikadama, organizovanju ljudstva, a onda je počelo, kako svjedok kaže ... *šaketanje, udaranje, psovanje balijske majke, svi udaraju, udara i gospodin što sjedi u sudnici (opt Milanović)* ... Udaraju ga svi, a jedino je od njih poznao Žarku Milanovića, ... *zvani Čajin*. Udarali su i njega i Avdu istovremeno, a udarci su bili pretežno u predjelu glave, konkretno, po licu, po lobanji, dodavši da su to bili veoma bolni udarci, koje im je zajedno sa uniformisanim licima zadavao i optuženi Milanović.

458. Ne sjeća se svjedok tačno koliko puta ga je udario optuženi, ali zna da je to maltretiranje trajalo 15-20 minuta, nakon čega je vraćen u samnicu, te dodao da je to bilo prvo od tri izvođenja, a potom i zlostavljanja. S tim u vezi, svjedok je opisao i drug put kada je izveden, a tada su doveli i vlasnika kuće Sabita Dedića, zajedno sa Izetom i Halidom Beganovićem, te je jedan od uniformisanih lica naredio ostalim da svi udaraju Sabita Dedića. Treći put kad je svjedok izveden, tada je vidio i Izeta Beganovića, kojeg su doveli iz kuće, pa kako navodi, ... *jedan od njih naredio da skine obuću ... jedan naredio da sjedne i poče ga udarati palicom po glavi*.

459. Navode oštećenog, na glavnom pretresu su potvrdili i svjedoci koji su prisustvovali opisanim krivično pravnim radnjama, dakle, očevidci, ali istovremeno i oštećeni, Sabit Dedić, Senadih Softić i Izet Beganović. Tako je svjedok Dedić, opisujući dešavanja u vezi mučenja oštećenog Ibrahimovića u prostorijama SM Janja početkom 1994. godine, naveo

da je jedne večeri u zimskom periodu početkom 1994. godine, u svojoj kući sjedio sa komšijama iz Janje, ... *Asim Softić, Senahid Softić, Abdulah Hafizić, Izo i Halid Beganović, bilo nas 9 ukupno, sjedili, ovako, pili u kući, kod mene, mojoj ... nekih sat, dva.* Svjedok potvrđuje navode Ibrahimovića kada u nastavku svjedočenja navodi da je otišao po pive, te ističe da po povratku nikoga ne zatiče u kući. Nakon njega u kuću su ušla i dva policajca koji ga odmah izvode, kako to opisuje: "*... napolje, udaraju me u dvorištu, mom dvorištu ... u šarenim policijskim odjelima, naoružani.*", te da ga uz psovke, ... *majku balijsku ...*, odvođe u SM Janja gdje zatiče komšije koji su odvedeni iz njegove kuće, dok je on išao po piće.

460. Sem toga, Dedić navodi da su u prostorijama SM Janja za vrijeme njegovog boravka, udarane, zlostavljane i ostale komšije koje su ranije odvedene, upravo iz njegove porodične kuće, da bi, a nakon što je upitan, kako mu je to poznato, svjedok je izjavio, ... *vidio sam, na njima ... krv na njima ... Fahrudina prebijen, onako sav, krv, išla mu krv iz nosa, usta, sve ...* Na kraju, svjedok je dodao da je iz SM Janja pušten u jutro sljedećeg dana kada mu je neko rekao da izađe napolje.

461. U svjetlu navedenog, govorio je u svom iskazu i svjedok Senahid Softić koji je na glavnom pretres naveo da je jedne večeri u zimskom periodu s početka 94. godine, sjedio u kući Sabita Dedića, ... *bilo nas, bilo 6-7, ovaj, Asim Softić, Safet Softić, Mekso Softić, Izet Beganović, sjedili u sobi, tako, igrali karti, kartali.* Potvrđuje da je vlasnik kuće, *gazda*, napustio druženje kako bi otišao po pive, da bi, u međuvremenu, neko pokucao na vrata i kada je izašao da vidi ko kuca, na vratima zatiče uniformisano lice u maskirnoj uniformi, sa opasačem vojne policije. Rekao im je da izađu van kuće, potom ih postrojio, zatim i odveo u SM Janja, gdje su ostali do sljedećeg jutra. Opisujući daljnja dešavanja u stanici, svjedok je naveo da su nakon dovođenja, stavili u jednu malu prostoriju odakle po jednog izvode na ispitivanje.

462. U nastavku svjedočenja, svjedok je rekao da su ih ispitivali i tražili oružje, ali i informacije u vezi ko posjeduje oružje, te dodao da su to radile osobe u plavim policijskim uniformama od kojih nikoga nije poznao, niti je prepoznao nekoga od njemu poznatih policajaca. Osim navedenog, svjedok je istakao, da prilikom ispitivanja o oružju i licima koja ga imaju, njega lično niko nije tukao. Međutim, bez obzira na pomenutu činjenicu, svjedok navodi, da neki od komšija, a sa kojima je doveden, ipak, jesu udarani, odnosno, potvrđuje da su se oštećeni Fahrudin Ibrahimović, kao i Sabit Dedić i Adbulah u prostoriju vratili, *krvavi po licu.*

463. Osim navedenih svjedoka i oštećenog Ibrahimovića, na glavnom pretresu je svoj iskaz dao svjedok i Izet Beganović, koji je na istovjetan način, kao i pomenuti svjedoci, opisivao kritična dešavanja, pri tome, potvrđujući činjenicu da je u SM Janja, za razliku od ostalih komšija, doveden iz svoje kuće, baš kao što to navede i oštećeni Ibrahimović. S tim u vezi, svjedok Beganović je naveo da je jedne večeri u zimu 94 bio kod komšije Dedića, a potom se vratio svojoj kući, odakle ga je te noći policija, ili kako kaže ... *dva lica u policijskim uniformama.*, odvela u SM Janja. U stanici ga dočekuju 4 policajca, a jedan od njih ga je tukao toliko, da od batina, nije mogao da sjedi, a kako to svjedok navodi, tukao ga je jer su čuli da je psovao *srpsku majku policiji, pri tome dodaviši, da taj policajac, krupan, plav, u uniformi, zvani Brada*, istovremeno ga i ispituje o kretanju i mjestima gdje izlazi, zalazi, ali i o oružju i sličnom. Osim toga, Beganović je potvrdio da su u stanici, osim policajaca, bile i komšije iz Sabitove kuće, *bio i Halid, moj brat.* Na kraju, svjedok je prilikom unakrsnog ispitivanja naveo da je u stanici zadržan 2 sata, ... *mislim od 08 do 10*

naveče, osim njega i 4 policajca, u prostorij gdje je ispitivan i zlostavljan, nije bilo nikog drugog, te da ne zna kada su ostali pušteni ni da li su udarani, ... *bar na Halidu nisam vidio .. nije bilo nekih povreda kad se vratio u kuću, nisam.*

464. Kada su u pitanju iskazi ovih svjedoka, odnosno iskazi Dedića, Sofića i Beganovića, Vijeće im poklanja vjeru, smatrajući da su isti istiniti, dosljedni i vjerodostojni, i kao takvi neposredno potvrđuju iskaz oštećenog Fahrudina Ibrahimovića, odnosno, saglasno opisuju događanja Stanici. Odbrana je osporavala kredibilitet i tačnost navoda oštećenog Ibrahimovića, navodeći da su svjedoci Dedić i Sofić koji su privedeni zajedno sa oštećenim, na glavnom pretresu, u vezi puštanja iz SM Janja, istakli da su napustili stanici u jutro sljedećeg dana. U tom pravcu, odbrana se poziva i na iskaz svjedoka Zvonimira Simića koji je naveo, da je kritične prilike, vršeći redovne policijske dužnosti, zajedno sa patrolnim timom (*Sana 85*) koji su, pored svjedoka činili Tomić i optuženi Milanović, priveli pomenuta lica u SM Janja zbog narušavanja javnog reda i mira, nakon čega su se vratili obavljanju redovnih zadataka, a koja činjenica je i konstatovana u Dnevniku događaja SM Janja za dan 21/22.01.1994. godine (**T-56**).

465. Međutim, Vijeće, ovako postavljenu tezu odbrane, kojom negira prisustvo optuženog u prostorijama SM Janja i učešće u premlaćivanju oštećenog Ibrahimovića, nalazi neosnovanom. Naime, vijeće je cijeneći iskaz svjedoka odbrane, te dovodeći ga u vezu sa iskazom oštećenog i svjedoka Dedića, Sofića i Beganovića (*kojima je u cjelosti poklonilo vjeru iz navedenih razloga*), a suprotno istaknutim navodima odbrane, zaključilo, da je upravo optuženi, osoba koja zajedno sa drugim pripadnicima MUP RS-a zlostavlja Fahrudina. Ovakav stav, Vijeće temelji na činjenici da svjedoci (*odbrana prihvata kao vjerodostojne*) identifikuju lice pod nadimkom Brada, kao osobu koja ih maltretira zajedno sa drugim policajcima, a koja činjenica, sama po sebi, direktno ruši tvrdnju odbrane, da je patrolni tim Sana 85, nastavio sa svojim redovnim aktivnostima, odnosno, da se nisu do primopredje smjene sljedećeg jutra, vraćali u prostorije SM Janja.

466. Ovu činjenicu potvrđuje upravo svjedok odbrane Simić, koji je istakao da patrolni tim *Sana 85* čine Simić, optuženi Milanović i Tomić, koji je, kako svjedok navodi ... *rodom iz sela pored Bijeljine, imao je nadimak Brada. Dakle*, imajući u vidu navedeno, Vijeće nije moglo pokloniti vjeru iskazu ovog svjedoka, obzirom da je isti u suprotnosti sa iskazima svjedoka optužbe koji patrolni tim Sana 85 stavljaju u vrijeme i mjesto odigravanja inkriminiranih radnji za koje je optuženi i osuđen. Sem toga, Vijeće primjećuje da svjedok Simić, osim paušalnih navoda o nastavku patroliranja Janjom, niti jednom riječju ne pominje dalje kretanje patrolnog tima i to od momenta predaje oštećenih dežurnom policajcu Bori oko 20.00 sati, pa do primopredaje smjene, a posljedično tome, ni kretanje optuženog, ali niti jednu drugu okolnost, koji bi na koncu, bar upućivala na osnovanost postavljene teze odbrane. Vijeće je iskaz svjedoka Zvonimira Simića, cijeno sračunatim na pomaganje optuženom Žarki Milanoviću, s ciljem umanjenja, ali i negiranja krivične odgovornosti optuženog.

467. Nasuprot nastojanju odbrane da, ukazujući na razlike iskaza oštećenog u pogledu vremena napuštanja SM Janja sa iskazima svjedoka, dovede u sumnju kredibilitet Ibrahimovića, iste prema mišljenju Vijeća nisu takve prirode da bi dovele u pitanje činjenično utvrđenje niti dovode u pitanje istinitost svjedočenja, zbog čega Vijeće iskaz svjedoka, dat na glavnom pretresu, nalazi jasnim, dosljednim i u bitnim dijelovima saglasnim sa ostalim provedenim dokazima. Sem toga, Vijeće primjećuje da ni odbrana nije insistirala prilikom unakrsnog ispitivanja da se svjedoci Dedić i Sofić precizno odrede u

pogleda lica koja napuštaju SM Janja u jutarnjim satima sljedećeg dana, posebno ako se ima u vidu i činjenica da je Izet Beganović (*za odbranu kredibilan!!!*) pušten iz SM Janja prije počinjanja policijskog sata, konkretno, u peiodu od 10 do 11 sati naveče, otprilike kada stanicu napušta i oštećeni.

468. Osim toga, svjedok i pored toga, što optuženog poznaje i od ranije (*prepoznao, pokazao u sudnici*), isti opisuje Žarku iz inkriminisanog vremena slično kao i većina drugih svjedoka (*imao oko 30 godina tada, bio je krupan, oko 180 cm visok,i.*). Stoga, cjeneći navedeno, te uzimajući u obzir da se, prema ocjeni Vijeća ne radi o bitnim razlikama u iskazima, Vijeće je poklonilo vjeru iskazu oštećenog, nalazeći ga pouzdanim i tačnim, te na osnovu istog, a pri tom, dovodeći ga u vezu sa ostalim provedenim i relevantnim dokazima, nesporno utvrdilo da se radi o optuženom Milanoviću, odnosno, da je optuženi osoba, koja je počinila krivično pravne radnje opisane pod tačkom IV osuđujućeg dijela izreke presude.

469. Imajući u vidu sve navedeno, Vijeće nalazi da je oštećeni Fahrudin Ibrahimović na pouzdan, uvjerljiv i dosljedan način, iskreno i bez želje da bilo šta konstruiše, govorio o tome šta je doživio u prostorijama SM Janja početkom 1994. godine, te ponašanju i tretmanu koji je, u inkrimisanom periodu, imao od strane optuženog Žarke Milanovića i ostalih. Vijeće je steklo utisak, da je svjedok i sada pod uticajem tih dešavanja i da se ne može, poslije toliko vremena, osloboditi traume i posljedica udaranja, usljed kojih trpi velike bolove, a koje su ta dešavanja direktno i prouzrokovala ... *glava mi je bila otečena, treći put sam prokrvario ... imam bolest Neko od njih je rekao „nemoj da kapa krv“ ... izgubio sam svijest ...*, te nalazi, da oštećeni, ni u kom slučaju, ne preuveličava zlostavljanje koje je pretrpio.

470. Činjenica je da su okolnosti u kojima se oštećeni nalazio, već same po sebi, bile su ozbiljne i teške. Naime, svjedok je, tri puta prinuđen i prije odlaska na naredno ispitivanje, da sluša, a potom i gleda komšije koji jauču, pretučene i maltretirane, što je, prevashodno samo po sebi predstavljalo zastrašivanje, nego je stvorilo i posebno psihičko stanje, osjećaj straha i beznađa, a sve to je bilo praćeno fizičkim zlostavljanjem od strane optuženog, nakon što, ponovo doveden iz samnice, čeka da i on dođe na red za ispitivanje, a potom i izivljavanje nad njim, onda se, bez sumnje, može zaključiti da su opisane radnje imale karakter radnji izvršenja mučenja, usljed nečovječnog postupanja optuženog i nepoznatih uniformisanih lica, prema oštećenom Ibrahimoviću.

471. Naime, radnje optuženog, nesumnjivo su oštećenom, u vrijeme kada su preduzimate, prouzrokovale kako fizičku bol i patnju, tako su bile usmjerene i na poniženje i degradiranje istog s ciljem zastrašivanja i dobijanja informacija, što, prema mišljenju Vijeća, ima karakter grubog nasrtaja na njegovo ljudsko dostojanstvo, a svakako predstavlja mučenje ostvareno kroz postupanje optuženog u sadejstvu sa ostalim uniformisanim licima.

472. Vijeće zaključuje da je optuženi svoj položaj iskoristio da oštećenog izloži patnji i poniženju, bio je svjestan svojih radnji, posljedica koje istim prouzrokuje i htio je njihovo nastupanje, zbog čega je radnje, u kojima su se ostvarila obilježja mučenja, kao ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, preduzeo sa direktnim umišljajem.

473. Dakle, imajući u vidu sve navedeno, vijeće je našlo dokazanim, na nesumnjiv način, da je optuženi Žarko Milanović, kao saizvršilac, zajedno sa nepoznatim pripadnicima MUP

RS-a, preduzeo radnje za koje je oglašen krivim, a u kojim radnjama su se ostvarila obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ.

TAČKA V IZREKE PRESUDE U ODNOSU NA OPTUŽENOG BRANISLAVA TRIŠIĆA

474. Tačkom V izreke presude optuženi Branislav Trišić oglašen je krivim da je tokom druge polovine 1993. godine i tokom prve polovine 1994. godine, mučio, odnosno premlatio civile, mještane bošnjačke nacionalnosti, i to Idrisa Camića, Husejna Camića i Ahmeta Gruhonjića, u vrijeme dok je komandir SOM/SM Janja bio Ljubiša Ikić, u cilju iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, pa kada su se na njegov upit izjasnili da im nije ništa poznato u vezi toga ko od Bošnjaka u Janji posjeduje oružje, iste je premlatio, na koji način je tim civilima namjerno nanio snažnu fizičku i duševnu bol i patnju, i to tako što (a) u ljeto 1993. godine, nakon što je ispitao Camić Idrisa, naredio je Camiću da se licem okrene i stavi ruke na zid, te da se podigne na nožne prste, nakon čega je Camića napao, udarajući ga u više navrata željeznom šipkom u predjelu leđa i podlaktica obje ruke i noge, da bi potom na isti način nakon ispitivanja premlatio Camić Idrisa u mjesecu avgustu i u mjesecu septembru 1993. godine; (b) u mjesecu septembru 1993. godine, nakon što je Trišić Branislav ispitao Camić Husejna, naredio je Camiću da se licem okrene prema zidu, nakon čega je istog napao, udarajući ga željeznom šipkom ispod koljena, govoreći mu da svakome u Janji priča kako on u stanici postupa, da bi potom Husejn Camić još u dva navrata u stanici na isti način bio ispitan; (c) u više navrata u mjesecu junu 1994. godine, nakon što je Trišić Branislav ispitivao Gruhonjić Ahmeta, naredio je više puta Gruhonjiću da se licem okrene prema zidu, nakon čega je istog napadao, udarajući ga u više navrata šipkom u predjelu glave, bubrega, leđa i obje potkoljenice i natkoljenice.

475. Vijeće je, na temelju izvedenih dokaza, na nesumnjiv način našlo utvrđenim da je postupanjem optuženog prema oštećenim, konkretno, njegovim ličnim preduzetim radnjama izvršeno mučenje, na način opisan u izreci presude, pri tome, smatrajući iskaze oštećenih istinitim, vjerodostojnim, u saglasnosti sa drugim provedenim dokazima, te na koncu, ničim dovedenim u sumnju.

476. Međutim, imajući u vidu sve iznesene prigovore na iskaze oštećenih i drugih svjedoka koji su svjedočili o krivično pravnim radnjama za koje se tereti optuženi Trišić, Vijeće će, radi lakšeg razumijevanja, nakona analize i ocjene iskaza na kojim temelji krivičnu odgovornost optuženog, dati detaljan osvrt u vezi istaknutih prigovora, posebice u odnosu na međusobne razlike, kao i na razlike u odnosu na druge saslušane svjedoke i provedene dokaze.

477. Tako u odnosu na inkriminacije opisane pod tačkom V, a) izreke presude, a bez namjere da svojim iskazom proširi krivičnu odgovornost optuženog i na one radnje koje nije počio, svjedok Idris Camić⁵⁰ je pred ovlaštenim službenim licima, u toku istražnog postupka, dao iskaz u kome je na vjerodostojan način opisao slijed događanja u prostorijama SOM Janja, a koje se kazivanje uklapa u cjelokupan kontekst dešavanja koji je opisan i od strane ostalih svjedoka

⁵⁰ T-72 Zapisnik o saslušanju svjedoka Idrisa Camića, Državna agencija za istrage i zaštitu, Regionalni ured Tuzla, broj P-16-14/3-1-04-2-124/13 od 08.10.2013. godine

478. Naime, prema svjedokovom kazivanju on je, početkom ljeta, sa radnog mjestu u Domu zdravlja doveden u policijsku stanicu u Janji, a potom uveden u kancelariju za ispitivanje koja se nalazila sa lijeve strane hodnika, ... *zadnja kancelarija po redu*. U toj kancelariji ga je dočekaoptuženi Trišić, koji se predstavio kao Brane Trišić, ali kojeg svjedok ranije nije poznao, da bi mu potom Trišić, koji je na na stolu ispred sebe imao željeznu šipku, predao prazan papir i rekao da napiše imena svih ljudi u Janji koji imaju oružje, a zatim napustio kancelariju.

479. Dalje je svjedok naveo kako mu nije bilo poznato ko posjeduje oružje, zbog čega nije ništa ni napisao na papiru. Nakon dva sata u kancelariju ulazi Trišić i pita svjedok zašto ništa nije napisao, na što mu svjedok odgovorio „*Ja sam rekao da mi nije poznato ko posjeduje oružje, da ni sam nisam želio da znam ko posjeduje oružje i da nisam htio da ratujem protiv svojih komšija ...*“. Nakon toga Trišić ga je uzeo za ruku, rekao mu da ustane, odveo ga do zida, okrenuo ga licem prema zidu, da bi na kraju rekao da se popne na nožne prste, što je svjedok, kako sam kaže, i uradio, a Trišić ga željeznom šipkom udara, kako opisuje ... *dva puta u predjelu podlaktice obje ruke i dva puta u predjelu potkoljenica obje noge*. Nakon što ga je udario rekao je svjedoku da mu je ovo opomena i da će nešto napisati kada se drugi put vrati, a potom je napustio kancelariju.

480. Nakon nekih sta vremena Trišić se vraća u kancelariju, a kako je ispred svjedoka i dalje stajao prazan papir, ponovo mu je rekao da stane licem okrenut uz zid, te ga počeo udarati željeznom šipkom po nogama, rukama, leđima, cijelom tijelu, reći će svjedok ... *svuda osim po glavi*, pri tome, dodavši ... *uz svaki udarac slijedili su komentari i prijetnje ... nakon toga mi je rekao da idem kući ... i kada dođem drugi put da ne bude problema*. Kada je došao kući, supruga mu je rekla, vidjevši u kakvom je stanju, da su mu sva leđa crna od udaraca. Svjedok je i pored toga nastavio da ide na posao u Dom zdravlja, te u nastavku izjave opisao dovođenje i ispitivanje od strane Trišića u augustu i septembru 1993. godine, koja su se odigrala na istovjetan način ... *prazan papir ...licem okrenunt prema zidu ... željeznom šipkom po cijelom tijelu osim po glavi*.

481. Odbrana je, u završnim izlaganjima, isticala da se primjenom principa *in dubio pro reo* optuženi treba osloboditi krivnje za navedene radnje, obzirom da se, samo na izjavi koja je pročitana na glavnom pretresu, ne može zasnivati osuđujuća odluka. Međutim, Vijeće je, **u skladu sa principom *unus testis, nulus testis***, kao dokaz cijnilo i fotoalbum⁵¹ koji je sastavni dio Zapisnika⁵² o prepoznavanju osoba putem fotografija od 27.10.2014. godine. Naime, iz Zapisnika, nedvojbeno proizilazi da je oštećeni, u skladu sa članom 85. stav 3. ZKP BiH, prvo opisao osobu sa pojedinačnim karakteristikama, a potom u skladu sa članom 85. stav 4. ZKP BiH prepoznao optuženog na fotografiji broj 4 u predloženom fotoalbumu, ispod koje fotografije je pored potpisa, vlastitim rukopisom napisao sljedeće: „*U potpunosti sam siguran da je osoba na Fotografiji broj 4, osoba koju poznajem kao inspektora Trišić Brano, 27-10-2014.*“.

482. Vijeće je cijnilo i iskaz svjedoka Bajre Potokovića koji je na glavnom pretresu naveo da mu je poznato da su na informativne razgovore privođeni, između ostalih, porodica

⁵¹ **T-72B**-Fotoalbum-II, koji se sastoji od 6 stranica i 5 fotografija lica muškog pola

⁵² **T-72A**-Zapisnik o prepoznavanju osoba putem fotografija, Državna agencija za istrage i zaštitu, Reuzla, broj P-16-17-04-2-640/13 od 27.10.2014. godine

Camić - Idris Camić i Husejn Camić, te Gutići, što je na kraju potvrdio i svjedok Omer Durgutović, koji je na glavnom pretresu naveo da je u u policiju privođen svako ko je mogao imati neku informaciju, pa tako i oštećeni Idris Camić, koji je bio član SDA i u to vrijeme *glasnik od drugih*, sa kojim je Omer kućni prijatelj i koji mu je o navedenom govorio za vrijeme boravka u Njemačkoj. Navedeno je potvrdio i svjedok Osman Bačevac na zapisniku o saslušanju svjedoka **(T-8)** u kojem navodi da je u hodniku policijske stanice, između ostalih vidio i Idrisa Camića, a u konačnici, i oštećeni Husein Camić je na glavnom pretresu istakao da je i njegov brat Idris, na isti način kao i on, pretučen u Stanici, nakon čega su zajedno sa svojim porodicama napustili Janju i otišli u Njemačku.

483. Dakle, kada su u pitanju iskazi ovih svjedoka Vijeće im poklanja vjeru smatrajući da posredno potvrđuju iskaz svjedoka Idrisa Camića, a koji, ovo Vijeće, nalazi iskrenim, bez bilo kakvih namjernih konstrukcija, jednostavno i upečatljivo opisuje šta se zaista dešavalo u prostorijama SOM Janja, u odnosu na sva događanja, od trenutka kada je doveden, pa do njegovog puštanja.

484. Nadalje, u donosu na radnje opisane pod tačkom V b) za koje je Vijeće osudilo optuženog Trišića, svoj iskaz na glavnom pretresu dao je i sam oštećeni, svjedok Husejn Camić, opisujući tom prilikom tri situacije kada je privođen u SOM Janja, a potom i fizički maltretiran i zastrašivan od Trišića s ciljem prikupljanja informacija u vezi naoružavanja i posjedovanja oružja kod Bošnjaka Janje. Tako je svjedok opisujući prvo privođenje i udaranje od strane optuženog Trišića naveo da je u jutarnjim satima, dok je bio na poslu sa pacijentom dvojica, njemu nepoznatih, policajaca su mu rekli da pođe sa njima, te je svjedok odvezen u policijsku stanicu. S ulaznih vrata Stanice ušao je u hodnik i došao u sobu u kojoj je sjedio optuženi, kojeg je i ranije viđao, u prostorijama Doma zdravlja, a koji mu se tada predstavio kao Brano Trišić, krim inspektor za nacionalnu bezbjednost Republike Srpske.

485. Nakon toga mu je dao papir i olovku i tražio od svjedoka da napiše imena svih onih koji su imali naoružanje, na što je svjedok rekao da je on zdravstveni radnik i da postoje ljudi koji se time bave, da bi mu potom Trišić rekao da laže i izašao van kancelarije. Dalje je svjedok naveo da ništa nije napisao jer mu ništa u vezi naoružanja nije bilo poznato. Kada se Trišić vratio pitao ga je zašto nije ništa napisao, ponavljajući mu da laže i da zna jer je svjedok iz Janje. Svjedok navodi da je tada optuženi ustao, uzeo željeznu šipku i rekao mu da se okrene prema zidu i raširi noge, da bi, kako to svjedok reče ... *snažno me udario željznom šipkom u predjelu ispod koljena ...*, od kojih udaraca je pao, a Trišić to komentarisao riječima ... *zar si takav slabić....*, te ga ponovo udario, rekavši mu da ide kući i svima govori *kako Brano udara*.

486. Drugi put, a kako mu je to optuženi Trišić i najavio, bilo je sutradan. Opisujući dešavanja, svjedok je naveo da ga je taj drugi put Brano kontaktirao telefonom i svjedok je sam došao u SOM Janja, te kako to opisa Husejn ...*drugi put nije bilo razgovora ... u kancelariji istom šipkom, nisam brojao koliko puta ... udarao me u slabinski dio i u predjelu ključne kosti*. Na koncu, svjedok je na glavnom pretresu opisao i treći put kada je bio u kancelariji kod Trišića, pri tome navodeći da je opet bilo udaranje, opet istom šipkom, i opet u predjelu ključne kosti, kako to svjedok reče, ... *udario tako da je ključna kost u predjelu desnog ramena pukla ...*, te dodao još i to da, ... *ne boli taj udarac koliko boli poniženje koje nisam zaslužio*. Nakon trećeg puta, svjedok je rekao supruzi da moraju napustiti Janju, ili kako to, za Vijeće, znakovito govori Husejn ...*ići glavom bez obzira ...*,te na kraju naveo da je Janju napustio sa porodicom, bratom i njegovom porodicom.

487. Međutim, u činjeničnom opisu precizirane optužnice je navedeno da je oštećeni u, još dva navrata, privođen i maltretiran u SOM Janja, ali se, te radnje, ne stavljaju na teret optuženom, pa Vijeće ne nalazi potrebnim dalje se baviti i obradovati ove navde oštećenog.

488. Bez obzira što je, kao i u prethodno opisanim radnjama pod tačkom V a), i činjenicu da je u odnosu na radnje opisane pod tačkom V b), oštećeni Husejn Camić jedini svjedok koji je opisivao krivično pravne radnje optuženog Trišića, Vijeće je cijeniło i iskaze svjedoka Bajre Potokovića i Mehmeda Đezića koji su na glavnom pretresu isticali da im je poznato da su u policijsku stanicu odvođeni na ispitivanje, a potom i fizički maltretirani, između ostalih i Husejn Camić, a što je potvrdio i svjedok Omer Durgutović, koji je, a kako je to već ranije i navedeno, istakao da je kućni prijatelj sa Idrisom Camićem, koji mu je rekao da su i njegovog brata, oštećenog Husejna Camića pretukli u policijskoj stanici, što su mu, na kraju, obojica potvrdili tokom boravka u Njemačkoj.

489. Osim toga, oštećeni Husejn Camić je, na glavnom pretresu, pored prednje opisanih radnji, opisao i druga događanja, od toga gdje ga zatiče rat, odvođenja, kao i maltretiranje drugih zatočenih lica, konkretno njegovog brata Idrisa koji je također vođen u stanicu, kako Husejn reče .. *razgovarali smo o tome u Njemačkoj ... isti scenarij kao i u mom slučaju.* Navedeno proizilazi i iz izjave Osmana Baćevca koji je, pored Idrisa, u hodniku policijske stanice vidio i njegovog brata Husejna Camića. Sem toga, svjedok Esad Hasifić je potvrdio da je Husejn bio zaposlenik Doma zdravlja, ali da njemu nije prijavio da je zlostavljan niti mu se javio u vezi opisanih povreda, čime je na koncu i ovaj svjedok na posredan potvrdio navode oštećenog da isti nikome od svojih kolega nije govorio o premlaćivanju u stanici policije.

490. Dakle, kada su u pitanju iskazi ovih svjedoka Vijeće nalazi da isti, posredno, potvrđuju iskaz svjedoka Husejna Camića koji, jednostavno i iskreno, opisuje šta se zaista dešavalo u prostorijama SOM Janja, od trenutka kada je prvi put doveden, pa do njegovog puštanja, iz kojih razloga ga je Vijeće i cijeniło pouzdanim, ne nalazeći razlog da svjedok neosnovano tereti optuženog

491. Nadalje, u donosu na radnje opisane pod tačkom V c) za koje je Vijeće osudilo optuženog Trišića, svoj iskaz na glavnom pretresu dao je oštećeni, svjedok Ahmet Gruhonjić, koji je u vezi sa tim naveo da je sam otišao u Stanicu, nakon što mu je supruga rekla da ga je tražila policija. Na putu je sreo policajca Mitra Lučića kojem je rekao da ide u policiju, na poziv Trišića, a ovaj mu je savjetovao da ne ide. Međutim, kako ... *nemam oraha u džepu, nisam nikom ništa učinio ...* ipak je došao u Stanicu. Trišić ga je uveo u jednu kancelariju u kojoj je bio i jedan inspektor iz Tinje, da bi mu optuženi Trišić tada rekao *ti si taj*, i nastavio dalje sa pitanjima s kim je trgovao oružjem, šta je radio u zadnja tri mjeseca, je li bio u Turskoj, gdje mu je pasoš, dalje ga je pitao za kćerku koja je studirala u Luksemburgu strane jezike, pitao ga je što je bio u stranci, i nakon što je na sva pitanja negativno odgovorio, optuženi mu je naredio da se okrene licem prema zidu kancelarije, zatim da se popne na prste, da bi kako to opisuje svjedok ... *palicom ... udario 3-4 puta u predjelu bubrega ... jednom u predjelu glave ... trajalo je oko pola sata.*

492. Nakon toga, svjedok je pušten da ide kući, a prije toga je potpisao neki zapisnik *,sjećam se da sam se potpisao ćirilicom ...* Svjedoku je predočen navedeni zapisnik sačinjen dana 08.09.93. godine, u prostorijama SM Bijeljina, i tom prilikom je svjedok

potvrdio da je njegov potpis i da je to taj zapisnik o kojem je i govorio, međutim, svjedok i dalje misli da je to bilo u junu 94.

493. Osim oštećenog, svoj iskaz na glavnom pretresu je na okolnosti saslušanja oštećenog dao i svjedoka Slobodan Nikić, koji je bio prisutan prilikom ispitivanja oštećenog Gruhonjića. Svjedok je naveo da je sa Trišićem bio prisutan u prostorijama SOM Janja kada je obavljen razgovor sa jednim licem muslimanske nacionalnosti. Opisujući tok razgovora, svjedok Nikić je naveo da se to lice muslimanske nacionalnosti počelo obraćati glasnijim tonom, ili kako Slobodan opisuje ... *burno reagovao* ..., te dodao da nije bilo nikakvog maltretiranja, već da je, u jednom momentu Trišić, pokazivačem za kartu, *bocnuo* to lice da bi ga naveo da odgovara na pitanja i da prestane sa takvim ponašanjem. Sem toga, svjedok Nikić je nakon predočavanja zapisnika o uzimanju izjave Ahmeta Gruhonjića (**T-6**), potvrdio da je te prilike bio prisutan, ali da se ne može sjetiti, odnosno da nije sasvim siguran u pogledu identiteta i potpisa osobe koja je, tom prilikom, ispitivana.

494. Pored pomenutih iskaza oštećenog i svjedoka Nikića, Vijeće je cijenilo i iskaz Mehmeda Đerzića i Osmana Bačevca koji su saglasni u svojim iskazima da je i oštećeni Gruhonjić, između ostalih mještana Janje, saslušan u Stanici milicije u Janji, o čemu Đerzić ima posredna saznanja dok Bačevac, u svom iskazu, navodi da je u hodniku stanice vidio braću Gruhonjić.

495. Dakle, shodno svemu navedenom, Vijeće iskaz oštećenog Gruhonjića nalazi iskrenim, bez bilo kakvih namjernih konstrukcija, jednostavno i upečatljivo svjedok opisuje šta mu se zaista dešavalo u prostorijama SOM Janja, ne samo u odnosu na postupanje optuženog Trišića, već i u odnosu na sva događanja, od trenutka kada je doveden, pa do njegovog puštanja.

496. Vijeće će se, na ovom mjestu, osvrnuti na prigovore odbrane optuženog obzirom da je ista osporavala tačnost istaknutih navoda oštećenih, ukazujući na međusobne razlike, kao i na razlike u odnosu na iskaze drugih svjedoka, prevashodno osporavajući kredibilitet oštećenih, ukazujući da optuženi Trišić nije vinovnik događaja prilikom kojih je došlo do premlaćivačnja odnosno mučenja Camića i Gruhonjića

497. Tako je odbrana osporavala tačnost iskaza oštećenih, pozivajući se na navode Osmana Bačevca koji je, na zapisniku o saslušanju svjedoka, naveo da je svu trojicu vidio iste prilike u prostorijama policijske stanice. Nadalje, odbrana je ukazivala i na nedosljednost u iskazu oštećenog Idrisa Camića koji je izjavio da ga je u stanicu priveo Vehid Alihodžić, koji je na glavnom pretresu izjavio da je u tom periodu već bio u Njemačkoj, te da mu na koncu ništa nije poznato ni u vezi oštećenog, a posebno u vezi optuženog. Isto tako, odbrana je osporavala kredibilitet oštećenog Gruhonjića, ističući da oštećeni nije siguran da li se optuženi zove Milan ili Branislav Trišić, odnosno odbrana se pozivala na konačni odgovor oštećenog da se radi o Milanu Trišiću. Osim toga, odbrana se pozivala i na iskaz svjedoka Mitra Lučića koji nije potvrdio navode oštećenog koji je naveo da mu je upravo Lučić rekao da je optuženi Trišić osoba koja ga je premlaćivala u prostorijama SOM/SM Janja. Na kraju, odbrana se referisala i na iskaz svjedoka optužbe, Slobodana Nikića, Trišićevog kolegu, koji je bio prisutan tokom ispitivanja oštećenog i koji je negirao bilo kakvo fizičko maltretiranje oštećenog, pri tome pozivajući se na dio iskaza pomenutog svjedoka koji je rekao da je Trišić *bocnuo* svjedoka kako bi ga naveo na odgovor te smirio jer je isti *burno reagovao*.

498. Nasuprot nastojanju odbrane da, ukazujući na razlike u datim iskazima, dovede u sumnju kredibilitet ovih svjedoka i njihovo svjedočenje, iste prema mišljenju Vijeća nisu takve prirode da bi dovele u pitanje činjenično utvrđenje niti dovode u pitanje istinitost svjedočenja, zbog čega Vijeće iskaze svjedoka, datih na glavnom pretresu, nalazi jasnim, nedvosmislenim, dosljednim, bez bilo kakvih namjernih konstrukcija, i u bitnim dijelovima međusobno saglasnim. U odnosu na navedene razlike na koje ukazuje odbrana, Vijeće ne nalazi da se, u konkretnom, radi o bitnim razlikama, koje bi u konačnici umanjile vjerodostojnost i istinitost kompletnog iskaza ovih svjedoka, posebno ukoliko se uzme u obzir da svjedoci, bez imalo dvojbe, u svojim iskazima, jasno ukazuju da je optuženi Trišić, upravo ta osoba koja ih u prostorijama stanice i fizički zlostavlja. U tom smislu, Vijeće je navode odbrane kojim osporava kredibilitet svih oštećenih, pozivajući se na iskaz Osmana Bačevca ocijenila neosnovanim, pri tom cijeneći iskaz ovog svjedoka u skladu sa vremenskom distancom, i činjenicom da protekom vremena sjećanja blijede i utiču na sposobnost reprodukcije istih, iz kojih razloga je i razumljivo da svojim iskazima neki svjedoci, pa i oštećeni pojedine okolnosti, stavljaju u kontekst koji ne odgovara činjeničnom supstratu optužnice, a time i djelimično odstupaju od navoda drugih svjedoka. Međutim, ono što je ovom Vijeću bitno, kada je u pitanju sadržaj iskaza preminulog Bačevca, jeste činjenica da isiti potvrđuje prisutnost oštećenih u policijskoj stanici, koju okolnost je Vijeće posmatralo u vezi sa iskazima oštećenih, ali i drugih svjedoka, koji su potvrdili krivično pravne radnje optuženog, zbog kojih radnji je, ovo Vijeće, na kraju istog i našlo odgovornim.

499. Dakle, uzimajući u obzir da se, prema ocjeni Vijeća ne radi o bitnim razlikama u iskazima, kao i prihvatajući obješnjenje za navedne razlike koje su na glavnom pretresu svjedoci dali, Vijeće je poklonio vjeru iskazima istih, nalazeći ih pouzdanim i istinitim, te dovodeći ih u vezu sa drugim dokazima, nesporno utvrdilo da je optuženi počinio krivično pravne radnje koje su mu stavljene na teret ovom tačkom precizirane optužnice.

500. Cijeneći iskaz svjedoka-oštećenog Camić Husejna, Vijeće nalazi da je svjedok bio, unekoliko, konfuzan prilikom davanja odgovora, (*Milan –Branislav-Milan*) što je, suprotno navodima odbrane, prije posljedica sposobnosti izražavanja i reprodukcije, odnosno iznošenja sjećanja na ovaj događaj, koje je za svjedoka i sada traumatično iskustvo, nego želje i namjere da optuženog tereti za nešto što ovaj nije učinio. Međutim, to nije umanjilo istinitost, uvjeljivost i pouzdanost njegovog svjedočenja da je upravo optuženi Trišić preduzeo radnje izvršenja mučenja prema oštećenom i to na način opisan pod tačkom V b) osuđujućeg dijela izreke presude.

501. Nadalje, razmatrajući navode odbrane kojim je osporavala kredibilitet oštećenog Gruhonjića, Vijeće je iste našlo neznatnim, u odnosu na cjelokupan kontekst događaja u kojim se inkriminacije nad oštećenim i dešavaju. Sem toga, suprotno interpretaciji iskaza od strane odbrane optuženog, Vijeće je, ocjenom iskaza svjedoka Nikića, našlo da isti, potvrđuje tezu optužbe, obzirom da svjedok, bez obzira što želi prikazati ponašanje optuženog u skladu sa pravilima struke, potvrđuje *modus operandi* optuženog, koji je istovjetan u odnosu na ispitivanje svih oštećenih. Drugim riječima, svjedok izostavlja u svom kazivanju nezakonitost u ponašanju optuženog, ali potvrđuje metode kojim se Trišić služi i koje primjenjuje, ... *licem okrenut prema zidu ... bockanjem pokazivačem*, te potvrđuje cilj koji se želi postići, kako kaže ... *navedena na odgovor ...* ili ... *da smiri lice*. Sem toga, svjedok je potvrdio da je bio prisutan prilikom sastavljanja zapisnika o uzimanju izjave od lica Ahmeta Gruhonjića sačinjen dana 08.09.93. godine.

502. Konačno, Vijeće je cijeno i iskaze svjedoka odbrane Zorana Mandića, Dobrislava Planojevića i Miroslava Škorića, kolega optuženog koji su saglasnim izjavama isticali da su se sa optuženim u periodu od 13.09. do 23.12.1993. godine nalazili na stručnom usavršavanju, na Institutu za bezbjednost u Beogradu, pri tome, potvrđujući istinitost ovih navoda činjenicom da se na Spisku imena od 1 do 44 sa telefonskim brojevima na poslu i kući sa adresama, nalazi Mandić pod brojem 15, a Trišić pod brojem 37 (**O4-25**). Međutim, Vijeće istim nije pokonilo vjeru, nalazeći ih sračunatim na umanjene ili oslobađanja krivične odgovornosti optuženog Trišića, i bez potvrde u dokazima koji temelje na relevantnim činjenicama i argumentima, posebice, ako se ima u vidu činjenica, a koju je i sama odbrana u svojim završnim izlaganjima istakla, i to u pogledu autentičnosti dokaza (*Mandić spontano izvadio iz džepa dokaz na pretresu ???*), koji je trebao dodatno da učvrsti uvjerenje ovog Vijeća da optuženi nije vinovnik mučenja oštećenih, obzirom da isti nije bio prisutan na području MZ Janja tokom inkriminiranih radnji.

503. Osim toga, bez obzira na navod odbrane da oštećeni Husejn Camić nije mogao prepoznati optuženog Trišića u sudnici, ipak, svjedok, opisuje lik optuženog iz inkriminiranog vremena identično kao i oštećeni Idris i Ahmet (*između 25-30 godina, ljepuškast, razdjeljak sa strane, dopadljiv,*), pa iako, za Vijeće to nije od odlučnog značaja, ipak je malo vjerovatno da svi svjedoci griješe u pogledu identiteta optuženog. Cjeneći navedeno, za Vijeće nije bilo sumnje, u pogledu identiteta osobe o kojoj su svjedočili oštećeni i zaključuje da se upravo radi o optuženom Branislavu Trišiću, posebno ako se ima u vidu iskazana sigurnost prilikom prepoznavanja optuženog od strane oštećenog Idrisa, koji je tom prilikom ispod fotografije optuženog, vlastoručno opisao istog

504. Sem toga, Vijeće nalazi da se ne može od svjedoka, posebno od oštećenog očekivati da se tačno sjeti svakog detalja, s obzirom na njegovo tadašnje psihičko opterećenje i straha. Svjedoci su dosljedni u vezi identiteta, obzirom da su saglasnim izjavama potvrdili da ih optuženi Trišić, na opisani način, u prostorijama za ispitivanje SOM/SM Janja ispituje u vezi oružja koje posjeduju mještani Janje, uz istovremeno zastrašivanje, a sve sa ciljem dobijanja informacija u vezi naoružavanja Bošnjaka, čime direktno vrši psihičko zlostavljanje i ponižavanje oštećenih.

505. Dakle, vijeće, bez dvojbe, poklanja vjeru iskazima ovih svjedoka, nalazeći da isti govore o doživljenom, jasno identifikujući optuženog kao vinovnika njihovog stradanja, ne želeći time da terete optuženog više od objektivno doživljenog, niti da preuveličavaju patnje koje su pretrpili. Svjedoci, gotovo na isti način, opisuju postupanje optuženog, zapravo ispitivanje po istom obrascu – lice okrenuto prema zidu i udaranje željeznom šipkom, nako što bi se izjasnili da im nije poznato ko od Bošnjaka posjeduje oružje. Ovakav način je potvrdio i svjedok Slobodan Nikić, navodeći da je Trišić naredio jednom licu da ustane, da stavi ruke ispred sebe, da se okrene prema zidu s tim što ovaj svjdok, kako je već rečeno, tvrdi da je Trišić upotrijebio pokazivač za kartu. S tim u vezi, cjeneći iskaze oštećenih, te dovodeći ih u vezu sa prethodno navedenim dokazima, Vijeće je nesporno utvrdilo da je optuženi počinio krivično pravne radnje opisane tačkom V osuđujućeg dijela izreke presude.

506. U konačnici, a suprotno navodima branioca optuženog Trišića, inkriminirane radnje koje se optuženom stavljaju na teret, po nalaženju Vijeća, u velikoj mjeri odstupaju od principa čovječnosti i osnovnih principa humanog postupanja, obzirom na ostvarene posljedice koje dosežu takav intenzitet i jačinu zbog kojih se mogu kvalifikovati kao radnje izvršenja mučenja. Stoga, kada se sagleda kontekst vremena, mjesta i okruženja u kojem

se oštećeni, te, dodatno, stavljanjem u izgled i zastrašivanjem, od strane optuženog, da će se fizičko zlostavljanje nastaviti istim intenzitetom, ako i dalje ostanu pri stajalištu da im nije poznato ništa u vezi naoružavanja, zasigurno je, da je kod oštećenih, osim nanošenja fizičke boli izazvalo i ozbiljan strah, što po svom karakteru i značaju predstavlja grubi nasrtaj na dostojanstvo oštećenih, a što, kao takvo, ima obilježje radnji izvršenja mučenja, kao ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

507. Shodno navedeno, za ovo Vijeće je nesporno, da je optuženi postupao sa direktnim umišljajem, odnosno, znao je i bio je svjestan da radnje preduzima u odnosu na lica koja su zaštićena međunarodnim konvencijama, te da je zabranjen svaki vid mučenja, posebice nečovječnim postpanjem optuženog, kako u smislu zabrane povreda tjelesnog integriteta, tako i u smislu zabrane povrede ljudskog dostojanstva, a protivno kojim zabranama je, kako je to dokazano, van svake razumne sumnje, optuženi postupio.

508. Dakle, imajući u vidu sve navedeno, vijeće je našlo dokazanim na nesumnjiv način da je optuženi Branislav Trišić preduzeo radnje izvršenja mučenja za koje je oglašen krivim, a u kojim radnjama su se ostvarila obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ.

IX. ODLUKA O KAZNI

509. Prilikom odmjeravanja kazne optuženima Milanu Đokiću, Branislavu Trišiću, Zoranu Tanasiću, Žerku Milanoviću i Mladenu Krajišniku za krivična djela za koja su ovom presudom oglašeni krivim Vijeće je prvenstveno imalo u vidu svrhu kažnjavanja propisanu odredbom člana 33. preuzetog KZ SFRJ, a koja se ogleda u osiguranju kako specijalne prevencije, to jest uticaj na konkretnog učinioca da ne čini krivična djela i njegovo prevaspitanje, tako i generalne prevencije, odnosno vaspitnog uticaja na druge da ne vrše krivična djela. Ovako propisana svrha kažnjavanja iziskuje da se prilikom odmjeravanja kazne vodi računa da se izrekne kazna koja je adekvatna i kao takva neophodna i srazmjerna ciljevima i okolnostima koji su već uzeti u obzir u vezi sa samim djelom i uticajem na zajednicu, ali istovremeno i prilagođena potrebama prevencije počinjenja novih krivičnih djela i preodgoja konkretnog počinioca.

510. Iako zakonodavac propisuje raspon kazni za svako pojedino krivično djelo u okviru kojeg raspona je sud dužan da se kreće, te iako propisuje obavezu suda da prilikom odmjeravanja kazne vodi računa o svrsi kažnjavanja, postoji i obaveza vijeća da poštuje opšta pravila o odmjeravanju kazne, propisana odredbom člana 41. stav 1. preuzetog KZ SFRJ, uključujući i sve one okolnosti koje mogu biti od uticaja da kazna bude manja ili veća. Okolnosti koje su rukovodeće za vijeće u odabiru kazne, a u cilju ostvarenja svrhe predogoja i prevencije počinjenja novih krivičnih djela od strane konkretnog počinioca, su između ostalih i stepen odgovornosti, ponašanje počinioca prije izvršenja krivičnog djela, neposredno prije njegovog izvršenja, ili u vrijeme samog preduzimanja kriminalnih radnji, kao i nakon izvršenja krivičnog djela, motiv, karakteristike ličnosti učinioca, a koje sve okolnosti mogu uticati na vrstu i visinu kazne, ali krećući se u svakom slučaju u zakonskim okvirima, ovisno o tome da li su navedene okolnosti cijenjene kao otežavajuće ili olakšavajuće.

511. Takođe, odredbom člana 42. preuzetog KZ SFRJ propisano je i da sud može učiniocu odmjeriti kaznu ispod granice propisane zakonom, ili primjeniti blažu vrstu kazne,

u situaciji kada zakon predviđa da se učinilac može blaže kazniti, ili kada se utvrdi da postoje osobito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja.

512. U cilju ostvarenja svrhe kažnjavanja, zakonodavac, kroz odredbu člana 41. stav 1. preuzetog KZ SFRJ, propisuje i opća pravila za odmjeravanje kazne, osobito stepen krivične odgovornosti, pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, raniji život učinioca, njegove osobne prilike i držanje nakon učinjenog krivičnog djela, kao i druge okolnosti koje se odnose na osobu učinioca.

513. Sve navedene okolnosti, cijenjene su od strane ovog vijeća, prilikom odmjeravanja kazni optuženima Milanu Đokiću, Branislavu Trišiću, Zoranu Tanasiću, Žerku Milanoviću i Mladenu Krajišniku, pa je tako, prije svega, vijeće imalo u vidu granice kazne propisane zakonom za krivično djelo za koje su optuženi oglašeni krivim, to jest da je za navedeno krivično djelo propisana kazna zatvora u trajanju najmanje 5 (pet) godina. Vijeće je nadalje imalo u vidu težinu počinjenih krivičnih djela, a koja, iako su nesumnjivo teška, i kao takva spadaju u kategoriju krivičnih djela zaštićenih odredbama kako domaćeg, tako i međunarodnog prava, za koja krivična djela krivično gonjenje ne zastarijeva, ali koja nesumnjivo obzirom na prirodu preduzetih radnji i posljedice koje su prouzrokovane, ne spadaju u kategoriju najtežih krivičnih djela ove vrste.

514. Kod odmjeravanja kazni vijeće je posebno cijenilo okolnosti koje se ogledaju u broju oštećenih prema kojima su optuženi nečovječno postupali, stepenu njihove krivične odgovornosti u postupanju sa direktnim umišljajem, kao i status optuženih u inkriminirano vrijeme.

515. Kada je riječ o optuženom Milanu Đokiću, vijeće je od olakšavajućih okolnosti cijenilo raniji život optuženog, činjenicu da do sada nije osuđivan niti krivično gonjen, da se korektno ponašao za vrijeme trajanja krivičnog postupka, protek vremena od izvršenja krivičnog djela, vid i stepen krivične odgovornosti, okolnosti pod kojima je djelo počinjeno, kao i jačinu ugrožavanja zaštićenog dobra, a posebno činjenicu da se određeni broj svjedoka afirmativno izjašnjavao u odnosu na optuženog, izjavljujući da je prema njima bio korektan, a sa istima je i danas u korektnim komšijskim odnosima.

516. U situaciji kada otežavajućih okolnosti na strani ovog optuženog nije našlo, vijeće je ocijenilo da navedene olakšavajuće okolnosti, u svojoj sveukupnosti, imaju karakter osobito olakšavajućih okolnosti, koje opravdavaju ublažavanje kazne ispod zakonom zapriječenog minimuma, iz kojih razloga je optuženom Đokiću izrečena kazna zatvora u trajanju od tri godine, a koja kazna je, po ocjeni ovog vijeća, adekvatna težini djela i stepenu krivične odgovornosti ovog optuženog i istom će se u cijelosti moći ostvariti svrha kažnjavanja, kako sa aspekta specijalne, tako i generalne prevencije.

517. Prilikom odmjeravanja kazne optuženom Branislavu Trišiću, vijeće je kao olakšavajuće okolnosti cijenilo da se radi o porodičnoj osobi, da do sada nije osuđivan niti krivično gonjen, njegovo korektno držanje pred sudom tokom cijelog krivičnog postupka, protek vremena od izvršenja krivičnog djela u kojem optuženi nije počinio novo krivično djelo, kao i stepen krivične odgovornosti i jačinu ugrožavanja zaštićenog dobra, a koje sve okolnosti, po ocjeni ovog vijeća, takođe imaju karakter osobito olakšavajućih okolnosti i

koje, u situaciji kada ni na strani ovog optuženog nisu nađene otežavajuće okolnosti, opravdavaju ublažavanje kazne ispod zakonom zaprijećenog minimuma.

518. Izrečena kazna zatvora ovom optuženom u trajanju od tri godine je, po ocjeni ovog vijeća, adekvatna težini djela i stepenu njegove krivične odgovornosti, te će se i istom i u odnosu na optuženog u cijelosti moći ostvariti svrha kažnjavanja.

519. Nadalje, prilikom odmjeravanja kazne optuženom Zoranu Tanasiću, vijeće je kao olakšavajuću okolnost cijeno raniji život optuženog, činjenicu da do sada nije osuđivan niti krivično gonjen, da se korektno ponašao za vrijeme trajanja krivičnog postupka, protek vremena od izvršenja krivičnog djela, vid i stepen krivične odgovornosti, okolnosti pod kojima je djelo počinjeno, kao i jačinu ugrožavanja zaštićenog dobra, a posebno činjenicu da se veliki broj svjedoka afirmativno izjašnjavao u odnosu na optuženog, izjavljujući da je prema njima bio korektan, mnogi pomogao i mnoge sačuvao od nezakonitog postupanja drugih lica prema istima, te na koncu i činjenicu da su mještani Janje, koji su mahom svjedočili u ovom krivičnom postupku kao svjedoci optužbe, pisali peticiju da se u odnosu prema optuženom Tanasiću postupak obustavi.

520. Izrečena kazna zatvora ovom optuženom u trajanju od dvije godine je, po ocjeni ovog vijeća, adekvatna težini djela i stepenu njegove krivične odgovornosti, te će se i istom i u odnosu na optuženog u cijelosti moći ostvariti svrha kažnjavanja.

521. Prilikom odmjeravanja kazne optuženom Žarku Milanoviću, vijeće je kao olakšavajuće okolnosti cijeno da se radi o porodičnoj osobi, da do sada nije osuđivan niti krivično gonjen, njegovo korektno držanje pred sudom tokom cijelog krivičnog postupka, protek vremena od izvršenja krivičnog djela u kojem optuženi nije počinio novo krivično djelo, kao i stepen krivične odgovornosti i jačinu ugrožavanja zaštićenog dobra, a koje sve okolnosti, po ocjeni ovog vijeća, takođe imaju karakter osobito olakšavajućih okolnosti i koje, u situaciji kada ni na strani ovog optuženog nisu nađene otežavajuće okolnosti, opravdavaju ublažavanje kazne ispod zakonom zaprijećenog minimuma. Sem toga, Vijeće je cijeno i činjenicu da je određeni broj svjedoka u toku ovog krivičnog postupka isticalo da im je optuženi u više navrata pomogao, odnosno spriječio nezakonito postupanje drugih lica ili pak, spriječio daljenja nezakonita postupanja prema istima

522. Izrečena kazna zatvora ovom optuženom u trajanju od dvije godine je, po ocjeni ovog vijeća, adekvatna težini djela i stepenu njegove krivične odgovornosti, te će se i istom i u odnosu na optuženog u cijelosti moći ostvariti svrha kažnjavanja.

523. Prilikom odmjeravanja kazne optuženom Mladenu Krajišniku, vijeće je kao olakšavajuće okolnosti cijeno da se radi o porodičnoj osobi, njegovo korektno držanje pred sudom tokom cijelog krivičnog postupka, protek vremena od izvršenja krivičnog djela, kao i stepen krivične odgovornosti i jačinu ugrožavanja zaštićenog dobra, a koje sve okolnosti, po ocjeni ovog vijeća, takođe imaju karakter osobito olakšavajućih okolnosti i koje, u situaciji kada ni na strani ovog optuženog nisu nađene otežavajuće okolnosti, opravdavaju ublažavanje kazne ispod zakonom zaprijećenog minimuma. Sem toga, Vijeće je cijeno i činjenicu da je određeni broj svjedoka u toku ovog krivičnog postupka afirmativno govorilo o optuženom kao osobi koja im je bez obzira na nacionalnu pripadnost i okolnosti u kojima su se sreli, uvijek bila spremna pomoći.

524. Izrečena kazna zatvora ovom optuženom u trajanju od dvije godine je, po ocjeni ovog vijeća, adekvatna težini djela i stepenu njegove krivične odgovornosti, te će se i istom i u odnosu na optuženog u cijelosti moći ostvariti svrha kažnjavanja.

X. ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA

525. Cijeneći raspoložive informacije o imovnom stanju optuženih i njihove porodične prilike, Vijeće je zaključilo da bi plaćanjem troškova krivičnog postupka bila ugrožena egzistencija optuženih i članova porodice koje su dužni izdržavati, iz kojih razloga je, na osnovu člana 188. stav 4. ZKP BiH, Vijeće optužene Milana Đokića, Branislava Trišića, Zorana Tanasića, Žarka Milanovića i Mladena Krajišnika u cijelosti oslobodilo naknade troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

XI. ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNIM ZAHTJEVIMA

526. Primjenom odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, Vijeće je oštećene, radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva, uputilo na parnicu, s obzirom da podaci prikupljeni u toku ovog postupka nisu pružili pouzdan osnov za potpuno ili djelimično dosuđenje, a utvrđivanje visine imovinskopravnog zahtjeva bi predstavljalo nepotrebno odugovlačenje predmetnog postupka.

XII. OSLOBAĐAJUĆI DIO

527. Vijeće se, na ovom mjestu, neće upuštati u detaljno ispitivanje postojanja opštih (*chapeau*) elementa krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva⁵³, obzirom da je optuženi **Milan Đokić** oslobođen optužbi da je počinio krivično pravne radnje navedene pod tačkama **A1, A2, A5 i D**, optuženi **Zoran Tanasić** oslobođen optužbi da je počinio krivično pravne radnje navedene pod tačkom **E**, optuženi **Žarko Milanović** oslobođen optužbi da je počinio krivično pravne radnje navedene pod tačkom **C**, optuženi **Savo Mršić** oslobođen optužbi da je počinio krivično pravne radnje navedene pod tačkom **A6** i optuženi **Milivoje Čobić i Milan Marković** oslobođeni optužbi da su počinili krivično pravne radnje navedene pod tačkom **F** pa bi bilo suvišno upuštati se u detaljnu elaboraciju po pitanju opštih elemenata ovog djela, posebno imajući u vidu da se Vijeće ovim okolnostima bavilo u osuđujućem dijelu presude.

528. Ovom prilikom Vijeće napominje da nije bilo dvojbe da su oštećeni, koji su bili privođeni u prostorije SOM/SM Janja, koa i oštećeni koji su premlaćivani u dvorištu vlastitih kuća i drugim poznatim lokacijama na području MZ Janja, uživali zaštitu u skladu sa odredbom zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, a čiji je status utvrđen u dijelu presude gdje su se obrazlagali opšti elementi krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, a za koje su oglašeni krivim optuženi Milan Đokić, Branislav Trišić, Zoran Tanasić, Žarko Milanović i Mladen Krajišnik.

⁵³ Ovaj stav Vijeća saglasan je stavu Vijeća apelacionog odjeljenja u predmetu Vuković Rajko i Ranko br. X-KR-07/405 iznesen u presudi X-KRŽ-07/405 od 30.06.2009. godine, parag. 32

529. Sem toga, Vijeće je radi lakšeg razumijevanja izvršilo grupisanje tačaka A1, A2 i A5 (*optuženi Milan Đokić*), obzirom da Tužilaštvo optuženom stavlja na teret da je radnjama opisanim pod navedenim tačkama pomogao u mučenju odnosno premlaćivanju civila, mještana bošnjačke nacionalnosti s ciljem iznuđivanja informacija u vezi naroužavanja i posjedovanja oružja tako što je nepoznatim pripadnicima MUP-a RS stavio na raspolaganje prostorije odjeljenja za ispitivanje, gdje je potom izvršeno i premlaćivanje istih, kojom prilikom nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi ta mučenja, iako je bio svjestan i znao za njih, na koji način je podržao i odobrio takva mučenja.

530. Ulogu i status optuženog Milana Đokića, Vijeće je utvrdilo u sklopu Odjeljka osuđujućeg dijela izreke presude VII Činjenična utvrđenja i Zaključci (II)⁵⁴, odnosno detaljna obrazloženja u vezi uloge i statusa optuženog u inkriminisanoj periodu.

531. Napomene radi, Vijeće je utvrdilo da optuženi Milan Đokić nije bio zamjenik komandira Staničnog odjeljenja milicije Janja, obzirom da je Vijeće utvrdilo da u staničnim odjeljenjima u okviru organizacione jedinice Stanice milicije u okviru SJB – a nije postojalo mjesto zamjenika komandira, slijedom kojih utvrđenja, optuženi nije ni imao bilo kakve rukovodne funkcije, koje podrazumijevaju uživanje određenih prava, ali i odgovornosti. Tvrdnja optužbe da je optuženi Đokić zamjenik komandira (A1 i A2), odnosno da optuženi status crpi iz snage vlastitog autoriteta (A5), odnosno da postoje neki *podređeni* kome je optuženi *nadređeni*, bilo *de iure* ili *de facto*, konkretnije, nije proveden nijedan dokaz na te okolnosti. O učešću optuženog, konkretno načinu izvršenja krivičnog djela za vrijeme privođenja, a potom i premlaćivanja oštećenih, Vijeće je dalo osvrt u sklopu osuđujućeg dijela izreke presude.

532. Na kraju, a napomene radi, kako je već najavilo da neće ponovno elaborirati nepostojanje komande funkcije optuženog, Vijeće se neće upuštati ni u ponovno ispitivanje postojanja bitnih elemenata bića krivičnog djela iz člana 172. KZ BiH, obzirom da je već ranije obrazloženo, odnosno utvrđeno da isti nisu ni postojali, konkretno dokazani tokom ovog krivičnog postupka.

TAČKE I, II I III OSLOBAĐAJUĆEG DIJELA IZREKE U ODNOSU NA OPTUŽENOG MILANA ĐOKIĆA

533. Obzirom da Tužilaštvo nije, van svake razumne sumnje, dokazalo radnje optuženog Đokića, opisane u tačkama A1, A2. i A5. precizirane optužnice, Vijeće je istog oslobodio od odgovornosti da je, kako mu se to stavlja na teret, u periodu od jula do septembra 1992. godine, ***pomogao u mučenju*** civila bošnjačke nacionalnosti Dževdeta Huremovića, Muhameda Bačevca i Mehe Herića, na način da je ***Milan Đokić, kao zamjenik komandira*** stanice, bio prisutan i nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi ta mučenja, pa iako je bio svjestan i znao za njih, na koji način je podržao i odobrio takva mučenja (***tačka A1***), odnosno da je u periodu od septembra do oktobra 1992. godine, ***pomogao*** u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti Amira Bačevca i Mustafe Hadžića, a ***Milan Đokić, kao zamjenik komandira*** stanice, bio prisutan i nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi ta mučenja, pa iako je bio svjestan i znao za njih, na koji način je podržao i odobrio takva mučenja (***tačka A2***), te da

⁵⁴ Zaključci u odnosu na optuženog Milana Đokića

je, u drugoj polovini 1993. godine, **pomogao** u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti svjedok B i Muhameda Bilalića, i to tako, što su nepoznati pripadnici MUP RS-a izvršili njihovo premlaćivanje, nakon što bi se na upit Milana Đokića izjasnili da im nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, a **Milan Đokić u svojstvu pripadnika – policajca CSB Bijeljina, SJB Bijeljina nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi premlaćivanje**, iako je bio svjestan i znao za njih, na koji način je Đokić podržao i odobrio takva mučenja (A5).

534. Budući da se, naprijed navedenim tačkama precizirane optužnice, optuženi tereti za istovrsne radnje, tačnije da je pomogao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti, (tačka A1 i A2), odnosno što nije u okviru svojih ovlaštenja spriječio mučenje civila (tačka A5), a kako se iskazi svjedoka kao i provedeni materijalni dokazi ne ponavljali, Vijeće će najprije, posebno za svaku tačku izmjenjene optužnice, analizirati iskaze svjedoka kao i materijalne dokaze koji se odnose za svaku od njih, te će na kraju dati ocjenu svih izvedenih dokaza kao i zaključak Vijeća o navedenom.

535. Napomene radi, Vijeće je optuženog Zorana Tanasića za događaje opisane u ovom odjeljku, pod tačkom **A2** oglasilo krivim da je svojim ličnim činjenjem radnjom izvršenja mučenja kod oštećenih prouzrokovao zabranjenu posljedicu. Vijeće je dakle, događaj koji se ovim tačkama stavlja na teret optuženom Milanu Đokiću utvrdilo u sklopu tačke I osuđujućeg dijela izreke presude, iz kojeg razloga Vijeće u ovom dijelu neće ponovo utvrđivati predmetne događaja.

536. Na okolnosti iz tačke A1 precizirane optužnice, Vijeće, pored oštećenih Mehe Herića i Muhameda Bačevca, saslušalo i svjedoke Mehmedaliju Huremovića, Mehmeda Mujkanovića, Đezić Mehmeda, Esada Hasifića, Huseina Rahmanovića i Omera Durgutovića.

537. Tako je svjedok Mehmedalija Huremović u vezi premlaćivanja sina, oštećenog Dževdeta Huremovića, na glavnom pretresu naveo da je jedne prilike odveden u stanicu policije u Janji, dali mu olovku i papir i rekli da piše ko od Bošnjaka Janje posjeduje oružje, Vidio je tada svjedok optuženog Đokića koji je zajedno sa komandrom Bogdanovićem dolazio u prostoriju gdje se svjedok nalazio. Kako navodi svjedok držali su ga u stanici, *otprilike oko 8 sati*, govoreći mu da će ga pustiti kada mu sina Dževdeta dovedu na ispitivanje. Nakon što je svjedok izašao iz stanice, a Dževdet doveden, nakon par sati isti je došao sav izudaran, kako reče Mehmedalija, *... od pendreka, bio je kost i koža, žalio se na bolove, na glavi je bilo bar 20 udaraca pendrekom te u predjelu leđa, al najviše po glavi*, te je dodao da, od tada, ne govori s Mićom.

538. Svjedok Mehmed Mujkanović, komšija Huremovića, naveo je da je jedne prilike bio kod njih kući, te se prisjeća da je Dževdet bio u policiji, i tom prilikom je vidio da je bio pretučen, kako kaže Mujkanović, *... bio je crn po leđima i bubrezima, bilo je strašno gledati*. Dževdeta su pretukli u stanici policije u Janji, i to tako što je Dževdet otišao da vidi šta mu je sa ocem Mehmedalijom, jer je on bio prvo odveden u stanicu, kad je došao, njega su ostavili, a Mehmedaliju pustili.

539. U vezi sa navedenim, svjedok Meho Herić je na glavnom pretresu istakao da mu je Mile Marković prišao dok je sjedio u kafani Lovac i rekao mu da po naređenju komandira mora ići u stanicu. Odveden je u stanicu i smjestili su ga u sobu, u kojoj mu uzimaju ličnu kartu, a potom ga vode u drugu prostoriju gdje se nalazilo i neko oružje, a inspektor koji ga

je i doveo upravo tu, pitao ga je, *čije je oružje*, na što mu je svjedok odgovori da ne zna. Nako toga, inspektor mu je rekao da je to od Jahije Gazdić i da će morati priznati daka dođe, *neki specijalac*. Ubrzo nakon toga, svjedok navodi, *došao taj neki specijalac*, pitao je svjedoka je li priznao, a zatim ga počeo udarati, *... rukama, nisam brojao koliko, 7-8 puta, to su bili jaki udarci.*, da bi mu potom i stavio pištolj u usta, nakon čega je napustio prostoriju. Na kraju je svjedok naveo da inspektor ponovo ulazi u prostoriju, vraća mu ličnu i govori da je slobodan, te je još i dodao da je prilikom izlaska iz stanice, sreo Miću, pitao ga je *šta je ovo*, a Mićo je samo slegao ramenim.

540. I svjedok Muhamed Bačevac je, u svom iskazu naveo da su po njega, u jutarnjim satima, došli policajci, ubacili ga u crni kombi, te doveli u stanicu u Janji. Svjedok je opisao raspored prostorija, odnosno kada se uđe u stanicu, prva vrata desno je četvorka, pritvorska jedinica, kao i šestica, također pritvorska jedinica, te dodao, *nula je do puta, pisarnica, tu su se mlatili i razbijali*. Svjedok je dalje naveo da su njega smjestili u kancelariju koja je služila policiji kao kantina gdje, *jedu i piju*. Komandir Bogdanović je tada naredio da se uzme izjava od svjedoka, pitali su ga ko su Zenge, gdje je oružje, da bi ga potom ubacili u četvorku, gdje je proveo, otprilike, sat vremena, kada ga je Bogdanović pustio u dvorište da zapali i čeka da ga ponovo pozovu. Kada su došli specijalci, u ratnim uniformama i sa automatima, Bogdanović mu je rekao da uđe, da bi specijalci od svjedok tražili da napiše deset ljudi koji imaju automatske puške, a kada je rekao da ne zna, počeli su ga udarati palicama, *njih petorica*, kako kaže svjedok. Stajao je, okrenut leđima, sa rukama na zidu dok je udaran palicama po leđima, te da je fizičko maltretiranje trajalo oko dva sata, *primio sam 90 udaraca*. Kad su vidjeli da svjedok ništa ne zna, pustili su ga, a Bogdanović mu je rekao da će ga nadgledati 24 sata, a Mićo, koji je kao i komandir bio prisutan, kada je svjedok krenuo prema čaršiji, rekao da ide drugim putem da ga ne bi mještani vidjeli. Ubrzo nakon toga je napustio Janju, upravo iz razloga što mu je Bogdanović rekao da je za odstrel. Na koncu, svjedok je dodao da je u kući proveo nekoliko dana, te da su bolovi bili neizdrživi, nakon čega dolazi doktor koji mu je dao tablete za bolove.

541. Navedeno je potvrdio svjedok, doktor Esad Hasifić koji je na glavnom pretresu izjavio da se sjeća komšije Muhameda Bačevca, obzirom da su ga pozvali da dođe u kućnu posjetu. Vidio je da Bačevac ima povrede po grudnom košu sa krvnim podljevimima, te mu je predložio da ide u bolnicu, a kako ga nije htio poslušati, doktor mu je prepisao kreme da maže po izudaranim dijelovi tijela. Doktor Hasifić je na pretresu naveo da je uzrok povreda od udaraca tupim predmetom. Sem toga, prepisao mu lijekove, *išlo je nabolje, nije bilo težih povreda, sve što medicina nalaže*. Konačno, naveo je da je Muhameda obišao još jednom, te da isti nije više tražio od svjedoka da ga posjećuje. Upitan od predsjedavajućeg u vezi kretanja i odlaska na intervencije, svjedok je istakao da je na intervencije po pozivima odlazio *biciklom, to je bila moja dužnost*.

542. Osim navedenih svjedoka, u vezi sa predmetnim inkriminacija iz ove tačke precizirane optužnice, iskaze su na glavnom pretresu dali i svjedoci Mehemd Đerzić, Husein Rahmanović i Omer Durgutović. Iako o tome imaju posredna saznanja, prilikom svog svjedočenja saglasio su potvrdili da im je poznato da je i Muhamed Bačevac bio fizički maltretiran u prostorijama SOM Janja.

543. Nadalje, kako je to već i ranije navedeno, okolnosti iz tačke A2 su detaljno analizirani i ocjenjeni pod tačkom I osuđujućeg dijela presude, tako da Vijeće u nastavku

obrazloženja navoditi svjedoke koji su opisivali predmetne inkriminacije iz tačke A2 precizirane optužnice.

544. Na okolnosti tačke A5 na glavnom pretresu su saslušani svjedok B i Muhamed Bilalić, te je na okolnosti povreda kod Muhamed Bilalića, pročitana Zapisnik o saslušanju svjedoka Mehmeda Bilalića, broj: P-16-14-04-2-640/13 sačinjen od strane Državne agencije za istragu i zaštitu, Regionalni ured Tuzla, dana 24.06.2014. godine **(T-71)**, obzirom da u toku krivičnog postupka isti preminuo **(T-71A)**⁵⁵.

545. Tako je zaštićeni svjedok B na glavnom pretresu naveo da je jedne prilike u augustu 1993. godine priveden u stanicu i da ga je tom prilikom ispitivao optuženi Đokić, te dodao da ga nije tukao, te da je bio fer i korektan prema njemu. Ispitivao ga je u vezi oružja koje se navodno nalazilo kod njega, a koje je vlasništvo njegovog zeta Musemića, Vehbije Karića i slično. Prema navodima svjedoka B, ispitivanje je trajalo, *5-10 minuta*, da bi ga zatim dvojica nepoznatih policajaca odveli u drugu prostoriju gdje su ga udarali, *nekih pola sata*, kako reče zaštićeni svjedok B, te dodao da su ga isti dan pustili kući. Sem toga, potvrdio je svjedok da je i Muhamed Bilalić, zvanu Muho bio sa svjedokom zajedno u protoriji. Na kraju, svjedok je naveo da Đokić nije bio prisutan za dok su ga nepoznati policajci udarali.

546. Nadalje, svjedok Muhamed Bilalić u vezi navedenog, na glavnom pretresu je naveo da je u decembru 1993. godine priveden u stanično odjeljenje i da je tom prilikom zlostavljan. Svjedok je takođe, naveo naveo i da ga je na putu do stanice, policajac Boro Zelenović fizički maltretirao, zajedno sa drugom 4 policajca. Kada je doveden u stanicu, Boro mu je rekao da sjedne na jednu stolicu, dok su ostali stajali uza zid, i kako kaže Muhamed, *... počeli me udarati, srećom bio sam debeo .. udarao me Boro Zelenović po leđima*. Dalje, svjedok je istakao da mu je tada Boro opsovao balisjku majku, da bi mu potom naredio da legne, što svjedok nije htio učiniti, nakon čega ga je Čobić udario u predjelu mošnjih. Udarali su ga nogama, da bi uletio Mićo i rekao im da prestanu, nakon čega su izletili na hodnik, dodavši da mu se tada optuženi Đokić obratio govoreći mu da prizna jer će ga ubiti. Na kraju, naveo je da su se tokom udaranja tri puta odmarali, kako kaže svjedok, tražili su neki mitraljez, govorim im da o tome ništa ne znam. Ostao je u stanci otprilike oko sat i po, a poslije su ga tako prebijeno vodili do neke bare i tjerali da ga ide kroz hladnu vodu. Osim što je ovaj svjedok opisivao vlastito fizičko zlostavljanje u inkriminisanoj periodu, potvrdio je navedeno i njegov brat Mehmed Bilalić na Zapisniku o saslušanju svjedoka od 24.06.2014. godine **(T-71)**.

547. Dakle, iz svih naprijed navedenih dokaza (*iskaza svjedoka i materijalnih dokaza provedenih na okolnosti sve tri tačke precizirane optužnice*), Vijeće je nesumljivo moglo zaključiti samo to, da su civili bošnjačke nacionalnosti, za vrijeme privođenja, a potom ispitivanja u prostorijama za ispitivanje staničnog odjeljenja u Janji bili fizički premlaćivani, odnosno mučeni, a koju činjenicu vijeće nalazi nesporno utvrđenom.

548. Međutim, Tužilaštvo nije provelo dokaze temeljem kojih bi vijeće, na nesumljiv način, moglo utvrditi odgovornost optuženog za ono što mu se optužnicom stavljalo na teret. Prije svega, Vijeće, na osnovu provedenih dokaza, nije moglo, van razumne sumnje, zaključiti da

⁵⁵ Izvod iz matične knjige umrlih Bilalić Mehmeda od dana 21.12.2018. godine

je optuženi obavljao dužnost zamjenika komandira, kako je to navedeno u tačkama A1 i A2 precizirane optužnice.

549. Naime, ovim tačkama, optužnom Milanu Đokiću se stavlja na teret da je u vrijeme navedeno u činjeničnom opisu optužnice, vršio dužnost zamjenika komandira Staničnog odjeljenja milicije Janja. Vijeće je u dijelu presude, pod naslovom *VII Činjenična utvrđenja, (I) Fromiranje, funkcionisanje i status SOM Janja, (II) Zaključci u odnosu na optuženog Milana Đokića, navelo iz kojih razloga nije moglo zaključiti da je optuženi*, u vrijeme počinjenja predmetnih inkriminacija, nije obavljao navedenu funkciju, obzirom da se, imajući u vidu provedene dokaze, nije moglo, sa sigurnošću, utvrditi da je, u staničnim odjeljenjima u sklopu organizacionih jedinica Stanica javne bezbjednosti (SJB) postojalo mjesto zamjenika komandira.

550. U naznačenom periodu, optuženi je, sudeći prema dokazima, bio na mjestu vođe sektora u SOM Janja. Isto tako, a imajući u vidu izvedene dokaze, komandir SOM, Zoran Bogdanović je bio prisutan u kritično vrijeme (tačke A1 i A2), a to proizilazi i iz činjeničnog opisa optužnice, gdje je navedeno da je Zoran Bogdanović, kao komandir SOM Janja, naredio podređenim pripadnicima – policajcima tog staničnog odjeljenja dovođenje civila u Stanicu, kojom prilikom je, nepoznatim pripadnicima MUP-a RS stavio na raspolaganje prostorije za ispitivanja, gde je, potom, izvršeni i premlaćivanje istih, a bio je prisutan i prilikom ispitivanja Dževdeta Huremovića, Muhameda Baćevca i Mustafe Hadžića, ili bar tako navodi tužilac, u predmetnim tačkama.

551. Kada je u pitanju prisustvo Milana Đokića, Dževdet Huremović nije rekao ocu ko je bio prisutan u Stanici, u vrijeme kada je on premlaćen, svjedok Meho Herić ga je vidio na izlasku iz Stanice, Svjedok Mustafa Hadžić nije naveo da ga je, uopšte, vidio u Stanici, osim što mu je Bogdanović rekao da mu Đokić radi o glavi. Sem toga, u optužnici nije ni navedeno da je Đokić bio prisutan kada je oštećeni Hadžić doveden u Stanicu.

552. Dakle, niti je Vijeće, van razumne sumnje, utvrdilo da je optuženi bio zamjenik komandira, niti da je bio prisutan prilikom dovođenja svih oštećenih, niti su provedeni dokazi da je imao, bilo kakva, ovlaštenja, pa time, stvarnu i realnu moć, da spriječi mučenje oštećenih, tim prije što je u Stanici bio prisutan i tadašnji komandir, Zoran Bogdanović. Sem toga, u završnoj riječi, tužilac, citirajući odredbe Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji MUP-a RS, navodi ovlaštenja, obaveze i nadležnosti komandira SM, odnosno SOM, te da je, prema Pravilniku, zamjenik komandira, u slučaju spriječenosti ili odsutnosti komandira, zamjenjuje istog i preuzima ovlaštenja što, prema mišljenju Vijeća, znači da optuženi, čak i da je obavljao funkciju zamjenika komandira, u prisustvu komandira i nema ovlaštenja u pogledu sprečavanja nezakonitog postupanja.

553. Imajući u vidu navedeno, a u nedostatku dokaza, Vijeće je optuženog Milana Đokića oslobodilo krivnje da je pomogao u počinjenju progona mučenjem oštećenih civila bošnjačke nacionalnosti Dževdeta Huremovića, Mehe Herića, Muhameda Baćevca (A1), Amira Baćevca i Mustafe Hadžića (A2).

554. Nadalje, Vijeće na osnovu izvedenih dokaza, nije moglo, van razumne sumnje, zaključiti, da je optuženi Milan Đokić počinio krivično djelo, radnjama navedenim u činjeničnom opisu tačke A5 precizirane optužnice i to na način da je u drugoj polovini 1993. godine, pomogao u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti svjedok B i Muhameda Bilalića, i to tako, što su nepoznati pripadnici MUP RS-a izvršili njihovo premlaćivanje,

nakon što bi se na upit Milana Đokića izjasnili da im nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, a Milan Đokić u svojstvu **pripadnika – policajca CSB Bijeljina, SJB Bijeljina** nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi premlaćivanje, iako je bio svjestan i znao za njih, na koji način je Đokić podržao i odobrio takva mučenja.

555. Shodno navedenom, Vijeće je prevashodno cijenilo iskaze svjedoka, kojima je u potpunosti poklonilo vjeru, nalazeći ih iskrenim, vjerodostojnim bez namjere da stave optuženom na teret i ono što nije učinio, posebice jer svjedoci saglasnim izjavama potvrđuju da ih je kritične prilike optuženi ispitivao u vezi oružja, te da je bio korektan, i da ih nije fizički maltretirao, a prema riječima Bilalića, u jednom trenutku je upravo optuženi ušao u prostoriju i istjerao nepoznate pripadnike iz sobe za ispitivanje. Pored toga što svjedoci navode da je optuženi tada bio policajac, status Đokića je i ranije nesporno utvrđen od strane Vijeća, u dijelu presude koja se odnosi na status optuženog, o čemu je ranije bilo više riječi.

556. Međutim, da bi Vijeće oglasilo krivim optuženog za ovu tačku optužnice, Tužilaštvo je, prije svega, moralo dokazati da optuženi, kao policajac SJB Bijeljina, ima ovlaštenja da spriječi mučenje civila od strane nepoznatih pripadnika MUP RS-a i to u prostorijama SOM Janja.

557. S tim u vezi, Tužilaštvo je, prije svega, trebalo da dokaže kako je optuženi Đokić, kao pripadnik *policajac CSB Bijeljina, SJB Bijeljina* imao nadređen položaj u odnosu na nepoznate pripadnike MUP RS-a, bez obzira kojim jedinicama i formacijama oni pripadali, ili da je imao komandnu dužnost u okviru SOM-a pa da bi imao i ovlaštenje i dužnost i moć da spriječi bilo kakva mučenja u Stanici.

558. Međutim, Tužilaštvo niti jednim dokazom, ne potkrepljuje snagu autoriteta optuženog, niti svjedoci opisuju optuženog kao ličnost koju bi drugi bez pogovara poslušali i izvršili naredbe koje bi im on eventualno izdavao, već suprotno, upravo svjedoci optužbe, su o liku i djelu optuženog Milana Đokića govorili afirmativno, koji su pored navedenog izjavili da nisu nikada čuli da je optuženi nekom nešto loše učinio, a što su u konačnici potvrdili brojni svjedoci tokom postupka opisujući situacije u kojima im je pomogao, a pojedine i spasio.

559. Stoga, Vijeće primjećuje da je suviše nelogičnosti i protivrječnosti u činjeničnom opisu tačke A5 precizirane optužnice kako u odnosu na iskaze svjedoka, tako i u odnosu na provedene dokaze u ovom krivičnom postupku, a da bi ih Vijeće moglo zanemariti, te na osnovu istih nesumnjivo utvrditi da je optuženi Milan Đokić počinio radnje koje mu se stavljaju na teret ovom tačkom. U tom pravcu, Vijeće ponavlja da ne može svoju odluku zasnivati na pretpostavkama i izvoditi hipotetičke zaključke navedene u činjeničnom opisu izmjenjene optužnice o neupitnoj snazi, poziciji moći i velikom autoritetu optuženog, iz kojih *kvaliteta* crpi ovlaštenja naspram svih drugih, bez obzira na rang kojem pripadaju u hijerarhiji policijskih službenika MUP RS-a. Nasuprotno tome, Vijeće mora, izvan svake razumne sumnje, biti uvjereno u krivičnu odgovornost optuženog, a to, na osnovu svih provedenih dokaza, nije bilo u mogućnosti.

560. Na kraju, Vijeće na ovom mjestu ima za potrebu istaći da dijeli stav branioca optuženog Đokića, iznesen u završnim riječi, odnosno, Vijeću je nepojmljivo da fizičko

maltretiranje, konkretno mučenje svjedoka Bilalića direktno provodi, svjedok, Boro Zelenović, potom isti svjedoči, kao svjedok Tužilaštva, u ovom krivičnom postupku, po optužnici kojom se optuženi Milan Đokić tereti da u svojstvu policajca istog ranga kao i svjedok, pomaže Bori Zelenoviću u mučenju svjedoka Muhameda Bilalića.

561. Imajući u vidu navedeno, a u nedostatku dokaza, Vijeće je optuženog oslobodio odgovornosti da je počinio radnje opisane u ovoj tački precizirane optužnice.

562. Dakle, obzirom da dokazi koje je ponudilo Tužilaštvo, u cilju dokazivanja odgovornosti optuženog, za ovo Vijeće, nisu bile takve vrijednosti da isključe razumnu sumnju da je optuženi počinio krivično pravne radnje pomaganja u mučenju civila bošnjačke nacionalnosti Dževdeta Huremovića, Muhameda Bačevca, Mehu Herića, Amira Bačevca, Mustafu Hadžića, svjedoka B i Muhameda Bilalića, i to opisne pod tačkama A1, A2 i A5 precizirane optužnice, iz kojeg razloga je vijeće, oslobodilo optuženog Milana Đokića da je radnjama opisanim pod tačkama **I, II i III** oslobađajućeg dijela izreke presude počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom f) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 31. i članom 180. stav 1. istog Zakona.

TAČKA IV OSLOBAĐAJUĆEG DIJELA IZREKE U ODNOSU NA OPTUŽENOG SAVU MRŠIĆA

563. Tačkom IV oslobađajućeg dijela izreke presude, za radnje opisane pod tačkom A6 precizirane optužnice, Vijeće je optuženog Savu Mršića oslobodilo od optužbe da je tokom mjeseca decembra 1993. godine, Mršić Savo mučio odnosno premlatio civila, mještana bošnjačke nacionalnosti Gutić Ibrahima, a nakon što je prethodno Ikić Ljubiša, u svojstvu komandira SOM Janja, naredio podređenim pripadnicima - policajcima tog staničnog odjeljenja među kojima je bio i Mršić Savo, dovođenje pomenutog civila u stanicu, s ciljem iznuđivanja informacija u vezi posjedovanja oružja od strane bošnjaka, gdje je potom izvršeno i premlaćivanje istog civila od strane Mršić Save, kada se je na Mršićev upit Gutić Ibrahim izjasnio da mu nije ništa poznato u vezi toga ko od bošnjaka u Janji posjeduje oružje, na koji način je tom civilu namjerno nanio snažnu fizičku i duševnu bol i patnju, i to tako što je u mjesecu decembru 1993. godine, nakon što je Mršić Savo ispitao Gutić Ibrahima, istog je i napao, udarajući ga u više navrata pendrekom po leđima i debelom mesu,

564. Tužilaštvo krivičnu odgovornost optuženog Save Mršića za ovu tačku precizirane optužnice temelji na iskazu svjedoka oštećenog Ibrahima Gutića, ali i iskazu Borivoja Zelenovića koji je na glavnom pretresu istakao da su mještani Janje, između ostalog, privođeni i zbog informacija u vezi posjedovanja oružja i naoružavanja Bošnjaka Janje, pri tome navodeći imena Ibrahima Gutića i Mustafe Hadžića kao mještane Janje koji su iz pomenutih razloga privođeni u SOM/SM Janja.

565. Oštećeni Ibrahim Gutić, koji je na glavnom pretresu naveo da se sjeća situacije kada su dva policajca došla njegovoj kući *...Mitar Lučić ... drugog nisam poznao lično ... izgledao je krupnijeg stasa, oko nekih 90-100 kg ... bili su u policijskim uniformama ... standardna oprema, opasač, ne sjećam da su imali puške ... imali su pištolje i palice ... u popodnevnim satima ...*, te mu rekli da krene sa njima na razgovor u stanicu u Janji, čemu se svjedok nije protivio i sa istim se odvezao do stanice. Uveli su ga u jednu prostoriju koja se nalazila s lijeve strane od ulaza stanice. Svjedok dalje navodi da ga je jedan od te

dvojice policajaca počeo ispitivati ... *ja sam stajao, a to lice je sjedilo ... nije bilo nikakvog zapisnika ...*, i to o oružju koje je navodno svjedok sakrio i zakopao u haremu džamije, a što im je svjedok rekao da to nije istina. Obzirom da je svjedok negirao da mu je bilo šta poznato u vezi navedenog, drugi policajac, kojeg nije poznao, ga je počeo udarati gumenom palicom, za koje vrijeme ga Mitar Lučić nije maltretirao, ... *izašao je iz sobe. Drugi policajac ga nastavlja i dalje udarati, palicom po leđima*, da bi mu potom naredio da skine kožnu jaknu, nakon čega ga je više puta ... *10 puta, ako ne i 15 puta udario palicom ...*, zbog kojih udaraca mu je tijelo na tim mjestima bilo potpuno crno.

566. Dalje, svjedok je naveo da ga nakon izvjesnog vremena uvodi u jednu prostoriju koja je služila kao pritvor, koju je potom i zaključao. Nešto kasnije u tu prostoriju dolazi Mitar Lučić i donosi mu jaknu koju je skinuo po naređenju policajca koji ga maltretira. Na koncu, svjedok je istakao da se ne može izjasniti koliko dugo je tu i ostao, ali se sjeća da su se u jednom momentu otvorila vrata i neko je rekao da može ići ... *bio je mrak kada sam izašao*.

567. Svjedok je za identitet policajca koja ga je kritične prilike maltretirao saznao naknadno, obzirom da se raspitivao po Janji oko te osobe, kojom prilikom je saznao da je to drugo lice koje ga je zajedno sa Mitrom Lučićem privelo, bio upravo optuženi Savo Mršić. Svjedok je za identitet optuženog saznao, kako to sam kaže ... *od ljudi koji su bolje poznavali policajce ... Mustafa Hadžić ... pomogao da saznam*. Svjedok je u vezi sa tim, naveo da mu je Mustafa rekao da su u patrolnim smjenama radila po dva policajca koja su svaki dan išli u paru, a obzirom da je svjedok govorio da je poznao Lučića, Mustafa mu je rekao da je taj drugi policajac, optuženi Savo Mršić.

568. Sem toga, svjedoku je prilikom davanja iskaza na glavnom pretresu predočavan Zapisnik o prepoznavanju osoba na osnovu fotografije, na koji je odbrana optuženog isticala prigovor zakonitosti, navodeći da od svjedoka nije traže da opiše lice, nego optuženog Mršića i to putem fotografija osoba nastalih u realnom vremenu. Predsjedavajući je odbio prigovor odbrane, obzirom da je isti sačinje u skladu sa članom 85. ZKP BiH, nakon čega je svjedok pokazao na osobu sa fotografije broj 5 rekavši ... *mislim da je to ta osoba što me je udarala ...*, odnosno pokazao na fotografiju optuženog Mršića, koja datira iz realnog, današnjeg vremena.

569. Odbrana je svjedoku Gutiću, predočila fotoalbum sa 7 fotografija koje datiraju iz 90-tih godina, inkriminisanog perioda, a kojom prilikom je svjedok za lice na fotografiji pod brojem 7 (**O8-5**), rekao da mu ta osoba liči na optuženog Mršića. Međutim, oštećeni Gutić, a u što se i Vijeće uvjerilo, tada ne identifikuje optuženog Mršića kao lice koje ga kritične prilike muči, budući da se na fotografiji broj 7, prezentovanog albuma, nalazi sasvim drugo lice.

570. Svjedok Mustafa Hadžić ne potvrđuje navode oštećenog Gutića, odnosno Vijeće primjećuje da isti nije ni pitan na konkretne okolnosti, iako je, podsjećanja radi, na glavnom pretresu ovaj svjedok, dao iscrpan iskaz u vezi mnogih ratnih događaja koji su se odigrali na područje Janje tokom inkriminisanog perioda.

571. Osim toga, Vijeće primjećuje da svjedok Borivoje Zelenović, osim navođenja da mu je poznato da je i Ibrahim Gutić privođen, ne navodi niti jednu drugu okolnost koja bi upućivale na nezakonitost u postupanju optuženog Mršića, iako optužba tvrdi da isti u cjelosti potvrđuje navode oštećenog. S tim u vezi, svjedok Zelenović ističe da mu Ibrahim,

sa kojim je inače veliki prijatelj, se nikada nije požalio da je imao bilo kakav problem, posebice sa optuženim Mršićem, obzirom da bi svjedok po tom pitanju zasigurno djelovao i o tome obavijestio nadređene kako bi se Ibrahimu pomoglo.

572. S tim u vezi, Vijeće nalazi da u pogledu predmetne inkriminacije, izvedeni dokazi od strane optužbe, po svom sadržaju i kvalitetu, nemaju potrebnu snagu uvjerljivosti, niti daju osnov za logičan zaključak u pogledu utvrđenja činjenica koje se odnose na identifikaciju optuženog, kao neposrednog izvršioca krivično pravnih radnji opisani u činjeničnom supstratu.

573. Dakle, na osnovu svih izvedenih dokaza, posebice iskaza oštećenog Gutića, pri tome uzimajući u obzir da se u konkretnom radi o razlikama u odlučnim činjenicama koje se odnose na identifikaciju optuženog, kao neposrednog izvršioca predmetnih inkriminacija na štetu oštećenog, odnosno da dokazi koje je ponudilo Tužilaštvo, u cilju dokazivanja odgovornosti optuženog, za ovo Vijeće, nisu bile takve vrijednosti da isključe svaku razumnu sumnju da je optuženi počinio krivično pravne radnje opisne pod tačkom A6 precizirane optužnice, iz kojeg razloga je vijeće, u skladu sa članom 284. tačka c) ZKP BiH, donijelo oslobađajuću presudu za radnje opisane pod tačkom IV oslobađajućeg dijela izreke presude

TAČKA V OSLOBAĐAJUĆEG DIJELA IZREKE U ODNOSU NA OPTUŽENOG ŽARKA MILANOVIĆA

574. Tačkom V oslobađajućeg dijela izreke presude, Vijeće je optuženog Žarka Milanovića oslobodilo od optužbe za radnje opisane pod tačkom C precizirane optužnice, odnosno da je u prvoj polovini 1994. godine u Janji, pomogao u mučenju odnosno premlaćivanju civila Kremić Ramiza, mještana bošnjačke nacionalnosti s ciljem iznuđivanja informacija, a koje mučenje civila je počinio policajac SM Janja Vlado Stjepanović, koji je u međuvremenu umro, zajedno sa više nepoznatih pripadnika navedene stanice, na koji način je kod Kremića prouzrokovana snažna fizička i duševna bol i patnja i to, nakon što je prethodno Stjepanović Vlado počinio mučenje civila Mujanović Nedima zv. Omo tako što ga je u više navrata udarao po čitavom tijelu, Milanović Žarko zajedno sa Stjepanović Vladom i drugim nepoznatim pripadnicima SM Janja su iz kuće izveli Kremić Ramiza i odveli ga kod mjesnog stadiona, pa kada je Kremić na upit Milanovića odgovorio da nije ukazao medicinsku pomoć Mujanović Nedimu, Kremića su napali Stjepanović i drugi nepoznati pripadnici SM Janja, udarajući ga u više navrata u predjelu bubrega, istovremeno ga tjerajući da pjeva „Ne volim te Alija zato što si balija“, a Milanović Žarko nije preduzeo bilo kakvu radnju u okviru svojih ovlaštenja da spriječi to mučenje iako je bio svjestan i znao za to, na koji način je podržao i odobrio takvo mučenje.

575. Činjenično utvrđenje ove tačke optužnice Tužilaštvo zasniva na iskazu svjedoka Ramiza Kremića, koji je na glavnom pretresu, između ostalog, naveo da je od aprila 1992. godine do 1994. godine živio u Janji sa suprugom i dvoje djece, da se bavio poljoprivredom, te dodao da je u blizini njegove kuće živjela i Hatidža Mujanović sa sinom Omom i snahom, kojeg poznaje od rođenja. U vezi Ome, svjedok je istakao da je tokom 94. godine, njegova majka došla do svjedoka i tom prilikom mu rekla da je Omo pretučen u policiji, te da joj treba novac kako bi kupila jare, ... *Omu da previjem jarećom kožom.* Odmah je otišao i kupio jare, donio ga u dvorište, zaklao ga i odneo Hatidži, tada je vidio Omu, bio je pretučen, a na Ramizovo pitanje šta mu se desilo, ... *rekao mi je da ga je tukao Vlado iz Kojčinovca ... policijac ... nedavno preminuo.*

576. Sutradan su kod svjedoka došli Vlado i Žarko i još dvojica policajaca kojima nije znao imena, pitali su ga, ... *jesi li bio kod Ome ...*, na što im je svjedok odgovorio da nije. Nakon toga ga odvođe na igralište, kojom prilikom ga je Žarko natjerao da pjeva pjesmu „*ne volim te Alija, zato što si balija*“, kako reče svjedok, ... *dignutih ruku na glavi ...*, a zatim su ga počeli udarati, ali svjedok ne zna ko od njih ga udara, dok ga istovremeno pitaju u kojoj je svjedok vojsci. Žarko govori ostalim policajcima da ga ne udaraju, ali, oni ipak nastavljaju sa udarcima. U vezi navedenog, svjedok je dodao da je Vlado bio pretpostavljeni među tim policajcima kritične prilike.

577. Svjedok je dalje naveo, ... *ne znam njihova prezimena ... ni Žarkino ni Vladino ... znam da je Žarko bio policajac ... bili su u policijskim odijelima*, te u nastavku opisao optuženog Milanovića kojeg je i prije, ali i nakon kritičnog događaja viđao u Janji, ... *imao je 25 godina, bio krupan, crn, srednja dužina kose, živio u Kojčinovcu*, a istog je i prepoznao u sudnici. Na koncu, svjedok je naveo da se u Janji nikome nije obraćao u vezi kritičnog događaja, ... *nit sam smio nit sam htio ... bezveze su me tukli ... sve radi Ome ... umro je i mati mu je umrla ...*, te dodao da je Omo zapravo nadimak Nedima Mujanovića, kojem se otac zove Mehmed.

578. Tužilaštvo dakle, činjenični opis ove tačke optužnice, zasniva na iskazu svjedoka Ramiza Kremića, kojem, uzgred rečeno, ovo Vijeće poklanja vjeru, nalazeći iskaz oštećenog vjerodostojnim i isitnitim, bez namjere da optuženog tereti za radnje koje isti nije počinio. Međutim, ne postoji dokaz na osnovu kojeg bi se utvrdio obim ovlaštenja optuženog da, kao obični policajac, spriječi udaranje oštećenog, odnosno postojanje ovlaštenja koja, ne samo da omogućavaju, nego i obavezuju Milanovića da sproječi, kako policijske službenike istog ranga kao i optuženi, tako i pretpostavljenog policijskog službenika, obzirom da svjedok Kremić, na glavnom pretresu navodi da je tokom kritičnog događaja ... *Vlado bio pretpostavljeni među četvoricom policajaca*. Vijeće napominje da u samom činjeničnom opisu optužnice, nije navedeno da i sam optuženi udaa oštećenog, zajedno sa ostalim policajcima.

579. Drugim riječim, problem nije, u tome da li je Vijeće povjerovalo svjedoku Kremiću da li je optuženi počinio opisane radnje ili ne, već u tome da njegov iskaz ne predstavlja potvrdu činjeničnog opisa optužnice, posebice u pogledu radnje izvršenja krivičnog djela, koja je u konkretnom slučaju, konzumirana nepostupanjem optuženog, a kojom se, shodno činjeničnom opisu, konsituše biće krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Međutim, činjenica, da oštećeni, a pri tome i jedini svjedok koji je svjedočio na glavnom pretresu, osporava navode iz činjeničnog opisa, i to upravo u pogledu načina izvršenja djela, obzirom da Kremić, ističe da optuženi kritične prilike, govori svojim kolegama, drugim policajcima, da prestanu udarati svjedoka, što je, u suprotnosti sa tezom optužbe, da isti nije preduzeo bilo kakve radnje da spriječi mučenje oštećenog, što je na koncu, a usljed nepostajanja ove odlučne činjenice, rezultiralo da Vijeće optuženog Milanovića oslobodi za radnje navedene u činjeničnom opisu tačke C, precizirane optužnice. Dakle, ni samo Tužilaštvo nije sigurno u to koje su konkretne radnje optuženog, pa je činjenični opis dat uopšteno bez povezivanja radnji optuženog sa onim šta se dešavalo konkretne prilike.

580. Imajući u vidu navedeno, a u nedostatku dokaza, Vijeće je optuženog oslobodio odgovornosti da je počinio radnje opisane u ovoj tački optužnice.

TAČKA VI OSLOBAĐAJUĆEG DIJELA IZREKE U ODNOSU NA OPTUŽENOG MILANA ĐOKIĆA

581. Tačkom VI oslobađajućeg dijela izreke presude, za radnje opisane pod tačkom D precizirane optužnice, Vijeće je optuženog Milana Đokića oslobodilo od optužbe da je dana 28.01.1993. godine u Janji u poslijepodnevnim satima, a nakon što su prethodne noći u porodičnoj kući, u ulici Karađorđeva bb od strane nepoznatog lica sa više udaraca hladnim oružjem u predjelu vrata lišeni života bračni par, civili bošnjačke nacionalnosti Milkić Izo i Milkić Suada, i nakon što se u centru okupilo više stotina civila, mještana bošnjačke nacionalnosti Janje, kako bi zbog ovog ali i drugih prethodnih ubistava civila te svakodnevnih odvođenja i premlaćivanja civila, mještana bošnjačke nacionalnosti, na mirnom skupu zahtijevali od srpskih vojnih i civilnih vlasti da ih zaštiti, jer su se bojali za svoju sigurnost i živote, gdje su bili prisutni komandir Đokić Milan zajedno sa policajcima SOM Janje, da bi potom Đokić Milan u namjeri da spriječi dalje održavanje skupa putem radio veze zatražio i dobio pomoć interventnog voda iz CSB Bijeljina, MUP-a RS, tzv. specijalce, koji su na licu mjesta zajedno sa policajcima SOM Janje rastjerali prisutne civile na skupu, tako što su ih napali i tukli, kojom prilikom su neki od pomenutih policajaca iz oružja pucali u zrak, zbog čega su se civili iz straha razišli, bježeći sa lica mjesta u pravcu više ulica, nakon čega se za njima putničkim motornim vozilom u pravcu dijela naselja Baščelice uputio i Đokić Milan, koji se nalazio na mjestu suvozača zajedno sa vozačem i dva nepoznata naoružana policajca SOM Janja, koji su sjedili leđima okrenuti naspram njih na zadnjem sjedištu vozila, te prolaskom kroz ulicu Salke Bajrića, znajući da u tom dijelu naselja žive samo civili bošnjačke nacionalnosti, Đokić Milan, naredio dvojici nepoznatih policajaca da iz puške ispaljuju hice kroz otvorena zadnja vrata prtljažnika vozila i to u pravcu civila ukućana koji bi se pojavili na prozoru porodičnih kuća te ulice, svjestan da bi tako mogla nastupiti njihova smrt, pa je na to pristao, što su policajci i učinili, usljed čega je ispred prozora u porodičnoj kući broj 30 iz hica, u predjelu glave pogođena i lišena života, civil bošnjačke nacionalnosti Durgutović Đulzida, rođena 1926. godine, kojom prilikom su dvojica pomenutih policajaca tokom vožnje kroz tu ulicu iz puške ispalili i više hitaca u pravcu prozora najmanje sedam porodičnih kuća u nizu, komšija Durgutović Đulzide

582. Na ove okolnosti saslušani su svjedoci Mehmed Đerzić, Husein Rahmanović, Bajro Potoković, Borivoje Zelenović, Đelil Durgutović, Mirsada Mehanović, Mevludin Husadžinović, Alija Bukvić, Hazim Čehajić, Fehim Durgutović, O-2, O-4, Milenko Đokić, Dragan Mitrović i drugi koje Vijeće neće navoditi u ovom dijelu presude.

583. Vijeće je savjesno, svestrano i sa dužnom pažnjom razmotrilo sve provedene dokaze, cijeneći ih kako pojedinačno, tako i u vezi sa ostalim dokazima, te našlo da nema dovoljno dokaza iz kojih se može izvesti pouzdan zaključak, odnosno da Tužilaštvo nije, van svake razumne sumnje, uspjelo dokazati da je optuženi preduzeo radnje izvršenja u osnovi krivičnog djela za koje se tereti.

584. Naime, Tužilaštvo činjenični opis iz tačke VI oslobađajućeg dijela izreke presude, najvećim dijelom, zasniva na iskazu Mirsade Mehanović, dok su svi ostali svjedoci optužbe svjedočili ili o opštem kontekstu dešavanja, ili se radilo o svjedocima koji imaju posredna saznanja o samom događaju, tačnije nisu bili očevidci inkriminiranih radnji radnji koje se optuženom stavljaju na teret.

585. Vijeće je, u svakom slučaju, izvršilo analizu i ocjenu svih provedenih dokaza, naročito iskaza svjedoka Mirsade Mehanović, a kako bi utvrdilo da li je optuženi učestvovao u izvršenju krivičnog djela na način kako se to navodi u činjeničnom opisu tačke VI oslobađajućeg dijela izreke presude.

586. Vijeće, prije svega, ne dovodi u pitanje činjenicu da su dana 28.01.1993. godine u poslijepodnevnim satima mještani Janje održali proteste zbog ubistva porodice Milkić koje se desilo prethodne večeri, koje proteste su osiguravali pripadnici SOM Janja, a potom rasjerali pripadnici interventnog voda CSB Bijeljina, koji su došli po pozivu komandira stanice optuženog Đokića. Takođe, za Vijeće je nesporno da je tom prilikom došlo do pucnjave, usljed čega je, u predjelu glave, pogođena Đulzida Durgutović, rođena 1926. godine, i na taj način lišena života.

587. Na okolnosti održavanja protesta usljed ubistva porodice Milkić prethodnog dana na glavnom pretresu su svi saslušani svjedoci koji su dali iskaz na okolnosti iz ove tačke izreke presude, saglasnim izjavama potvrdili održavanje protesta, koje je osiguravala policija SOM Janja, odnosno okupljanje mještana Janje u poslijepodnevnim satima dana 28.01.1993. godine, kako bi iskazali nezadovoljstvo i pri tome zahtjevali da ih se zaštiti u budućnosti kako se ne bi i dalje dešavala ubistva i druga krivična djela na njihovu štetu.

588. Tako svjedok Husein Rahmanović navodi da je Cica Petrović organizovala proteste povodom ubistva Ize i Suade Milkić na koje je došla većina mještana Janje ... *vidio sam, bilo je puno ljudi ... išli su za tim narodom.* I svjedok Bajro Potoković je potvrdio da je porodica Milkić tragično stradala i da je grupa nezadovoljnih građana, među kojima je bio prisutan i svjedok, izašla na proteste sa zahtjevom da se zaštiti život ljudi. Također, i svjedok Mevludin Husadžinović je potvrdio da je krajem januara 1993. godine bio na mitingu na koji su ljudi izašli, ... *koliko sam mogao primjetiti sigurno 4000-5000, gotov pola Janje.*, a koji su organizovani zbog porodice Milkić koju su prethodne noći zaklali. Osim pomenutih svjedoka, navedeno su na glavnom pretresu potvrdili i svjedoci Alija Bukvić, Hazim Čehajić, Borivoje Zelenović, kao i drugi saslušani svjedoci, koji su u saglasnim izjavama govorili o organiziranju protesta mještana Janje zbog ubistva Ize i Suade Milkić prethodne večeri. Osim toga, pomenuti svjedoci su potvrdili da su taj skup osiguravali pripadnici SOM Janja, na čijem čelu je kritičnog dana bio optuženi Milan Đokić je te prilike

589. Nadalje, Vijeće je nesporno utvrdilo i da su tog istog dana, 28.01.1993. godine mještane Janje tzv *specijalci* CSB Bijeljina došli u Janju rastjerali građane prvo pucnjevima u vazduh, a potom ih i fizički tjerali da se sklone sa ulica, usljed čega je naostao opšti haos i ljudi su se razbježali u svim pravcima, a što također, nedvojbeno proizilazi iz iskaza navedenih svjedoka. U tom pravcu je svjedok Mevludin Husadžinović istakao da je prvo vidio optuženog Đokića kako putem razglaša govori građanima da se razilaze, da bi potom došli specijalci kada je uslijedilo rastjerivanje ljudi po ulici koji su se razbježali prema kućama. Slično je govorio i svjedok Alija Bukvić koji je u vezi navedenog istakao da je došao pun kombi specijalaca i policije koja je počela pucati u vazduh, nakon čega se masa razbježala, a i sam svjedok je pobjegao kroz ulice do svoje kuće. I Hazim Čehajić je na sličan način opisao dolazak specijalaca, koji su odmah po dolasku počeli rastjerivati ljude, ... *čula se cika i galama ...*, a i sam svjedok je pobjegao kroz centar Janje. osim navedenih svjedoka, dolazak specijalaca i rastjerivanje mještana potvrdili i svi drugi svjedoci, između ostalog, i Mehmed Đezić je u vezi sa tim, na glavnom pretresu izjavio da se tada pojavio Interventi vod iz Bijeljine kojim je komandovao čovjek pod nadimkom Laos,

... izletili su iz kombija i počeli su tući narod da ga rastjeraju ..., a i sam svjedok je pobjegao na drugu strane ulice, bježeći tako prema Savić Bari, na koji način je i uspio doći do svoje kuće.

590. U vezi ubistva oštećene Đulzide Durgutović, pored Mirsade Mehanović, čiji iskaz će Vijeće u narednim paragrafima detaljno analizirati, brojni svjedoci su u svojim iskazima na glavnom pretresu govorili da je nakon dolaska specijalaca, a potom i pucnjave koja uslijedila netom nakon toga, došlo do pogibije oštećene Durgutović, koju činjenicu je Vijeće nesporno utvrdilo na osnovu iskaza svjedoka, ali i materijalne dokumentacije koju je u sudski spis uložilo Tužilaštvo BiH.

591. S tim u vezi, svjedok Đezić Mehmed je istakao da je te prilike, ili kako Mehmed reče ... u toj pucnjavi u gornjoj mahali ... ubijena starija žena Đulsa Durgutović na svom prozoru ... iz kombija koji se kretao tom ulicom. Navedeno je potvrdio i svjedok Husein Rahmanović koji je naveo da je u popodnevnim satima čuo da je ubijena žena Durgutović. Također, i Mevludin Husadžinović je govorio o ubistvu Đulzide Durgutović, izjavivši na glavnom pretresu da čuo da je ubijena žena Durgutović, koja je stanovala u Baščerlucima, naselju u kojem se i desilo navedeno ubistvo.

592. Saglasan sa prednje navedenim iskazima je i svjedok Alija Bukvić koji je naveo da je nakon dolaska specijalaca, uspio nekako doći do svoje kuće, na kojoj je vidio da su prozori izrešetani, da bi mu majka u vezi toga rekla da je ... upucana komšinica Đulzida ... kuća preko puta. Sem toga, i Fehima Durgutović je navela da je kritične prilike ... Đulsa stradala.

593. Osim navedenih svjedoka, sin preminule, svjedok Đelil Durgutović je na detaljan način govorio o pogibiji majke Đulzide, te je u vez sa tim na glavnom pretresu naveo da nije želio ići na proteste, te da je tokom istih bio kod rođaka Jusufa Durgutovića kod kojeg se zadržao nekih 20-tak minuta, nakon čega je čuo pucnjeve koji su dolazili sa mjesta koje je udaljeno skoro kilometar od Jusufove kuće, a zatim se uputio prema svojoj kući, detaljno opisujući vlastita zapažanja na tom putu, o čemu će Vijeće naknadno dati detaljniji osvrt. Kako dalje navodi svjedok, na 50-tak metara od kuće, ugledao je Safeta Bukvića koji mu se odmah obratio riječima „majka ti je poginula“, a svjedok je odmah zatim ušao u kuću, ...tu je bila kćerka Medina, mnogo se potresla kada je vidjela, čak je išla i da se liječi ..., i na majčinom čelu je vidio rupu veličine jajeta nastalu usljed djelovanje hica, te dodao da je majka bila u sjedećem položaju, a ispred se nalazila deka puna krvi. Pogledao je Đelil i u prozor koji je bio razbijen, vjerovatno od rasprskavajućeg metka, te dodao da je majka u tom položaju bila na kauču kraj prozora, bočno od puta, odnosno da se sa prozora gleda na put, ali sa bočne strane, obzirom da kuća ima prozore i sa prednje i sa bočne strane.

594. Vijeće nije imalo razloga ne prihvatiti kao istinite i vjerodostojne iskaze navedenih svjedoka čije su izjave razložne, uvjerljive i ničim dovedene u sumnju, a u konačnici i potvrđene materijalnom dokaumentacijom, odnosno dokazima optužbe **T-61**⁵⁶ i **T-75**⁵⁷,

⁵⁶ Dopis Okružnog tužilaštva u Bijeljini broj: A-119/15 od 25.09.2015.godine sa Spisom istog tužilaštva broj: KTA-17/93 (Obavijest Osnovnog javnog tužilaštva u Bijeljini broj: 17/93 od 19.09.1995.godine; Izvještaj CSB Bijeljina broj: 02-230-61/93 od 12.02.1993.godine; Službene zabilješke CSB Bijeljina od 29.01.1993.godine, od 29.03.1993.godine, Zapisnik o uviđaju Osnovnog suda u Bijeljini broj Kri 6/93 od 29.01.1993.godine; zajedno sa Izvještajem o izvršenom spoljnom pregledu leša Durgutović Đulzide, sačinjen od strane dr. Mulahmetović Senade i Foto-dokumentacijom CSB Bijeljina od 29.01.1993.godine)

⁵⁷ Izvod iz MKU red.br. 9 na ime Durgutović Đulzida broj 02/8-202-9-141/15 od 06.04.2015. godine

posebice jer je u Izvodu MKU za oštećenu Đulzidu Durgutović kao datum smrti konstatovan 28.01.1993. godine u 17.00 časova. Osim toga, da je oštećena Đulzida ubijena u popodnevnim satima u svojoj kući dana 28.01.1993. godine, proizilazi i iz Zapisnika o uviđaju Osnovnog suda u Bijeljini broj Kri 6/93 od 29.01.1993.godine, u kojem se navodi da je na licu mjesta konstatovala smrt, te izvršila spoljni pregled leša dr Senada Mulaahmetović, a koji izvještaj je sastavni dio zapisnika.

595. Nadalje, Vijeće je na osnovu iskaza pomenutih svjedoka, utvrdilo i da je optuženi Đokić, zajedno sa pripadnicima SOM Janja, osiguravao proteste građana, ispunjavajući navedenu obavezu, optuženi je postupio u skladu sa tada važećim zakonskim propisima. S tim u vezi, Vijeće nalazi, da optuženi nije postupao sa namjerom i svješću da angažovanjem interventnog voda CSB Bijeljina sudjeluje u provedbi *plana*, sa konačnim ciljem permanentnog nestanka Bošnjaka sa područja Janje, Bijeljine, SAO Semberije, obzirom da navedeno ne proizilazi iz izvedenih dokaza. Suprotno ovako postavljenoj tezi optužbe, a cijeneći sveobuhvatnost atmosfere u kojoj se odigravaju protesti, koji usljed sve veće brojnosti mještana Janje, posebno u ratnim okolnostima, predstavljaju ozbiljan rizik po cjelokupnu bezbjedonosu situaciju, Vijeće nalazi, a shodno svemu navedenom, opravdanom i donesenom, u skaldu sa važećim zakonskim propisima, odluku optuženog da pozove Interventni vod CSB Bijeljina, u cilju sprečavanja eskalacije eventualnih sukoba. Vijeće je u tom pravcu, cijenilo i činjenicu da optuženi sa raspoloživim ljudstvom i logistikom, ne može kontrolisati masu, obzirom da se brojnost mještana konstantno povećava, i ide u pravcu izbijanja nemira, a koji, kao takvi, garantuju tragične posljedice za cjelokupno stanovništvo tog kraja, posebno Bošnjake Janje.

596. Navedeno je potvrdio i svjedok Bajro Potoković, koji je kao i brojni svjedoci, naveo da je Interventni vod došao po pozivu Đokića, pri tome naglašavajući da je optuženi zajedno sa policajcima SOM Janja, veoma profesionalno, osiguravao, nezakonite, odnosno neprijavljene proteste, čije prijavljivanje je zakonska obaveza organizatora u skladu sa propisanom procedurom organiziranja skupova. Sem toga, svjedok je također istakao da je pozivanje Interventnog voda opravdano shodno stanju na terenu i okolnostima, pri tome ističući da posebno neprijavljena i spontana okupljanja sve većeg broja građana, posebno u ratnim okolnostima, predstavlja opasnost i bezbjednosni rizik od eskalacije sukoba, koji se, u tom slučaju, veoma brzo i lako mogu proširiti na okolna mjesta, opštinu, pa na koncu i regiju.

597. Osim toga, ubjeđenje Vijeća o opravdanosti, slijedom toga i zakonitosti, odluke optuženog Đokića da CSB Bijeljina, angažuje interventni vod, tzv *specijalce*, dodatno učvršćuju svjedoci odbrane, prije svih, pripadnici Interventnog voda, Milenko Đokić i Dragan Mitrović koji su dobili zadatak od svog komandira da idu na intervenciju u Janju. Da je angažovanje bilo nužno, potvrđuje i činjenica da su njih 8-9 na intervenciju krenuli sa pod punom ratnom spremom. U tom pravcu govori i činjenica da su dolaskom u Janju zatekli demonstracije nekih 800-900 ljudi u samom centru, čime su blokirali putnu komunikaciju. Svjedoci, saglasnim izjavama potvrđuju da je atmosfera koja je praćena uvredama i psovkaama mještana, ... *vrlo naelektrisana* ..., a koja se, kao takva, kreće ka izbijanju incidenata koji mogu eskalirati u tolikoj mjeri da se nekontrolisano krene sa upotrebom vatrenog oružja i minsko eksplozivnih sredstava. Tek kada su se i njihovi pretpostavljeni uvjerali u ozbiljnost situacije koja svakim trenom prijete sveopštom eskalacijom međusobnih sukoba, izdali su naredbu da se demonstranti udalje, a što su oni na koncu i realizovali.

598. O navedenom su na glavnom pretresu govorili, a potom i potvrdili saglasnim izjavama, iskaze Đokića, Mitrovića i Potokovića, i svjedoci O-4 i Ilić Milenko, koji je sudjelovao u osiguravanju skupa u kao rezervni policajac SOM Janja i koji je naveo da je u jednom trenutku ozbiljno prijetila eskalacija sukoba, usljed čega je iz Bijeljine i došao Intervetni vod, upravo s ciljem suzbijanja i sprečavanja daljnje eskalacije zbog cjelokupne atmosfere nastale spontanom okupljanjem mještana Janje. I svjedok O-4 potvrđuje navedeno, koji je i sam kritične prilike protestovao u centru Janje, međutim, svjedok priznaje da je atmosfera utoliko ozbiljna i opasna, da optuženi Đokić nije mogao ništa uraditi kako bi se strasti smirile, a mještani razišli, zbog čega je i stigla Interventna patrola iz Bijeljine koja je krajnjim naporima uspjela na koncu rastjerati protestnike. Ovaj svjedok, osim navedenog, posebno je isticao da su usljed napetosti napadnuti i on, ali i Osman Bačevac, koje je, te prilike zaštitio i spasio optuženi Mićo, kao i zaštićeni svjedok O-4.

599. Dakle, Vijeće shodno svemu navedenom, nalazi opravdanom i u skladu sa važećim zakonskim propisima, odluku optuženog, da pozove Intervetni vod CSB Bijeljina, u cilju sprečavanja eskalacije sukoba koji mogu dovesti tragičnih događaja, posebice po bošnjako civilno stanovništvo, što je na koncu optuženi i spriječio, traženje CSB-u da pošalje specijalce u Jnjau. Sem toga, postupanje optuženog Vijeće je cijeno i kroz prizmu pozicije u hijerarhiji policijskih struktura, odnosno da je optuženi kao Komandir staničnog odjeljenja Janja, bio i u obavezi postupi, kako i jeste postupio. Sem toga, a imajući u vidu da je već i ranije u dijelu presude koji se odnosi na status optuženog Đokića (*VII Činjenična utvrđenja, II zaključci u odnosu na optuženog Milana Đokića*) van svake razumne sumnje utvrđeno da je optuženi u inkriminisanom periodu obavljao funkciju komandira Staničnog odjeljenja milicije Janja, Vijeće se neće dalje u nastavku obrazloženja presude baviti pitanjem statusa optuženog Milana Đokića.

600. Navedeno je, ujedno, i jedino što je Vijeće, u ovom predmetu, moglo utvrditi, van svake razumne sumnje, dok je utvrđenje svih drugih činjenica, bitnih za pravilno donošenje odluke, imajući u vidu provedene dokaze, ali i sam činjenični opis radnji koje se stavljaju na teret optuženom ostalo, prema mišljenju Vijeća, u domenu pretpostavki i misaonih konstrukcija, bez potvrde u provedenim dokazima.

601. Nadalje, analizirajući iskaze, prije svega, svjedoka Mirsade Mehanović, koja predstavlja ključnog svjedoka optužbe, te dovodeći ga u međusobnu vezu sa ostalim provedenim dokazima, vijeće isti nalazi nesigurnim i konfuznim, u bitnim dijelovima protivrječnim samom sebi, sa nizom praznina i proizvoljnih zaključaka i nemogućih konstrukcija, te stoga nepouzdanim i neuvjerljivim, iz kojih razloga se, na osnovu istog, nije moglo, sa sigurnošću, zasnovati utvrđenje u pogledu krivične odgovornosti optuženog, zbog čega je Vijeće i donijelo odluku kao u izreci presude.

602. Tako je, na glavnom pretresu, svjedokinja Mehanović, potvrdila da je na proteste u centru Janje izašla zbog ubistva porodice Milkić, kada je u svojoj blizini prvo vidjela optuženog, a zatim i čula istog, kako putem *voki toki*, pozvao pojačanje iz Bijeljine. Svjedokinja je kao i ostali svjedoci opisivala rastjerivanje, paniku, ciku galamu, pucnjeve, nakon kojih je krenula kući. Kada je došla kući, kroz prozor je posmatrala dešavanja, te kako kaže, tada je vidjela vozilo za koje se ne može izjasniti da li je bilo policijsko, ali na mjestu suvozača je ... *prepoznala sam Đokića, vozača nisam*. Nastavljajući sa iskazom, navodi da je na tim kolima bio podignut gepek u kojem su sjedila dva uniformisana i naoružana lica, okrenuta licima prema poklopcu gepeka, i koja, kako Mirsada kaže ... *iz*

tog položaju pucaju prema okolnim kućama ... samo onim s desne strane. Zatim je čula jauke i saznala da je komšinica Đulsa pogođena u glavu i ubijena.

603. Ovaj svjedok je u nastavku opisivala događanja sljedećeg dana, odnosno 29.01.1993. godine, kada su došli inspektori i počeli ih ispitivati u vezi toga šta se desilo kritične prilike. Međutim, ... *tog momenta je Mićo naišao na vrata ... rekao mi da puno znam.* Nastavili su inspektori sa postavljanjem pitanja, ali opet, dolazi *Mićo i ... opet ... puno znam,* da bi nakon toga zajedno sa inspektorima otišla u Đulsinu kuću, kako to kaže ... *da nastave sa ispitivanjem u miru.* Osim toga, svjedokinja je dodala da je izašla iz kuće na ulicu i objasnila inspektorima način na koji su pucali iz gepeka prilikom prolaska pored kuće, obzirom da su službena lica dovodila u pitanje mogućnost pucanja iz opisanog položaja po bočnoj strani kuće.

604. Za vijeće je, pri ocjeni vjerodostojnosti iskaza ovog svjedoka, od velike važnosti bio način na koji je ista svjedočila, iskazujući znatnu nesigurnost prilikom davanja odgovora, što je bilo, naročito, primjetno prilikom direktnog ispitivanja od strane Tužilaštva, kada je svoje odgovore davala uz svesrdnu pomoć i navođenje od strane tužioca (i pored stalnih upozorenja predsjednika vijeća), i insistiranja da na pitanja treba odgovarati upravo na način kako je to činila u toku istrage, često dajući pojašnjenja koja su doprinijela stvaranju još veće konfuzije u odgovorima svjedokinje.

605. Sem toga, Vijeće je našlo i niz nelogičnosti u kazivanju ovog svjedoka, posebno u poređenju sa navodima iz izjave koju je dala netom nakon tragičnog događaja, konkretno 29.01.1993. godine (**T-61**), i to, prevashodno u pogledu mjesta, sredstva i načina izvršenja krivično pravnih radnji, kao i izvršilaca predmetne inkriminacije. S tim u vezi, analizom oba iskaza, Vijeće nalazi, da ništa, od pomenutog na glavnom pretresu, ne navodi u izjavi od 29.01.1993. godine (*dan nakon ubistva Đulse!!!*). Naime, svjedokinja je tada sasvim drugačije opisala kritični događaj, pa je tako, suprotno navodima sa pretresa, istakla da pucnjavu čula iz pravca centra Janje kada je skupa sa malim Elvisom izn Zvornika išla prema svojoj kući. Nije pominjala nikav prozor, već se sklonila u svoje dvorište, da bi tek kasnije čula plač Đulsinih kćerki kada je i otišla u njihovu kuću i vidjela mrtvu Đulsu. Dakle, niti jedan detalj naveden na glavnom pretresu, svjedok Mehanović ne pominje u izjavi, koju je, Vijeće ponavlja, dala svega jedan dan nakon kritičnog događaja i stradanja Đulse.

606. Brojni drugi svjedoci, ili različito ili nikako, ne navode, u svojim iskazima, odlučne činjenice kako to svjedok Mirsada Mehanović čini, a koje se ogledaju prevashodno u vrsti vozila, pripadnosti direktnih izvršilaca vojsci ili policiji, te u konačnici, prisustva optuženog Đokića prilikom stradanja Đulse, a koje su bitne radi utvrđivanja odgovornosti optuženog.

607. Tako svjedok Mehmed Đerzić u vezi kritičnog događaja ima posredna saznanja, odnosno isti navodi da se pričalo da optuženi Đokić zna ko je pucao na oštećenu Đulzidu ... *iz kombija koji se kretao tom ulicom,* o čemu je na isti način govorio i svjedok Mevludin Husadžinović, ... *to je kombi, obični, nije policijski ...*, te dodao i ... *pričalo se po mahali da Mićo zna ko je pucao na tu ženu jer je bio tu ...*, dok svjedok Husein Rahmanović, također na osnovu priča navodi da je čuo da je pucao Mićo, ali ne pominje bilo kakvo vozilo. Suprotno od iskaza navedenih svjedoka, Borivoju Zelenoviću u vezi kritičnog događaja jedino je poznato, kako reče da ... *Mićo nema ništa sa ubistvom oštećene,* baš kao i svjedok O-4, koji ide i dalje od Zelenovića, ... *tvrdim da Mićo nema nikakve veze sa ubistvom Đulse.* Zajedničko ovim svjedocima jeste činjenica da imaju posredna saznanja u vezi predmetne inkriminacije, do kojih su došli nakon nekoliko dana od kritičnog događaja,

kako to isti i opisuju, ... *priča narod ... pričalo se po Janji*. Osim ovih svjedoka, na glavnom pretresu su svoj iskaz dali i Alija Bukvić koji ne pominje ništa u vezi identiteta izvršioca ubistva Đulse, ali opisuje vozilo, ... *bijeli kombi iz pravca Bijeljine*. Tako govori i Fehima Durgutović navodeći da se radi o kombiju, ... *vozio otvorenih vrata*.

608. Sem toga, način na koji su govorili o predmetnom događaju i razlike u iskazima su, prema mišljenju vijeća, takve prirode, obima i značaja da se ne mogu pravdati protekom vremena, zbunjenošću svjedoka ili strahom zbog svjedočenja, i ni u kom slučaju ne mogu biti shvaćene kao uobičajena okolnost imajući u vidu životnu dob i emocionalnu zrelost svakog od svjedoka u inkriminisanom periodu. U tom pravcu, Vijeće nalazi brojne i bitne razlike u njihovim izjavama, počev od toga da svjedokinja Mehanović navodi da je ulicom prošlo putničko vozilo sa spuštenim gepekom, dok svjedoci Đezić, Husadžinović, Bukvić i Fehima Durgutović navode da se radi o kombiju bijele boje, a Đelil Durgutović ... *šareni kombi*. Nisu se svjedoci složili ni oko toga da li je optuženi Đokić bio u navedenom vozilu, obzirom da jedni govore da tada nisu vidjeli Miću, drugi da im nije poznato, da naknadno čuju, misle, pretpostavljaju da je Mićo bio prisutan ili da je naredio drugim da pucaju, a istine radi, pojedini čak sa velikom sigurnošću tvrde da Mićo nema ništa sa ubistvom Đulse.

609. Razjašnjenju, posebno ne doprinosi konstantno nastojanje svjedoka Mirsade Mehanović da optuženog, pod svaku cijenu, pozicionira na mjesto i u vrijeme kritičnog događaja, obzirom da u svom iskazu, pri svakom pomenu njegovog imena naglašava da ga je vidjela na protestima jer je bio blizu nje, nakon toga, vidi ga, ali i čuje kako putem *tokij* traži od CSB – a intervenciju *specijalaca*, zatim u putničkom vozilu na putu kod kuće Đulzide Durgutović, te ga u konačnici vidi, ali i čuje i prilikom uviđaja kada optuženi u dva navrata, i to pred inspektorima CSB Bijeljina govori svjedokinji da *puno zna*, Navedeno, kod Vijeća stvara sasvim suprotno ubjeđenje od onoga koje je trebalo ovakvim iskazom da se i potvrdi – da je Milan Đokića, zapravo, bio sveprisutan, od momenta sponatnog okupljanja građana, pa sve do obavljanja uviđajnih radnji 29.01.1993. godine, odnosno da je on taj koji je mogao organizovati, rukovoditi, te u konačnici i narediti svim uniformisanim licima koji su tog dana, na bilo koji način djelovali, s ciljem ovladavanja i rastjerivanja okupljenih Janjara, bez obzira, kojim policijskim pa čak i vojnim formacijama oni i pripadali.

610. Suviše je nelogičnosti i protivrječnosti u iskazima svjedoka, kako međusobno, tako i u iskazima koje su svjedoci dali u istrazi i na glavom pretresu, a da bi ih Vijeće moglo zanemariti, te na osnovu ovih iskaza nesumnjivo utvrditi da je optuženi Milan Đokić počinio radnje koje mu se stavljaju na teret. S tim u vezi, podsjećanja radi, Vijeće ne može svoju odluku zasnivati na pretpostavkama i izvoditi hipotetičke zaključke, najprije o tome da je interventni vod iz Bijeljine angažovan temeljem naredbe optuženog, što su pojedini svjedoci i govorili, pa zatim, a obzirom na njegov status komandira staničnog odjeljenja milicije Janja, da niko drugi nije ni mogao izdati naredbe specijalcima iz Bijeljine, navedene u činjeničnom opisu precizirane optužnice, iako su došli sa komadantom *specijale*, zvanim Laos. Međutim, i pored toga, Vijeće smatra za potrebnim da i na ovom mjestu, naglašava i ponavlja, da Sud mora, izvan svake razumne sumnje, biti uvjeren u krivičnu odgovornost optuženog, a to, na osnovu iskaza svjedoka, u čiju istinitost i vjerodostojnost opravdano sumnja, nije bio u mogućnosti. Sem toga, niko od saslušanih svjedoka nije potvrdio da je čuo da je optuženi izdao naredbu da se puca.

611. Za vijeće je bitan iskaz svjedoka Đelila Durgutovića, koji je izjavio da je putničko vozilo marke *Stojadin* sa policijskim oznakama, prvo vozilo sa kojim se mimoilazi na putu,

netom nakon napuštanja Jusufove kuće. Svjedok je tada vidio tri lica u vozilu, ... *vozač, suvozač i jedan pozadi ...*, a kako je isti pitao da opiše položaj gepeka i eventualno identifikuje lica ukoliko su mu ista i poznata, rekao je da nije vidio da je gepek otvoren, niti da mu je bilo ko od putnika poznat, ali je primjetio, da su sva trojica u policijskim uniformama, kako i sam kaže, ... *sve je bilo na brzinu, proletili su*. Osim pomenute okolnosti, Đelil je pitao i u vezi vrste vozila sa kojim se mimoilazi na raskrsnici, ... *na nekih 800 metara od kuće ...*, te dodao da je to vozilo, zapravo, ... *maskirni kombi koji su vozili otvorenih vrata*. Nadalje, svjedok je tada rekao da ne zna da li je na kuću pucano iz maskirnog kombija jer on to nije vidio, ali navodi da su komšije pričale da je pucano iz tog maskirnog kombija koji je prošao ulicom.

612. Imajući u vidu sve navedeno, Vijeće nalazi da je svjedok Đelil Durgutović na pouzdan, uvjerljiv i dosljedan način, iskreno opisao slijed događaja od 28.01.1993. godine, zbog čega je Vijeće i poklonilo vjeru ovom svjedoku. Međutim, bez obzira što je iskaz ovog svjedoka Vijeće ocijenilo kao izuzetno korektnim, istinitim i vjerodostojnim, vijeće na istom nije moglo zasnovati krivičnu odgovornost optuženog Đokića za radnje opisane pod tačkom D precizirane optužnice, isključivo zbog propusta optužbe da prilagodi činjenični opis, onim dokazima, konkretno iskazima svjedoka koji na iskren način, i uz odsustvo namjernih konstrukcija, jednostavno i upečatljivo opisuju događaje onako kako su se isti, zaista i odigrali.

613. Dakle, shodno svemu navedenom, ovo Vijeće, nije moglo van svake razumne sumnje, utvrditi da je optuženi Đokić počinio krivično djelo na opisani način, obzirom na niz nelogičnosti, protivrječnosti u iskazima saslušanih svjedoka i neprilagođenosti činjeničnog opisa iskazima onih svjedoka koji su vjerodostojni i istiniti, ali koje optužba zanemaruje, što je u konkretnom slučaju, na koncu rezultiralo oslobađajućom presudom.

614. Konačno, teret dokazivanja bitnih obilježja krivičnog djela, elemenata krivnje optuženog, te identifikacije počinioca, isključivo je na strani optužbe. Dokazi koje je ponudilo Tužilaštvo, u cilju dokazivanja odgovornosti optuženog, nisu bile takve vrijednosti da isključe svaku razumnu sumnju da je optuženi počinio krivično pravne radnje opisane pod tačkom D precizirane optužnice, iz kojeg razloga je vijeće, a u nedostatku dokaza, donijelo oslobađajuću presudu za radnje opisane pod tačkom VI izreke presude, odnosno optuženog Milana Đokića oslobodilo krivične odgovornosti.

TAČKA VII OSLOBAĐAJUĆEG DIJELA IZREKE U ODNOSU NA OPTUŽENOG ZORANA TANASIĆA

615. Tačkom VII oslobađajućeg dijela izreke presude, za radnje opisane pod tačkom E precizirane optužnice, Vijeće je optuženog Zorana Tanasića oslobodilo od optužbe da je u mjesecu februaru 1994. godine u Janji u noćnim satima, nakon što je Tanasić Zoran zajedno sa Stjepanović Vladom, pripadnikom-policajcem SM Janja, iznenada došao na njivu, kojom prilikom su obojica bili naoružani puškama i odjeveni u službene uniforme, i to u blizini mjesta gdje je civil bošnjačke nacionalnosti, mještalin Mehmedović Mustafa upravljao svojim traktorom orući zemlju, pa kada ih je Mehmedović primjetio, zbog straha za svoj život pokušao je na traktoru pobjeći sa lica mjesta, a Stjepanović je prethodno i u više navrata od njega zahtijevao da mu preda traktor, da bi u tom momentu bez razloga i povoda, u namjeri da Mehmedovića liše života, u njegovom pravcu ispalili više hitaca iz oružja, usljed čega je Mehmedovića jedan hitac pogodio u lijevu stranu grudnog koša, nanijevši mu tako tešku tjelesnu povredu u vidu ustrijelne rane u predjelu lijeve lopatične

kosti, sa višestrukim otvorenim prelomima lijeve ključne kosti, nakon čega se je sa tako zadobivenim povredama vozeći traktor uputio prema ambulanti, da bi zatim u gradskoj bolnici Bijeljina izvršena hitna medicinska intervencija - operacija Mehmedović Mustafe, na koji način mu je spašen život.

616. Tužilaštvo krivičnu odgovornost optuženog Zorana Tanasića za ovu tačku precizirane optužnice u najvećoj mjeri temelji na iskazu svjedoka oštećenog Mustafe Mehmedovića.

617. Tako je svjedok Mustafa Mehmedović na glavnom pretresu, opisujući kritični događaj naveo da je tokom rata živio u Janji sa porodicom, te da je tada bio angažovan na radovima s traktorom. Svjedok je dalje izjavio da je početkom 1993. godine mobilisan u rezervni sastav SOM Janja. Osim toga, opisivao je i slijed događaja iz predmetne inkriminacije, pa je tako istakao da je krajem februara orao na njivi, u noćnim satima, a prije toga je sjedio u kafani, te dok se vraćao prema njivi, vidio je Vladu Stjepanovića, Zorana Tanasića i još jednog njemu nepoznatog policajca, kako kaže, *... bilo je oko 10 naveče ... imali su policijske uniforme*. Dalje je naveo da se prepao kada ih je ugledao, a Vldo je prvo digao, a zatim i uperio pušku prema njemu..

618. Tada je, iz straha, upalio traktor i krenuo po njivi da se udaljava od Vlade i policajaca sa kojima je isti bio, između ostalih, i Zorana Tanasića. Prvo je čuo, a i vidio da je metak pogodio svjetlo od traktora, ali je i dalje nastavio da vozi, da bi, drugi metak, kako kaže, govori *... opalio u mene ... pogodio me ... ovako ... ključna kost i s lijeve strane rebara ...*, pri tome pokazujući povrede, na glavnom pretresu. Dodao je da mu nije poznato ko od policajaca je pucao na njega kada je pogođen, na način kako je to prethodno i opisao.

619. Svjedok je dalje naveo da je došao do ambulante, gdje je sreo dvojicu policajaca koji su ga skinuli s traktora i doveli do vrata ambulante, *... bila je zaključana ... ali je policajac puškom razbio vrata*. Nakon toga su došle medicinske sestre koje su ga previle i umivale, međutim, tada je pao u nesvijest, odakle ga odvoze u bolnicu u Bijeljini. Sljedećeg dana je svjedok došao sebi, a tada su ga, u bolnici, posjetili Zoran Tanasić i policajac koji je razvalio vrata od ambulante, posebno istaknuvši na pretresu *... dali su krv za mene*. Sem toga, navodi i da je tada razgovarao sa Tanasićem o tome šta se kritične prilike dogodilo, ali ni sam optuženi Tanasić mu nije znao objasniti. Dodao je i to da su ga u bolnici posjećivali, kako Mustafa kaže *... neki policajci inspektori iz Janje da uzimaju izjavu ... kako i gdje sam ranjen*.

620. Sem toga, svjedoku je prilikom davanja iskaza na glavnom pretresu predočavana izjava iz istrage, a sve u cilju razrješenja pojedinih razlika koje se prevashodno odnose na okolnosti vremena i načina izvršenja predmetne inkriminacije. S tim u vezi, u cilju razrješavanja stanja stvari, svjedok je nakon prdočavanja otpusnog pisma, potvrdio da se inkriminisani događaj 28.03.1994. godine, obzirom da je na otpusnom pismu konstatovano da je Mehmedović primlje u bolnicu u Bijeljini dana 01.03.1994. godine. Osim toga, a imajući u vidu da je tokom istrage govorio da su policajci ispucali po dva rafala prema njemu, svjedok je na pretresu objasnio da su prvo pucali pojedinačno, a potom rafalno, *... rafalna pucnjava od koje me metak pogodio ...*, te dodao da je Vlado bio prvi koji je prema njemu uperio pušku, a da je Zoran tada bio iza njega.

621. Na koncu, svjedok je dodao još i to da optuženog Tanasića poznaje od prije rata, te je istog i prepoznao u sudnici, dok je u vezi Vlade Stjepanovića istakao da je bio malo

visočiji od Zorana, ... imao je brkove ..., te dodao da ih je i nakon predmetnog događaja zajedno viđao u Janji. Sem toga, svjedoku je na pretresu predočavan i Zapisnik o prepoznavanju osoba putem fotografija od 03.11.2015. godine, kojom prilikom je na fotografiji broj tri porepoznao Vladu Stjepanovića.

622. Dakle, ovakav iskaz svjedoka, Vijeće nalazi iskrenim, svjedok je, bez bilo kakvih namjernih konstrukcija, jednostavno i upečatljivo opisao šta mu se zaista dešavalo kritične prilike, ne samo u odnosu na činjenicu ranjavanja, već i u odnosu na cjelokupan slijed događaja, od trenutka kada je ranjen, zatim odveden u bolnicu, pa sve do njegovog napuštanja Janje.

623. Navode svjedoka Mehmedovića, na glavnom pretresu su potvrdili svjedoci Esad Hasifić, Branislav Knežević i Mehmed Đezić, kao i vještak Hamza dr Žujo u vezi nastalih povreda što proizilazi i iz dokaza Tužilaštva (**T-58A**), odnosno pismenog Nalaza i mišljenja kojeg je i sačinio Hamza dr Žujo, vještak sudske medicine.

624. Tako je svjedok Esad Hasifić potvrdio da je za vrijeme obavljanje dežurstva u Domu zdravlja, u noćnim satima došao Mustafa Mehmedović sa ranom zadobijenom djelovanjem vatrenog oružja. Kako navodi svjedok, tada mu je Mehmedović rekao da je orao kod nekog Srbina, te da je došao policajac koji mu je nešto opsovao i pitao dga zašto nije stao kad ga je dozivao, pri tome dodavši i to da ga je taj policajac, ... *pokupio ga i odveo u bolnicu kada je ranjen*. Navedeno je potvrdio i Mehmed Đerzić koji je na glavnom pretresu opisujući cjelokupnu atmosferu u Janji tokom ratnog perioda, između ostalog, naveo da mu je poznato da je svjedok Mustafa Mehmedović ranjen iz automata dok je radio na njivi.

625. Sem toga, svjedok odbrane Branislav Knežević, koji je za vrijeme kritičnog događaja bio dežurni policajac u SM Janja, na glavnom pretresu je potvrdio da se sjeća situacije kada je došlo do ranjavanja Mustafe Mehmedovića, kojeg je svjedok poznavao pod nadimkom *Mujo Kalja*. Svjedok Knežević je u vezi sa tim naveo da je prvo zaprimio poziv, kako kaže ... *ženskog glasa* ..., da je ukraden traktor Ferguson iz dvorišta, a Kenežević, tada dežurni policajac je uputio dvije patrole sa šest ljudi, i kako na pretresu reče ... *oni su zaustavljali Muju, on nije htio stati, došlo je do ranjavanja ... prebačen je u Janju pa u Bijeljini*.

626. Na koncu, svjedok je dodao i to da je sve upisano u dnevnik događaja, a što je i potvrđeno, odnosno proizilazi iz dokaza T-56 (*dnevnik događaj*) u kojem je konstatovano za datum 28.02/01.03.1994. godine pod rednim brojem 60 u 01:15 da je putem telefona prijavljena krađa traktora, te da su upućene dvije patrole, *Sana 82 i 83*, kao i da je u 02:00 sati komandir SM Janja obaviješten da je došlo do upotrebe vatrenog oružja kojom prilikom je ranjen svjedok Mehmedović, te i prevezen u medicinski centar u Bijeljini.

627. Također, navedeno proizilazi i iz Nalaza i mišljenja⁵⁸, vještaka sudske medicine Hamze dr Žuje u kojem je konstatovano da se Mehmedović nalazio na ličenju od 01.03.1994. godine do 09.03.1994. godine u bolnici Medicinski centar Nikola Spasojević.

⁵⁸ Dokaz T-58A - Pismeni nalaz - izvještaj dr. Žujo Hamze, sudskog vještaka medicinske struke od 22.11.2015. godine zajedno sa medicinskom dokumentacijom na ime Mehmedović Mustafa (dopis JZU Bolnica "Sveti Vračevi" Bijeljina od 22.04.2015.godine i otpusnica iz bolnice MC Nikola Spasojević Bijeljina)

Nadalje, vještak je u zaključku i mišljenju konstatovao da je svjedok kritičnog dana zadobio ustrijelnu ranu u predjelu lijeve lopatične kosti sa višestrukim otvorenim prelomima lijeve ključne kosti, a ista predstavlja tešku tjelesnu povredu. Navedeno je potvrđeno na glavnom pretresu dana 27.12.2018. godine prilikom usmenog izlaganja Nalaza i mišljenja od 22.04.2015. godine.

628. Kada su u pitanju iskazi ovih svjedoka i vještaka, Vijeće nije imalo razloga da im ne pokloni vjeru, smatrajući da su isti istiniti, vjerodostojni, i kao takvi neposredno potvrđuju iskaz svjedoka Mustafe Mehmedovića, a što na koncu proizilazi i iz materijalnih dokaza optužbe T-56 i T-58A.

629. Bez obzira na sve prethodno navedeno, očigledno je, da isti nisu dosljedno cijenjeni od strane Tužilaštva, obzirom da iz iskaza svjedoka Mehmedovića datog na glavnom pretresu, posljedično tome i iskaza ostalih svjedoka i predložene materijalne dokumentacije, ne proizilazi ono što je navedeno u činjeničnom opisu, počevši od toga da svjedok Knežević u dežuri upućuje dvije patrole na teren zbog prijave krađe traktora, što je i zabilježeno u dnevniku događaja, gdje je navedeno i da se sve dešavalo za vrijeme policijskog sata, do toga da Hasifić i Knežević navode da su policajci pozivali osobu da se zaustavi, a kako to nije učinio, zapucali su misleći da se radi o krađi, a to je i svjedok Mehmedović na glavnom pretresu potvrđio prisjetivši se da su mu tome govorili policajci prilikom uzimanja izjave u bolnici.

630. Bez dokaza koji bi to, van razumne sumnje potvrdili, Vijeće nije moglo prihvatiti tezu Tužilaštva, da je optuženi Tanasić (*zajedno sa Vladom*), tek tako, bez ikakvog *povoda i razloga*, ali sa *namjerom* da ubije Mustafu, *ispalio više hitaca u njegovom pravcu, a to nije potvrdio ni sam svjedok Mehmedović.*

631. Dakle, cjeneći iskaz svjedoka Mehmedovića kako pojedinačno tako i u međusobnoj vezi sa drugim provedenim dokazima, Vijeće na osnovu istih, i pored činjenice da im poklanja vjeru, nije bilo u mogućnosti, van svake razumne sumnje se uvjeriti u krivičnu odogovornost optuženog za radnje navedene u činjeničnom opisu pod tačkom E precizirane optužnice. Napomene radi, Vijeće ponavlja da ne može svoju odluku zasnivati na pretpostavkama (*jer je Zoran bio iza Vlade*) i izvoditi hipotetičke zaključke, najprije o tome da optuženi Tanasić svjesno i sa **namjerom** želi **lišiti života** Mustafu Mehmedovića, pa zatim vođen tim, isti i djeluje u tom pravcu, tako što iz puške **ispaljuje više hitaca** u smjeru svjedoka.

632. Pored toga, Vijeće smatra za potrebnim navesti na ovom mjestu i određena zapažanja do kojih je došlo tokom ovog krivičnog postupka, a ista se, prvenstveno ogledaju u činjenici, da optužba zanemaruje apsolutno sve činjenice i okolnosti koje idu u korist optuženog, a koje su svjedoci, posebno oštećeni Mehmedović, isticali na glavnom pretresu, počevši od toga da se Mustafa i optuženi i danas druže, da im se i djeca druže, pa do toga da mu je optuženi kritične prilike dao krv, a na koncu i pomogao u logoru Batković.

633. Dakle, imajući u vidu da izvedeni dokazi koje je ponudilo Tužilaštvo, u cilju dokazivanja odgovornosti optuženog Zorana Tanasića, za ovo Vijeće, nisu bile takve vrijednosti da isključe razumnu sumnju da je optuženi počinio krivično pravne radnje opisne pod tačkom E precizirane optužnice, iz kojeg razloga je vijeće, a u nedostatku

dokaza, optuženog Zorana Tanasića temeljem odredbe člana 284. tačka c) ZKP BiH, oslobodilo krivične odgovornosti za predmetne inkriminacije.

TAČKA VIII OSLOBAĐAJUĆEG DIJELA IZREKE U ODNOSU NA OPTUŽENE MILIVOJA ČOBIĆA I MILANA MARKOVIĆA

634. Tačkom VIII oslobađajućeg dijela izreke presude, Vijeće je optužene Milivoja Čobića i Milana Markovića, za radnje opisane pod tačkom F precizirane optužnice oslobodilo od optužbe da su krajem mjeseca novembra 1993. godine na jednom od punktova u Janji, u službenim uniformama i naoružani puškama, a nakon što je Čobić Milivoje od civila bošnjačke nacionalnosti, mještana Huremović Abdulaha zatražio na uvid ličnu kartu, iako ga je od ranije poznao jer je u više navrata izvršio njegovo legitimisanje, kojom prilikom je jedan od njih rekao Huremoviću da više nema njegovog prijatelja iz „Novosadskog korpusa“ da ga zaštiti, da bi potom jedan od njih upitao Huremovića zašto se ne zove „Avdulah“ ili „Avdo“, nazivajući ga „turčinom“, nakon čega su Čobić Milivoje i Marković Milan bez razloga i povoda, po prethodnom dogovoru a u namjeri da Huremovića liše života, ovoga napali, udarajući ga u više navrata nogama po tijelu, što su i dalje nastavili dok je on ležao na tlu, udarajući ga po tijelu i to od predjela ramena do kukova u više navrata, sve dok nije izgubio svijest, usljed čega je narednih dana zbog takvog premlaćivanja i lošeg zdravstvenog stanja Huremovića, u gradskoj bolnici u Bijeljini izvršena operacija ..., poslije koje je operacije doktor iz te bolnice saopštio njegovom sinu Huremović Admiru da Avdulah neće dugo živjeti, zbog čega je iz bolnice otpušten kući, gdje ga je obilazio lokalni doktor Hasifić Esad, koji je porodici potvrdio da zbog premlaćivanja i lošeg zdravstvenog stanja nije u mogućnosti više pomoći Huremović Abdulahu, pa je tako dana 21.12.1993.godine nastupila njegova smrt.

635. Tužilaštvo krivičnu odgovornost optuženih Čobića i Markovića za radnje opisane pod tačkom F precizirane optužnice isključivo temelji na iskazu samo jednog svjedoka, Admira Huremovića, konkretno, sina oštećenog Abdulaha Huremovića.

636. Vijeće napominje, da svjedok Huremović, u više navrata na glavnom pretresu ističe da u vezi predmetne inkriminacije ima posredna saznanja, odnosno, ista crpi iz razgovora sa komšijama i stradalim ocem Abdulahom.

637. S tim u vezi, svjedok Admir Huremović na glavnom pretresu navodi da je tokom ratnog periodu živio u Janji, ulica Maršala Tita, na samom ulazu iz pravca Bijeljine i to sa ocem, majkom i sedmoro braće i sestara, te da je tada imao 24 godine. Opisujući atmosferu s početka ratnih sukoba, svjedok je naveo da su u Janji bili postavljeni kontrolni punktovi, tako i jedan u blizini njihove porodične kuće, *100-200 metara od kuće. Dodao je Huremović da je na punktovima bilo, i rezervne i redovne policije*, te da je većinom samo vršena kontrola ličnih dokumenata, međutim, naveo je i da mu je otac rekao i to da ga je u tom periodu kontrolisao Milivoje Čobić.

638. Opisujući slijed događaja predmetne inkriminacije, svjedok navodi da je otac jedne prilike otišao posjetiti prijatelja, da bi se nakon nekih *8 do 9 sati .. oko 11 naveče za vrijeme policijskog sata, otac Avdulah*, vratio kući pretučen. Tada je bio u civilnoj odjeći, *... poderan, ruke od ramena su bile crne, slabine modre ... na prsima ocrtanu čizmu*. Svjedok dodaje da ga je tada pitao šta mu se desilo, da bi mu otac odgovorio, *... pretukla me policija ... neću ovo preživjeti*.

639. Nastavio je svjedok, ističući da su ga tek poslije *nekih veza*, nakon 5 dana provedenih u bolovima, ipak uspjeli smjestiti u bolnicu u Bijeljini, obzirom da je hitno morao na operaciju ..., uz konstataciju, da je i doktor iz Bijeljine tada rekao za oca da je *dobro pretučen*. Nakon izvršene operacije, zadržao se na liječenju otprilike 12 dana, s tim što je netom poslije operativnog zahvata, *ležao u šok sobi i bio neopisivo žut*. Nakon što je izašao iz šok sobe, istog dana je sreo oca na hodnicim bolnice, kada mu je i rekao da su ga ubili, *Čobić i Pilica*, koje je svjedok od ranije poznao jer su komšije, *Pilica je Mile, Čobić sa punkta*. Sjeća se svjedok, da mu je tada ispričao da je prebijen na Dugom polju, između centra i čaršije, kada je neko bacio bombu u prodavnicu Ramize Ganić rođ Horić, koje prilike je naišao je na dva policajca koja su mu tražili ličnu kartu, i pri tom govorili što *nije ime Avdo, već Abdulah turčin*. Kako je Admiru tada rekao, čim se okrenuo dobio je kundakom u predjelu glave, te je tu i pretučen, a potom i u sokaku, pretežno ga udarajući po nogama, ramenima i kukovima. Na koncu je uspio doći do neke livade, gdje se onesvjestio, da bi nakon toga došao kući: admir je dodao i to da mu je otac, te iste večeri rekao, kako to Admir kaže ... *dijete me ubi kao moj Vejsil*.

640. Dalje svjedok navodi da je otac nakon povratka iz bolnice, ... *iz dana u dan bio sve gori i gori, nije na kraju mogao kašike dići* ..., te dodao da je doktor Hasifić došao u 10 ujutru i rekao im da nema ništa više šta dati ocu za bolove, da bi zatim, oko 5 popodne, *otac preminuo dana 21.12.1993. godine*. Osim navedenog, svjedok je govorio i o tome da nisu nikome mogli prijaviti taj kritični događaj, a sam svjedok, nigdje iz štale nije izlazio, odnosno tu se krio sve do napuštanja Janje dana 17/18.09.1994. godine.

641. Sem toga, svjedok je ranije na glavnom pretresu naveo da optužene poznaje od prije, te je s tim u vezi, za optuženog Čobića rekao da je u vrijeme kritičnog događaja imao oko 23 godine, ... *mlad i snažan ... mrk sportski tip* ..., te dodao da je optuženog upoznao u ratu. Međutim, svjedok nije mogao prepoznati optuženog u sudnici, ... *prošle su godine, ja tu osobu nisam vidio .. ne mogu da ga prepoznam* ..., kako tada reče Admir u sudnici.

642. Znao je svjedok i Pilicu, kako kaže, ... *plavu kosu na razdjeljak, srednje visine, moje godište (23-24 godine)* .., dodavši pri tome da je optuženi Marković u tom period vozio kamion, a istog je i prepoznao u sudnici, ... *nalazi se u čošku, zadnji red, skroz lijevo, ima crni džemper na sebi*.

643. Vijeće, na ovom mjestu, smatra za potrebnim navesti, da je prilikom ocjene iskaza Admira Huremovića, imalo u vidu da svjedok isključivo posjeduje posredna saznanja koja su rezultat razgovora sa komšijama, a potom i sa ocem, stradalim Abdulahom Huremovićem. Bez obzira na niz nelogičnosti u kazivanju svjedoka, o čemu će više riječi biti u nastavku obrazloženja, ovakav iskaz svjedoka, Vijeće nalazi iskrenim, ali isključivo u pogledu interpretacije onoga što je od drugih čuo, bez ličnih intervencija u takvim saznanjima i stvaranjem namjernih konstrukcija sa ciljem osude optuženih za ono što nisu učinili. Međutim, i pored pozitivnog utiska koje je svjedok stvorio kod Vijeća svojim držanjem kod interpretiranja očevih spoznaja i sjećanja, i to u odnosu na cjelokupan slijed događaja, Vijeće na istom nije van svake razumne sumnje utvrditi krivičnu odgovornost optuženi za izvršenje predmetnih inkriminacija.

644. Sem toga, u konkretnom slučaju, problem nije u tome da li je Vijeće povjerovalo svjedoku da je optuženi počinio opisane radnje ili ne, već u tome da njegov iskaz ne predstavlja potvrdu činjeničnog opisa, kako u pogledu mjesta i vremena izvršenja

krivičnog djela, tako i u pogledu direktnih izvršilaca premlaćivanja Abdulaha Huremovića. S tim u vezi, svjedok Admir Huremović, premlaćivanje svog oca veže za događaja koji se desio u Janji, u blizini njegove kuće, kada je bačena bomba u prodavnicu Ganić rođ Horić Ramize, a koji događaj se dogodio 22/23.07.1993. godine, a što nesporno proizilazi iz službenih evidencija, konkretno Dnevnika događaja SOM Janja od 22.07.1993. godine **(O9-2)**.

645. Dakle, svjedok Admir Huremović nije siguran kada se premlaćivanje njegovog oca zaista i desila, obzirom da optužba u činjeničnom opisu, kao vrijeme izvršenja djela označava kraj novembra, a što kroz svoje svjedočenje na glavnom pretresu, potvrđuje i svjedok Admir Huremović.

646. Sem toga, svjedok nije siguran ni gdje se tačno odigrao inkriminirani događaj, a s tim u vezi, kao mjesto izvršenja krivičnog djela, svjedok navodi Dugo polje, dok optužba u činjeničnom opisu navodi da se kritični događaj desio na jednom od punktova, a koje punktove, svjedok Huremović pozicionira u blizini svoje kuće koja se nalazi na ulazu u Janju iz pravca Bijeljine. Neshvatljive su razlike u kazivanju ovog svjedoka i navodima u činjeničnom opisu, posebno u odlučnim činjenicama, a pri tome, treba imati u vidu, da je ovaj svjedok, jedini svjedok kojeg je optužba predložila, a potom i saslušala na okolnosti tačke F precizirane optužnice.

647. Također, svjedok nije siguran u identitet osoba koje su pretukle njegovog oca, u šta se Vijeće uvjerilo prilikom svjedokovog pokšaja da prepozna Čobića i Markovića. Međutim, Vijeću je posebno znakovit odgovor svjedoka, na upit predsjedavajućeg vijeća da li je za Pilicu čuo od oca u hodniku bolnice, kada se isti vratio iz kome, svjedok, je tada naveo, da za Pilicu prvi put čuje od komšija, a ne od oca, iako je tako govorio prilikom direktnog ispitivanja .

648. U vezi sa indentitetom direktnih izvršilaca premlaćivanja Abdulaha Huremovića, pored toga, što i na osnovu iskaza svjedoka optužbe, temeljem kojeg Vijeće nije moglo van svake razumne sumnje utvrditi odgovornost optuženih Čobića i Makrovića, navedeno proizilazi i iz materijalne dokumentacije, iz koje nesporno proizilazi da optuženi Čobić i Marković, ne samo da nisu bili u vrijeme i mjesto izvršenja djela, već isti nisu ni obavljali bilo kakvu dužnost u vremenu i mjestu dešavanja inkriminiranog događaja. Naime, iz Rednih listi SOM Janja za period 01.11.1993. godine, čiji je optuženi Čobić bio pripadnik, nesporno proizilazi da je, s kako se to optuženi u vrijeme izvršenja predmetne inkriminacije bio na bolovanju, i to u periodu od 21.11.1993. godine pa do 30.11.1993. godine, Ovu činjenicu dodatno potvrđuje **(O9-3)**, obaviještenje MUP RS-a od 29.01.2020. godine, obzirom da sadržajno odgovara Rednim listama SOM Janja za period od 01.11.1993. godine do 30.11.1993. godine.

649. Takav slučaj je i u odnosu na optuženog Markovića, obzirom da isti u novembru 1993. godine nije uopšte bio pripadnik niti bilo kakv drugi službenik SOM Janje. Naime, ovu činjenicu prvenstveno potvrđuje materijalna dokumentacije, iz koje nedvojbeno proizilazi da je optuženi Marković u periodu od 16.02.1993. godine, pa do 20.06.1994. godine bio pripadnik rezervnog sastava PS Bijeljina, a Bijeljina je napuštao samo u slučaju kada je bio na otkomandi u Skelanima. Navedeno proizilazi iz zvaničnih evidencija, u kojima je konstatovao da je optuženi u periodu od 13.11.1993. godine pa do 23.11.1993. godine bio na otkomandi na Skelanima, potom u periodu od 24.11.1993. godine do 26.11.1993.

godine, te na koncu, u periodu od 27.11.1993. godine do 12.12.1993. godine bio u službi obezbjeđenja PS Bijeljina.

650. Dakle, nasuprot tezi optužbe da su optuženi kritične prilike bili u Janji, te vršeci dužnosti pripadnika SOM Janja, fizički premaltili Abdulaha Huremovića, Vijeće je na osnovu nespornih materijalnih dokaza, evidencija koje su vođene u organizacionim jedinicama, odnosno stanicima policije, nesporno utvrdilo da optuženi nisu bili prisutni kada se opisani krivično prpravni događaj desio.

651. Konačno, sve i da zanemari nepodudarnosti činjeničnog opisa sa iskazom jedinog svjedoka koji je svjedočio na okolnosti iz ove tačke precizirane optužnice, konkretno, bez analize suprotstavljenih dokaza, te da u skladu sa principom slobodne ocjene dokaza, krivičnu odgovornost utvrdi na osnovu indicija, Vijeće relevantne činjenice iz precizirane optužnice nije moglo utvrditi na osnovu posrednih dokaza, kakav i jeste sadržajno iskaz svjedoka Admira Huremovića, obzirom da ne predstavljaju takav niz činjenica koje su nesumnjivo utvrđene i međusobno logički i čvrsto povezane, da predstavljaju zatvoreni krug i sa punom sigurnošću upućuju na jedini mogući zaključak – da su upravo optuženi počinili krivično djelo koje im se preciziranom optužnicom stavlja na teret i da se izvedenim dokazima isključuje svaka druga mogućnost.

652. Suviše je nelogičnosti u iskazu svjedoka Admira Huremovića, u odnosu sa drugim provedenim dokazima, da bi ih Vijeće moglo zanemariti, te na osnovu istih nesumnjivo utvrditi da su optuženi Čobić i Marković počinili radnje koje im se stavljaju na teret. Vijeće, ne može, svoju odluku zasnivati na pretpostavkama i izvoditi hipotetičke zaključke, najprije o tome da su optuženi u kritičnom periodu obavljali redovne policijske aktivnosti kao pripadnici SOM Janja, da potom događaj iz mjeseca Jula, stavlja u zimski period, da optuženi istovremeno na više različitih lokacija u istom momentu maltretiraju Abdulaha, barikade, Dugo polje, sokak, do načina na koji i od koga, sin stradalog Abdulaha saznaje identitet počinioca premlaćivanja njegovog oca, i to baš osoba, za koje je Vijeće nesporno utvrdilo da u inkriminasnom periodu nisu boravili, na području Janje. Nasuprot tome, Vijeće mora, izvan svake razumne sumnje, biti uvjereno u krivičnu odgovornost optuženih, a to, na osnovu iskaza svjedoka, u čiju istinitost i vjerodostojnost opravdano sumnja, nije bilo u mogućnosti.

653. Dakle, obzirom da dokazi koje je ponudilo Tužilaštvo, u cilju dokazivanja odgovornosti optuženih, za ovo Vijeće, nisu bile takve vrijednosti da isključe svaku razumnu sumnju da su optuženi počinili krivično pravne radnje opisne pod tačkom F precizirane optužnice, iz kojeg razloga je vijeće, u skladu sa članom 284. tačka c) ZKP BiH, oslobodilo optužene Milivoja Čobića i Milana Markovića da počinili krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. istog Zakona.

XIII. ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA

654. Na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH, optuženi Milan Đokić, Branislav Trišić, Zoran Tanasić, Žarko Milanović i Mladen Krajišnik se u cijelosti oslobađaju naknade troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

XIV. ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNIM ZAHTJEVIMA

655. Primjenom odredbi člana 198. stav 3. ZKP BiH, Vijeće oštećene, radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva, upućuje na parnicu, s obzirom da podaci prikupljeni u toku ovog postupka nisu pružili pouzdan osnov za potpuno ili djelimično dosuđenje, pa bi utvrđivanje visine imovinsko prasad Svnog zahtjeva predstavljalo nepotrebno odugovlačenje predmetnog postupka.

ZAPISNIČAR

Pravni savjetnik asistent

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Danijel Gučić

Željka Marenić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude stranke i branioci mogu izjaviti žalbu vijeću Apelacionog odjeljenja Suda u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema pismenog opravka presude.

U skladu sa odredbom člana 293. stav 4. ZKP BiH oštećeni presudu mogu pobijati žalbom, samo u dijelu koji se odnosi na odluku Suda o troškovima krivičnog postupka i odluku o imovinskopravnom zahtjevu.